SERIA
INSPECTORUL WALLANDER

CÂINII DIN RIGA

ICEBERGFICTION

HENNING
MANKELL

Henning Mankell

Seria Inspectorul Wallander #2

CÂINII DIN RIGA

Titlu original: Hundarna i Riga (1992)

Traducere: Liliana Pelici

EDITURA RAO
— 2015 —

1

Începu să ningă la scurt timp după ora 10.

Omul de la timoneria vasului de pescuit înjură. Auzise prognoza meteo, dar sperase că vor ajunge la coasta suedeză înainte ca furtuna să lovească. Dacă n-ar fi fost reținut la Hiddensee cu o noapte înainte, ar fi văzut Ystadul până acum şi ar fi putut schimba cursul la câteva grade spre est. De unde se afla, mai avea şapte mile nautice de mers şi, dacă începea să cadă multă zăpadă, ar fi fost forțat să încetinească şi să aştepte până s-ar fi îmbunătățit vizibilitatea.

Înjură din nou. „Nu merită să fii zgârcit, se gândi el. Trebuia să fi făcut ce-am vrut să fac toamna trecută şi să-mi cumpăr un radar nou. Nu mă mai pot baza pe vechiul meu Decca. Ar fi trebuit să-mi iau unul din modelele acelea noi, americane, dar am fost prea zgârcit. N-am avut încredere nici în est-germani. N-am avut încredere că n-o să mă înşele."

Îi venea greu să înțeleagă că nu mai exista o țară numită Germania de Est, că un întreg stat național încetase să existe. Istoria îşi schimbase peste noapte vechile granițe. Acum exista doar Germania şi nimeni nu ştia cu certitudine ce se va întâmpla când cele două națiuni separate mai înainte vor încerca să lucreze împreună. La început, când căzuse Zidul Berlinului, fusese neliniştit. Oare acele enorme schimbări însemnau că îi vor tăia craca de sub picioare?

Partenerii lui est-germani l-au asigurat că nu va fi aşa. Nimic nu se va schimba în viitorul apropiat. Din contră, răsturnarea de situaţie putea crea noi oportunităţi.

Cădea mai multă zăpadă, iar vântul îşi schimba direcţia spre sud-vest. Îşi aprinse o ţigară şi îşi turnă cafea în cana de pe suportul special de lângă busolă. Căldura din timonerie îl făcea să transpire, iar mirosul motorinei ajungea până la el. Aruncă o privire spre camera motoarelor. Îi vedea unul din picioarele lui Jakobson de pe patul îngust de jos, cu degetul lui mare ieşind printr-o gaură din şosetă. „Mai bine-l las să doarmă-n continuare, se gândi el. Dacă trebuie să încetinim, va putea să stea de veghe în timp ce eu mă voi odihni câteva ore." Luă o înghiţitură din cafeaua călduţă şi se gândi din nou la ceea ce se întâmplase cu o noapte înainte. Fusese forţat să aştepte în dărăpănatul port de la vest de Hiddensee timp de mai bine de cinci ore până când apăruse camionul, huruind în întuneric ca să adune mărfurile. Weber insistă că întârzierea era cauzată de faptul că i se stricase camionul şi asta putea să fie foarte bine şi adevărat. Camionul era un vehicul militar rusesc, foarte vechi şi recondiţionat, iar omul era uimit că încă mergea. Dar, pe de altă parte, nu avea încredere în Weber. Weber nu-l înşelase niciodată, dar el se hotărâse o dată pentru totdeauna că nu era de încredere. Era o măsură de precauţie. Până la urmă, lucrurile pe care le ducea la germanii de est valorau mult. De fiecare dată ducea 20 sau 30 de computere, aproximativ 100 de telefoane mobile şi cam tot atâtea sisteme stereo pentru maşini – bunuri în valoare de milioane de coroane. Dacă ar fi fost prins, nu ar fi reuşit să scape de o lungă condangare la închisoare. Nici nu va putea să conteze pe o uncie din ajutorul lui Weber. În lumea în care trăia el, toţi se gândeau doar la propria persoană.

Verifică cursul busolei şi o ajustă cu două grade spre nord. Jurnalul de bord îi arăta că se menţinea la viteza constantă de opt noduri. Mai avea 6 ½ mile nautice de mers, până când va vedea coasta şi va întoarce spre Brantevik. Valurile albastre-cenuşii erau încă vizibile în faţa lui, dar zăpada părea să se-nmulţească. „Încă cinci călătorii, se gândi, şi gata. Voi face toţi banii de care am nevoie şi voi fi în stare să-mi fac mişcarea." Îşi aprinse altă ţigară, zâmbind cu gândul la plan. Va lăsa toate astea în urma lui şi va porni în călătoria spre Porto Santos, unde-şi va deschide un bar. În curând, nu va mai trebui să stea de veghe în timoneria plină de scurgeri şi curent, în timp ce Jakobson sforăia pe patul lui din camera motoarelor. Nu putea să ştie sigur ce-i va rezerva noua viaţă, dar o dorea chiar şi-aşa.

La fel de brusc precum începuse, se şi opri ninsoarea. La început nu îndrăzni să creadă ce noroc avea, dar apoi îi deveni clar că fulgii de nea nu se mai învârteau prin faţa ochilor lui. „S-ar putea să reuşesc până la urmă, se gândi el. Poate furtuna a trecut şi se-ndreaptă spre Danemarca?"

Fluierând, îşi turnă mai multă cafea. Punga cu bani atârna de perete. Era cu 30 000 de coroane mai aproape de Porto Santos, mica insulă din afara Madeirei. Paradisul , îl aştepta.

Era gata să mai soarbă o dată din cafea, când zări barca de salvare. Dacă vremea rea n-ar fi trecut, n-ar fi observat-o niciodată. Dar era acolo, ridicându-se şi coborând pe valuri, la doar 50 de metri de babord. O barcă de salvare roşie din cauciuc. Şterse umezeala de pe geam şi privi atent la barca de salvare. „E goală, se gândi. A căzut de pe o navă." Se întoarse la timonă şi încetini. Jakobson, trezit de schimbarea vitezei, îşi arătă faţa nebărbierită în timonerie.

— Am ajuns? întrebă el.

— E o barcă de salvare la babord, spuse bărbatul de la timonă, care se numea Holmgren. O s-o luăm. Valorează o mie sau două. Treci la cârmă şi eu o să iau cârligul de bărci.

Jakobson trecu la cârmă, în timp ce Holmgren îşi trase marginile căciulii peste urechi şi plecă din timonerie. Vântul îi lovea faţa şi se agăţă de balustradă. Barca de salvare se apropia încet. Începu să desfacă încet cârligul de bărci care era ataşat de o parte a timoneriei. Degetele îi îngheţară în timp ce se chinuia cu încuietorile, dar, în cele din urmă, îl eliberă şi se întoarse la apă.

Încercă. Barca de salvare era la doar câţiva metri distanţă de carena vasului şi-şi dădu seama de greşeala lui. Erau doi oameni în ea. Oameni morţi. Jakobson strigă ceva neinteligibil din timonerie: şi el văzuse ce era în barca de salvare.

Nu era prima dată când Holmgren vedea cadavre. Când era tânăr şi-şi făcea stagiul militar, o armă explodase la o manevră şi patru dintre prietenii lui săriseră în aer şi fuseseră sfâşiaţi în bucăţi. Mai târziu, în timpul multor ani în care lucrase ca pescar profesionist, văzuse cadavre aduse de valuri pe plaje sau plutind pe apă.

Holmgren observă imediat că oamenii erau îmbrăcaţi ciudat. Cei doi bărbaţi nu erau pescari sau marinari – purtau costume. Şi se îmbrăţişau, de parcă ar fi încercat să se apere unul pe altul de inevitabil. Încercă să-şi imagineze ce s-a întâmplat. Cine puteau fi?

Jakobson ieşi din timonerie şi veni lângă el.

— O, la naiba! spuse el. O, la naiba! Ce ne facem?

Holmgren se gândi pentru o clipă.

— Nimic, spuse el. Dacă-i luăm la bord, ne vom alege doar cu întrebări grele la care va trebui să răspundem. Nu i-am văzut, pur şi simplu.

Până la urmă, ningea.

— Ar trebui doar să-i lăsăm să plutească? întrebă Jakobson.

— Da, răspunse Holmgren. Până la urmă, doar sunt morți. Nu mai avem ce să le facem. Pe lângă asta, nu vreau să explic de unde vine barca asta. Vrei tu?

Jakobson dădu din cap plin de îndoieli. Se holbară la cei doi morți în tăcere. Holmgren se gândi că arătau tineri, cu puțin peste 30 de ani. Fețele lor erau țepene şi albe. Holmgren începu să tremure.

— Ce ciudat că nu e niciun nume pe barca de salvare, spuse Jakobson. De la ce navă ar putea să provină?

Holmgren luă cârligul de bărci şi învârti barca de salvare, uitându-se la toate părțile ei. Jakobson avea dreptate, nu era niciun nume.

— Ce naiba s-a putut întâmpla? mormăi el. Cine sunt ăştia? Cât timp au plutit în derivă, purtând costume şi cravate?

— Cât mai e până la Ystad? întrebă Jakobson.

— Puțin peste şase mile nautice. Am putea să-i tragem la edec un pic mai aproape de coastă, ca să poată pluti până la țărm, unde o să fie găsiți.

Holmgren se gândi din nou, cântărind argumentele pro şi contra. Ideea de a-i lăsa acolo îi repugna, nu putea să nege asta. În acelaşi timp, să tragă la edec barca de salvare era riscant – puteau fi văzuți de un feribot sau de un alt vas.

Se hotărî repede. Desfăcu o barbetă, se aplecă peste balustrade şi o legă de barca de salvare. Jakobson schimbă cursul spre Ystad, iar Holmgren înnodă frânghia când barca de salvare ajunse la 10 metri în urma vasului.

Când le apăru coasta suedeză în fața ochilor, Holmgren tăie frânghia şi barca de salvare cu cei doi morți în ea dispăru departe în urmă. Jakobson schimbă cursul spre est şi, câteva ore mai târziu, acostară în portul Brantevik.

Jakobson îşi luă banii, se urcă în Volvo-ul lui şi conduse spre Svarte.

Portul era pustiu. Holmgren încuie timoneria şi întinse o prelată peste trapa de marfa. Verifică parâmele încet şi metodic. Apoi îşi luă punga cu bani, merse până la Fordul lui vechi şi convinse motorul reticent să revină la viață.

De obicei şi-ar fi permis să viseze la Porto Santos, dar astăzi tot ce putea vedea cu ochii minții era barca de salvare roşie. Încercă să-şi dea seama unde va ajunge în cele din urmă. Curenții din acea zonă erau haotici, vântul bătea în rafale şi îşi schimba constant direcția. Barca de salvare putea să ajungă oriunde de-a lungul coastei. Chiar şi-aşa, credea că va ajunge undeva nu departe de Ystad dacă n-ar fi fost deja zărită de cineva de pe unul dintre feriboturile care circulau dinspre sau către Polonia.

Deja începea să se întunece în timp ce conducea prin Ystad. „Doi bărbați purtând costume, se gândi el, în timp ce se opri la semaforul care arăta roşu. Într-o barcă de salvare." Era ceva care nu se potrivea. Ceva ce văzuse fără să-şi dea seama. Chiar când lumina semaforului se făcu verde, înțelese ce era. Cei doi bărbați nu erau în barca de salvare ca urmare a faptului că se scufundase o navă. Nu putea s-o dovedească, dar era sigur. Cei doi bărbați erau deja morți când fuseseră puşi în barca de salvare.

Dintr-un impuls de moment, viră la dreapta şi se opri la una dintre cabinele telefonice care erau vizavi de librăria din piață. Repetă ce avea de gând să spună cu grijă. Apoi sună la 999 şi ceru legătura cu poliția. În timp ce aştepta ca să-i răspundă cineva, privi zăpada care începea să cadă din nou prin geamul murdar al cabinei telefonice.

Era 12 februarie 1991.

2

Inspectorul Kurt Wallander stătea la biroul lui din secția de poliție din Ystad și căsca. Deschise gura atât de larg încât unul dintre mușchii de sub bărbia lui se înțepeni. Durerea era sfâșietoare. Wallander se pocni sub falcă cu mâna lui dreaptă ca să-și relaxeze mușchiul. Chiar în timp ce făcea acest lucru, intră Martinsson, unul dintre ofițerii mai tineri. Se opri în pragul ușii, nedumerit. Wallander continuă să-și maseze falca până când îi mai trecu durerea. Martinsson se întoarse ca să plece.

— Intră, îi spuse Wallander. Ai căscat vreodată așa de larg că ți s-au înțepenit mușchii fălcilor?

Martinsson dădu din cap.

— Nu, spuse el. Trebuie să recunosc că m-am întrebat ce făceai.

— Acum știi, îi spuse Wallander. Ce vrei?

Martinsson făcu o față și se așează. Avea un carnețel în mână.

— Am primit un telefon ciudat acum câteva minute, îi spuse. M-am gândit că mai bine l-aș verifica cu tine.

— Primim telefoane ciudate în fiecare zi, îi spuse Wallander, întrebându-se de ce era consultat.

— Nu știu ce să cred, spuse Martinsson. Un bărbat ne-a sunat dintr-o cabină telefonică. A pretins că o barcă de salvare de cauciuc conținând două cadavre va ajunge pe țărm prin apropiere. A închis fără să-și divulge numele sau să spună cine au fost cei uciși și de ce.

Wallander se uită la el surprins.

— Asta e tot? întrebă el. Cine a preluat apelul?

— Eu, spuse Martinsson. Mi-a spus exact ceea ce tocmai ți-am zis. Intr-un fel sau altul, părea convingător.

— Convingător?

— Ți dai seama după o vreme, îi răspunse Martinsson ezitant. Uneori poți să înțelegi imediat când e o farsă. De data asta, oricine a fost cel care a sunat părea foarte sincer.

— Doi morți într-o barcă de salvare din cauciuc, care va ajunge pe coasta din apropiere?

Martinsson dădu din cap.

Wallander îşi reprimă un alt căscat şi se lăsă pe spate în scaunul lui.

— Am primit rapoarte despre vreo ambarcațiune scufundată sau ceva de genul ăsta? întrebă el.

— Niciunul, răspunse Martinsson.

— Informează toate secțiile de poliție de-a lungul coastei, îi spuse Wallander. Vorbeşte cu paznicii de coastă. Dar nu putem începe o căutare bazându-ne doar pe un apel telefonic anonim. Va trebui doar să aşteptăm şi să vedem ce se-ntâmplă.

Martinsson dădu din cap şi se ridică în picioare.

— Sunt de acord, spuse el. Va trebui să aşteptăm şi o să vedem.

— S-ar putea să fie cam de groază noaptea asta, spuse Wallander, făcând un semn cu capul spre fereastră. Zăpada.

— Eu plec acasă acum orice-ar fi, spuse Martinsson, uitându-se la ceasul lui. Cu zăpadă sau fără.

Martinsson plecă, iar Wallander se întinse în scaunul lui. Putea simți cât era de obosit. Fusese nevoit să răspundă apelurilor de urgență două nopți la rând. În prima noapte condusese urmărirea unui suspect de viol care se baricadase într-o reşedință de vară goală din Sandskogen.

Bărbatul era drogat până-n vârful urechilor şi aveau motive să creadă că putea fi înarmat, aşa că au înconjurat locul până la cinci dimineața, când s-a predat. În următoarea noapte, Wallander fusese chemat la o crimă în centrul oraşului. O petrecere aniversară scăpase de sub control şi bărbatul a cărui zi de naştere era fusese înjunghiat în tâmplă cu un cuțit pentru filetat carne.

Se ridică de pe scaunul lui şi-şi puse haina de lână. „Trebuie să dorm puțin, se gândi el. Altcineva poate să

supravegheze furtuna de zăpadă. „ Când plecă din secție, rafalele de vânt îl forțară să se-aplece. Îşi descuie Peugeot-ul şi intră în el. Zăpada care se aşezase pe geamuri îi dădu senzația că era într-o cameră călduroasă şi confortabilă. Porni motorul, introduse o casetă şi închise ochii.

Imediat, gândurile lui se îndreptară spre Rydberg. Trecuse mai puțin de o lună de când bătrânul lui prieten şi coleg murise de cancer. Wallander aflase despre boala lui cu un an înainte, când se străduiau să rezolve împreună cazul uciderii unui cuplu de bătrâni din Lunnarp. În timpul ultimelor luni din viața lui, când era evident pentru toată lumea şi nu mai puțin pentru Rydberg însuşi că sfârşitul era aproape, Wallander încercase să-şi imagineze cum ar fi să meargă la secție ştiind ca Rydberg nu ar fi acolo. Cum s-ar fi descurcat fără sfatul şi judecata bătrânului Rydberg, care avea atât de multă experiență? Era încă prea devreme să răspundă la acea întrebare. Nu mai avusese cazuri dificile de când Rydberg îşi luase concediu de boală pentru ultima oară, iar apoi murise. Dar sentimentul de durere şi de pierdere era încă foarte real.

Porni ştergătoarele de parbriz şi conduse încet spre casă. Oraşul era pustiu, de parcă oamenii se pregăteau să fie asediați de furtuna de zăpadă care se apropia. Opri la o benzinărie din afara localității Osterleden şi-şi cumpără jurnalul de seară. Apoi parcă în fața apartamentului lui de pe Mariagatan şi urcă scările. Avea să facă o baie şi-şi va face ceva de mâncare. Înainte să se culce, îşi va suna tatăl, care trăia într-o căsuță lângă Löderup. De când tatăl lui devenise confuz şi începuse să rătăcească noaptea în timpul anului trecut, Wallander îşi făcuse un obicei din a-l suna zilnic. Ştia că o făcea la fel de mult de dragul lui, cât şi de dragul tatălui lui – mereu se simțea vinovat că nu-l vizita mai des. Totuşi, după incidentul din urmă cu un an, tatăl lui avea un asistent la domiciliu care-l vizita regulat. Acest

lucru îmbunătățise starea de spirit a bătrânului, care era uneori insuportabil. Chiar şi-aşa, pe Wallander îl mustra conştiința: simțea că nu-i dedica destul timp tatălui.

Wallander făcu baie, îşi făcu o omletă, îşi sună, tatăl, apoi merse la culcare. Înainte de a coborî jaluzelele de la fereastra dormitorului, se uită la stradă. Un felinar solitar se legăna în rafalele de vânt. Fulgii de zăpadă dansau înaintea ochilor lui. Termometrul arăta -3°C. „Poate că furtuna a trecut?" Coborî jaluzelele cu un zăngănit şi se urcă în pat, adormind aproape imediat.

A doua zi dimineață ajunse la secție la 7.15. În afara câtorva accidente minore de circulație, noaptea fusese surprinzător de liniştită. Furtuna de zăpadă se sfârşise înainte de a începe cum trebuia. Merse până la cantină, îşi salută câțiva colegi de la trafic care ațipeau lângă cafelele lor şi-şi luă o cană de plastic pentru el. În clipa în care se trezi, se decise să-şi dedice ziua scrierii rapoartelor din documentele adunate pe biroul lui – în special pe cel despre cazul de atac implicând o bandă de polonezi. Inutil de precizat, toată lumea acuza pe toată lumea. Nu existau martori demni de încredere care să furnizeze o versiune obiectivă a ceea ce s-a întâmplat, dar, chiar şi-aşa, un raport trebuia să fie scris, deşi nu-şi făcea iluzii că va fi găsit cineva vinovat pentru ruperea fălcii altcuiva.

La zece şi jumătate dimineața termină cu ultimele rapoarte şi merse să-şi ia încă o cană de cafea. Pe drumul de întoarcere spre biroul lui, îşi auzi telefonul sunând. Era Martinsson.

— Îți aminteşti de barca aceea de salvare? întrebă el.

Wallander trebui să se gândească o clipă înainte să-i pice fisa.

— Bărbatul care a sunat ştia despre ce vorbea. O barcă de salvare de cauciuc cu două cadavre în ea a ajuns pe plaja

de la Mossby Strand. A fost descoperită de o femeie care-şi plimba câinele; ea a sunat la secție, cât se poate de isterică.

— Când a sunat?

— Chiar acum, spuse Martinsson.

Două minute mai târziu, Wallander era pe drumul de coastă. Peter şi Norén erau în fața lui într-o maşină de patrulă, cu sirenele sunând. Wallander se cutremură când văzu talazurile înghețate lovindu-se de țărm. Putea să vadă o ambulanță în oglinda retrovizoare şi pe Martinsson într-a doua maşină de poliție.

Mossby Strand era pustie. Când ieşi din maşină, vântul îl lovi în față. Magazinul de pe plajă era închis, iar obloanele scârțâiau şi gemeau în vânt. Sus pe aleea care cobora spre plajă era o femeie care-şi flutura mâinile în jur, agitată, cu câinele de lângă ea smucindu-se din lesă. Wallander merse mai departe, temător ca întotdeauna în legătură cu ce îl aşteptа – nu va fi niciodată în stare să se împace cu vederea cadavrelor. Oamenii morți erau precum cei vii. Întotdeauna diferiți.

— Aici, țipă femeia isterică.

Wallander se uită în direcția spre care arăta ea. O barcă de salvare roşie se ridica şi cobora la marginea apei, unde se blocase între nişte stânci de lângă debarcader.

— Aşteptați aici, îi spuse Wallander femeii.

Coborî panta şi fugi pe nisip, apoi merse de-a lungul debarcaderului şi se uită în barca de cauciuc. Erau doi bărbați, zăcând îmbrățişați şi cu fețele palide. Încercă să cuprindă tot ce vedea într-o fotografie mentală. Anii mulți petrecuți ca ofițer de poliție îl învățaseră că prima impresie era întotdeauna importantă. Un cadavru era în general sfârşitul unui lung şi complicat şir de evenimente şi uneori era posibil să-ți faci o idee despre acel lanț încă de la început.

Martinsson merse prin apă ca să tragă barca de salvare la țărm, purtând cizme de cauciuc. Wallander se așeză pe vine ca să examineze cadavrele. Putea să-l vadă pe Peters încercând să calmeze femeia. Se gândi cât de norocoși erau că barca nu ajunsese pe țărm vara, când ar fi fost sute de copii jucându-se și înotând pe lângă plajă. Ce vedea nu era o priveliște plăcută și se simțea duhoarea inconfundabilă a cărnii putrezinde în ciuda vântului aprig.

Își scoase o pereche de mănuși de cauciuc din haină și căută cu grijă prin buzunarele bărbaților. Nu găsi nimic. Când deschise haina unuia din bărbați, putu să vadă o pată de culoarea ficatului pe pieptul cămășii albe. Se uită la Martinsson.

— Ăsta nu e un accident, spuse el. E o crimă. Bărbatul ăsta a fost împușcat drept în inimă.

Se ridică și se dădu la o parte ca Norén să poată fotografia barca de salvare.

— Ce crezi? îl întrebă pe Martinsson.

Martinsson dădu din cap.

— Nu știu.

Wallander merse încet în jurul bărcii fără să-și ia ochii de la cei doi morți. Amândoi erau blonzi și aveau probabil puțin peste 30 de ani. Judecând după mâini și după haine, nu erau muncitori. Cine erau? De ce n-aveau nimic în buzunare? Continuă să meargă în jurul bărcii, schimbând ocazional câteva cuvinte cu Martinsson. După jumătate de oră se hotărî că nu mai avea nimic de descoperit. Până atunci, echipa de medicină legală deja-și începuse examinarea metodică. Un cort de plastic fusese ridicat peste barca de cauciuc. Norén terminase cu fotografiatul, toată lumea era înghețată de frig și de-abia aștepta să plece. Wallander se întrebă ce-ar fi spus Rydberg. Ce-ar fi văzut Rydberg și el a ratat? Stătu în mașină cu motorul pornit ca

să-i țină cald. Marea era cenuşie şi-şi simțea mintea goală. Cine erau acei bărbați?

Trecură câteva ore până când Wallander putu să le dea acordul celor de la ambulanță, iar ei înaintară cu tărgile. Până atunci, Wallander era aşa de înfrigurat că nu se mai putea opri din tremurat. N-au avut de ales şi au trebuit să rupă câteva oase ca să-i despartă pe bărbați din îmbrățişarea lor. După ce cadavrele fură îndepărtate, Wallander investigă atent barca încă o dată, dar nu găsi nimic, nici măcar o vâslă. Privi marea, de parcă soluția putea fi găsită undeva la orizont.

— Ar fi bine să ai o discuție cu femeia care a descoperit barca de salvare, îi spuse lui Martinsson.

— Deja am făcut asta, îi spuse Martinsson, surprins.

— O discuție serioasă, îi spuse Wallander. Nu poți discuta serios pe vântul ăsta. Du-o la secție. Norén trebuie să se asigure că barca asta va ajunge la secție în aceeaşi stare în care e acum. Spune-i asta.

Apoi se întoarse la maşina lui.

„Acum aş fi avut nevoie de Rydberg, îşi spuse. Ce nu pot să văd? La ce s-ar fi gândit el acum?”

Când se întoarse la secția din Ystad, merse direct să-l vadă pe Björk, şeful poliției, ca să-i raporteze pe scurt ce se petrecuse la Mossby Strand. Björk îl ascultă nelinişti t. Adeseori lui Wallander i se părea că părea personal ofensat atunci când o crimă se petrecea în districtul lui. Dar, în acelaşi timp, Wallander îşi respecta şeful. Niciodată nu se amesteca în investigațiile conduse de ofițerii lui şi era generos cu încurajările când un caz părea că bate pasul pe loc. Uneori putea să fie un pic temperamental, dar Wallander era obişnuit cu asta.

— Vreau să te ocupi tu, îi spuse Björk când Wallander termină. Martinsson şi Hansson pot să te-ajute. Cred că putem desemna câțiva oameni pentru acest caz.

— Hansson e ocupat cu violatorul pe care l-am arestat noaptea trecută, observă Wallander. N-ar fi mai bine să-l folosim pe Svedberg?

Björk fu de acord. Wallander obținea ce voia, ca de obicei.

În timp ce plecă din biroul lui Björk, Wallander îşi dădu seama că-i era foame. Era predispus la îngrăşare, aşa că sărea peste prânz, dar morții din barcă îl îngrijorau. Conduse prin oraş şi parcă în Stickgatan, ca de obicei, apoi îşi croi drumul printre străzile înguste şi întortocheate spre cafeneaua Fridolf's. Comandă nişte sendvişuri şi bău un pahar cu lapte, având în minte tot ce se întâmplase. În seara precedentă, cu puțin înainte de ora şase un bărbat apelase anonim poliția şi-i avertizase în legătură cu ce se va întâmpla. Acum ştiau că le spusese adevărul. O barcă de salvare roşie din cauciuc ajunge la țărm, conținând doi morți. Cel puțin unul din ei fusese omorât, împuşcat direct în inimă. Nu era nimic în buzunarele lor care să indice cine erau.

Asta era tot. Wallander îşi scoase un stilou şi mâzgăli nişte notițe pe un şervețel de hârtie. Deja avea o lungă listă de întrebări care aveau nevoie de un răspuns. În tot acest timp, purta o conversație tăcută cu Rydberg. „Sunt pe pistele bune, am trecut cu vederea ceva?" încerca să-şi imagineze răspunsurile şi reacțiile lui Rydberg. Uneori reuşea, dar de cele mai multe ori tot ce vedea era fața trasă şi palidă a lui Rydberg în timp ce zăcea pe patul de moarte.

Pe la trei şi jumătate era pe drumul de întoarcere spre secție. Îi chemă pe Martinsson şi pe Svedberg în biroul lui, închise uşa şi le ceru celor de la centrala telefonică să-i țină apelurile în aşteptare.

— Nu o să fie uşor, începu el. Putem doar spera că autopsiile şi examinarea bărcii de salvare şi a hainelor de către echipa de criminalistică ne vor aduce ceva. Chiar şi-aşa, sunt câteva întrebări la care mi-ar plăcea să răspundem imediat.

Svedberg se rezema de perete, cu carneţelul în mână. Avea peste patruzeci de ani şi un început de chelie, era născut în Ystad, dar se zvonea că începuse să-i fie dor de casă din clipa în care părăsise oraşul. Deseori dădea impresia că era lent şi dezinteresat, dar era conştiincios, iar asta era ceva ce Wallander aprecia. În multe feluri, Martinsson era opusul lui Svedberg: se apropia de vârsta de treizeci de ani, era născut în Trollhätan şi se decisese devreme pentru o carieră în poliţie. Era, de asemenea, implicat în politicile Partidului Liberal şi, potrivit celor auzite de Wallander, avea şanse mari să fie ales în consiliul local la alegerile din toamnă. Ca ofiţer de poliţie, Martinsson era impulsiv şi uneori neatent, dar adesea avea idei bune şi ambiţia lui însemna că lucra neobosit când credea că putea găsi soluţia unei probleme.

— Vreau să ştiu de unde vine barca de salvare, spuse Wallander. Când vom şti de câtă vreme sunt morţi cei doi bărbaţi, o să încercăm să aflăm din ce direcţie a venit barca şi pe ce distanţă a plutit în derivă.

Svedberg se holbă la el surprins.

— Va fi posibil? întrebă el.

— Trebuie să apelăm la biroul de meteorologie, spuse Wallander. Ei ştiu tot ce e de ştiut despre vreme şi vânt. Ar trebui să ne facem o idee generală despre locul din care a venit barca. Şi vreau să ştiu tot ce se poate afla despre barca de salvare în sine. Unde a fost făcută, ce tipuri de nave ar putea transporta asemenea bărci. Tot.

Dădu din cap spre Martinsson.

— Asta e treaba ta.

— N-ar trebui să începem cu o căutare computerizată ca să vedem dacă bărbații sunt înregistrați undeva ca dispăruți? întrebă Martinsson.

— Poți începe cu asta, îi spuse Wallander. Ia legătura cu pazele de coastă, contactează toate secțiile lor de-a lungul coastei de sud. Şi vezi imediat ce are Björk de spus despre implicarea Interpolului. E evident că, dacă vrem să aflăm cine sunt, trebuie să ne întindem plasele larg de la bun început.

Martinsson dădu din cap şi-şi scrise o notiță pe o bucată de hârtie. Svedberg îşi roase gânditor creionul.

— Echipa de criminalişti va examina atent hainele bărbaților, continuă Wallander. Trebuie să găsească nişte indicii.

Se auzi o bătaie în uşă şi Norén intră, purtând o hartă maritimă făcută sul.

— M-am gândit că poate ai nevoie de asta, spuse el.

O întinseră peste birou şi o studiară, de parcă ar fi plănuit o bătălie navală.

— Cât de repede pluteşte o barcă de salvare? întrebă Svedberg. Curenții şi vânturile o pot încetini la fel de bine cum o pot grăbi.

Contemplară harta în linişte. Apoi Wallander o rulă din nou şi stătu în colțul din spatele lui. Nimeni n-avea nimic de zis.

— Acum, hai să trecem la treabă, spuse el. Ne putem întâlni aici din nou diseară la şase şi să vedem cât de departe am ajuns.

În timp ce Svedberg şi Norén plecau din cameră, Wallander îi ceru lui Martinsson să rămână în urmă.

— Ce-a avut de spus femeia? întrebă el.

Martinsson ridică din umeri.

— Doamna Forsell, zise el. O văduvă. Locuieşte în Mossby. E o profesoară pensionată de la gimnaziul din

Ängelholm. Locuieşte acolo pe toată perioada anului, cu câinele ei, Tegnér. Închipuie-ți să-ți numeşti câinele după un poet! În fiecare zi ies la aer curat pe plajă. Când s-a plimbat pe lângă stânci seara trecută, nu era niciun semn de barca de salvare; dar era acolo azi-dimineață. A văzut-o pe la zece şi-un sfert azi-dimineață şi ne-a chemat imediat.

— Zece şi-un sfert dimineața, spuse Wallander gânditor. Nu e cam târziu ca să plimbi un câine?

Martinsson dădu din cap.

— Şi eu m-am gândit la fel, dar se pare c-au ieşit şi la şapte, dar s-au plimbat de-a lungul plajei în cealaltă direcție.

Wallander schimbă subiectul:

— Bărbatul care-a sunat ieri, întrebă el, cum părea?

— Cum ți-am spus. Convingător.

— Avea vreun accent? Ți-ai dat seama ce vârstă avea?

— Avea un accent local. Precum cel al lui Svedberg. Vocea lui era răguşită; nu m-ar surprinde să aflăm că e fumător. Avea peste 40 sau 50 de ani, aş putea spune. A vorbit simplu şi clar. Ar putea fi orice, de la un funcționar de la bancă până la un fermier.

Wallander mai avu încă o întrebare:

— De ce a sunat?

— Şi eu m-am întrebat asta, răspunse Martinsson. Poate că a ştiut că barca va pluti până la țărm pentru că era amestecat chiar el în treaba asta. Poate că el a fost cel care i-a împuşcat. Poate că a văzut sau a auzit ceva. Sunt câteva posibilități.

— Care-i explicația logică?

— Ultima, răspunse Martinsson fără să ezite. A văzut sau a auzit ceva. Asta nu pare să fie genul de crimă în care ucigaşul ar alege să pună poliția pe urmele lui.

Wallander ajunsese la aceeaşi concluzie.

— Hai să mergem cu un pas mai departe, spuse el. A văzut sau a auzit ceva? Doi morți într-o barcă de salvare? Dacă nu e implicat, nu prea avea cum să vadă crima sau crimele. Asta înseamnă că trebuie să fi văzut barca.

— O barcă de salvare plutind pe mare, spuse Martinsson. Cum vezi aşa ceva? Numai fiind şi tu într-o barcă.

— Exact, spuse Wallander. Întocmai. Dar dacă nu el a făcut crima, de ce vrea să rămână anonim?

— Unii oameni preferă să nu se implice în lucruri, spuse Martinsson. Ştii cum e.

— S-ar putea. Dar ar putea fi şi altă explicație. Ar putea avea un motiv diferit pentru care să nu vrea să aibă de-a face cu poliția.

— Nu e o idee cam prea trasă de păr?

— Doar gândesc cu voce tare, spuse Wallander.

— Într-un fel sau altul, trebuie să dăm de urma acelui om.

— Să facem un apel public pentru el ca să ia din nou legătura cu noi?

— Da, spuse Wallander. Dar nu astăzi. Întâi vreau să aflu mai multe despre oamenii morți.

Wallander conduse până la spital. Fusese acolo de multe ori, dar tot avea probleme cu găsirea complexului nou construit. Se opri la cantina de la parter şi-şi cumpără o banană, apoi urcă scările până la departamentul de patologie. Patologul, Mörth pe numele său, nu începuse încă examinarea detaliată a cadavrelor. Chiar şi-aşa, putu să răspundă primei întrebări a lui Wallander.

— Ambii bărbați au fost împuşcați, a declarat. De aproape, în inimă. Cred că asta este cauza morții.

— Aş vrea să văd raportul tău cât mai repede posibil, spuse Wallander. Poți să-mi spui ceva acum despre momentul morții?

Mörth dădu din cap.

— Nu spuse el. Dar fii atent, ăsta e un răspuns, într-un fel.

— Ce înseamnă?

— Că probabil sunt morți de destul de multă vreme. Asta face mai grea stabilirea momentului precis al morții.

— Două zile? Trei? O săptămână?

— Nu pot răspunde, spuse Mörth, şi nu vreau să ghicesc.

Apoi dispăru în laborator. Wallander îşi dădu jos haina, îşi puse o pereche de mănuşi de cauciuc şi începu să caute prin hainele bărbaților care zăceau în ceea ce părea o chiuvetă veche de bucătărie.

Unul din costume era făcut în Anglia, celălalt în Belgia. Pantofii erau italieneşti şi lui Wallander i se păru că erau scumpi. Cămăşile, cravatele şi lenjeria îi spuneau aceeaşi poveste: erau de bună calitate, cu siguranță nu ieftine. Când Wallander termină de examinat hainele de două ori, îşi dădu seama că era prea puțin probabil să ajungă mai departe. Tot ce ştia era că, cel mai probabil, cei doi bărbați nu aveau probleme cu banii. Dar unde erau portofelele? Verighetele? Ceasurile? Mai ciudat era că bărbații nu purtau sacourile în momentul în care fuseseră împuşcați. Nu aveau găuri sau arsuri de la praful de puşcă pe ele.

Wallander încercă să recreeze scena. Cineva împuşcă doi bărbați drept în inimă. Când sunt morți, oricine-ar fi făcut-o îi îmbracă cu sacourile înainte de a le arunca trupurile într-o barcă de salvare. De ce?

Verifică hainele încă o dată. „E ceva ce nu văd, se gândi el. Rydberg, ajută-mă!”

Dar Rydberg n-avea nimic de zis.

Wallander se întoarse la secția de poliție. Ştia că autopsiile vor dura câteva ore şi că nu va primi un raport preliminar decât, cel mai devreme, a doua zi. Întors în biroul

lui, găsi un bilețel pe masa de scris, de la Björk, în care scria că ar trebui să aştepte încă o zi înainte să anunțe Interpolul. Wallander simți cum se enerva: uneori i se părea greu să agreeze abordarea precaută a lui Björk.

Întâlnirea de la şase fu scurtă. Martinsson raportă că nu exista niciun dosar despre persoane dispărute care ar putea fi bărbații din barca de salvare. Svedberg avusese o lungă discuție cu cineva de la biroul de meteorologie din Norrköping care-i promise că-l va ajuta când va primi o cerere formală din partea poliției din Ystad.

Wallander le spuse că, aşa cum se aştepta, patologul îi confirmase că amândoi oamenii fuseseră ucişi. Le ceru lui Svedberg şi lui Martinsson să reflecteze la motivul pentru care cineva ar împuşca doi bărbați şi apoi i-ar îmbrăca din nou cu sacourile lor.

— Haideți să mai continuăm câteva ore, spuse Wallander. Dacă sunteți implicați în alte cazuri, luați o pauză de la ele pentru moment sau dați-le altcuiva. Cazul ăsta va fi greu de rezolvat. O să mă ocup eu să primim mai mulți oameni mâine la prima oră.

Când Wallander rămase singur în biroul lui, derulă harta încă o dată pe birou. Cu degetul, urmări coasta până la Mossby Strand. „Barca putea să fi plutit pe o distanță lungă, se gândi el. Sau deloc. Putea să fi plutit înainte şi înapoi pe mal."

Sună telefonul. Pentru o clipă, încercă să se hotărască dacă să răspundă sau nu: era târziu şi voia să meargă acasă şi să se gândească în pace şi linişte la ceea ce se întâmplase. Dar ridică receptorul.

Era Mörth.

— Ai terminat deja? întrebă Wallander surprins.

— Nu, spuse Mörth. Dar e ceva ce cred că e important. Ceva despre care pot să te informez acum.

Wallander îşi ținu respirația.

— Bărbații nu sunt suedezi, spuse Mörth. Cel puțin, nu s-au născut în Suedia.

— Cum ți-ai dat seama?

— M-am uitat la dinții lor, spuse Mörth. Lucrările dentare nu le-au fost făcute de dentiştii suedezi. Dar puteau fi făcute de cei ruşi.

— De ruşi?

— Da. De dentiştii ruşi. Sau de dentişti din una dintre țările blocului estic. Ei folosesc metode diferite de ale noastre.

— Eşti sigur?

— Altfel nu te-aş fi sunat, spuse Mörth şi Wallander îşi dădu seama că era deranjat de întrebare.

— Te cred, îi spuse el repede.

— Mai e ceva, continuă Mörth. Ceva care ar putea fi cel puțin la fel de important. Cei doi bărbați au fost, fără îndoială, foarte uşurați când au fost împuşcați, scuză-mi cinismul. Au fost torturați în multe feluri înainte de a muri. Au fost arşi, li s-a decojit pielea, degetele de la picioare le-au fost strânse cu menghina, tot tacâmul.

Wallander rămase tăcut.

— Mai eşti? întrebă Mörth.

— Da, spuse Wallander. Aici sunt. Doar mă gândeam la ce mi-ai spus.

— Sunt aproape sigur de ce ți-am spus.

— Nu m-am îndoit de asta nici o clipă. Dar e un pic neobişnuit.

— Exact de asta m-am gândit că era important să te sun.

— Ai procedat corect, i-a spus Wallander.

— Mâine vei primi raportul meu complet, spuse Mörth. În afară de rezultatele testelor de laborator, care o să dureze un pic mai mult.

Închise. Wallander se duse la cantină. Camera era goală. Îşi turnă ultimele picături din filtrul de cafea şi se aşeză la una dintre mese.

Ruşi? Oameni din blocul estic torturaţi? Chiar şi Rydberg ar fi crezut că va fi o anchetă lungă şi dificilă. Era şapte şi jumătate seara, când merse până la maşina lui şi conduse spre casă. Vântul se potolise şi se făcuse brusc mai frig.

3

La puţin timp după ora două noaptea, Wallander se trezi cu dureri îngrozitoare în piept. Era convins că o să moară. Stresul continuu şi efortul muncii în poliţie îşi arătau efectele. El plătea preţul. Stătea nemişcat în întuneric, copleşit de disperare şi ruşine. Amânase lucrurile prea mult; nu va face niciodată ceva cu viaţa lui. Anxietatea şi durerea păreau să crească tot mai mult în intensitate. Apoi n-a mai ştiut cât timp zăcuse acolo; incapabil să-şi controleze teama crescândă, dar, încet-încet, reuşi să-şi recapete stăpânirea de sine.

Se dădu jos din pat cu grijă, îşi luă nişte haine şi coborî până la maşină. Durerea părea să fi scăzut în intensitate; îl cuprindea şi îl lăsa în valuri, întinzându-se în braţe, pierzându-şi ceva din forţa iniţială. Intră în maşină, încercă să respire mai calm şi apoi conduse pe străzile pustii până la intrarea de urgenţă a spitalului. Întâlni o asistentă cu ochi prietenoşi, care-l ascultă şi nu păru să-l creadă un ipohondru gras şi isteric. Wallander rămase aşezat într-un cărucior cu rotile, ascultând un beţiv care delira într-unul dintre saloanele de tratament, simţind durerea venind şi plecând, până când, brusc, se trezi cu un doctor lângă el. Îşi descrise durerile din piept încă o dată. Fu dus cu căruciorul până într-un salon de tratament şi conectat la un EKG. I se

luară tensiunea, pulsul şi trebui să răspundă mai multor întrebări: nu, nu fuma, nu mai simțise dureri în piept până atunci, din câte ştia nu avea un istoric de boli de inimă în familia lui. Doctorul verifică rezultatul EKG-ului.

— Nu-i nimic deosebit aici, spuse el. Totul pare normal. Ce credeți că ar fi putut provoca asta?

— N-am nici cea mai vagă idee.

Doctorul studie fişele lui Wallander.

— Văd că sunteți ofițer de poliție, spuse el. Presupun că lucrurile pot deveni cam agitate la muncă din când în când.

— Aşa e aproape tot timpul.

— Cum stați cu consumul de alcool?

— Îmi place să cred că e în limitele normale.

Doctorul se rezemă de marginea unei mese şi-şi puse jos fişele. Wallander îşi dădu seama că era foarte obosit.

— Nu cred c-ați avut un infarct, spuse el. Poate corpul dumneavoastră trage un semnal de alarmă, anunțându-vă că nu e în regulă ceva. Numai dumneavoastră puteți şti despre ce e vorba.

— Probabil asta e, spuse Wallander. În fiecare zi mă întreb ce-mi face viața. Şi-mi dau seama că n-am cu cine vorbi.

— Ar trebui să aveți cu cine, spuse doctorul. Toată lumea ar trebui.

Se ridică în clipa în care pagerul începu să-i piuie ca un pui în buzunar.

— O să vă ținem aici peste noapte, spuse el. Încercați să vă odihniți puțin.

Wallander rămase acolo destul de liniştit, ascultând sunetul produs de ventilatorul unui aparat de aer condiționat invizibil. Putea auzi şi voci pe coridor.

„Orice durere are o cauză, se gândi el. Dacă nu e de la inimă, atunci de la ce e? De la vinovăția pe care o simt pentru că nu reuşesc să-i ofer destul timp şi destulă energie

tatei? Sau de la îngrijorarea că scrisorile pe care mi le trimite fata mea din Stockholm nu-mi spun totul? Că lucrurile nu sunt deloc aşa cum mi le descrie, când spune că-i place acolo şi-i merge bine şi că, în sfârşit, simte că face ceea ce-şi doreşte cu adevărat? S-ar putea ca, deşi nu sunt conştient de asta, să-mi fie frică tot timpul că va încerca să-şi ia din nou viaţa, aşa cum a făcut-o la cincisprezece ani? Sau cauza durerii e gelozia pe care încă o simt pentru că Mona m-a părăsit, chiar dacă asta s-a întâmplat acum mai bine de un an?"

Lumina din salon i se părea prea strălucitoare. Simţi că toată viaţa lui era caracterizată de o senzaţie de singurătate de care nu putea scăpa. Cum putea să fie durerea aceea pe care tocmai o simţise provocată doar de singurătate? Nu putea găsi un răspuns care să nu-i umple mintea imediat cu îndoieli.

— Nu mai pot continua să trăiesc aşa, spuse el cu voce tare. Trebuie să-mi fac ordine-n viaţă. În curând. Acum.

Se trezi tresărind la şase dimineaţa. Doctorul stătea lângă patul lui, veghindu-l.

— Nu mai aveţi dureri? întrebă el.

— Totul pare OK, spuse Wallander. Ce ar fi putut să fie?

— Tensiunea, spuse doctorul. Stresul. Dumneavoastră ştiţi cel mai bine.

— Da, spuse Wallander. Cred că da.

— Cred că ar trebui să vă faceţi nişte analize complete, spuse doctorul. Dacă nu e altceva, trebuie să ne asigurăm că nu aveţi nicio problemă fizică. Va fi mai uşor pentru dumneavoastră să vă cercetaţi mintea şi să vedeţi ce fel de umbre se ascund în ea.

Wallander conduse spre casă, făcu un duş şi bău o cană de cafea. Termometrul arăta -3°C. Cerul se înseninase şi vântul se oprise. Stătu acolo multă vreme, gândindu-se la

noaptea precedentă. Durerile şi şederea în spital căpătaseră un aer de irealitate. Dar ştia că nu putea să ignore pur şi simplu ceea ce i se întâmplase. El singur răspundea de viaţa lui.

Se făcu opt şi-un sfert dimineaţa până când simţi că putea face faţă muncii.

Imediat ce ajunse la secţie, se implică într-o ceartă cu Björk care insista că echipa criminalistică din Stockholm ar fi trebuit să fie adusă imediat ca să facă o investigaţie amănunţită la locul crimei.

— Nu era niciun loc al crimei, spuse Wallander. Dacă e un lucru de care putem fi siguri, acela e că bărbaţii nu au fost ucişi în acea barcă de salvare.

— Acum, când nu-l mai avem pe Rydberg ca să ne mai bazăm pe el, avem nevoie de ajutor din afară, spuse Björk. Nu avem experienţa necesară. De ce n-ai închis plaja când a fost găsită barca de salvare?

— Plaja nu era locul în care s-a comis crima. Barca a plutit pe mare. Vrei să spui că ar fi trebuit să-nconjurăm valurile cu o bandă de plastic?

Wallander începea să se enerveze. Era adevărat, nici el şi nici alt ofiţer de poliţie din Ystad nu avea experienţa lui Rydberg, dar asta nu însemna că era incapabil să decidă când trebuia să solicite asistenţă de la Stockholm.

— Ori mă laşi pe mine să iau deciziile, spuse el, ori te ocupi tu de caz.

— Nu e vorba de asta, spuse Björk, dar tot cred că a fost o eroare de judecată să nu ne consultăm cu Stockholmul.

— Ei bine, eu nu cred.

Aici se împotmoliră.

— O să vin să te văd în curând, spuse Wallander. Am nevoie de părerea ta cu privire la câteva chestiuni.

Björk păru surprins.

— Avem ceva care să ne-ajute să mergem mai departe? întrebă el. Credeam că ne-am blocat.

— Nu chiar. Revin la tine în zece minute.

Se întoarse în biroul lui, sună la spital şi fu uimit când luă legătura direct cu Mörth.

— Ai noutăţi? îl întrebă pe patolog.

— Tocmai îmi scriam raportul, răspunse Mörth. Nu poţi să mai aşteptaţi câteva ore?

— Trebuie să-l informez pe Björk. Poţi să-mi spui măcar de când sunt morţi?

— Nu. Trebuie să aşteptăm rezultatele testelor de laborator. Conţinutul stomacului, gradul de degradare al ţesutului celular. Pot doar să ghicesc.

— Fă-o!

— Nu-mi place să ghicesc, ştii asta. Cu ce-o să te ajute?

— Ai experienţă. Ştii ce faci. Rezultatele testelor doar vor confirma ceea ce deja bănuieşti, nu te vor contrazice. Vreau doar să-mi şopteşti la ureche. N-o să dau mai departe.

Wallander aşteptă.

— O săptămână, spuse Mörth în cele din urmă. Cel puţin o săptămână. Dar să nu spui nimănui că am zis asta.

— Deja am uitat. Mai eşti sigur că sunt ruşi sau din estul Europei?

— Da.

— Ai găsit ceva la care nu te aşteptai?

— Nu ştiu nimic despre muniţie, bineînţeles, dar n-am mai întâlnit până acum tipul ăsta de glonţ.

— Altceva?

— Da. Unul din bărbaţi are un tatuaj pe partea de sus a braţului. E un fel de paloş. Un fel de iatagan turcesc sau cum s-o numi.

— Un ce?

— E o sabie. Doar nu te aşteptaţi ca un patolog să fie expert în arme vechi.

— Spune ceva?

— Ce să spună?

— Tatuajele au de obicei o inscripție. Numele unei femei sau un loc.

— Nu e nicio inscripție.

— Altceva?

— Până acum, nu.

— OK, oricum, mulțumesc pentru tot.

— Pentru puțin.

Wallander închise, își luă o cană de cafea și se duse să-l vadă pe Björk. Ușile de la biroul lui Martinsson și al lui Svedberg erau deschise, dar niciunul din ei nu era acolo. Se așeză și-și bău cafeaua, ascultând absent cum Björk termina o convorbire telefonică, care părea să devină cam tensionată. Tresări când Björk trânti telefonul.

— Ăsta-i cel mai nebunesc lucra pe care l-am auzit vreodată, spuse Björk. Ce rost are să mai continuăm așa?

— Bună întrebare, spuse Wallander, dar nu știu la ce te referi.

Björk tremura de furie. Wallander nu-și aminti să-l fi văzut vreodată în halul acela.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă el.

Björk se uită la el.

— Nu știu dacă am permisiunea să spun ceva despre asta, zise el, dar chiar trebuie s-o fac. Unul dintre nenorociții care a omorât cuplul de bătrâni din Lunnarp, cel căruia-i ziceam Lucia, a fost eliberat pe învoire acum câteva zile. Nu-i nevoie s-o mai spun, dar nu s-a mai întors. Se presupune că a plecat din țară. N-o să-l mai prindem niciodată.

Lui Wallander nu-i venea să creadă.

— Învoire? Nici nu s-a făcut un an de când era închis și asta a fost una din cele mai brutale crime pe care le-am văzut în țara asta. Cum naiba i-au dat învoirea?

— Cică trebuia să meargă la înmormântarea maică-sii.

Wallander rămase cu gura căscată.

— Dar maică-sa e moartă de zece ani! Îmi amintesc asta din raportul pe care ni l-a trimis poliția cehă.

— O femeie care pretindea că e sora lui a apărut la închisoarea Hali şi a cerut să fie eliberat ca să participe la funeralii. Se pare că nimeni n-a verificat nimic. Avea un bilet tipărit, în care scria că se va desfăşura o înmormântate într-o biserică din Ängelholm – evident un fals. Se pare că încă mai sunt nişte suflete în țara asta care sunt destul de naive încât să creadă că nimeni n-ar falsifica o invitație la o înmormântare. L-au lăsat să plece cu un paznic. Asta a fost alaltăieri. N-a fost nicio înmormântare, nicio mamă moartă, nicio soră. L-au doborât pe paznic, l-au legat şi l-au lăsat într-o pădure lângă Jönköping. Chiar au condus maşina comisarului de poliție până la aeroportul Kastrup prin Limhamn. Maşina e tot acolo, dar ei nu mai sunt.

— Nu poate fi adevărat! exclamă Wallander. Cine naiba i-a dat învoirea unui escroc ca ăsta?

— Cum spun reclamele: Suedia e fantastică, zise Björk. Îmi face scârbă.

— Cine-i răspunzător? Cine i-a dat învoirea ar trebui să fie încuiat în celula pe care-a lăsat-o goală. Cum e posibil aşa ceva?

— O să cercetez, spuse Björk. Dar asta e situația. Păsărica şi-a luat zborul.

Gândurile lui Wallander se întoarseră la crima inimaginabil de brutală a cuplului de bătrâni din Lunnarp. Se uită resemnat la Björk.

— Ce rost are? se întrebă el. De ce ne obosim să prindem criminalii dacă tot ce face personalul din închisori e să le dea drumul din nou?

Björk nu răspunse. Wallander se ridică şi merse până la fereastră.

— Cât mai putem continua aşa? întrebă el.

— Trebuie să putem, spuse Björk. Îmi spui acum ce ştii despre cei doi bărbaţi din barca de salvare?

Wallander îi spuse tot ce ştia. Se simţea deprimat, obosit şi dezamăgit. Björk îşi luă câteva notiţe în timp ce vorbea.

— Ruşi, spuse el când Wallander terminase.

— Sau dintr-o ţară din blocul estic. Mörth era sigur de asta. Mai bine aş contacta ministerul de externe, spuse Björk. E treaba lor să ia legătura cu poliţia rusă. Sau poloneză. Blocul estic.

— Ar putea fi nişte ruşi care trăiesc în Suedia, spuse Wallander. Sau în Germania. Sau, de ce nu, în Danemarca?

— Chiar şi-aşa, cei mai mulţi ruşi sunt încă în Uniunea Sovietică, spuse Björk. O să contactez ministerul de externe imediat. Ei ştiu ce să facă într-o situaţie ca asta.

— Am putea să punem cadavrele înapoi în barca de salvare şi să le cerem celor de la paza de coastă să-i remorcheze până în apele internaţionale, îi răspunse Wallander. Apoi ne putem spăla pe mâini de cazul ăsta.

Björk păru să nu-l audă.

— Avem nevoie de ajutor ca să-i identificăm, spuse el. Fotografii, amprente, haine.

— Şi un tatuaj. Un iatagan.

— Un iatagan?

— Da, un iatagan.

Björk dădu din cap şi se întinse după telefon.

— Doar o clipă, spuse Wallander.

Björk îşi retrase mâna.

— Mă gândeam la bărbatul care ne-a sunat, spuse Wallander. Potrivit spuselor lui Martinsson, avea un accent local. Ar trebui să încercăm să-i dăm de urmă.

— Avem ceva indicii?

— Niciunul. Tocmai de aceea sugerez să facem un apel public. Îl putem generaliza. Putem apela la oricine ar fi văzut o barcă de salvare roşie plutind prin apropiere şi să le cerem să contacteze imediat poliția.

Björk dădu din cap.

— În orice caz, va trebui să vorbesc cu presa. Reporterii au început să sune de ceva vreme. Cum pot să afle aşa de repede despre ce se întâmplă pe un petic de plajă părăsit îmi depăşeşte înțelegerea. Le-a luat fix jumătate de oră ieri.

— Ştii că noi avem scurgeri, spuse Wallander, amintindu-şi încă o dată de crima dublă din Lunnarp.

— La cine te referi când spui „noi”?

— Poliția. Poliția din Ystad.

— Cine provoacă scurgerile?

— De unde să ştiu asta? Ar trebui să fie treaba ta să reaminteşti întregului personal să fie discret şi să respecte secretul profesional.

Björk dădu cu pumnul în birou, de parcă ar fi lovit pe cineva în urechi. Dar nu-i răspunse direct lui Wallander.

— O să facem un apel, fu tot ce zise. La amiază, înainte de ştirile de la radio. Vreau să participi la conferința de presă. Chiar acum trebuie să sun la Stockholm şi să primesc nişte instrucțiuni.

Wallander se ridică-n picioare.

— Ar fi mai bine dacă n-ar trebui s-o facem noi, spuse el.

— Ce să nu facem?

— Să-l găsim pe cel care a împuşcat bărbații din barca de salvare.

— O să aflu ce-are de spus Stockholmul în legătură cu asta, spuse Björk, dând din cap.

Wallander plecă de la Björk. Birourile lui Martinsson şi al lui Svedberg erau tot goale. Aruncă o privire la ceasul lui:

era aproape nouă şi jumătate dimineaţa. Coborî la subsolul secţiei de poliţie, unde era aşezată barca de salvare pe un piedestal de lemn. Folosi o lanternă puternică pentru a o examina minuţios, căutând numele unei firme sau a unei ţări de fabricaţie, dar nu găsi nimic, ceea ce-l surprinse. Nu putu găsi o explicaţie satisfăcătoare pentru acel lucru. Se mai învârti încă o dată în jurul bărcii de cauciuc, iar de data asta observă o bucată scurtă de frânghie. Era diferită de frânghia care o ţinea în loc pe podeaua de lemn. Fusese tăiată cu un cuţit. Încercă să-şi imagineze ce concluzii ar fi tras Rydberg, dar mintea îi era golită complet.

Se întoarse în biroul lui pe la zece dimineaţa. Nici Martinsson şi nici Svedberg nu-i răspunseră când sunase la birourile lor. Îşi luă un carneţel şi începu să scrie un rezumat al puţinelor lucruri pe care le ştiau despre cei doi morţi. Oameni din blocul de est, împuşcaţi în inimă de aproape, apoi îmbrăcaţi cu sacourile lor şi aruncaţi într-o barcă de salvare care încă nu fusese identificată. Pe lângă toate astea, bărbaţii fuseseră torturaţi. Îşi împinse carneţelul deoparte: îi veni brusc o idee. „Oameni care-au fost torturaţi şi ucişi, se gândi: ascunzi cadavrele departe, sapi gropi pentru ele sau le arunci în fundul mării cu nişte greutăţi de fier legate de picioare. Dacă-i pui pe o barcă de salvare, probabilitatea cea mai mare e să fie găsite,”

Putea să fie aceea intenţia? Să fie găsiţi? Nu sugerează barca de salvare faptul că acea crimă s-a petrecut la bordul unei nave? Făcu cocoloş prima pagină din carneţel şi o aruncă la coşul de gunoi. „Nu ştiu destul, se gândi el. Rydberg mi-ar fi spus să am răbdare."

Sună telefonul. Era unsprezece fără un sfert dimineaţa, în clipa în care auzi vocea tatălui lui, îşi aminti că trebuia să meargă să-l vadă. Ar fi trebuit să fie în Löderup până la zece dimineaţa, ca să meargă cu maşina până la un magazin din Malmö ca să cumpere pânze şi vopsele.

— De ce n-ai venit? îl întrebă tatăl lui furios.

Wallander se hotărî să fie complet sincer cu el.

— Îmi pare rău, spuse el. Am uitat complet.

A urmat o pauză lungă.

— Măcar mi-ai răspuns sincer, spuse tatăl lui, în cele din urmă.

— Pot să vin mâine, spuse Wallander.

— Atunci vino mâine, spuse tatăl lui şi închise.

Wallander îşi scrise o notiță pe o bucățică de hârtie şi o lipi de telefon. Ar fi fost bine să nu uite şi a doua zi.

Îl sună pe Svedberg: tot niciun răspuns. Dar Martinsson îi răspunse – tocmai se întorsese în biroul lui. Wallander ieşi pe coridor ca să-l întâlnească.

— Ştii ce-am descoperit azi? îl întrebă Martinsson. Că e aproape imposibil să descrii aspectul unei bărci de salvare. Toate modelele diferite făcute de diferiți producători arată la fel. Numai experții le pot deosebi. Aşa că am mers în Malmö şi am vizitat diferiți importatori.

Apoi merseră la cantină să-şi ia nişte cafea. Martinsson îşi luă nişte biscuiți şi se întoarseră în biroul lui Wallander.

— Vasăzică, acum ştii totul despre bărcile de salvare, îi spuse Wallander.

— Ştiu câte ceva, dar nu ştiu de unde provine asta.

— E ciudat că nu are niciun logo sau inscripție cu țara producătoare, spuse Wallander. Echipamentele de salvare sunt în general acoperite cu tot felul de semne şi instrucțiuni.

— Aşa e. Aşa mi-au spus şi importatorii din Malmö. Dar putem găsi o soluție: paza de coastă. Căpitanul Österdahl, un ofițer pensionat care şi-a dedicat întreaga viață muncii pe vasele de la vamă – cincisprezece ani în Arkösund şi zece ani în arhipelagul Gryt. După aceea s-a mutat în Simrishamn şi a rămas la baza de acolo până când s-a pensionat. De-a lungul anilor şi-a făcut propriul registru cu

diferite feluri de vase, inclusiv bărci de cauciuc şi bărci de salvare.

— Cine ți-a spus asta?

— Am avut noroc când am sunat la paza de coastă. Bărbatul care mi-a răspuns a lucrat pe unul din vasele de la vamă pe care a fost comandant Österdahl.

— Bine, spuse Wallander. Poate o să ne-ajute.

— Dacă el nu ne poate ajuta, atunci nimeni nu poate, spuse Martinsson filosofic. Locuieşte lângă Sandhammaren. M-am gândit să merg cu maşina şi să-l aduc aici ca să arunce o privire la barcă. Avem ceva progrese?

Wallander îi spuse concluziile lui Mörth, în timp ce el ascultă cu atenție.

— Prin urmare, va trebui să cooperăm cu poliția rusă, spuse el după ce Wallander termină. Ştii ruseşte?

— Niciun cuvânt. Ai grijă, asta ar putea însemna că trebuie să lăsăm baltă toată treaba.

— Măcar putem spera.

Martinsson deveni brusc gânditor.

— De fapt, aşa simt şi eu câteodată, spuse el după o vreme. Îmi doresc să renunțăm pur şi simplu la unele cazuri cu crime. Pentru că sunt aşa de îngrozitoare. Prea sângeroase şi ireale. Când am fost la academia de poliție, n-am învățat cum să facem față cadavrelor torturate şi abandonate în bărci de salvare. E ca şi cum progresele crimelor m-au lăsat în urmă. Şi am doar treizeci de ani.

În ultimii ani, Kurt Wallander se simțise deseori la fel ca Martinsson. Devenise tot mai greu să fie ofițer de poliție. Trăiau în nişte vremuri caracterizate de un soi de criminalitate cu care nimeni nu mai avusese de-a face înainte. Era un mit că mulți ofițeri îşi lăsau posturile ca să devină agenți de pază sau să lucreze pentru firme private din motive financiare. Adevărul era că cei mai mulți ofițeri

de poliție renunțau la posturile lor din motive de nesiguranță.

— Poate că ar trebui să mergem să-l vedem pe Björk şi să-i cerem o instruire avansată pentru cazurile care implică oameni torturați.

Wallander ştia că nu era nimic cinic în ceea ce spunea Martinsson, ci doar nesiguranța pe care o simțea şi el adesea.

— Fiecare generație de ofițeri de poliție pare să spună acelaşi lucru, spuse el. Noi nu facem excepție.

— Nu-mi amintesc să se fi plâns Rydberg vreodată, tu-ți aminteşti?

— Rydberg a fost o excepție. Dar aş vrea să te întreb ceva înainte să pleci. Bărbatul care te-a sunat. Nu era nimic care să sugereze că ar putea fi un străin, nu-i aşa?

Martinsson nu avea nicio îndoială.

— Nimic. Era din apropiere. Atâta tot.

— Te-a mai frapat ceva în legătură cu conversația aceea?

— Nu.

Martinsson se ridică.

— Acum o să plec spre Sandhammaren, să-l caut pe căpitanul Österdahl, spuse el.

— Barca e la subsol, îi spuse Wallander. Mult noroc! Apropo, ai vreo idee unde ar putea fi Svedberg?

— Habar n-am. Nu ştiu ce face. Poate contactează biroul de meteorologie.

Wallander merse cu maşina până în centrul oraşului pentru prânz. Se gândi la incidentul ireal din noaptea trecută şi comandă o salată.

Se întoarse la secție cu puțin timp înainte de începerea conferinței de presă. Îşi scrise câteva notițe pe o foaie de hârtie şi merse la Björk.

— Urăsc conferințele de presă, spuse Björk. De asta n-o să ajung niciodată un comisar de poliție națională. Oricum, nici n-aş vrea.

Merseră împreună până la sala unde-i aşteptau reporterii. Wallander îşi aminti de mulțimea de jurnalişti care venise când se ocupa de cazul dublei crime din Lunnarp. Acum erau doar trei oameni stând acolo. Recunoscu doi dintre ei: o doamnă de la *Ystad Recorder* care scria relatări clare şi precise şi un bărbat de la sediul local al *Labour News* pe care îl mai întâlnise doar o dată sau de două ori. A treia persoană era un bărbat cu o tunsoare foarte scurtă şi cu ochelari. Wallander nu-l mai văzuse niciodată.

— Unde-i *South Sweden Daily News?* îi şopti Björk la ureche. Şi *Skåne Daily News?* Ca să nu mai spun de radioul local?

— N-am nicio idee, spuse Wallander. Hai să-ncepem.

Björk urcă pe podiumul dintr-un colț al sălii. Stilul lui de a vorbi era mai degrabă distant şi ezitant, iar Wallander speră că nu se va lungi mai mult decât era necesar.

Apoi veni rândul lui.

— Doi bărbați decedați au fost descoperiți pe țărmul din Mossby Strand într-o barcă de salvare, spuse el. Nu am putut afla identitatea cadavrelor. Din câte ştim, nu a fost niciun accident care să poată fi asociat cu barca de salvare, nici nu avem vreun raport că s-ar fi pierdut cineva pe mare. Asta înseamnă că avem nevoie de sprijin din partea publicului. Şi din partea voastră.

Nu menționă apelul anonim.

— Am vrea să cerem oricărei persoane care ar putea avea informații relevante să contacteze poliția. Asta e tot.

Björk se întoarse pe platformă.

— Vom încerca să răspundem tuturor întrebărilor pe care le aveți, spuse el.

Doamna prietenoasă de la *Ystad Recorder* întrebă dacă nu fusese un număr neobişnuit de mare de incidente violente în Skåne în ultimul timp, unde totul părea să fie foarte liniştit.

Wallander pufni în sinea lui la auzul acelei întrebări.

„Liniştit, se gândi el. N-a fost niciodată prea multă linişte pe-aici."

Björk îi spuse că nu s-a înregistrat o creştere semnificativă a infracțiunilor cu violență raportate, iar doamna de la *Ystad Recorder* păru mulțumită de răspunsul lui. Corespondentul local de la *Labour News* nu avea întrebări, iar Björk era gata să încheie conferința, când tânărul cu ochelari îşi ridică mâna.

— Am o întrebare, spuse el. De ce n-ați spus că bărbații din barcă au fost ucişi?

Wallander se uită rapid la Björk.

— In stadiul acesta nu putem fi siguri cum au murit cei doi bărbați, spuse Björk.

— Haideți, asta nu e adevărat. Toată lumea ştie că au fost împuşcați în inimă.

— Următoarea întrebare, spuse Björk, iar Wallander putu să vadă că începuse să transpire.

— Următoarea întrebare? spuse reporterul furios. De ce aş pune altă întrebare când nu mi-ați răspuns încă la prima?

— Ați primit singurul răspuns pe care vi-l pot da în acest moment, spuse Björk.

— E absurd, spuse reporterul. Dar vă voi pune altă întrebare. De ce nu spuneți că suspectați că cei doi bărbați ucişi ar fi cetățeni ruşi? De ce convocați o conferință de presă când nici nu răspundeți întrebărilor şi nici nu prezentați faptele?

„Cum naiba a aflat despre toate astea?", se întrebă Wallander în sinea lui.

Pe de altă parte, nici nu înțelegea de ce Björk nu era sincer. Jurnalistul avea dreptate. De ce ar ascunde faptele când erau cât se poate de evidente?

— Cum tocmai a precizat inspectorul Wallander, nu am putut să-i identificăm pe cei doi bărbați, spuse Björk. Tocmai de aceea apelăm la publicul larg. Sperăm că presa va răspândi acest lucru ca oamenii să ştie că suntem în căutare de informații.

Tânărul reporter îşi îndesă carnețelul în buzunarul hainei într-un mod demonstrativ.

— Vă mulțumesc pentru participare, spuse Björk.

La ieşire, Wallander o încolți pe doamna de la *Ystad Recorder:*

— Cine era reporterul ăla?

— N-am idee. Nu l-am mai văzut niciodată. E-adevărat ce-a spus?

Wallander nu-i răspunse, iar doamna de la *Ystad Recorder* fu destul de politicoasă încât să nu-l preseze.

— De ce nu le-ai spus totul? îl întrebă Wallander pe Björk când îl ajunse din urmă pe coridor.

— Reporterii ăştia blestemați, bombăni Björk. Cum a aflat toate astea? Cine-i răspunzător pentru scurgeri?

— Ar putea fi oricine, spuse Wallander. Aş putea fi chiar eu.

Björk se opri în mijlocul drumului şi se holbă la el, dar nu comentă.

— Ministerul de externe ne-a cerut să fim discreți, spune el în loc de altceva.

— De ce? întrebă Wallander.

— Va trebui să-l întrebi tu asta, spuse Björk. Sper să primesc nişte instrucțiuni în după-amiaza asta.

Wallander se întoarse în biroul lui. Începea să se satură de toată treaba. Se aşeză şi deschise unul dintre sertarele biroului. Conținea o fotocopie după un anunț pentru o

slujbă. Compania de Cauciucuri Trelleborg căuta un nou şef pentru departamentul de pază. Cu anunţul era şi scrisoarea de intenţie pe care Wallander o scrisese cu o săptămână în urmă. Încerca să se hotărască dacă s-o trimită. Dacă munca în poliţie devenise un fel de joc, cu informaţii scurse sau ascunse fără un motiv întemeiat, atunci nu mai voia să fie implicat în ea. Munca în poliţie însemna mai mult decât atât în ceea ce-l privea pe el. Nu putea lucra într-un mediu în care slujba lui nu era susţinută încontinuu de principii raţionale şi morale care nu puteau fi puse la îndoială.

Şirul gândurilor lui fu întrerupt de Svedberg, care împinse uşa cu piciorul ca s-o deschidă şi intră.

— Unde naiba ai fost? îl întrebă Wallander.

Svedberg se holbă mirat la el.

— Ţi-am lăsat un bileţel pe birou, spuse el. Nu l-ai văzut?

Bileţelul căzuse pe podea. Wallander îl ridică. Svedberg îi scrisese că putea fi contactat la biroul meteorologic din Sturup.

— M-am gândit că putem s-o luăm pe scurtătură, zise Svedberg. Cunosc un om de la aeroportul Sturup. Studiem păsările împreună la Falsterbo. M-a ajutat să-ncerc şi să-mi dau seama de unde-ar fi putut veni barca.

— Am crezut că biroul meteorologic din Norrköping se ocupa de asta.

— M-am gândit că-n felul acesta va merge mai repede.

Scoase nişte suluri de hârtie din buzunar şi le întinse pe masă. Wallander putu să vadă diagrame şi coloane de numere.

— Am făcut calculele presupunând că barca a plutit în derivă timp de cinci zile, spuse Svedberg. Direcţiile vântului au fost destul de stabile în ultimele săptămâni, aşa că am putut fi destul de precişi. Dar fii atent, nu ne va ajuta prea mult.

— Ce-nseamnă asta?

— Înseamnă că barca de salvare putea să fi plutit pe o distanță lungă.

— Şi asta ce înseamnă?

— Că putea să fi venit din țări îndepărtate ca Danemarca sau Estonia.

Wallander se holbă neîncrezător la Svedberg.

— E posibil aşa ceva?

— Da. Poți să-l întrebi chiar tu pe Johnny.

— Bine lucrat, spuse Wallander. Du-te şi spune-i lui Björk. El poate transmite informația ministerului de externe. Apoi poate-o să scăpăm de toată treaba asta.

— Să scăpăm?

Wallander îi povesti ce se întâmplase mai devreme în acea zi. Putu să vadă că Svedberg era dezamăgit.

— Nu-mi place să renunț la ce-am început, spuse Svedberg.

— Nimic nu e sigur. Eu doar îți spun cum stau lucrurile.

Svedberg merse să-l vadă pe Björk, iar Wallander se întoarse la cererea lui de angajare. Dar, tot timpul, barca cu bărbații ucişi se ridica şi cobora în mintea lui.

Raportul autopsiei efectuate de Mörth fu livrat la patru după-amiaza. Încă aştepta rezultatele testelor de laborator, dar estima că oamenii erau morți de aproximativ şapte zile. Probabil fuseseră expuşi acțiunii apei sărate cam tot atâta timp. Unul din bărbați avea în jur de douăzeci şi opt de ani, celălalt era un pic mai în vârstă. Ambii aveau o stare bună de sănătate. Fuseseră supuşi unor torturi extreme. Dentiştii europeni le trataseră dinții. Wallander puse raportul la o parte şi se uită pe fereastră. Era deja întuneric, iar lui îi era foame.

Björk sună să-i spună că ministerul de externe îl va contacta din nou în dimineața următoare cu noi instrucțiuni.

— În cazul ăsta, eu am plecat acasă, spuse Wallander.

— Aşa să faci, spuse Björk. Mă-ntreb cine-a fost jurnalistul ăla?

Aflară a doua zi. Afişele de la *Express* erau acoperite de senzaționala descoperire a unor cadavre pe coasta scânianã. Articolul de pe prima pagină dezvăluia că bărbații uciși erau aproape cu siguranță cetățeni sovietici, iar ministerul de externe fusese contactat. Poliția din Ystad primise ordin să muşamalizeze tot cazul, iar reprezentanții ziarului doreau să ştie de ce.

Dar de-abia la ora trei, în după-amiaza următoare, Wallander văzu afişele. Până în acel moment, apucaseră să se petreacă mai multe lucruri.

4

Când Wallander ajunse la secția de poliție, cu puțin după ora opt dimineața, toate lucrurile păreau să se întâmple în acelaşi timp.

Temperatura se ridicase din nou peste pragul înghețului, iar oraşul era acoperit de o ploaie măruntă. Wallander dormise bine, fără ca problemele din noaptea trecută să se repete. Se simțea odihnit. Singurul lucru care-l îngrijora era starea în care ar fi putut fi tatăl lui când vor pleca împreună spre Malmö mai târziu în acea zi.

Martinsson îl întâlni pe coridor, iar Wallander putu să-şi dea seama imediat că avea să-i spună ceva important. Toată lumea ştia că, atunci când Martinsson era prea agitat ca să stea în biroul lui, ceva se întâmplase.

— Căpitanul Österdahl a dezlegat misterul bărcii de salvare! strigă el. Ai un minut?

— Întotdeauna am un minut, spuse Wallander. Vino în biroul meu. Vezi dacă a venit şi Svedberg.

După câteva minute, erau adunaţi în biroul lui Wallander.

— Să ştiţi că oamenii precum căpitanul Österdahl ar trebui înscrişi într-un registru, spuse Martinsson. Poliţia ar trebui să înfiinţeze un departament şi o bază naţională a căror unică activitate să fie colaborarea cu oamenii cu abilităţi neobişnuite.

Wallander dădu din cap. Se gândise şi el adesea la acelaşi lucru. Erau oameni cu abilităţi foarte dezvoltate în multe domenii puţin cunoscute, răspândiţi prin toată ţara. Toată lumea ştia de bătrânul tăietor de lemne din Härjedalen care a identificat capacul unei sticle de bere asiatice a încurcat nu numai poliţia, dar şi experţii de la Monopolul Vinurilor şi al Băuturilor Alcoolice. Proba furnizată de tăietorul de lemne i-a ajutat să condange un criminal care altfel ar fi reuşit să scape basma curată.

— Daţi-mi pe cineva cum e căpitanul Österdahl în fiecare zi, mai degrabă decât pe aceşti consultanţi care se învârt afirmând lucruri evidente pentru onorarii uriaşe, continuă Martinsson. Şi a fost foarte bucuros să ne-ajute.

— Şi ne-a fost de ajutor?

Martinsson îşi scoase carneţelul din buzunar şi îl azvârli pe birou. Era ca şi cum ar fi scos un iepure dintr-o pălărie invizibilă. Wallander simţi cum se enervează. Gesturile dramatice ale lui Martinsson puteau fi exagerate – dar poate aşa se comportau politicienii Partidului Liberal din provincie.

— Te aşteptăm, spuse Wallander după o scurtă tăcere.

— În timp ce voi aţi plecat acasă seara trecută, eu şi căpitanul Österdahl am petrecut câteva ore examinând barca de salvare de la subsol, spuse Martinsson. N-a putut să vină mai devreme, pentru că joacă bridge în fiecare seară

şi nu voia să renunțe la tabietul său. Căpitanul Österdahl e un domn în vârstă cu nişte concepții foarte ferme. Sper că o să devin ca el când o să ajung la vârsta lui.

— Treci mai departe, spuse Wallander.

Ştia totul despre domnii în vârstă şi încăpățânați — tatăl lui era tot timpul în adâncul minții lui.

— S-a târât în jurul bărcii de salvare ca un câine, continuă Martinsson. Chiar a şi mirosit-o. În cele din urmă, m-a anunțat că era veche de cel puțin douăzeci de ani şi că era fabricată în Iugoslavia.

— Cum a putut să afle toate astea?

— Din felul în care a fost făcută – amestecul de materiale. După ce-a luat în considerare toate probele, n-a ezitat nicio secundă. Toate motivele lui sunt în acest carnețel. Chiar admir oamenii care ştiu despre ce vorbesc.

— De ce n-avea nicio etichetă pe care să scrie că barca a fost făcută în Iugoslavia?

— Nu barca, spuse Martinsson. Ăsta a fost primul lucru care m-a învățat căpitanul Österdahl. E un fel de plută şi nimic altceva. Şi a venit cu o explicație excelentă pentru motivul pentru care nu avea nimic care să indice țara ei de origine. Ei trimit des bărcile de salvare în Grecia sau în Italia, unde firmele de acolo le pun etichete false. E ceva mai neobişnuit decât ceasurile făcute în Asia cu mărci europene pe ele.

— Ce altceva a mai avut de spus?

— Multe alte lucruri. Cred că acum ştiu istoria bărcilor de salvare pe de rost. Au existat diferite feluri de bărci de salvare chiar şi în preistorie. Cele mai vechi se pare că au fost făcute din trestii. Tipul ăsta e folosit mai mult pe vasele comerciale mici ruseşti sau din Europa de Est. N-o să le găseşti niciodată pe vasele scandinave. Nu sunt aprobate de autoritățile navale.

— De ce nu?

Martinsson ridică din umeri.

— Calitatea proastă. Se pot dezumfla. Cauciucul folosit e de multe ori sub standardele de calitate.

Wallander se gândi pentru un moment.

— Dacă analiza căpitanului Österdahl e corectă, această barcă vine direct din Iugoslavia, fără să treacă prin Italia sau pe cine ştie unde ca să primească eticheta vreunui producător. Aşa că vorbim despre un vas iugoslav.

— Nu neapărat, spuse Martinsson. O parte din aceste bărci ajung în Rusia. Mă gândesc că e o parte din schimbul obligatoriu de mărfuri dintre Moscova şi statele dependente. Mi-a spus că a mai văzut o barcă identică pe un vas de pescuit rusesc care a fost prins la Häradskär.

— Dar e sigur că ne putem concentra căutările pe vasele est-europene, nu-i aşa?

— Asta e părerea căpitanului Österdahl.

— Bine, spuse Wallander. Măcar ştim asta.

— Dar asta e cam tot ce ştim, spuse Svedberg.

— Dacă bărbatul care ne-a sunat nu ia legătura din nou cu noi, nu o să ştim destul, spuse Wallander. Chiar şi-aşa, se pare că bărbaţii ăştia au plutit până aici de pe cealaltă parte a Balticii.

Fuse întrerupt de un ciocănit în uşă. Un secretar îi înmână un plic conţinând concluziile finale ale autopsiei. Wallander le ceru lui Martinsson şi lui Svedberg să rămână, în timp ce el arunca o privire peste hârtii. Reacţionă aproape imediat.

— Ia te uită, spuse el. Mörth a descoperit nişte urme interesante în sângele lor.

— SIDA? întrebă Svedberg.

— Nu, droguri. Doze mari de amfetamine.

— Ruşi drogaţi, spuse Martinsson. Ruşii au torturat şi au omorât doi drogaţi. Purtând costume şi cravate. Plutind pe o barcă de salvare iugoslavă. Măcar e ceva diferit. E o

schimbare față de contrabandiştii şmecheri şi atacurile minore.

— Nu ştim dacă sunt ruşi, spuse Wallander. Ideea de bază e că nu ştim nimic.

Formă numărul lui Björk.

— Björk.

— Sunt eu, Wallander. Sunt cu Martinsson şi Svedberg. Ne întrebam dacă ai mai primit instrucțiuni de la ministerul de externe.

— Nu încă. Mă aştept să mă contacteze în curând.

— Mă duc la Malmö mai târziu în dimineața asta.

— Du-te. O să te anunț când o să fiu sunat. Apropo, ai fost bătut la cap de vreun jurnalist?

— Nu. De ce?

— Am fost trezit la cinci dimineața de către cineva de la *Express.* Telefonul a sunat încontinuu de atunci. Trebuie să recunosc că sunt un pic îngrijorat.

— Nu merită să te superi din cauza asta. O să scrie ce vor, orice s-ar întâmpla.

— Exact de asta sunt îngrijorat. O să se încurce investigația dacă tot felul de zvonuri o să apară în presă.

— Dacă avem noroc, asta va încuraja pe cineva care are informații folositoare sau a văzut ceva să ne contacteze.

— Mă îndoiesc foarte tare de asta. Şi nu-mi place să fiu trezit la cinci dimineața. Cine ştie ce poate spune omul când e pe jumătate adormit?

Wallander închise.

— Hai să rămânem calmi, spuse el. Continuați cu propriile investigații pentru moment. Am ceva de rezolvat în Malmö. Hai să ne întâlnim din nou în biroul meu după prânz.

Svedberg şi Martinsson plecară. Wallander se simți puțin jenat că le dădu impresia că mergea la Malmö cu

treburi profesionale. Ştia că ofiţerii de poliţie, ca toată lumea, îşi petreceau o parte din timpul lor de lucru ocupându-se de chestiunile lor private ori de câte ori aveau ocazia, dar tot se simţea ruşinat de asta. „Sunt de modă veche, se gândi el. Chiar dacă sunt de-abia trecut de patruzeci de ani."

Anunţă la recepţie că va ieşi şi că va putea fi contactat după prânz. Apoi merse cu maşina prin Sandskogen şi coti spre Kåseberga. Ploaia măruntă se oprise, dar un vânt rece se pornise.

Opri în Kåseberga pentru a face plinul. Cum ajunsese devreme, conduse până la port, unde parcă maşina şi ieşi să înfrunte vântul. Nu se vedea nici ţipenie de om. Chioşcul şi afumătoarele erau închise. „Trăim în vremuri ciudate, se gândi el. Părţi din ţara asta sunt deschise numai vara. Sate întregi sunt pline cu anunţuri pe care scrie «închis» aproape tot anul."

Merse până la digul de piatră, în ciuda frigului. Nu se vedea nicio navă. Gândurile i se întoarseră la bărbaţii din barca de salvare. Cine erau ei? De ce fuseseră torturaţi şi ucişi? Cine îi îmbrăcase din nou cu sacourile?

Se uită la ceas, apoi se întoarse la maşină şi conduse drept până la casa tatălui lui, care arăta de parcă ar fi fost aruncată în mijlocul câmpului la sud de Löderup. Ca de obicei, tatăl lui picta în atelier. Wallander fu izbit de mirosul de terebentină şi de vopsea pe bază de ulei. Era ca şi cum s-ar fi întors în copilărie. Una din cele mai vechi amintiri ale lui Wallander era mirosul deosebit care-l înconjura pe tatăl lui când stătea la şevalet. Nimic nu se schimbase de-a lungul anilor. Tatăl lui pictase întotdeauna aceeaşi imagine, un apus melancolic. Din când în când, dacă cel care comanda tabloul şi-o dorea, adăuga o ieruncă în fundal.

Tatăl lui Wallander era un pictor de salon. Îşi adusese talentul până la un nivel de perfecţiune în care nu mai era

nevoie să-şi schimbe modelul. Doar când ajunse la maturitate, Wallander înțelese că asta n-avea nimic de-a face cu lenea sau cu lipsa abilităților şi că acea continuitate, îi dădea tatălui său sentimentul de siguranță de care avea nevoie ca să-şi trăiască viața.

Bătrânul îşi lăsă jos pensula şi-şi şterse mâinile cu o cârpă murdară. Era îmbrăcat ca întotdeauna, în salopetă şi cizme de cauciuc tăiate.

— Sunt gata, zise el.

— Nu te schimbi? întrebă Wallander.

Tatăl lui se uită mirat la el.

— De ce să mă schimb? Trebuie să te-mbraci la costum ca să mergi la cumpărături în zilele astea?

Wallander îşi dădu seama că nu avea niciun rost să discute cu el. Încăpățânarea tatălui lui nu avea limite. Iar bătrânul s-ar fi putut înfuria, făcând călătoria până la Malmö insuportabilă.

— Fă cum vrei, ridică el din umeri.

— Da, îi răspunse tatăl lui. O să fac cum vreau.

Merseră cu maşina spre Malmö. Tatăl lui privea peisajul.

— E urât, spuse el pe neaşteptate.

— Ce?

— Skåne e urât iarna. Noroiul e gri, copacii sunt gri, cerul e gri. Cei mai gri sunt oamenii.

— S-ar putea să ai dreptate.

— Bineînțeles că am dreptate. Nu încape nicio îndoială. Skåne e urât în timpul iernii.

Magazinul de artă era în centrul oraşului, iar Wallander fu destul de norocos să găsească un loc de parcare chiar în fața lui. Tatăl lui ştia exact ce-şi dorea: pânze, vopsea, pensule, nişte cuțite pentru paletă. Când trebui să plătească, scoase un teanc de bancnote mototolite dintr-un buzunar. Wallander rămase în urmă şi nici măcar nu fu

lăsat de tatăl lui să-l ajute să-şi care achiziţiile până la maşină.

— Asta-i tot, spuse tatăl lui. Putem să mergem acasă acum.

Lui Wallander îi trecu prin minte că s-ar putea opri undeva ca să ia masa. Spre uimirea lui, tatăl lui consideră că era o idee minunată. Opriră la motelul Svedala şi intrară în restaurantul cu autoservire.

— Zi-i ospătarului-şef că vrem o masă bună, spuse tatăl lui.

— Suntem într-un restaurant cu autoservire, îi spuse Wallander. Nu prea cred că au un ospătar-şef pe-aici.

— În cazul ăsta o să mergem altundeva, spuse brusc tatăl lui. Dacă o să mâncăm în oraş, vreau să mi se servească masa.

Wallander privi cu jenă salopeta murdară a tatălui lui, dar îşi aminti de o pizzerie cam ponosită din Skurup, merseră cu maşina până acolo şi comandară meniul zilei: cod fiert. Wallander îl privi pe bătrân în timp ce mâncau şi-i trecu prin minte că, probabil, nu-şi va cunoaşte cu adevărat tatăl înainte de a fi prea târziu. În trecut se gândea la ei doi ca la nişte oameni foarte diferiţi, dar acum nu mai era aşa de sigur. Soţia lui, Mona, care-l părăsise cu un an înainte, îl acuzase adesea de aceeaşi încăpăţânare şi de acelaşi egocentrism pedant. „Poate că nu vreau să recunosc asemănările, se gândi el. Poate că mă tem că o să ajung ca el. Îndărătnic şi incapabil să vadă ce nu vrea.”

În acelaşi timp îşi dădea seama că a fi îndărătnic era un avantaj pentru un ofiţer de poliţie. Dacă n-ar fi fost ceea ce nişte privitori neavizaţi ar fi categorisit, fără nicio îndoială, exagerat de încăpăţânat, foarte multe cazuri de care fusese răspunzător nu ar fi fost rezolvate. Încăpăţânarea nu era atât de mult o boală profesională, ci mai degrabă o cerinţă esenţială.

— Ai amuțit? îi întrerupse, supărat, tatăl lui şirul gândurilor.

— Scuză-mă. Mă gândeam.

— Nu vreau să mănânc cu tine dacă n-ai nimic de zis.

— Ce vrei să-ți zic?

— Poți să-mi zici cum îți mai merge. Ce mai face fata ta. Poți chiar să-mi spui dacă ți-ai găsit o nouă femeie.

— O nouă femeie?

— Mai suferi după Mona?

— Nu, nu mai sufăr şi nu, nu mi-am găsit o nouă femeie, aşa cum zici tu.

— De ce nu?

— Nu-i aşa de uşor.

— Ce faci?

— Ce vrei să spui?

— Chiar e o întrebare aşa de grea? Te întreb pur şi simplu ce faci ca să-ți găseşti o nouă femeie.

— Nu merg la serate dansante, dacă la asta te gândeşti.

— Nu mă gândesc la nimic. Doar întreb. Devii tot mai ciudat odată cu trecerea anilor.

— Mai ciudat?

— Ar fi trebuit să faci cum ți-am spus. Nu ar fi trebuit să intri în poliție.

„Vasăzică, ne-am întors de unde-am plecat, nu-i aşa? se gândi Wallander. Nu s-a schimbat nimic...”

Mirosul de terebentină. O zi de primăvară geroasă din 1967. Încă locuiau în fierăria transformată în locuință din afara Limhalmului, dar avea să scape în curând de-acolo. Aştepta scrisoarea; fugi la cutia poştală de îndată ce văzu furgoneta poştaşului; rupse plicul şi citi ceea ce aştepta. Fusese admis la Academia de Poliție şi se putea înscrie în toamnă. Fugi înapoi şi deschise trântind uşa micului atelier în care picta tatăl lui.

— Am fost admis la Academia de Poliție! strigă el.

Dar tatăl lui nu-l felicită. Nici măcar nu-şi lăsă jos pensula, ci doar continuă să picteze. Wallander încă-şi putea aminti că era ocupat cu colorarea norilor în roşu din cauza soarelui care apunea şi cum înţelese atunci că era o dezamăgire ca fiu. Urma să devină ofiţer de poliţie.

Ospătarul le aduse cafelele.

— N-o să înţeleg niciodată de ce n-ai vrut să devin ofiţer de poliţie, îi spuse Wallander.

— Ai făcut ce-ai vrut.

— Ăsta nu e un răspuns.

— Nu mi-am imaginat niciodată că un fiu de-al meu va sta la masa de seară cu viermi de la cadavre ieşindu-i de sub mânecile cămăşii.

Wallander fu şocat de răspuns. „Viermi de la cadavre ieşindu-i de sub mânecile cămăşii”?

— Ce vrei să spui cu asta? îl întrebă el.

Dar tatăl lui nu-i răspunse. Doar îşi bău ultima picătură din cafeaua călduţă.

— Am terminat, spuse el. Putem pleca acum.

Wallander ceru nota şi plăti. „Nu voi primi niciodată un răspuns, se gândi el. N-o să ştiu niciodată de ce s-a împotrivit atât de tare faptului că voi intra în poliţie."

Merseră cu maşina înapoi în Löderup. Vântul se înteţise. Tatăl lui îşi duse pânzele şi vopselele în atelier.

— Când o să mai jucăm cărţi? întrebă el.

— O să mai vin peste câteva zile, îi răspunse Wallander.

Conduse înapoi spre Ystad. Nu înţelegea dacă era supărat sau şocat. „Viermi de la cadavre ieşindu-i de sub mânecile cămăşii"? Ce naiba a vrut să spună cu asta?

Era unu fără un sfert după-amiaza când se întoarse la biroul lui. Până atunci se decise să ceară un răspuns serios de la tatăl lui data viitoare când îl va vedea. Se hotărî să uite de conversaţie între timp, forţându-se să redevină un ofiţer de poliţie. Primul lucru pe care trebuia să-l facă era să-l

contacteze pe Björk, dar, înainte să-i formeze numărul, telefonul sună. Ridică receptorul.

— Wallander.

Se auzi un zgomot de frecare şi un scârțâit. Îşi repetă numele.

— Dumneavoastră vă ocupați de cazul cu barca de salvare?

Wallander nu recunoscu vocea. Era un bărbat care vorbea rapid şi sub presiune.

— Cu cine vorbesc?

— Nu contează. În legătură cu barca de salvare.

Wallander se întinse după Carnețel.

— Dumneavoastră ne-ați sunat acum câteva zile?

— Să vă sun?

Bărbatul părea sincer surprins.

— Nu dumneavoastră ne-ați sunat şi ne-ați avertizat că o barcă de salvare va ajunge la mal nu departe de Ystad?

Urmă o tăcere lungă. Wallander aşteptă.

— Uitați totul, spuse bărbatul şi închise.

Wallander îşi notă detaliile conversației. Ştia că făcuse o greşeală. Bărbatul sunase pentru că voia să vorbească despre cadavrele din barca de salvare, dar, când auzise că mai sunase cineva în legătura cu asta, fusese surprins, poate chiar speriat şi decise să închidă. Era evident că nu era acelaşi bărbat cu care vorbise Martinsson. Însemna că mai multe persoane aveau informații. Martinsson avea dreptate: cel care văzuse ceva trebuie să fi fost la bordul unei nave. Trebuia să fie un echipaj, pentru că nimeni nu pleca singur cu o ambarcațiune pe timpul iernii. Dar ce fel de navă? Putea să fi fost un feribot, un vas de pescuit, poate un vas comercial sau unul dintre petrolierele care traversau Baltica tot timpul.

Martinsson apăru în pragul uşii.

— Eşti gata? îl întrebă el.

Wallander se hotărî să nu spună deocamdată nimic despre telefonul pe care tocmai îl primise. Le va spune colegilor despre el când va avea destul timp să se gândească bine la toată situația.

— Încă n-am vorbit cu Björk, fu tot ce spuse. Putem să ne-ntâlnim în jumătate de oră.

Martinsson dispăru, iar el formă numărul lui Björk.

— Björk.

— Wallander. Cum stăm?

— Vino-aici şi o să-ți spun.

Wallander fu surprins de ce avea Björk de spus.

— O să avem un musafir, spuse Björk. Ministerul de externe o să ne trimită pe cineva care să ne asiste în investigația noastră.

— Cineva de la ministerul de externe? Ce ştiu ei despre investigarea unei crime?!

— N-am nicio idee, dar va veni în după-amiaza asta. M-am gândit că va fi mai bine dacă o să-l întâmpini tu. Zborul lui e programat la Sturup la cinci şi douăzeci.

— Pentru numele lui Dumnezeu! spuse Wallander. Vine să ne-ajute sau să stea cu ochii pe noi?

— N-am nici cea mai vagă idee, spuse Björk din nou. Pe lângă asta, suntem doar la început. Ghici cine s-a mai implicat.

— Comisarul-şef al poliției naționale?

Björk tresări.

— De unde-ai ştiut asta?

— Câteodată ghicesc bine. Ce vrea?

— Să fie informat. Şi să ne trimită doi ofițeri, unul de la infracțiuni grave şi celălalt de la narcotice.

— Şi ei trebuie întâmpinați la aeroport?

— Nu. Ei se pot descurca şi singuri.

Wallander se gândi o clipă.

— Asta mi se pare ciudat, spuse el. Nici mai mult, nici mai puțin decât un oficial de la ministerul de externe. De ce vine? Au luat legătura cu poliția sovietică? Şi blocul estic?

— Totul se face ca la carte sau cel puțin asta-mi spun oamenii de la ministerul de externe – ce-o fi însemnând şi asta. Björk îşi întinse brațele. Sunt şeful poliției de destul de multă vreme, ca să ştiu cum se fac lucrurile în țara asta. Uneori, mie mi se ascund nişte lucruri. Alteori, ministrului de justiție. Dar, de cele mai multe ori, poporului suedez nu i se spune ce se-ntâmplă cu adevărat.

Wallander era bine informat în legătură cu numeroasele scandaluri care implicau justiția din ultimii ani şi expuneau rețeaua de tuneluri care lega subsolurile organizaților de stat. Tuneluri legând ministere şi instituții. Ceea ce se considera la început a fi o simplă bănuială sau o acuzație dezmințită ca fantezia unui lunatic acum se confirma. O mare parte din puterea reală se exercita din coridoare slab luminate, departe de controlul considerat esențial într-un stat guvernat de litera legii.

Se auzi un ciocănit în uşă şi Björk strigă:

— Intră!

Era Svedberg, cu ziarul de seară în mână.

— M-am gândit că vei dori să vezi asta, zise el.

Wallander tresări când văzu prima pagină. Titluri îngroşate anunțau descoperirea senzațională a cadavrelor de pe coasta scânianã. Björk sări de pe scaun şi înşfacă ziarul, apoi citiră toți unul de peste umărul celuilalt. Spre mirarea lui, Wallander îşi recunoscu propria figură nelinişti tă într-o fotografie neclară. „Trebuie să fi fost făcută pe vremea crimei din Lunnarp”, se gândi el repede.

— Investigația e condusă de inspectorul specializat în crime, Knut Wallman.

Björk azvârli ziarul pe jos. Avea pata roşie pe frunte care anunța o criză de furie. Svedberg se strecură până la uşă.

— Totul e aici, bombăni Björk. De parcă ar fi fost scris de tine, Wallander, sau de tine, Svedberg. Cei de la ziar ştiu că ministerul de externe e implicat şi comisarul-şef al poliţiei naţionale stă cu ochii pe progresele noastre. Scrie şi că barca de salvare a fost fabricată în Iugoslavia, ceea ce e mai mult decât mi s-a spus mie. E adevărat?

— E adevărat, spuse Wallander. Martinsson mi-a spus azi-dimineaţă.

— Azi-dimineaţă? Pentru numele lui Dumnezeu! Când a fost tipărit ziarul ăsta blestemat?

Björk se plimba nervos încolo şi-ncoace. Wallander şi Svedberg se uitau unul la altul. Când Björk îşi pierdea cumpătul putea s-o ţină aşa la nesfârşit.

Björk luă din nou ziarul şi citi cu voce tare.

— Patrulele sovietice ale morţii. Noua Europă a expus Suedia crimei cu implicaţii politice. Ce vor să spună cu asta? Poate să-mi explice cineva? Wallander?

— N-am nicio idee. Cred că cea mai bună tactică e să nu acordăm nicio atenţie celor scrise în presă.

— Cum putem să nu acordăm nicio atenţie? Vom fi asediaţi de mass-media după asta.

De parcă tocmai ar fi rostit o profeţie, sună telefonul. Era un reporter de la *Daily News* solicitând un comentariu. Björk îşi puse mâna pe receptor.

— Ar fi bine să convocăm altă conferinţă de presă. Sau să publicăm o declaraţie? Cum e mai bine? Ce credeţi?

— Ambele, răspunse Wallander. Dar aşteptaţi până mâine pentru conferinţa de presă. Tipul de la ministerul de externe ar putea avea ceva de zis.

Björk îl informă pe jurnalist şi închise fără să mai răspundă la alte întrebări. Svedberg plecă din cameră, în timp ce Björk şi Wallander încropiră cu greu un scurt comunicat de presă. Când Wallander se ridică să plece, Björk îi ceru să stea.

— Va trebui să facem ceva în legătură cu scurgerile astea, spuse el. E evident că am fost mult prea naiv. Îmi amintesc că mi te-ai plâns de ele anul trecut, când erai ocupat cu crima din Lunnarp, dar te-am ignorat crezând că exagerai. Ce pot să fac în legătură cu ele acum?

— Mă-ntreb dacă se poate face ceva, spuse Wallander. E o lecție pe care-am învățat-o anul trecut. Cred că va trebui să trăim cu astfel de lucruri de-acum încolo.

— Să știi că ar fi o mare ușurare să mă pensionez, spuse Björk după ce se gândi un moment. Uneori, am senzația că rămân în urma lumii.

— Toți simțim asta, spuse Wallander. Mă duc să-l aduc pe tipul ăla de la ministerul de externe. Cum îl cheamă?

— Törn.

— Prenumele?

— Nimeni nu mi l-a spus.

Wallander îi găsi pe Martinsson și pe Svedberg așteptându-l în biroul lui. Svedberg descria criza lui Björk. Wallander se hotărî să scurteze întâlnirea. Le spuse despre telefonul primit și concluzia lui că mai multe persoane văzuseră barca de salvare.

— Era un localnic? întrebă Martinsson.

Wallander dădu din cap.

— Ar trebui să le dăm de urmă în cazul ăsta, spuse Martinsson. Putem elimina petrolierele și vasele comerciale. Cu ce rămânem?

— Vasele de pescuit, spuse Wallander. Câte vase de pescuit își desfășoară activitatea pe coasta de sud de Skåne?

— Foarte multe, spuse Martinsson. Dar ai grijă, e februarie și puține vor fi acostate în port. Vei avea mult de lucru ca să le dai de urmă, dar cred că se poate face.

— Putem să luăm o hotărâre în legătură cu asta mâine, spuse Wallander. Lucrurile se pot schimba radical până atunci.

Le spuse ce auzise de la Björk. Martinsson reacționă aproape ca el, dar Svedberg doar ridică din umeri.

— N-o să ajungem mai departe astăzi, spuse Wallander, punând capăt întâlnirii. Trebuie să scriu un raport despre ce s-a întâmplat până acum. Ar fi bine să faceți la fel. Apoi o să vedem ce facem cu oamenii de la infracțiuni grave şi narcotice. Ca să nu mai spun de domnul Törn de la ministerul de externe.

Wallander ajunse devreme la aeroport. Îşi bău cafeaua cu ofițerii de la controlul imigrației şi ascultă plângerile obişnuite despre orele de muncă şi salarii. La cinci şi-un sfert după-amiaza, ocupă un loc pe o bancă din afara salonului pentru pasageri şi se uită fără chef la reclamele de la un televizor suspendat de tavan. Zborul de la Stockholm fu anunțat, iar Wallander îşi dădu seama că bărbatul de la ministerul de externe s-ar putea aştepta să fie întâmpinat de un ofițer de poliție în uniformă. „Dacă o să stau cu mâinile la spate şi o să mă plimb încoace şi-ncolo, se gândi el, poate o să-şi dea seama. „

Studie pasagerii care treceau pe lângă el: niciunul dintre ei nu părea să caute pe cineva. Când plecară rătăciții şi valul de oameni trecu de tot, îşi dădu seama că şi-a pierdut omul. „Cum arată oficialii ministerului de externe? se întrebă el. Ca oamenii obişnuiți sau ca diplomații? Dar apoi, cum arată un diplomat?"

— Kurt Wallander? se auzi o voce în spatele lui.

Se învârti şi întâlni privirea unei femei cu aspect tineresc.

— Da, spuse el. Eu sunt Kurt Wallander.

Femeia îşi scoase mănuşa şi-i întinse mâna.

— Birgitta Törn, spuse ea. De la ministerul de externe. V-aţi aşteptat cumva la un bărbat?

— Da, de fapt, da, spuse el.

— Încă nu sunt foarte multe femei diplomat de carieră, spuse Birgitta Törn, dar asta nu împiedică o mare parte din ministerul de externe suedez să fie în mâinile femeilor.

— Ei bine, spuse Wallander. Bine-aţi venit în Skåne.

În timp ce aşteptau la caruselul de bagaje, o privi discret. Nu era o frumuseţe izbitoare, dar era ceva în ochii ei care-i atrase atenţia. Când îi ridică geamantanul şi se întoarse s-o privească, putu să vadă ce era. Purta lentile de contact. Şi Mona purtase în ultimii ani ai căsniciei lor.

Merseră până la maşină. Wallander o întrebă despre vremea din Stockholm şi dacă avusese un zbor plăcut. Ea-i răspunse, dar el simţi că era ţinut la distanţă.

— Am rezervare la un hotel numit The Century, îi spuse ea în timp ce mergeau cu maşina spre Ystad. Aş vrea să verific toate rapoartele investigaţiilor de până acum. Vi s-a spus că toate materialele vor trebui să-mi fie puse la dispoziţie?

— Nu, spuse Wallander. Nimeni nu mi-a spus nimic despre aşa ceva, dar, de vreme ce niciunul nu e secret, puteţi să le luaţi. E un dosar pe scaunul din spate.

— Bine gândit, spuse ea.

— Bine, acum că totul e rezolvat, am doar o întrebare, spuse Wallander. De ce sunteţi aici?

— Situaţia instabilă din est determină ministerul de externe să monitorizeze toate incidentele anormale. Pe lângă asta, vă putem ajuta cu anchetele formale care s-ar putea să trebuiască să fie făcute în ţările care nu sunt membre ale Interpolului.

„Vorbeşte ca un politician, se gândi Wallander. Nu lasă loc de îndoială cu privire la ceea ce zice.”

— „Incidente anormale”, repetă el. E un fel de-a spune. Dacă doriți, vă pot arăta barca de salvare de la secția de poliție.

— Nu, mulțumesc, spuse Törn. Nu vreau să mă amestec în munca poliției, dar ar putea fi util dacă am aranja o şedință mâine-dimineață. Aş aprecia un rezumat al situației.

— Cel mai bun moment ar fi la opt dimineața, spuse Wallander. Ştiați că ni se trimit oameni în plus de la comisariatul de poliție? Cred că vor ajunge aici mâine.

— Am fost informată, îi răspunse Törn.

Hotelul The Century era situat pe o stradă din piața centrală. Wallander parcă în fața lui şi se întinse după dosarul cu rapoarte. Apoi îi scoase geamantanul din portbagaj.

— Ați mai fost în Ystad până acum? o întrebă el.

— Nu cred.

— Atunci v-aş sugera să acceptați invitația la cină a poliției din Ystad.

Observă urma vagă a unui zâmbet în timp ce-i răspunse.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse ea, dar am mult de lucru.

Wallander simți cum se enervează. Poate că un ofițer de poliție dintr-un orăşel provincial nu era o companie destul de bună pentru ea.

— Hotelul Continental ar fi cel mai bun loc pentru o masă, spuse el. Întoarceți la dreapta după piață. Ați dori să vin să vă iau mâine-dimineață?

— O să mă descurc şi singură, spuse ea. Mulțumesc oricum. Şi mulțumesc pentru că m-ați întâmpinat.

Wallander conduse spre casă. Era şase şi jumătate seara. Se simțea profund nesatisfăcut de fiecare aspect din viața lui. Nu era doar sentimentul de gol pe care îl avea când

se întorcea într-un apartament în care nu-l întâmpina nimeni. Mai era şi senzaţia că îi era din ce în ce mai greu să facă faţă la locul de muncă. Iar acum şi corpul lui începuse să-i joace feste. Obişnuia să se simtă sigur muncind ca detectiv, dar nu mai era cazul. Nesiguranţa lui se dezvoltase când se străduise să rezolve brutala dublă omucidere din Lunnarp cu un an înainte. El şi Rydberg discutaseră adesea cum Suedia, o ţară care se schimba rapid, devenind de nerecunoscut şi nesigură, avea nevoie de un nou tip de ofiţer de poliţie. Se simţea tot mai inadecvat cu fiecare zi ce trecea. Nu era un fel de nesiguranţă pe care vreunul dintre cursurile oferite de poliţia suedeză putea s-o vindece.

Îşi scoase o bere din frigider,,deschise televizorul şi se trânti pe canapea. Ecranul era ocupat de unul din nesfârşitele şiruri de talk-show-uri care păreau să fie servite în fiecare zi.

Mintea îi rătăci înapoi la slujba de la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Putea fi asta ocazia pentru schimbarea de care avea nevoie atât de mult? Oare oamenii ar trebui să fie poliţişti doar pentru un număr limitat de ani, apoi să îşi dedice viaţa unui domeniu cu totul diferit?

Nu făcu nicio încercare de a se culca până aproape de miezul nopţii.

Doar stinse lumina când sună telefonul. „O, nu, nu şi-n noaptea asta, se gândi el. Nu altă crimă.” Ridică receptorul şi recunoscu imediat vocea bărbatului care-l sunase mai devreme în acea după-amiază.

— S-ar putea să ştiu ceva despre barca aceea de salvare, spuse bărbatul.

— Suntem interesaţi de orice informaţie care ne-ar putea fi de ajutor.

— Pot să vă spun ce ştiu doar dacă-mi garantaţi că poliţia nu va spune nimănui că eu am sunat.

— Puteţi să rămâneţi cât de anonim doriţi.

— Asta nu e suficient. Trebuie să am o garanție că nimic nu va fi spus despre telefonul acesta.

Wallander se gândi pentru o clipă, apoi îi dădu bărbatului cuvântul său. Dar el tot părea şovăitor.

„Se teme de ceva”, se gândi Wallander.

— Aveți cuvântul meu de ofițer de poliție.

— Nu am prea mare încredere în aşa ceva.

— Ar trebui să aveți, îi spuse Wallander. Nu există nicio instituție bancară în toată lumea care să poată spune ceva rău despre mine.

Urmă o pauză, iar Wallander putu auzi respirația bărbatului.

— Ştiți unde e strada Industriei? îl întrebă brusc bărbatul.

Wallander ştia. Era pe o proprietate industrială de la marginea estică a oraşului.

— Mergeți acum cu maşina până acolo, spuse bărbatul. E un drum cu sens unic, dar nu contează, nu e trafic la ora asta în noapte. Opriți-vă motorul şi stingeți-vă luminile.

— Unde vreți să opresc? E o stradă lungă.

— Doar mergeți acolo. O să vă găsesc. Şi fiți singur. Altfel, lăsați-o baltă.

Închise.

Wallander se îngrijoră. Ştia că trebuia să-i sune pe Martinsson şi pe Svedberg şi să le ceară întăriri. Dar se forță să-şi ignore teama. Până la urmă, ce se putea întâmpla?

Îşi azvârli plapuma de pe el şi se ridică. Temperatura scăzuse sub pragul înghețului şi tremură în timp ce intră în maşina de pe strada pustie.

Când coti spre strada Industriei, pe care se înşiruiau saloane de prezentare şi vânzare de maşini şi sedii de companii mici, nu văzu nicio lumină. Conduse pe jumătate din stradă, apoi îşi stinse luminile, opri motorul şi aşteptă în

întuneric. Ceasul fluorescent de la bord arăta că tocmai trecuse miezul nopții.

La douăsprezece şi jumătate, nu se întâmplase încă nimic. Se hotărî să se întoarcă acasă dacă nu apărea nimeni până la unu.

Nu-l observă pe bărbat până nu ajunse lângă maşină. Coborî repede geamul. Fața bărbatului era în întuneric, iar Wallander nu-i putu distinge trăsăturile. Dar îi recunoscu vocea.

— Conduceți după mine, spuse bărbatul şi dispăru.

După câteva minute, o maşină se apropie din direcția opusă şi-şi arătă luminile. Wallander o urmă şi conduseră spre est, în afara oraşului.

Brusc, îşi dădu seama că era speriat.

5

Portul din Brantevik era părăsit. Numai câteva lumini izolate erau reflectate de apele întunecate şi nemişcate ale bazinului. Wallander se întrebă dacă becurile erau stricate sau dacă, din cauza economiei, guvernarea locală nu înlocuia becurile arse. „Viitorul societății noastre devine din ce în ce mai întunecat, se gândi el. O imagine simbolică devine tot mai reală."

Luminile maşinii din fața lui se stinseră. Wallander le stinse şi pe ale sale şi rămase în întuneric. Ceasul de pe bord arăta ora printr-o serie de sclipiri electronice – 1.25 dimineața. O lanternă lumină brusc în întuneric, dansând în aer ca un licurici. Wallander deschise portiera maşinii şi ieşi, tremurând când aerul rece al nopții îl atinse. Bărbatul cu lanterna se opri la câțiva metri de el. Wallander tot nu putu să-i distingă trăsăturile.

— Haideți să mergem pe chei, spuse bărbatul.

Vorbea în dialectul scânian principal.

„E imposibil să pari amenințător cu accentul ăsta”, se gândi Wallander. Nu cunoştea un alt dialect cu atât de multă blândețe încorporată în el. Chiar şi aşa, se arătă şovăitor.

— De ce? întrebă el. De ce trebuie să mergem pe chei?

— Vă e teamă? spuse bărbatul. Mergem pe chei pentru că e o barcă acostată acolo.

Se întoarse şi plecă cu Wallander urmându-l. O rafală de vânt îl lovi în față. Se opriră lângă silueta unei bărci de pescuit. Mirosul de mare şi de combustibil era foarte puternic. Bărbatul îi înmână o lanternă lui Wallander.

— Îndreptați-o spre frânghiile de acostare, spuse el.

Wallander îl zări pentru prima dată. Era un bărbat la vreo patruzeci de ani, posibil puțin mai în vârstă. Avea fața îmbătrânită şi pielea aspră a unui om care lucra în aer liber. Purta o salopetă de culoare albastru-închis, o geacă gri şi o căciulă neagră tricotată trasă peste ochi. Bărbatul prinse o frânghie de acostare şi se urcă la bord. Dispăru în întuneric în direcția timoneriei, iar Wallander aşteptă. O lampă cu gaz fu aprinsă, iar bărbatul se întoarse pe puntea scârțâitoare de la proră.

— Bine-ați venit la bord, spuse el.

Wallander bâjbâi după balustrada înghețată şi se urcă la bord. Îl urmă pe bărbat pe puntea înclinată, împiedicându-se de o parâmă încolăcită.

— Să nu cădeți, spuse bărbatul. Apa e rece.

Wallander îl urmă în timoneria înghesuită şi apoi jos,

În camera motoarelor. Locul acela duhnea a motorină şi a vaselină. Bărbatul agăță lampa de un cârlig din tavan şi micşoră lumina.

Wallander îşi dădu seama că omul murea de frică. Bărbatul era neîndemânatic şi grăbit. Wallander se aşează pe patul incomod acoperit cu o pătură murdară.

— Sper că o să vă țineți de promisiuni, spuse bărbatul.

— Întotdeauna-mi țin promisiunile, răspunse Wallander.

— Nimeni nu face asta, spuse bărbatul. Mă gândesc la ce mi se va întâmpla.

— Cum vă numiți?

— Nu contează.

— Dar ați văzut barca de salvare cu cele două cadavre?

— S-ar putea.

— Altfel nu ne-ați fi sunat.

Bărbatul se întinse după o hartă soioasă ce era lângă el, pe pat.

— Aici, spuse el, arătând cu degetul. Aici am văzut-o. Era trecut de două după-amiaza când am observat-o, pe doisprezece. Adică, marțea trecută. Am încercat să ghicesc de unde din lumea largă ar fi putut veni.

Wallander caută prin buzunare după un creion sau ceva de scris, dar, bineînțeles, nu găsi nimic.

— Haideți s-o luăm băbeşte, spuse Wallander. Să-ncepem cu-nceputul. Unde erați când ați observat barca?

— Mi-am notat, spuse bărbatul. La puțin mai mult de şase mile nautice de Ystad, în linie dreaptă spre sud. Barca plutea spre nord-vest. Mi-am notat poziția exactă.

Ii înmână lui Wallander o bucățică mototolită de hârtie. Wallander avu impresia că poziția era exactă, chiar dacă cifrele nu însemnau nimic pentru el.

— Barca plutea în derivă, spuse el. N-aş fi observat-o dacă ningea.

„N-am fi observat-o, se gândi Wallander, de fiecare dată când vorbeşte la persoana *I singular,* ezită aproape imperceptibil, de parcă ar trebui să-şi reamintească să spună numai o parte din adevăr."

— Plutea spre port, continuă bărbatul. Am tras-o la edec spre coasta suedeză şi i-am dat drumul când am văzut pământul.

„Asta explică frânghia tăiată, se gândi Wallander. Se grăbeau şi erau nervoşi. Nu au şovăit când a fost vorba să renunțe la o bucată de frânghie."

— Sunteți pescar? întrebă el.

— Da.

„Nu, se gândi Wallander. Ai mințit din nou, nu te pricepi să minți şi mă-ntreb de ce ți-e frică."

— Mă-ntorceam acasă, spuse bărbatul.

— Trebuie s-aveți o stație radio la bord, spuse Wallander. De ce n-ați anunțat paza de coastă?

— Am motivele mele.

Wallander îşi dădu seama că va trebui să învingă frica bărbatului, altfel nu va ajunge nicăieri cu el. „Încredere, se gândi el. Trebuie să simtă că poate avea încredere în mine."

— Trebuie să ştiu mai multe, spuse Wallander. Evident, o să mă folosesc de ce-mi spuneți aici în anchetă, dar nimeni nu va şti că dumneavoastră mi-ați spus ceva.

— Nimeni n-a spus nimic. Nimeni nu v-a sunat.

Wallander îşi dădu seama că era o explicație foarte simplă pentru hotărârea plină de teamă de a rămâne anonim a bărbatului. Înțelese mai devreme, în timpul conversației cu Martinsson, că bărbatul cu care vorbea nu fusese singur pe barcă; dar acum ştia exact câți membri ai echipajului fuseseră. Doi. Nu trei, nu mai mulți, doar doi. Şi el se temea de al doilea bărbat.

— N-a sunat nimeni, spuse Wallander. E barca dumneavoastră?

— Are vreo importanță a cui e?

Wallander o luă de la-nceput. Acum era sigur că bărbatul n-avea nimic de-a face cu moartea acelor oameni, ci doar fusese la bordul vasului care descoperise barca de salvare şi o remorcase spre țărm. Asta simplifica lucrurile, deşi nu înțelegea de ce martorul era aşa de speriat. Cine era celălalt bărbat?

Apoi îi pică fisa. Contrabandişti. Traficanți de refugiați sau de băutură. „Barca asta e folosită pentru contrabandă. De-asta nu miroase-a peşte.”

— Ați observat şi alte vase prin apropiere atunci când ați văzut barca de salvare?

— Nu.

— Sunteți sigur?

— Spun doar ce ştiu.

— Dar mai înainte ați spus că ghiceați?

Răspunsul pe care Wallander îl primi fu categoric.

— Barca era în apă de mult timp. Nu avea cum să fi fost aruncată curând.

— De ce nu?

— Era deja năpădită de alge.

Wallander nu-şi aminti să fi văzut vreo algă când inspectase barca.

— Nu avea nicio urmă de alge pe ea când am găsit-o.

Bărbatul se gândi pentru o clipă.

— Trebuie să fi fost spălată când am remorcat-o spre țărm. Barca se ridica şi cobora în valuri.

— De cât timp credeți că era în apă?

— Poate de-o săptămână. E greu de spus.

Wallander rămase pe loc, privindu-l pe bărbat. Era neliniştit şi părea că se chinuia să audă fiecare sunet în timp ce vorbeau.

— Mai doriți să-mi spuneți ceva? îl întrebă Wallander. Orice detaliu poate fi important.

— Cred că barca a plutit dinspre una dintre țările baltice.

— De ce credeți asta? De ce nu dinspre Germania?

— Cunosc aceste ape. Cred că barca a venit dintr-un stat baltic.

Wallander încercă să-şi imagineze o hartă a regiunii.

— E o cale lungă, spuse el. Pe lângă toată coasta poloneză şi drept în apele germane. Nu-mi vine să cred asta.

— În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, minele puteau pluti pe o distanță foarte lungă într-un timp scurt. Vânturile din ultimul timp ar face asta posibil.

Lumina din lampă se stinse brusc.

— Nu mai am nimic de zis, spuse bărbatul, împăturind harta. Vă amintiți ce mi-ați promis?

— Ştiu exact ce v-am promis. Dar mai am o întrebare. De ce vă e frică? De ce a trebuit să ne-ntâlnim la miezul nopții?

— Nu mi-e frică, spuse bărbatul, în timp ce puse harta deoparte. Şi dacă mi-ar fi ar fi treaba mea.

Wallander încercă să se gândească şi la alte întrebări pe care să i le pună până nu era prea târziu.

Niciunul din ei nu observă uşoara mişcare a vasului. O înclinare uşoară, aşa de uşoară că nu era de mirare că trecuse neobservată, ca un val slab ce de-abia ajungea la mal.

Wallander urcă din camera motoarelor şi-şi îndreptă repede lanterna deschisă spre pereții timoneriei. Nu putu să vadă nimic care să-l ajute să identifice vasul mai târziu.

— Cum pot să iau legătura cu dumneavoastră dacă mai am nevoie? întrebă el când se întoarseră pe chei.

— N-o să puteți, spuse bărbatul. Şi, oricum, n-o s-aveți nevoie. Nu mai am nimic de zis.

Wallander îşi numără paşii în timp ce merse de-a lungul cheiului. Când puse jos piciorul pentru a şaptezeci şi treia oară simți pietrişul pieței portuare. Bărbatul fusese înghițit de umbre; îşi luase lanterna şi dispăruse fără niciun cuvânt. Wallander stătu în maşina lui fără să-i pornească motorul. Pentru o clipă, crezu că vede o umbră mişcându-se în întuneric, dar apoi îşi spuse că era doar în imaginația lui. Îşi dădu seama că el trebuia să plece primul. Când ajunse la

drumul principal, încetini, dar nu se iviră faruri în oglinda lui retrovizoare.

Era trei fără un sfert când ajunse acasă. Se aşeză la masa din bucătărie şi-şi notă detaliile discuţiei pe care o avusese la bordul vasului de pescuit. „Statele baltice, se gândi el. Putea să fi plutit barca de-acolo?" Merse în camera de zi şi-şi găsi atlasul rupt din timpul şcolii într-un dulap, printre teancuri de reviste vechi şi programe de operă. Sudul Suediei şi marea Baltică. Statele baltice păreau destul de aproape şi totuşi departe în acelaşi timp. „Nu ştiu nimic despre mare, se gândi el, despre curenţi şi vânturi. Se poate ca bărbatul să aibă dreptate? Şi de ce mi-ar fi spus ceva ce ştia că nu era adevărat?" Încă o dată, se gândi la frica bărbatului şi la celălalt membru al echipajului, necunoscutul de care se temea.

Se făcu ora patru dimineaţa până se întoarse în pat. Rămase treaz pentru multă vreme până reuşi să adoarmă.

Se trezi brusc. Ceasul de pe noptieră arăta 7.46. Înjură, sări din pat şi se îmbrăcă. Îşi îndesă periuţa şi pasta de dinţi în buzunarul hainei şi parcă în faţa secţiei chiar înainte de opt. La intrare, Ebba îi făcu semn să vină lângă ea.

— Björk vrea să te vadă, îi spuse ea. Arăţi într-un hal! Ai dormit prea mult?

— Şi încă cum, spuse Wallander, repezindu-se la baie ca să se spele pe dinţi. În acelaşi timp, încercă să-şi limpezească gândurile ca să se pregătească pentru şedinţă. Ce avea de gând să facă în legătură cu incursiunea lui nocturnă într-un vas de pescuit din portul Brantevik?

Când ajunse în biroul lui Björk, nu era nimeni acolo. Îşi croi drumul spre una din cele mai mari săli de conferinţe din secţie şi bătu la uşă, simţindu-se ca un şcolar întârziat la ore.

Erau şase oameni care stăteau în jurul unei mese ovale şi toţi se holbau la el.

— Mă tem că am întârziat câteva minute, spuse el aşezându-se pe cel mai apropiat scaun liber. Björk se uită la el cu asprime, dar Martinsson şi Svedberg rânjiră şi se uitară la el de parcă s-ar fi întrebat unde fusese. I se păru că Svedberg îşi bătea joc de el. Birgitta Torn era în stânga lui Björk, la fel de enigmatică. Lângă ea erau doi oameni pe care Wallander nu-i cunoştea. Se ridică şi merse să-i salute. Ambii bărbaţi aveau în jur de cincizeci de ani, erau surprinzători de asemănători, bine făcuţi şi cu feţe prietenoase. Primul s-a prezentat ca Sture Rönnlund, celălalt era Bertil Lovén.

— Eu sunt de la infracţiuni grave, spuse Lovén. Sture e de la narcotice.

— Kurt e ofiţerul nostru cel mai experimentat, spuse Björk. Vă rog să vă serviţi cu o cafea.

După ce toţi îşi luară câte o ceaşcă, Björk începu şedinţa.

— Nu mai e nevoie s-o spun, dar suntem recunoscători pentru tot ajutorul de care putem beneficia, începu el. Sunt sigur că niciunul dintre voi nu a putut ignora agitaţia creată de presă în jurul descoperirii acestor cadavre. De aceea trebuie să conducem această anchetă cu mai multă fermitate şi implicare. Birgitta Törn ni s-a alăturat în primul rând ca observator şi ca să ne asiste când va trebui să contactăm ţări asupra cărora Interpolul nu are nicio influenţă, dar asta nu ne împiedică să profităm de abilităţile dumneaei.

Apoi veni rândul lui Wallander. Toţi aveau copii după documentele cazului, aşa că nu se deranjă să intre în detalii, ci doar rezumă simplu ce se întâmplase. Petrecu ceva timp cu rezultatele autopsiei. Când termină, Lovén ceru

clarificări asupra unor chestiuni. Asta fu tot. Björk se uită în jur, prin cameră.

— Ei bine, spuse el, ce urmează?

Wallander simți cum se enervează din cauza felului în care Björk se ploconea în fața femeii de la ministerul de externe şi a celor doi detectivi de la Stockholm. Nu putu rezista tentației de a se da mare şi îi arătă lui Björk că dorea să vorbească.

— Sunt prea multe lucruri neclare, spuse el, şi nu mă refer doar la caz. Nu înțeleg de ce ministerul de externe a considerat necesară trimiterea Birgittei Törn în Ystad. Nu-mi vine să cred că ministerul vrea doar să ne-ajute să contactăm poliția rusă. Mi se pare că ministerul de externe vrea să stea cu ochii pe anchetă şi, dacă e aşa, aş vrea să ştiu ce se urmăreşte. Şi mai ales, bineînțeles, de ce ministerul a luat această decizie. Din motive evidente, nu pot scăpa de senzația că Stockholmul ştie ceva ce noi nu ştim. Sau poate nu ministerul de externe a luat această decizie – poate a fost altcineva?

Se aşternu o tăcere de mormânt după ce Wallander termină. Björk se holbă îngrozit la el.

În cele din urmă, vorbi Birgitta Törn.

— Nu aveți niciun motiv să vă îndoiți de explicația pe care v-am oferit-o pentru venirea noastră în Ystad, spuse ea. Situația instabilă din Europa de Est ne cere să stăm cu ochii pe evoluția evenimentelor de-acolo.

— Nici măcar nu ştim sigur că oamenii sunt dintr-o țară a blocului estic, spuse Wallander, întrerupând-o. Sau ştiți ceva ce noi nu ştim? În cazul ăsta, aş dori să fiu informat.

— Cred că ar trebui să ne calmăm un pic, spuse Björk.

— Vreau un răspuns la întrebările mele, spuse Wallander. N-o să mi se vândă gogoşi despre situația politică instabilă.

Masca misterioasă de pe faţa Birgittei Torn dispăru brusc. Îi aruncă o privire fixă, expresia ei indicând un dispreţ crescând şi o dorinţă de a-l ţine la distanţă.

„Hmmm, sunt un ciudat, se gândi Wallander, unul din acei ţărănoi care fac tărăboi tot timpul."

— Situaţia e aşa cum am descris-o, spuse Törn. Dacă aţi avea un pic de raţiune, v-aţi da seama că nu e nevoie să continuăm aşa.

Wallander dădu din cap şi se întoarse spre Lovén şi Rönnlund.

— Dar instrucţiunile voastre? întrebă el. Stockholmul nu trimite de obicei oameni decât dacă se face o cerere formală de asistenţă, iar noi n-am făcut o astfel de cerere, din câte ştiu. Sau am făcut?

Björk dădu din cap.

— Bine, să-nţeleg că Stockholmul a decis asta din proprie iniţiativă. Aş vrea să ştiu de ce, dacă tot o să lucrăm împreună. Sper că abilitatea forţelor noastre de a-şi face treaba eficient nu a fost contestată chiar înainte de-a începe.

Lovén se foi neliniştit, dar Rönnlund răspunse. Wallander constată o notă de înţelegere în glasul lui.

— Comisarul s-a gândit că aţi putea avea nevoie de puţin ajutor, spuse el. Sarcina noastră e să fim la dispoziţia voastră. Atâta tot. Voi conduceţi ancheta, iar dacă vă putem fi de ajutor, cu atât mai bine. Nici eu şi nici Bertil nu ne îndoim de capacitatea voastră de a vă ocupa singuri de acest caz, iar părerea mea e că aţi acţionat rapid şi decisiv în ultimele zile.

Wallander dădu din cap apreciativ. Martinsson rânji, iar Svedberg se scobi gânditor în dinţi cu o aşchie pe care o rupsese din masa de conferinţă.

— Ei bine, putem să ne gândim la ce să facem de-acum încolo, spuse Björk.

— Chiar aşa, spuse Wallander. Am câteva teorii pe care aş vrea să vi le expun, dar mai întâi aş vrea să vă povestesc despre o mică aventură pe care am avut-o azi-noapte.

Se simţi din nou calm. O înfruntase pe Birgitta Törn şi nu fusese înfrânt. Va afla în curând ce căuta ea cu adevărat la ei. Sprijinul lui Rönnlund îl făcu să se simtă mai bine. Le spuse despre apelul telefonic şi despre vizita lui pe vasul de pescuit din Brantevik. Accentuă faptul că bărbatul era sigur că putea să fi plutit de la o depărtare aşa de mare precum cea a unor ţări baltice. Björk fu inspirat să ia iniţiative neaşteptate şi ceru la recepţie să se aranjeze ca nişte hărţi ale întregii regiuni să le fie trimise imediat. Wallander şi-o imagină pe Ebba prinzându-l de guler pe următorul ofiţer care trecea pe la recepţie şi instruindu-l să aducă hărţile fără întârziere. Îşi mai turnă o ceaşcă de cafea şi începu să-şi explice teoriile.

— Probele sugerează că bărbaţii au fost omorâţi la bordul unei nave, spuse el. V-aţi aştepta ca trupurile să fie aruncate în ocean, dar cred că ucigaşii doreau ca trupurile să fie găsite. Mi-e greu să găsesc o explicaţie pentru asta şi pentru că ar fi fost foarte nesiguri de locul şi timpul în care barca ar fi ajuns la ţărm. Oricum, bărbaţii au fost împuşcaţi în inimă, de aproape, după ce au fost torturaţi. Oamenii sunt torturaţi ca pedeapsă sau ca să se smulgă informaţii de la ei. Următorul lucru pe care trebuie să-l avem în minte e că ambii bărbaţi erau sub influenţa drogurilor, amfetaminelor, ca să fim mai exacţi. Într-un fel sau altul, drogurile sunt implicate în acest caz. Am impresia clară că aceşti bărbaţi nu stăteau prost cu banii – hainele lor evidenţiază acest lucru. După standardele est-europene, trebuie să fi fost destul de înstăriţi ca să-şi permită să-şi cumpere pantofii şi hainele pe care le purtau. Eu n-aş putea să-mi permit niciodată haine ca ale lor.

Lovén izbucni în râs la ultima lui remarcă, dar Birgitta Törn continuă să se holbeze cu încăpățânare în jos la masă.

— Ştim destul de multe, chiar dacă nu putem pune toate piesele puzzle-ului laolaltă ca să formăm o imagine care să ne-arate succesiunea evenimentelor şi motivul pentru care aceşti bărbați au fost omorâți. Dar e un lucru pe care trebuie să-l aflăm imediat: cine erau aceşti oameni? Pe asta trebuie să ne concentrăm. Şi trebuie să obținem un raport balistic despre gloanțele care i-au ucis fără întârziere. Vreau o verificare a tuturor persoanelor dispărute sau căutate din Suedia şi Danemarca. Amprentele, pozele şi descrierile bărbaților trebuie trimise imediat la Interpol. Poate o să găsim ceva în dosarele noastre cu infracțiuni. Şi trebuie să contactăm poliția din Uniunea Sovietică şi din țările baltice, presupunând că asta nu s-a întâmplat deja. Poate Birgitta Törn ne va ajuta cu asta?

— Asta se va întâmpla mai târziu, astăzi, spuse ea. Vom contacta divizia internațională a poliției moscovite.

— Trebuie să fie contactată şi poliția din Estonia, Letonia şi Lituania.

— Asta se va întâmpla prin Moscova.

Wallander se uită întrebător la ea, apoi se întoarse spre Björk:

— Nu ne-a vizitat poliția lituaniană toamna trecută?

— Ceea ce spune Birgitta Törn e, fără îndoială, corect, spuse Björk. Statele baltice au propriile forțe polițieneşti naționale, dar tot poliția sovietică ia deciziile formale.

— Mă-ntreb, spuse Wallander. Dar ministerul de externe ştie mai multe despre asta decât mine.

— Da, spuse Törn, fără îndoială că ştim.

Björk încheie întâlnirea şi dispăru imediat cu Birgitta Törn. O conferință de presă fusese aranjată pentru ora două după-amiaza. Wallander rămase în urmă în sala de conferințe şi se ocupă de diverse treburi împreună cu

ceilalți. Svedberg aduse punga de plastic care conținea gloanțele, iar Lovén se asigură că examinarea balistică se făcu rapid. Ceilalți își împărțiră munca enormă de a căuta printre listele cu persoane dispărute şi căutate. Martinsson avea cunoştințe în poliția din Copenhaga şi luă legătura cu acestea.

— Nu-i nevoie să vă deranjați cu conferința de presă, le spuse Wallander. Asta va fi o durere de cap pentru Björk şi pentru mine.

— Sunt la fel de enervanți aici ca şi la Stockholm? întrebă Rönnlund.

— Nu ştiu cum sunt conferințele de presă la Stockholm, îi spuse Wallander, dar aici nu sunt tocmai distractive.

Restul zilei şi-l petrecură trimițând descrieri ale morților la toate secțiile de poliție din Suedia şi țările scandinave şi încercând să se descurce cu tot felul de dosare şi registre, în curând le deveni clar că amprentele bărbaților nu erau în dosarele suedeze şi daneze, dar Interpolului i-ar fi luat mai mult timp să răspundă. Wallander şi Lovén nu erau siguri dacă dosarele poliției fuseseră încorporate în Interpol. Dosarele lor de infracțiuni fuseseră transferate la o bază de date centrală acoperind întreaga Germanie unificată? Ajungându-se acolo, oare fuseseră cu adevărat dosare despre infracțiuni în fosta RDG? Existase vreo deosebire între vastele arhive ale serviciilor de securitate şi dosarele infracțiunilor? Lovén fu de acord să afle răspunsurile la aceste întrebări, în timp ce Wallander se pregăti pentru conferința de presă.

Când se întâlni cu Björk înainte de începerea şedinței, Wallander observă că şeful lui era foarte tăcut. „De ce nu-mi spune nimic? se întrebă el. Crede că am fost nepoliticos cu doamna aceea elegantă de la ministerul de externe?”

Un mare număr de ziarişti şi de reporteri de televiziune se adunaseră în sala unde urma să aibă loc conferința de

presă. Wallander se uită după tânărul reporter de la *Express,* dar nu-l văzu.

Björk începu evenimentul, ca de obicei, lansând un atac neaşteptat asupra „iresponsabilității de neînțeles" a informărilor publicate de presă. Gândurile lui Wallander se întoarseră spre întâlnirea nocturnă cu bărbatul speriat din portul Brantevik. Când veni rândul lui să vorbească, începu prin repetarea apelului către public de a contacta poliția dacă avea orice informație care putea fi relevantă. Un reporter îl întrebă dacă primise vreun răspuns până atunci, iar Wallander îi răspunse că nu. Conferința de presă fu surprinzător de discretă, iar Björk îşi exprimă mulțumirea în timp ce plecară din sală.

— Ce mai face doamna de la ministerul de externe? întrebă Wallander în timp ce mergeau pe coridor.

— Vorbeşte la telefon aproape tot timpul, spuse Björk. Nu mă îndoiesc că ai vrea să-i ascultăm telefoanele.

— N-ar fi o idee rea, bombăni Wallander.

Ziua trecu fără incidente semnificative. Trebuiau să fie răbdători, să vadă dacă vreun peşte se va prinde în plasa pe care o întinseseră.

Cu puțin înainte de ora şase seara, Martinsson îşi vârî capul pe uşa lui Wallander şi-l întrebă dacă ar vrea să vină la cină la el în seara aceea. Deja-i invitase pe Lovén şi pe Rönnlund, care păreau să ducă dorul caselor lor.

— Svedberg e ocupat, spuse el. Birgitta Törn mi-a spus că merge la Malmö diseară. Tu ce faci?

— Îmi pare rău, nu pot, spuse Wallander. Mă tem că am o întâlnire.

Era parțial adevărat. Încă nu se hotărâse dacă să conducă din nou spre Brantevik şi să se uite mai îndeaproape la barca de pescuit.

La şase şi jumătate seara îl sună pe tatăl lui, ca de obicei, şi i se ceru să cumpere un nou pachet de cărţi de joc şi să le aducă data viitoare când mai venea la el. Imediat după ce închise telefonul, plecă de la secție. Vântul se oprise şi cerul era senin. Se opri în drum spre casă pentru a-şi cumpăra ceva de mâncare. Pe la opt jumătate seara, când termină de mâncat şi aştepta să se fiarbă apa pentru cafea, încă nu era hotărât. Fără îndoială că putea aştepta şi până a doua zi. Pe lângă asta, era şi foarte obosit din cauza eforturilor din noaptea trecută.

Rămase multă vreme la masa lui din bucătărie, bându-şi cafeaua şi încercând să şi-l imagineze pe Rydberg în fața lui, discutând cu el evenimentele zilei. Reflectă la ceea ce se întâmplase pas cu pas cu musafirul lui invizibil. Trecuseră trei zile de când barca de salvare ajunsese pe plaja de la Mossby Strand. Nu aveau cum să ajungă mai departe dacă nu aflau cine erau morții, dar, chiar dacă aflau asta, ghicitoarea tot putea rămâne fără răspuns.

Îşi puse cana în chiuvetă. Observă o plantă ofilită pe pervazul ferestrei şi o udă înainte să meargă în camera de zi şi să-şi aleagă o înregistrare cu Maria Callas cântând *Traviata.* Se hotărî să amâne vizitarea vasului de pescuit.

Mai târziu în seara aceea încercă să-şi sune fiica la colegiul ei de lângă Stockholm, dar nu-i răspunse nimeni. La zece şi jumătate seara se întinse pe pat şi adormi aproape imediat.

În ziua următoare, a patra zi a investigației, chiar înainte de ora două după-amiaza, se întâmplă, în sfârşit, ceea ce aşteptau toți. Birgitta Törn intră în biroul lui Wallander cu un telex. Poliția din Riga informase ministerul de externe suedez, prin superiorii ei de la Moscova, că era posibil ca bărbații găsiți morți să fie cetățeni letoni. Ca să uşureze viitoarele investigații, maiorul Litvinov de la poliția

din Moscova sugera colegilor suedezi să stabilească o legătură directă cu unitatea de infracțiuni grave din Riga.

— Până la urmă există, spuse Wallander. Poliția letonă, vreau să spun.

— Cine a spus că nu există? răspunse ea. Dar, dacă ați fi contactat direct Riga, ar fi urmat repercusiuni diplomatice. Nu cred că am fi primit vreun răspuns. Cred că știți că situația din Letonia e, mai degrabă, tensionată.

Wallander știa asta. Trecuse doar o lună de când trupele de elită sovietice atacaseră ministerul de interne din centrul Rigăi și omorâseră mulți oameni nevinovați. Wallander văzuse pozele din ziare cu baricade din pietroaie și drugi de fier. În același timp, nu înțelegea prea bine ce se întâmpla. Ca de obicei, simțea că nu știa destul despre ce se întâmpla în jurul lui.

— Și-acum ce facem? întrebă el nesigur.

— Luăm legătura cu poliția din Riga. Scopul principal e să ne asigurăm că avem de-a face cu oamenii indicați în telex.

Wallander citi mesajul din nou. Bărbatul de pe vasul de pescuit avea dreptate: barca de salvare chiar plutise de pe coasta baltică.

— Încă nu știm cine sunt, spuse el.

Dar află trei ore mai târziu. Un telefon din Riga fusese anunțat, iar echipa de investigații se adună în sala de conferințe. Björk era atât de emoționat încât își vărsă cafeaua pe sacou.

— Vorbește cineva de-aici letona? întrebă Wallander. Eu nu.

— Apelul va fi în engleză, spuse Birgitta Törn. Noi am cerut asta.

— Răspunde tu, îi spuse Björk lui Wallander.

— Engleza mea nu e foarte bună.

— Nu mă-ndoiesc că nici a lui nu va fi, spuse Rönnlund. Cum îl cheamă? Maiorul Litvinov? Cred că o să vă înțelegeți.

— Maiorul Litvinov e staționat în Moscova, precizează Birgitta Törn. O să vorbim cu poliția din Riga, în Letonia.

Telefonul sună la 5.19 după-amiaza. Legătura fu surprinzător de bună. Un bărbat se prezentă ca maiorul Liepa de la poliția din Riga. Wallander îşi luă notițe în timp ce-l asculta, răspunzând ocazional la câte-o întrebare. Maiorul Liepa vorbea o engleză foarte proastă, iar Wallander nu era deloc sigur că înțelegea tot ce i se spunea. Cu toate astea, după ce convorbirea se încheie, simți că avea cele mai importante informații notate în carnețel.

Două nume, două identități: Janis Leja şi Juris Kalns.

— Cei din Riga aveau amprentele lor, spuse Wallander. Conform spuselor maiorului Liepa, nu e nicio îndoială că trupurile găsite de noi sunt ale celor doi.

— Excelent, spuse Björk. Ce fel de oameni erau?

Wallander citi din notițele lui.

— Infractori notorii, spuse el.

— Avea vreo idee de ce au fost uciși? întrebă Björk.

— Nu, dar nu părea deloc surprins. Dacă l-am înțeles bine, a spus că ne va trimite nişte documente. De asemenea, ne-a mai întrebat dacă ne interesa să invităm un ofițer de poliție leton ca să ne asiste la anchetă.

— Ar fi o idee grozavă, spuse Björk. Cu cât terminăm mai repede cu cazul ăsta, cu atât mai bine.

— Bineînțeles că ministerul de externe va sprijini o asemenea mişcare, spuse Birgitta Törn.

Aşa s-a hotărât. A doua zi, maiorul Liepa trimise un telex prin care anunța că va lua personal zborul spre Arlanda în următoarea după-amiază şi prima legătură spre Sturup.

— Un maior, spuse Wallander. Ce înseamnă asta?

— N-am nicio idee, spuse Martinsson. Eu, de obicei, mă simt ca un caporal în meseria asta.

Birgitta Törn se întoarse la Stockholm. Acum că plecase, lui Wallander îi era greu să-şi amintească vocea ei şi chiar cum arăta. „Asta e ultima dată când o s-o văd şi nu cred că voi afla vreodată de ce a venit aici de la-nceput."

Björk luă asupra lui sarcina de a-l întâmpina pe maiorul leton la aeroport, ceea ce însemnă că Wallander putu să-şi petreacă seara jucând canastă cu tatăl lui. În timp ce ieşea cu maşina din Löderup, îşi spuse că, în curând, cazul va fi rezolvat. Poliția letonă va stabili, probabil, un motiv plauzibil şi apoi toată investigația va putea fi transferată la Riga. Nu era nicio îndoială asupra locului în care va fi găsit criminalul. Barca de salvare ajunsese pe coasta suedeză, dar originea crimelor era de cealaltă parte a mării. Cadavrele celor doi oameni vor fi trimise la Riga, iar acolo cazul va fi rezolvat.

Judecând astfel, Wallander se înşela în totalitate. Cazul de-abia începuse. Ce începuse cu adevărat în Skåne era iarna.

6

Wallander se aşteptase ca maiorul Liepa să fie în uniformă când ajunse la secția de poliție din Ystad, dar bărbatul pe care Björk i-l prezentă în a şasea zi a anchetei purta un costum lălâu de culoare gri şi o cravată prost legată. Mai mult decât atât, era scund, cu umerii lăsați care păreau să sugereze că nu avea gât deloc, iar Wallander nu văzu nicio urmă de ținută militară. Prenumele maiorului Liepa era Karlis şi era un fumător înrăit: degetele lui erau îngălbenite din cauza petelor de nicotină de la țigările lui foarte tari.

Dimineața era cenuşie şi cu vânt puternic. Se aştepta o furtună de zăpadă peste Skåne în următoarea seară şi, de vreme ce un anumit fel de virus păcătos de gripă se răspândise printre poliţişti, Björk simți că trebuia să-l scutească pe Svedberg de caz pentru moment: era o listă de urgență cu alte infracțiuni care necesitau atenție imediată. Lovén şi Rönnlund se întorseseră la Stockholm şi, cum Björk nu se simțea prea bine, îi lăsă pe Martinsson şi pe Wallander să continue ancheta cu maiorul Liepa. Stăteau în sala de conferințe, iar maiorul Liepa fuma ca un turc.

Obiceiurile de fumat ale maiorului reprezentau o problemă serioasă la secție. Activiştii anti-fumat protestară față de Björk din cauză că Liepa fuma tot timpul, mai ales în zonele în care fumatul era interzis în secție. Björk le ceru colegilor săi să arate un grad de toleranță la care se putea aştepta orice musafir, dar îi ceru şi lui Wallander să găsească un mod plin de tact în care să-i explice că interdicția privind fumatul trebuia respectată. Când Wallander se folosi de engleza lui slabă ca să-i explice cât de important era ca regulile suedeze referitoare la fumat să fie respectate, Liepa ridică din umeri şi-şi stinse țigara fără alte comentarii. De atunci încolo încercă să nu mai fumeze decât în biroul lui Wallander şi în sala de conferințe, dar chiar şi lui Wallander îi era greu să suporte atâta fum, aşa că-i ceru lui Björk să-i dea maiorului Liepa un birou propriu. În cele din urmă, Svedberg se mută cu Martinsson, iar Liepa fu instalat în biroul lui Svedberg.

Maiorul Liepa era foarte miop. Ochelarii lui fără ramă păreau mult prea slabi, iar când citea ținea documentele la doar câțiva centimetri înaintea ochilor. Părea să adulmece hârtia în loc s-o cerceteze şi oricine l-ar fi văzut s-ar fi abținut cu greu să izbucnească în râs. Wallander auzea câteodată ofițerii făcând afirmații peiorative despre maiorul mic şi cocoşat din Letonia, dar nu ezita să descurajeze o

asemenea comportare lipsită de respect. Liepa i se păru un ofițer de poliție extrem de perspicace şi deschis la minte; nu diferit de Rydberg, nu mai puțin pasionat în entuziasmul lui. Cazurile implicând crime puteau fi aproape întotdeauna supuse procedurilor standard, dar Wallander ştia că ăsta nu era un motiv pentru a lăsa gândurile cuiva să urmeze rutina. Maiorul Liepa era un detectiv inspirat, iar aparența lui lipsită de culoare ascundea un om inteligent şi un investigator experimentat.

În seara precedentă, Wallander jucase canastă cu tatăl lui, apoi îşi reglase alarma ceasului la cinci dimineața ca să aibă timp să citească o broşură despre Letonia pe care un librar din localitate o găsise pentru el. Îi trecuse prin minte că ar fi o idee bună să înceapă prin a se informa reciproc despre cum funcționau forțele polițieneşti din țările lor. Faptul că poliția letonă folosea ranguri militare indica diferențe majore între cele două forțe. Când îşi luă cafeaua de dimineață, Wallander încercă să formuleze nişte principii generale în engleză privind metodele de lucru ale poliției suedeze, dar îşi dădu seama că nu prea ştia cum funcționau forțele de poliție suedeze. Lucrurile nu deveniseră mai uşoare de când comisarul național de poliție introdusese recent reforme ample, iar Wallander părea să citească la nesfârşit memorii prost scrise în care erau descrise schimbările. Când îl întrebă pe Björk ce însemnau cu adevărat acele schimbări, primise răspunsuri vagi şi evazive. Acum, stând în fața maiorului fumător înrăit, se gândi că mai bine ar uita de asemenea chestiuni – dacă apărea vreo neînțelegere ar fi rezolvat-o ei cumva.

Când Björk se scuză, tuşind foarte tare, Wallander hotărî că era timpul să spargă gheața. Îl întrebă pe maiorul Liepa unde stătea în Ystad.

— La un hotel, îi răspunse Liepa. Nu ştiu cum se numeşte.

Wallander fu şocat. Liepa părea să n-aibă niciun interes în afara cazului de care se ocupa.

„Mai bine las vorbăria politicoasă pe mai târziu, se gândi el. Tot ce avem în comun e o investigație a unei duble omucideri, nimic altceva."

Maiorul Liepa se apucă de o lungă şi detaliată relatare despre cum poliția letonă reuşise să stabilească identitatea celor doi morți. Engleza lui nu era bună şi asta îl irita evident. Într-una din pauze, Wallander îşi sună prietenul librar şi-l întrebă dacă avea un dicționar englez-leton în stoc, dar n-avea. Trebuiau să întreprindă o călătorie lungă împreună cu foarte puțin limbaj comun.

*

După mai bine de nouă ore de citire intensivă a rapoartelor – Martinsson şi Wallander holbându-se la copiile lor după un document în letonă, ininteligibil şi scris la maşina de scris, în timp ce maiorul Liepa traducea, făcând pauze tot timpul ca să încerce să găsească cuvântul potrivit înainte de a continua – Wallander crezu că pricepuse mai mult sau mai puțin din ceea ce se întâmplase. În ciuda tinereții lor relative, Leja şi Kalns îşi făcuseră un nume ca o pereche de infractori lacomi şi greu de prins. Wallander remarcă disprețul cu care maiorul Liepa îi descria ca fiind membri ai minorității ruse din țara lui. Ştiuse că mare parte din etnicii ruşi care trăiseră în Letonia de când Rusia anexase statele baltice la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial se opuneau campaniei pentru eliberare națională, dar nu-şi dăduse seama de gravitatea problemei. Pur şi simplu nu avea viziune politică, asta-şi spusese. Maiorul Liepa nu încercă să-şi ascundă dezgustul față de întreaga situație, arătându-l clar în mai multe ocazii.

— Ruşii ăştia erau nişte bandiți, spuse el, nişte membri ai mafiei noastre din est.

Leja avea douăzeci şi opt de ani, iar Kalns de-abia împlinise treizeci, dar fiecare din ei avea crime substanţiale la activ: jaf, atac, contrabandă şi tranzacţii ilegale cu valută. Poliţia din Riga suspecta că pe puţin trei crime puteau fi atribuite perechii, dar nu putuse să-i acuze.

Când Liepa termină de tradus rapoartele şi extrasele din dosarele de infracţiuni, Wallander puse o întrebare care i se păru de maximă importanţă.

— Oamenii ăştia au comis multe infracţiuni mari (Martinsson interveni, sugerând că un cuvânt mai bun în engleză ar fi ,,grave".) Ceea ce mi se pare ciudat e faptul că au stat la închisoare doar pentru perioade foarte scurte. Vreau să spun, erau infractori condangaţi şi primiseră nişte sentinţe.

Maiorul Liepa zâmbi larg şi păru dornic să răspundă.

„Era o întrebare pe care spera s-o audă", se gândi Wallander.

Valora mai mult decât toate replicile politicoase pe care le-ar fi putut schimba între ei.

— Trebuie să-ţi explic situaţia din ţara mea, spuse maiorul Liepa, aprinzându-şi încă o ţigară. Nu mai mult de 15 procente din populaţia Letoniei e reprezentată de ruşi, dar, chiar şi-aşa, ruşii au controlat ţara noastră în toate felurile posibile de la sfârşitul războiului. Trimiterea de cetăţeni ruşi e un mod folosit de Moscova de a ne controla – ar putea să fie cea mai eficientă metodă folosită. Mă întrebi de ce Leja şi Kalns au petrecut aşa de puţin timp în închisoare când ar fi trebuit să rămână acolo pe viaţă sau chiar să fie executaţi. Ei bine, nu spun că toţi procurorii şi judecătorii sunt corupţi: asta ar fi o simplificare exagerată, ar fi o afirmaţie controversată şi lipsită de etică. Ceea ce vreau să spun e că Leja şi Kalns au avut apărători puternici în spatele lor.

— Mafia rusească, spuse Wallander.

— Da şi nu. Şi mafia din țara noastră are nevoie de apărători ascunşi. Sunt convins că Leja şi Kalns şi-au petrecut o mare parte din timpul lor servind KGB-ul. Poliției secrete nu-i place să-şi vadă oamenii în închisoare, decât dacă sunt trădători sau dezertori. Umbra lui Stalin a planat tot timpul deasupra unor oameni ca ei.

— La fel e şi în Suedia, fu reacția imediată a lui Wallander. Nu ne putem referi la un asemenea monstru din istoria noastră recentă, dar o rețea complicată de indivizi interdependenți nu e apanajul exclusiv al unui stat totalitar.

— KGB-ul, spuse maiorul Liepa. Şi Mafia. Sunt legate. Totul e conectat prin legături pe care numai inițiații le pot vedea.

— Mafia, îi întrerupse Martinsson, care până atunci fusese tăcut, în afara ocaziilor în care-l ajuta pe Wallander cu engleza lui. E ceva nou pentru noi, în Suedia, conceptul sindicatelor crimei organizate ruseşti sau est-europene. Acum câțiva ani, poliția suedeză a aflat de existența unor bande de origine rusă, în special în Stockholm, dar ştim încă foarte puține despre ele. Au existat incidente violente izolate care ne-au avertizat că ceva de genul acesta apărea şi în Suedia şi suntem conştienți de faptul că, în următorii ani, acest tip de infractori vor căuta să se infiltreze în lumea interlopă de la noi şi să se stabilească în poziții-cheie.

Wallander fu invidios pe felul fluent în care Martinsson se putea exprima în engleză. Pronunția lui putea fi groaznică, dar vocabularul îi era mult mai bogat decât al lui Wallander. De ce consiliul poliției naționale nu oferea cursuri de engleză, în locul acelor conferințe tâmpite despre dezvoltarea personalului şi democrația internă?

— Sunt sigur că ai dreptate, spuse maiorul Liepa. Pe măsură ce statele comuniste se dezintegrează, se comportă ca nişte corăbii naufragiate: infractorii simt şobolanii, primii care părăsesc corabia pe cale să se scufunde. Au cunoştințe;

au bani; au şi posibilitatea de a primi sfaturi. Mulţi refugiaţi din blocul estic sunt doar nişte infractori. Nu fug de oprimare, ci caută noi teritorii. E uşor pentru ei să-şi falsifice trecutul şi identitatea.

— Maior Liepa, spuse Wallander. Spui că asta crezi că e situaţia. Nu ştii sigur?

— Sunt sigur, răspunse maiorul Liepa, dar n-o pot dovedi. Nu încă.

Wallander îşi dădu seama că în vorbele maiorului Liepa erau referinţe şi sensuri pe care el nu le putea recunoaşte sau înţelege. În ţara maiorului Liepa, activităţile infracţionale erau legate de o elită politică; aceasta avea autoritatea de a respinge şi influenţa direct condangarea infractorilor. Cei doi bărbaţi ucişi aveau trecut infracţional. Cine i-ar fi vrut morţi? Şi de ce?

Wallander înţelese că, în ceea ce-l privea pe maiorul Liepa, fiecare investigare a unei infracţiuni presupunea căutarea unei dovezi de implicare politică: „Poate aşa ar trebui să abordăm lucrurile şi în Suedia, se gândi el. Poate că trebuie să recunoaştem că nu cercetăm destul activitatea infracţională din jurul nostru."

— Oamenii, întrebă Martinsson. Cine i-a ucis?

— Nu ştiu, răspunse maiorul Liepa. Au fost executaţi, bineînţeles, dar de ce torturaţi? Ce voiau să ştie criminalii înainte să-i reducă la tăcere pe Leja şi pe Kalns? Au aflat ce voiau să ştie? Şi eu am multe întrebări fără răspuns.

— Cu greu vom găsi răspunsurile aici, în Suedia, spuse Wallander.

— Ştiu, spuse maiorul Liepa. Soluţia ar putea fi găsită în Letonia.

Wallander îşi ciuli urechile. De ce spusese „ar putea"?

— Dacă nu putem găsi răspunsul în Letonia, atunci unde-l putem găsi? întrebă el.

— Mai departe.

— Mai departe spre est? sugeră Martinsson.

— Sau poate mai departe la sud, spuse maiorul Liepa şovăitor, iar Martinsson şi Wallander îşi dădură seama că nu voia să spună la ce se gândea în acel moment.

Hotărâră că făcuseră tot ce se putea în ziua aceea. Ca urmare a şederii îndelungate pe scaun şi a discuţiilor laborioase pe care le avusese cu maiorul, Wallander simţi cum i se activează lumbago. Martinsson promise să-l ajute pe maiorul Liepa să schimbe nişte bani la bancă, iar Wallander îi sugeră să ia legătura cu Lovén de la Stockholm, ca să afle ultimele detalii ale investigaţiei balistice. Sarcina lui Wallander era de a scrie un raport despre ce se întâmplase la şedinţă. Procurorul, Anette Brolin, îl înştiinţase că ar aprecia o actualizare cât mai curând posibil.

„La Brolin, se gândi Wallander, în timp ce plecă din sala de conferinţe plină de fum şi porni pe coridor. Ăsta e un caz pe care n-o să-l poţi înainta Curţii. O să-l transferăm la Riga cât de repede o să putem, cu tot cu cele două cadavre şi barca de salvare roşie. Apoi ne putem pune ştampila pe investigaţia noastră şi susţine că am făcut tot ce puteam şi nu avem «niciun motiv de a iniţia investigaţii ulterioare».”

Wallander îşi scrise raportul după prânz, în timp ce Martinsson îl însoţi pe maiorul Liepa care-şi exprimase dorinţa de a cumpăra nişte haine pentru soţia lui. Wallander tocmai telefonase la biroul procurorului şi i se spusese că Anette Brolin era liberă şi putea să-l vadă, când Martinsson intră în biroul lui.

— Ce-ai făcut cu maiorul? întrebă Wallander.

— E în biroul lui, fumează, spuse Martinsson. Deja a umplut de scrum covorul de lux al lui Svedberg.

— A mâncat ceva?

— I-am făcut cinste cu meniul zilei la Hornblower. Găluşte. Nu cred că i-au plăcut – şi-a petrecut aproape tot timpul fumând şi bând cafeaua.

— Ai luat legătura cu Lovén?

— E în concediu din cauza gripei.

— Ai vorbit cu altcineva?

— E imposibil să contactezi pe cineva la telefon. Nu răspunde nimeni. Nimeni nu ştie când se întoarce. Cineva mi-a promis că o să mă sune din nou, dar nimeni n-o s-o facă.

— N-ar putea să-ți dea Rönnlund o mână de ajutor?

— Am încercat şi la el, dar era plecat cu treabă. Nimeni nu ştia cu ce treabă, unde era sau când se va întoarce.

— Mai bine încearcă din nou. Trebuie să-l văd pe procuror în legătură cu raportul ăsta. Cred că putem da cazul maiorului Liepa în curând – cadavrele, barca de salvare şi documentația. E bine-venit să ia toată treaba asta cu el la Riga.

— Despre asta am venit să-ți vorbesc.

— Despre ce?

— Barca de salvare.

— Ce-i cu ea?

— Maiorul Liepa a vrut s-o cerceteze.

— Bine, tot ce trebuia să facă era să meargă la subsol.

— Nu-i aşa de simplu.

Wallander simți cum se enervează. Lui Martinsson îi lua uneori o veşnicie ca să treacă la subiect.

— Ce-i aşa de greu la coborâtul pe scări până la subsol?

— Barca nu-i acolo.

Wallander se holbă mirat la Martinsson.

— Ce vrei să spui cu „nu-i acolo”?

— Nu-i acolo.

— Ce naiba vrei să spui? E pe un suport, acolo unde tu şi căpitanul Österdahl ați cercetat-o. Apropo, ar trebui să-i

scriem şi să-i mulţumim pentru ajutorul lui – bine că mi-ai amintit de asta.

— Suportul e tot acolo, spuse Martinsson, dar barca de salvare nu mai e.

Wallander îşi puse hârtiile pe birou şi se grăbi să ajungă la subsol, urmat îndeaproape de Martinsson. Avea dreptate. Cele două suporturi de lemn fuseseră întoarse şi zăceau pe podeaua de beton, dar barca de salvare nu se vedea niciunde.

— Ce naiba se-ntâmplă? strigă Wallander.

Martinsson ezită, de parcă nu-i venea să creadă ce spunea.

— S-a dat o spargere. Hansson a fost aici jos noaptea trecută şi-atunci barca de salvare era aici. Azi-dimineaţă, unul dintre poliţiştii de la trafic a observat că uşa a fost forţată, aşa că trebuie să fi fost furată în timpul nopţii.

— E imposibil, spuse Wallander. Cum poate să fie jefuită secţia de poliţie? Sunt oameni aici non-stop, pentru numele lui Dumnezeu. Lipseşte şi altceva? De ce n-a spus nimeni nimic despre asta?

— Un ofiţer de pază i-a raportat lui Hansson, dar el a uitat să-ţi spună. Nu mai era nimic aici în afara bărcii şi toate celelalte uşi erau încuiate. Niciuna dintre ele n-a fost forţată. Cine a făcut asta a venit după barca de salvare, şi nu după altceva.

Wallander se holbă la suporturile întoarse. Undeva, în adâncul minţii lui, simţi o îngrijorare începând să-l roadă.

— Martinsson, spuse el încet, poţi să-ţi aminteşti dacă vreunul dintre ziare a relatat că barca de salvare era în subsolul staţiei de poliţie?

— Da, spuse el. Îmi amintesc c-am citit asta. Mi se pare că-mi amintesc că a fost un fotograf aici jos. Dar cine ar risca să intre prin efracţie într-o secţie de poliţie ca să pună mâna pe o barcă de salvare?

— Ai pus punctul pe i, spuse Wallander. Cine şi-ar asuma un asemenea risc?

— M-ai pierdut, spuse Martinsson.

— Poate maiorul Liepa va găsi răspunsul, spuse Wallander. Adu-l aici. Apoi vom face o căutare minuţioasă. Şi spune-i cuiva să-l găsească pe ofiţerul de pază. Cine a fost?

— Cred că a fost Peters. Probabil acum e acasă, în pat. Dacă va ninge mâine-noapte, va avea un schimb greu.

— Trebuie să-l trezim, zise Wallander. N-avem de ales.

Când plecă Martinsson, Wallander examină uşa. Era o uşă groasă, de oţel, cu o încuietoare dublă, dar hoţii intraseră fără să provoace vreo stricăciune vizibilă uşii. Evident lacătul a fost deschis.

„Oamenii ăştia ştiau ce făceau, se gândi Wallander. Ştiu cum să deschidă un lacăt în orice fel." Se uită încă o dată la suporturile răsturnate. Chiar el inspectase barca de salvare şi fusese sigur că nu ignorase nimic. Martinsson şi Österdahl examinaseră şi ei barca, la fel şi Rönnlund şi Lovén.

„Ce n-am observat noi? Trebuie să fie ceva", se gândi el.

Martinsson reapăru cu maiorul, care era cu ţigara în gură. Wallander aprinse toate becurile, iar Martinsson îi explică maiorului ce se întâmplase. Wallander îl privea. Aşa cum se aştepta, Liepa nu păru surprins. Doar dădu încet din cap şi se întoarse către Wallander.

— Aţi examinat barca de salvare, spuse el. Un căpitan pensionar v-a precizat că a fost făcută în Iugoslavia, cred. Asta e, fără nicio îndoială, corect – sunt multe bărci de salvare iugoslave pe vasele letone, inclusiv pe bărcile poliţiei. Dar aţi examinat barca, nu-i aşa?

— Da, răspunse Wallander.

Şi atunci îşi dădu seama de greşeala gravă pe care o făcuse. Nimeni nu lăsase aerul să iasă din barca de cauciuc,

nimeni nu se uitase înăuntrul ei. Nu-i trecuse prin cap să facă aşa ceva. Maiorul Liepa părea să fi înţeles deja, iar Wallander se simţi ruşinat. Cum de nu a reuşit să deschidă barca? S-ar fi gândit la asta mai devreme sau mai târziu, bineînţeles, dar ar fi trebuit s-o facă imediat. Ar fi fost o pierdere de vreme să-i explice maiorului Liepa ceea ce deja înţelesese singur.

— Ce putea să fi fost înăuntru? întrebă el.

Maiorul Liepa ridică din umeri.

— Cred că droguri, spuse el.

Wallander se gândi pentru o clipă.

— Nu se leagă. Două cadavre sunt aruncate într-o barcă de salvare umplută cu droguri? Apoi lăsate să plutească oriunde le va duce vântul?

— Exact, spuse maiorul Liepa. Poate s-a făcut o greşeală. Persoanei care a luat barca de salvare i s-a dat sarcina de a o îndrepta.

Făcură o examinare minuţioasă a întregului subsol. Wallander se grăbi până la recepţie şi îi ceru Ebbei să inventeze o urgenţă credibilă care să-l împiedice să-i prezinte raportul Anettei Brolin. Vestea că secţia de poliţie fusese jefuită se răspândi ca un incendiu, iar Björk coborî furios scările.

— Dacă se află, spuse el, vom ajunge de râsul întregii ţări.

— Asta n-o să se scurgă, îi spuse Wallander. E ceva prea dureros.

Wallander îi spuse lui Björk ce credea că se întâmplase, dându-şi seama că Björk va avea îndoieli serioase cu privire la competenţa lui de a conduce o investigaţie a unor crime grave. Făcuse o greşeală de neiertat.

„Oare m-am complăcut? se întrebă el. Măcar sunt capabil să fiu paznic la Compania de Cauciucuri Trelleborg? Sau cel mai bun lucru ar fi să mă întorc în Malmö?”

Nu găsiră niciun indiciu. Nicio amprentă, nicio urmă de picior pe podeaua prăfuită. Nisipul din faţa uşii forţate fusese adus de maşinile poliţiei şi nu era nimic care să indice că urmele de cauciucuri nu erau de la maşinile poliţiei. În cele din urmă, se hotărâră că nu mai era nimic de făcut şi se întoarseră în sala de conferinţe. Peters apăru, încruntat şi supărat că fusese chemat. Singura lui contribuţie fu ora exactă a descoperirii spargerii. Wallander verifică şi personalul pazei de noapte, dar nimeni nu văzuse şi nu auzise nimic. Nimic. Chiar nimic. Wallander se simţi, brusc, foarte obosit. Avea o durere de cap din cauza ţigărilor maiorului Liepa. „Ce-ar trebui să fac acum? se întrebă el. Ce-ar fi făcut Rydberg?"

Două zile mai târziu, barca de salvare dispărută era tot un mister. Maiorul Liepa le spusese că încercarea de a-i da de urmă le-ar risipi resursele. Wallander trebui să fie de acord, deşi fără tragere de inimă, dar nu putu să scape de senzaţia că făcuse o greşeală de neiertat. Era descurajat şi se trezea în fiecare dimineaţă cu o durere de cap.

Skåne era cuprins de o furtună de zăpadă cumplită. Poliţia avertiza oamenii prin radio să stea acasă şi să nu se aventureze afară decât dacă era absolut necesar. Tatăl lui Wallander era înzăpezit, dar, când îl sună, tatăl lui îi spuse că nici nu observase că drumul era îngropat sub troiene de zăpadă. Haosul provocat de viscol însemna că nu prea se făcea niciun progres cu cazul. Maiorul Liepa se închise în biroul lui Svedberg şi studie raportul balistic. Wallander avu o lungă întâlnire cu Anette Brolin. De fiecare dată când o întâlnea era deranjat de amintirea pasiunii pe care o făcuse pentru ea cu un an în urmă; dar amintirea părea ireală, de parcă el şi-ar fi imaginat totul. Brolin îl contactă pe directorul urmăririlor penale publice şi secţiunea legală a ministerului de externe, ca să primească aprobarea de a

închide cazul în Suedia şi a-l transfera poliţiei din Riga. Maiorul Liepa aranjase şi el ca sediul poliţiei la care lucra să trimită o cerere formală ministerului de externe.

Într-o seară, când viscolul era mai aprig, Wallander îl invită pe maiorul Liepa în apartamentul lui. Cumpărase o sticlă de whisky, pe care o goliră în cursul serii. Wallander începu să se simtă beat după câteva pahare, dar maiorul Liepa nu păru deloc afectat. Wallander începu să i se adreseze simplu cu „maiorule", iar el nu păru să obiecteze. Nu era uşor să poarte o conversaţie cu ofiţerul de poliţie leton. Wallander nu ştia dacă era din cauza timidităţii, dacă engleza lui proastă îl făcea să se ruşineze sau avea un pic de reticenţă aristocratică. Wallander îi povesti despre familia lui, în special despre Linda şi despre facultatea din Stockholm la care era. La rândul lui, maiorul Liepa spuse simplu că era însurat cu o femeie pe nume Baiba, dar că nu aveau copii. Pe măsură ce trecea timpul rămâneau tăcuţi intervale tot mai lungi ţinându-şi paharele.

— Suedia şi Letonia, spuse Wallander, există nişte asemănări? Sau totul e diferit? Încerc să-mi imaginez Letonia, dar nu pot. Şi totuşi, suntem vecini.

În clipa în care rosti această întrebare, Wallander îşi dădu seama că era fără sens. Suedia nu era o ţară guvernată ca o colonie de o putere străină. Nu erau baricade pe străzile din Suedia. Oamenii nevinovaţi nu erau împuşcaţi sau călcaţi de vehiculele militare. Sigur era totul diferit?

Răspunsul maiorului fu surprinzător.

— Sunt un om religios, spuse el. Nu cred într-un anumit Dumnezeu, dar chiar şi-aşa un om poate avea o credinţă, ceva dincolo de limitele raţiunii. Marxismul are o componentă majoră de credinţă încorporată în el, chiar dacă pretinde că este o ştiinţă, şi nu doar o ideologie. Asta e prima mea vizită în vest: până acum am putut merge doar în

Uniunea Sovietică, Polonia şi statele baltice. În ţara ta am văzut o abundenţă de lucruri materiale. Par a fi nelimitate. Dar există o diferenţă între ţările noastre care e, în acelaşi timp, şi o asemănare. Amândouă sunt sărace. Vezi, sărăcia are diferite feţe. Nouă ne lipseşte abundenţa pe care o aveţi şi nu avem libertatea de a alege. Dar în ţara ta am descoperit un fel de sărăcie care constă în faptul că nu aveţi nevoie să luptaţi pentru supravieţuire. Pentru mine lupta are o dimensiune religioasă şi nu aş vrea să renunţ la ea în schimbul abundenţei voastre.

Wallander ştiu că maiorul îşi pregătise acest discurs dinainte: nu făcuse nicio pauză ca să-şi caute cuvintele potrivite. Dar ce spusese mai exact? Sărăcia suedeză? Wallander simţi nevoia de a protesta.

— Te înşeli, maiorule, spuse el. Se dă o luptă şi-n ţara asta. Mulţi oameni sunt excluşi – era ăsta cuvântul potrivit? – de la abundenţa pe care mi-ai descris-o. E-adevărat, nimeni nu moare de foame, dar greşeşti dacă crezi că nu trebuie să luptăm.

— Un om poate lupta doar pentru supravieţuire, spuse maiorul. Eu includ şi lupta pentru libertate şi independenţă. Ceea ce face un om dincolo de astea e ceva ce alege să facă, nu ceva ce trebuie să facă.

Urmă tăcerea. Wallander ar fi vrut să-i pună foarte multe întrebări, nu în ultimul rând despre evenimentele recente din Riga, dar nu voia să-şi arate ignoranţa. În schimb, se ridică şi puse un disc cu Maria Callas.

— *Turandot,* spuse maiorul. Foarte frumos.

Zăpada şi vântul făceau prăpăd afară, în timp ce Wallander îl privea pe maior înaintând spre hotelul lui la puţin timp după miezul nopţii. Era cocoşat de vânt şi purta un palton greoi.

Furtuna de zăpadă se termină până a doua zi dimineață, iar străzile blocate putură fi redeschise.

Când se trezi, Wallander era mahmur, dar luase o hotărâre. Cât aşteptau decizia directorului Parchetului, îl va lua pe maiorul Liepa cu el în Brantevik ca să vadă vasul de pescuit pe care-l vizitase într-o noapte cu o săptămână înainte.

La puțin timp după ora nouă dimineața, erau în maşina lui Wallander, îndreptându-se spre est. Pământul acoperit de zăpadă sclipea în lumina strălucitoare a soarelui, erau -3°C.

Portul era pustiu. Câteva bărci de pescuit erau ancorate pe chei mai departe, dar Wallander nu-şi dădu seama imediat pe care fusese. Merseră de-a lungul cheiului, Wallander numărând şaptezeci şi trei de paşi.

Barca se numea *Byron.* Era făcută din lemn, vopsită în alb şi lungă de vreo doisprezece metri. Wallander zări frânghia groasă de acostare şi închise ochii: o recunoştea? Nu-şi dădea seama. Se urcară la bord. O prelată de culoare roşu-închis era întinsă peste cală. În timp ce se apropiau de timonerie, care era încuiată cu un lacăt mare, Wallander se împiedică de o parâmă încolăcită şi-şi dădu seama că era pe barca potrivită. Maiorul dezlegă un colț al prelatei şi lumină cala cu o lanternă: era goală.

— Nu miroase-a peşte, spuse Wallander. Nici urmă de solzi de peşte, nicio plasă. Barca asta e folosită pentru contrabandă. Dar cu ce fac contrabandă? Şi unde?

— Cu orice, spuse maiorul. E o lipsă acută de orice lucru în statele baltice, contrabandiştii ne pot aduce de toate.

— O să aflu cine-i proprietarul bărcii, spuse Wallander. Chiar dacă am făcut o promisiune, tot pot să aflu a cui e. Maiorule, tu ai fi făcut promisiunea pe care-am făcut-o eu?

— Nu, răspunse maiorul Liepa. N-aş fi făcut niciodată aşa ceva.

Nu mai aveau multe de văzut. Când se întoarseră la Ystad, Wallander îşi petrecu după-amiaza încercând să afle cine deţinea vasul de pescuit *Byron.* Nu fu uşor. Îşi schimbase proprietarii de multe ori în ultimii ani, iar unul dintre numeroşii proprietari fusese o societate comercială din Simrishamn cu ineditul nume *Wanker's Fish.* După aceea barca fusese vândută unui pescar numit Öhrström, care o revânduse după doar câteva luni. Wallander reuşi, în cele din urmă, să afle că un anume Sten Holmgren, care trăia în Ystad, deţinea barca în prezent. Wallander fu surprins când află că locuiau pe aceeaşi stradă, Mariagatan. Îl căută pe Sten Holmgren în cartea de telefoane, dar nu-l găsi. Nu existau documente ale vreunei companii deţinute de Sten Holmgren în birourile regiunii din Malmö. Ca să fie sigur, Wallander verifică şi birourile regiunii din Kristianstad şi Karlskrona, dar nici acolo nu era vreo urmă a lui Sten Holmgren. Wallander îşi azvârli creionul pe jos şi merse să-şi ia o cană de cafea. Telefonul începu să sune când se întoarse în biroul lui. Era Anette Brolin.

— Ghici ce am să-ţi spun, zise ea.

— Că eşti iar nemulţumită de vreuna din anchetele tale?

— Bineînţeles că sunt, dar nu asta voiam să-ţi spun.

— Atunci n-am nicio idee.

— Cazul va fi închis şi toată chestiunea va fi transferată la Riga.

— E o hotărâre definitivă?

— Directorul Parchetului şi ministerul de externe sunt total de acord. Amândoi spun că ar trebui să abandonăm cazul. Tocmai am auzit asta. Se pare că formalităţile au fost rezolvate de două ori mai repede ca de obicei. Maiorul tău poate pleca acasă acum şi poate lua şi cadavrele cu el.

— Se va bucura de asta, îi spuse Wallander. De întoarcerea acasă, vreau să spun.

— Ai regrete?

— Niciunul.

— Spune-i să vină să mă vadă. I-am spus lui Björk. Liepa e prin preajmă?

— E în biroul lui Svedberg, afumându-şi capul. N-am întâlnit un fumător mai înrăit.

A doua zi, devreme, maiorul Liepa prinse un zbor spre Stockholm cu o legătură către Riga. Cele două sicrie căptuşite cu zinc ajunseră la Stockholm cu un dric şi, mai departe, prin transport aerian.

Wallander şi maiorul Liepa îşi luară rămas-bun la checkin-ul de pe aeroportul Sturup. Wallander îi cumpărase o carte ilustrată despre Skåne ca dar de despărțire – era cel mai bun lucru la care se putuse gândi.

— Aş vrea să aflu cum va evolua ancheta, spuse el.

— O să fii informat, îi spuse maiorul.

Îşi strânseră mâinile şi maiorul Liepa îşi văzu de drum.

„Ce om ciudat, se gândi Wallander în timp ce se întorcea cu maşina de la aeroport. Mă-ntreb ce-o fi crezut el despre mine."

*

A doua zi era sâmbătă. Wallander stătu mai mult în pat, apoi merse cu maşina până în Löderup ca să-şi vadă tatăl. Luă cina la o pizzerie, cu câteva pahare de vin roşu. Tot timpul se întrebă dacă ar trebui să facă o cerere de angajare pentru postul de la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Data expirării anunțului de angajare se apropia cu repeziciune. Îşi petrecu dimineața de duminică întâi în spălătorie, apoi ocupându-se de sarcina neplăcută de a-şi face curat în apartament. Seara merse la ultimul

cinematograf rămas în Ystad. Rula un thriller polițist american şi trebui să admită în sinea lui că era captivant, în ciuda exagerărilor nerealiste.

Luni ajunse la birou la puțin timp după ora opt dimineața şi tocmai îşi scosese haina când intră Björk.

— Am primit un telex de la poliția din Riga, spuse el.

— De la maiorul Liepa? Ce-are să ne spună?

Björk păru încurcat.

— Mă tem că maiorul Liepa nu ne mai poate scrie nimic, spuse Björk nelinişţit. ‚A fost ucis. În ziua în care a ajuns acasă. Un colonel de poliție, pe nume Putnis, semnează acest telex. Ne cer ajutorul şi cred că asta înseamnă că va trebui să mergi acolo.

Wallander se aşează la birou şi citi telexul.

Maiorul era mort? Ucis?

— Îmi pare rău, spuse Björk. E îngrozitor. O să-l sun pe comisar şi o să-i cer să răspundă cererii lor.

Wallander se lăsă pe spate în scaunul lui. Maiorul Liepa ucis? Simți un nod în gât. Cine ar fi putut să-l ucidă pe omulețul acela miop şi fumător înrăit? Şi de ce? Gândurile lui se întoarseră la Rydberg, care era şi el mort. Dintr-odată se simți foarte singur.

Trei zile mai târziu plecă în Letonia. Era cu puțin trecut de ora două după-amiaza, pe 28 februarie. În timp ce avionul Aeroflot îşi schimbă direcția spre stânga şi zbură peste golful Rigăi, Wallander privi în jos spre mare şi se întrebă ce-l aştepta.

7

Primul lucru pe care Wallander îl observă fu frigul. Nu simți nicio diferență când stătu la coadă la controlul paşapoartelor față de temperatura aerului de când coborâse

din avion şi mersese la terminal. Aterizase într-o ţară în care era la fel de frig înăuntru ca şi afară şi regretă că nu îşi împachetase şi o pereche de izmene mai groase.

Pasagerii înfriguraţi se mişcau încet prin întunecata zonă de sosiri. Doi danezi ieşiră în evidenţă plângându-se cu voce tare în legătură cu ce se aşteptau să găsească în Letonia. Cel mai în vârstă mai fusese în Riga şi îşi informa colegul mai tânăr despre atmosfera mizerabilă de indiferenţă şi nesiguranţă caracteristică acelei ţări. Danezii zgomotoşi îl enervară pe Wallander. I se părea că şi ei ar fi trebuit să aibă mai mult respect faţă de un ofiţer de poliţie miop, care fusese omorât cu câteva zile în urmă.

Acum zece zile i-ar fi fost greu să localizeze cele trei state baltice pe hartă. Din câte ştia, Tallinn ar fi putut fi capitala Letoniei, iar Riga un mare port estonian. Nu-şi amintea mai mult decât nişte frânturi din geografia Europei învăţată la şcoală. Înainte de-a părăsi Ystad, petrecuse două zile citind despre Letonia şi rămăsese cu impresia că era o ţărişoară care fusese oprimată de capriciile istoriei, căzând victimă, în repetate rânduri, certurilor dintre marile puteri. Chiar şi Suedia mărşăluise triumfătoare în această ţară sângeroasă şi nemiloasă. Dar i se păru că momentul decisiv fusese în 1945, când maşina de război germană fusese slăbită, iar armata sovietică mărşăluise în Letonia şi o anexase fără a întâlni o opoziţie reală. Încercările de a forma un guvern leton independent fuseseră reprimate cu brutalitate şi aşa-zisa armată de eliberare din est, într-una din cinicele răsturnări de situaţie pe care istoria adoră să le impună, devenise exact opusul: un regim care distrusese fără milă suveranitatea poporului leton.

Cei doi danezi guralivi, care se aflau la Riga ca să se ocupe cu utilajele agricole, tocmai ajunseseră la ghişeul de control al paşapoartelor, iar Wallander căută în buzunarul lui interior după propriul paşaport, când simţi o uşoară

bătaie pe umăr. Tresări, de parcă s-ar fi temut că va fi demascat ca un infractor, se întoarse şi văzu alături de el un bărbat într-o uniformă gri-albăstruie.

— Sunteţi Kurt Wallander? îl întrebă bărbatul. Numele meu e Jazeps Putnis. Am întârziat, îmi pare rău, dar zborul dumneavoastră a sosit mai devreme. Evident, nu trebuie să fiţi deranjat de formalităţi. Urmaţi-mă.

Potrivit telexului din Riga, Jazeps Putnis avea rangul de colonel. Engleza lui impecabilă îi aminti lui Wallander de efortul continuu al maiorului Liepa de a-şi găsi cuvintele potrivite şi pronunţia corectă. Îl urmă pe Putnis printr-o uşă păzită de un soldat şi intrară în altă zonă de recepţie, la fel de sărăcăcioasă şi de întunecoasă ca şi cea de dinainte, de unde bagajele erau descărcate dintr-un cărucior.

— Să sperăm că nu va fi nicio întârziere cu bagajele dumneavoastră, spuse Putnis. Pot îndrăzni să vă urez bine aţi venit în Letonia? Şi, mai ales, în Riga! Aţi mai fost pe-aici până acum?

— Nu, răspunse Wallander. Mă tem că nu am mai fost.

— Nu-i nevoie s-o mai spun, dar mi-ar fi plăcut să ne întâlnim în alte circumstanţe, zise Putnis. Moartea maiorului Liepa a fost foarte tristă.

Wallander se aşteptă să dezvolte subiectul, dar colonelul nu o făcu. Putnis se îndreptă spre un bărbat îmbrăcat într-o salopetă albastră decolorată şi cu o căciulă de blană pe cap, care stătea rezemat de un zid. Bărbatul se ridică atent când Putnis i se adresă şi dispăru printr-o uşă prin care se făcea ieşirea în afara aeroportului.

— Durează foarte mult timp, spuse Putnis, zâmbind. Aveţi aceeaşi problemă în Suedia?

— Uneori, spuse Wallander. Da, din când în când trebuie să aşteptăm.

Colonelul Putnis era opusul maiorului Liepa. Era foarte înalt, hotărât şi energic în mişcările lui, iar privirea lui

directă părea să treacă prin Wallander. Avea trăsături bine conturate şi nişte ochi cenuşii care păreau să recepteze tot ce se întâmpla în jurul lui. Îi aminti lui Wallander de un animal – un râs, poate, sau un leopard, într-o uniformă gri-albăstruie. Încercă să-i ghicească vârsta: să fi avut cincizeci de ani? Poate mai bătrân.

O remorcă de bagaje veni, trasă de un fel de tractor care scotea fum pe ţevile de eşapament. Wallander îşi recunoscu geamantanul imediat şi reuşi să-l împiedice pe colonelul Putnis din a i-l căra în locul lui. O maşină de poliţie neagră, marca Volga, îi aştepta alături de rândul de taxiuri şi un şofer îi salută în timp ce le deschise portiera. Wallander fu uimit, dar reuşi să răspundă cu un salut ezitant. „Păcat că Björk nu poate să vadă asta, se gândi el. Mă-ntreb ce-o fi crezut maiorul Liepa de poliţiştii în blugi, care nu-l salutau niciunul, când a aterizat în neînsemnatul orăşel suedez numit Ystad."

— V-am făcut rezervare la hotelul Latvia, îi spuse colonelul Putnis în timp ce se îndepărtau de aeroport. E cel mai bun hotel din oraş. Are mai mult de douăzeci şi cinci de etaje.

— Nu mă îndoiesc că e excelent, spuse Wallander. Aş vrea să vă transmit condoleanţele din partea colegilor mei din Ystad. Maiorul Liepa a fost cu noi doar câteva zile, dar a fost foarte simpatizat.

— Mulţumim, spuse colonelul Putnis. Moartea maiorului a fost o mare pierdere pentru noi toţi.

„De ce nu spune mai multe? se întrebă Wallander. De ce nu-mi descrie ce s-a-ntâmplat? De ce a fost ucis maiorul? De către cine? Cum? De ce mi-au cerut să vin aici? E vreo bănuială că moartea maiorului ar fi legată de vizita lui în Suedia?"

Se uită la peisajul rural: câmpuri pustii cu petice neuniforme de zăpadă; ici şi colo câte o locuinţă cenuşie

izolată, înconjurată de un gard nevopsit; ici şi colo câte un porc scormonind o grămadă de bălegar. Avu impresia unei mizerii nesfârşite, ceea ce îl făcu să se gândească la călătoria recentă cu tatăl lui la Malmö. Skåne putea părea urât iarna, dar ceea ce vedea aici sugera o devastare dincolo de orice şi-ar fi putut imagina vreodată.

În timp ce privea în jur, Wallander fu copleşit de tristeţe. De parcă istoria dureroasă a ţării ar fi acoperit câmpurile cu vopsea cenuşie. Simţi nevoia de a acţiona: nu venise în Riga doar ca să fie deprimat de un peisaj sumbru de iarnă.

— Aş vrea să văd un raport cât mai repede posibil, spuse el. Ce s-a-ntâmplat de fapt? Tot ce ştiu e că maiorul Liepa a fost ucis în ziua în care s-a întors în Riga.

— După ce vă instalaţi în camera dumneavoastră, o să vin să vă iau, îi spuse colonelul Putnis. Avem planificată o şedinţă pentru seara asta.

— Tot ce am de făcut e să-mi las valiza, spuse Wallander. Am nevoie de doar câteva minute.

— Şedinţa e programată la şapte şi jumătate, spuse colonelul Putnis.

Îi deveni clar lui Wallander că nerăbdarea lui nu va face nicio diferenţă. Planul fusese deja stabilit.

Începuse să se-ntunece în timp ce mergeau cu maşina prin suburbiile Rigăi spre centrul oraşului. Wallander privi tristele cartiere de locuinţe care se întindeau pe ambele părţi ale drumului. Nu ştia ce simţea în legătură cu ce-l putea aştepta.

Hotelul era în centrul oraşului, la capătul unei esplanade largi. Wallander zări o statuie şi-şi dădu seama că trebuia să fie a lui Lenin. Hotelul Latvia se înălţa pe cerul nopţii ca o coloană de culoare albastru-închis. Colonelul Putnis îl conduse printr-un hol de intrare gol până la recepţie. Wallander se simţi de parcă era la parterul unei parcări cu mai multe etaje care fusese transformată în holul

de intrare al unui hotel ca o măsură de urgență. Un rând de lifturi se întindea pe unul dintre pereții înguşti, iar deasupra erau scări care duceau în toate direcțiile.

Spre mirarea lui, află că nu trebuia să se înregistreze. Colonelul Putnis îi luă cheia de la cameră de la recepționeră, apoi îl însoți într-unul dintre lifturile înghesuite până la etajul 15. Camera lui Wallander avea numărul 1506 şi o vedere peste acoperişurile din oraş. Se întrebă dacă putea să vadă golful Rigăi la lumina zilei.

Colonelul Putnis plecă după ce se asigură că Wallander era mulțumit de camera lui şi spunându-i că va veni să-l ia peste două ore şi-l va duce la şedința din sediul central al poliției.

Wallander rămase la fereastră, privind peste acoperişuri. Un camion trecu zăngănind pe strada de dedesubt. Aerul rece intra prin ferestre, iar când atinse caloriferul îşi dădu seama că era de-abia călduț. Undeva, în fundal, un telefon suna fără să răspundă nimeni la el.

„Izmene groase, se gândi el. Ăsta e primul lucru pe care o să-l cumpăr mâine-dimineață."

Îşi despachetă lucrurile din geamantan şi-şi puse articolele de toaletă în baia spațioasă. Îşi cumpărase o sticlă de whisky la aeroport şi, după o ezitare de câteva momente, îşi turnă o porție zdravănă în cana de spălat pe dinți. Era un radio rusesc pe noptieră şi îl porni. Un bărbat vorbea foarte repede, părând agitat, de parcă ar fi comentat un eveniment sportiv în care acțiunea era foarte rapidă şi imprevizibilă. Dădu la o parte cuvertura patului şi se întinse pe el.

„Ei bine, am ajuns şi-n Riga, se gândi el. Tot n-am nicio idee despre ce i s-a-ntâmplat maiorului Liepa. Tot ce ştiu e că e mort. Şi, mai important decât orice, nu ştiu ce aşteaptă de la mine colonelul ăsta, Putnis."

Era prea frig ca să stea în pat, aşa că se hotărî să coboare la recepție şi să schimbe nişte bani. Poate hotelul avea o cafenea unde putea să bea o ceaşcă de cafea.

Când ajunse la recepție, fu surprins să-i vadă pe cei doi oameni de afaceri danezi care îl enervaseră la aeroport. Cel mai în vârstă stătea la birou, fluturând nervos o hartă. Parcă ar fi încercat să-i arate fetei cum să facă un zmeu de hârtie sau poate un planor, iar Wallander nu-şi putu stăpâni râsul. Văzu un semn anunțându-l că era bine-venit să schimbe nişte bani. O doamnă în vârstă îi făcu un semn prietenos cu capul în timp ce-i înmână peste două sute de dolari şi primi un teanc enorm de bancnote letone în schimb. Când se întoarse la recepție, cei doi danezi deja plecaseră. Întrebă recepționera unde ar putea să bea o ceaşcă de cafea şi i se arătă direcția spre marea sală de mese, unde un ospătar îl însoți până la o masă de lângă o fereastră şi îi oferi un meniu. Se hotărî asupra unei omlete şi a unei ceşti de cafea. Tramvaie zăngănind şi oameni în haine de blană treceau dincolo de fereastra înaltă, iar perdelele grele se legănau în curentul cauzat de ramele nepotrivite.

Se uită prin sala de mese pustie. La o masă, un cuplu în vârstă lua cina în tăcere totală; la alta, un bărbat într-un costum gri îşi bea ceaiul de unul singur. Asta era tot.

Wallander îşi aminti de seara precedentă, când ajunsese în Stockholm cu un zbor de după-amiază din Sturup. Fiica lui, Linda, îl aştepta când autobuzul aeroportului opri la gara centrală şi merseră la Hotelul Central din apropiere. Era cazată la Bromma, aproape de facultate, aşa că-i rezervă o cameră în hotelul la care stătea şi el. În seara aceea, o scosese la cină, la un restaurant din Oraşul Vechi. Nu se mai văzuseră de multă vreme, iar discuția cu ea i se păru nefirească, cu multe schimbări de subiect, începu să se întrebe dacă ce-i povestea Linda în scrisori era adevărul. Îi

scrisese că se bucura de viața de studentă, dar când o întrebă despre asta, răspunsurile ei fură foarte scurte. Nu-şi putu ascunde supărarea când o întrebă dacă avea planuri de viitor, iar ea răspunse că nu avea nicio idee despre ce urma să facă.

— Dar nu e timpul să ai? întrebă el.

— Ce legătură are asta cu tine? spuse ea.

Apoi se certaseră, dar fără să-şi ridice vocile. El insistă că ea nu putea să continue să se plimbe confuză de la o instituție de învățământ la alta, iar ea îi spuse că era destul de mare ca să facă orice voia.

Înțelese că Linda semăna foarte mult cu tatăl ei. Nu putea s-o spună, dar avea senzația că-şi auzea propria voce când o asculta. Istoria se repeta: recunoştea ecoul propriei relații complicate cu tatăl lui în conversația cu fiica lui.

Masa continuă şi-şi băură vinul; încetul cu încetul tensiunea şi conflictul se risipiră. Wallander îi spuse despre călătoria pe care era pe cale s-o facă şi, pentru un scurt moment, cochetă cu ideea de a o invita să vină cu el. Timpul începu să treacă mai repede şi de-abia după miezul nopții achită nota de plată. Afară era frig, dar merseră până la hotel chiar şi-aşa, apoi stătură de vorbă în camera lui până după trei dimineața. Când, în cele din urmă, ea se duse la culcare, Wallander simți că fusese o seară reuşită în ciuda începutului dificil, dar nu putu să scape de grija sâcâitoare provocată de faptul că nu îi era clar cum îşi ducea fata lui viața.

Când plecă de la hotel, de dimineață, Linda încă dormea, îi plăti camera şi îi lăsă un bilet pe care recepționerul îi promise că i-l va înmâna.

Fu trezit din reveriile lui de plecarea cuplului bătrân şi tăcut. Nu mai erau alți oameni care să ia masa şi singura persoană din sală în afara lui era bărbatul care-şi bea

ceaiul. Se uită la ceasul lui: mai trebuia să treacă aproape o oră până trebuia să vină să-l ia colonelul Putnis.

Îşi achită nota de plată, făcu nişte calcule rapide şi îşi dădu seama că masa fusese foarte ieftină. Când se întoarse în camera lui, se uită prin documentele pe care şi le adusese. Începea să se reîntoarcă încet la caz – cazul pe care crezuse că-l încredinţase uitării arhivelor. Putea chiar să simtă din nou în nări mirosul usturător al ţigărilor puternice ale maiorului.

Colonelul Putnis ciocăni la uşa lui la şapte seara. Maşina îl aştepta în faţa hotelului şi îl duse pe nişte străzi întunecoase până la sediul central al poliţiei. Se făcuse mult mai frig în timpul serii, iar oraşul era aproape pustiu. Străzile şi pieţele erau slab luminate, iar Wallander avu impresia că se afla într-un oraş construit din forme şi decoruri de teatru. Trecură pe sub o arcadă şi se opriră în ceea ce părea o curte înconjurată de ziduri. Colonelul Putnis nu vorbise în timpul călătoriei, iar Wallander încă aştepta să i se spună de ce fusese chemat în Riga. Merseră pe nişte coridoare goale, prin care se auzea ecoul, coborâră o scară, apoi înaintară de-a lungul altui coridor şi ajunseră, într-un târziu, la o uşă pe care colonelul Putnis o deschise fără să bată în ea.

Wallander intră într-o cameră mare şi călduroasă, dar prost luminată, dominată de o masă de conferinţe ovală acoperită cu o faţă de masă din flanelă verde. Erau douăsprezece scaune la masă şi un urcior cu apă şi nişte pahare în mijloc. Un bărbat aştepta în întunericul adânc, dar se întoarse şi se apropie când intră Wallander.

— Bine-aţi venit în Riga, spuse bărbatul. Numele meu e Juris Murniers.

— Colonelul Murniers şi cu mine împărţim responsabilitatea de a rezolva cazul uciderii maiorului Liepa, spuse Putnis.

Wallander simți imediat că era o tensiune între cei doi oameni. Ceva din tonul vocii lui Putnis trădă acest lucru. De asemenea, se mai ascundea ceva în acel scurt schimb de replici.

Colonelul Murniers avea peste cincizeci de ani şi părul cărunt tuns foarte scurt. Fața îi era palidă şi tumefiată, de parcă ar fi fost diabetic. Era scund, iar Wallander observă că se mişca fără să facă nici cel mai mic zgomot. Altă creatură asemănătoare unei pisici. Doi colonei, două feline, amândoi în uniforme gri.

Wallander şi Putnis îşi agățară paltoanele şi se aşezară la masă. „Aşteptarea s-a sfârşit, se gândi Wallander. Ce s-a-ntâmplat cu maiorul Liepa? Acum o să aflu." Murniers vorbi. Wallander observă că se poziționase în aşa fel încât să-i fie aproape toată fața în întuneric, iar când vorbea într-o engleză fluentă şi bine formulată, vocea lui părea să vină dintr-un întuneric nesfârşit. Colonelul Putnis şezu privind țintă înainte, de parcă nu se deranja să asculte.

— E foarte misterios, spuse Murniers. Chiar în ziua în care maiorul Liepa s-a întors de la Stockholm, ne-a înmânat raportul mie şi colonelului Putnis. Am stat în camera asta şi am discutat cazul. El urma să continue ancheta aici, în Letonia. Ne-am despărțit cam pe la cinci după-amiaza şi am aflat mai târziu că maiorul Liepa s-a dus direct acasă, la soția lui. Locuiesc într-o casă din spatele catedralei. Ea ne-a spus că s-a comportat perfect normal, fiind, bineînțeles, bucuros că s-a întors acasă. Au luat cina, iar el i-a povestit despre experiențele lui din Suedia. Apropo, se pare că i-ați făcut o impresie foarte bună, inspectore Wallander! Cu puțin înainte de ora unsprezece seara a sunat telefonul – maiorul Liepa tocmai se pregătea de culcare. Soția lui nu ştia cine a sunat, dar maiorul s-a îmbrăcat imediat şi i-a spus că trebuia să se întoarcă de îndată la sediul central al poliției. Nu era nimic neobişnuit în legătură cu asta, deşi poate a

fost dezamăgită că l-au chemat în aceeaşi noapte în care se întorsese de peste hotare. Nu i-a dat niciun motiv pentru care trebuia să meargă la serviciu.

Murniers tăcu şi se întinse după cana cu apă. Wallander îi aruncă o privire lui Putnis, care se holba drept înaintea lui.

— După aceea, totul devine foarte confuz, continuă Murniers. A doua zi, dimineaţa devreme, nişte docheri au găsit corpul maiorului Liepa la Daugavgriva – asta e la capătul portului cel mare de-aici, din Riga. Maiorul zăcea pe chei, mort. Am putut constata că avea partea din spate a craniului zdrobită cu un obiect greu, probabil un drug de fier sau o bâtă de lemn. Autopsia ne-a arătat că a fost omorât la o oră sau maximum două după ce a plecat de-acasă. Asta e tot ce ştim. Nu avem martori care să-l fi văzut plecând de-acasă sau în port. Totul e foarte misterios. Se întâmplă foarte rar ca un ofiţer de poliţie să fie ucis în ţara asta. Cu atât mai rar unul de rangul maiorului Liepa. Fireşte, suntem foarte dornici să-l găsim pe criminal cât mai repede posibil.

Atât avu de zis Murniers şi se ascunse din nou în întuneric.

— Aşa că, de fapt, nimeni de aici nu l-a sunat şi nu l-a chemat, spuse Wallander.

— Da, spuse Putnis repede. Am verificat asta. Ofiţerul care era de serviciu atunci, căpitanul Kozlov, a confirmat că nimeni nu l-a contactat pe maiorul Liepa în seara aceea.

— Atunci mai rămân doar două posibilităţi, spuse Wallander.

Putnis dădu din cap.

— Ori şi-a minţit soţia, ori a fost păcălit.

— În ultimul caz ar fi trebuit să recunoască vocea, spuse Wallander. Ori asta, ori cine l-a sunat s-a exprimat într-un fel care nu i-a trezit nicio suspiciune.

— Şi noi am ajuns la aceleaşi concluzii, spuse Putnis.

— Bineînțeles, nu putem exclude existența unei legături între munca lui din Suedia şi asasinarea lui, spuse Murniers din întuneric. Nu putem exclude nimic şi de aceea am cerut ajutorul poliției suedeze. Ajutorul dumneavoastră, inspectore Wallander! Vom fi recunoscători pentru orice gânduri sau idei ați putea avea şi ne-ar putea ajuta. Veți primi tot sprijinul de care aveți nevoie.

Murniers se ridică în picioare.

— Propun să ne oprim aici în seara asta, spuse el. Bănuiesc că sunteți obosit după călătorie.

Wallander nu simțea niciun pic de oboseală. Era pregătit să muncească toată noaptea dacă era nevoie, dar, cum şi Putnis se ridică, trebui să accepte că şedința se încheiase.

Murniers apăsă pe o sonerie fixată la marginea mesei şi, aproape imediat, uşa se deschise şi apăru un tânăr ofițer de poliție îmbrăcat în uniformă.

— Acesta e sergentul Zids, spuse Murniers. Vorbeşte o engleză excelentă şi va fi şoferul dumneavoastră cât timp veți sta în Riga.

Zids bătu din pinteni şi salută, dar Wallander nu se-ndură decât să dea din cap în loc de răspuns. Cum nici Putnis, nici Murniers nu-l invitaseră la cină, îşi dădu seama că avea toată seara la dispoziția lui. Îl urmă pe Zids până afară în curte şi, după sala de conferințe bine încălzită, aerul rece şi uscat îl lovi cu toată puterea. Zids deschise portiera din spate a unei maşini negre pentru el, iar Wallander intră înăuntru.

— E frig, spuse Wallander în timp ce treceau pe sub arcadă.

— Da, domnule colonel, îi spuse sergentul Zids. E foarte frig în Riga acum.

„Colonel, se gândi Wallander. Nu-şi poate imagina că ofițerul de poliție suedez ar putea avea un rang mai mic decât Putnis şi Murniers.” Gândul îl amuză, dar, în acelaşi timp, îşi dădu seama că nu era nimic mai uşor decât să se obişnuiască cu privilegiile. Propria maşină, propriul şofer, multă atenție.

Sergentul Zids conduse destul de repede pe străzile pustii. Wallander nu se simțea deloc obosit, iar gândul la camera friguroasă din hotel îl speria.

— Mi-e foame, îi spuse el sergentului. Du-mă la un restaurant bun, dar care să nu fie prea scump.

— Sala de mese de la hotelul Latvia e cea mai bună, îi spuse Zids.

— Dar am fost deja acolo, îi spuse Wallander.

— Nu există alt restaurant în Riga unde mâncarea să fie la fel de bună, îi spuse Zids, frânând brusc pentru că un tramvai apăru zăngănind de după colț.

— Trebuie să fie mai mult de un singur restaurant bun într-un oraş cu un milion de locuitori, îi spuse Wallander.

— Mâncarea nu e bună, spuse sergentul, dar la hotelul Latvia e.

„E evident că acolo trebuie să mă şi duc, se gândi Wallander, aşezându-se mai bine pe locul lui. Oare i s-a ordonat să nu mă lase liber prin oraş? In anumite împrejurări, să ai propriul tău şofer poate însemna opusul libertății.”

Zids opri la intrarea în hotel şi, înainte ca Wallander să reuşească să atingă mânerul portierei, sergentul deja o deschisese pentru el.

— Când ați dori să vin să vă iau mâine-dimineață, domnule colonel? întrebă el.

— Pe la opt ar fi bine, îi răspunse Wallander.

Holul de la intrare era şi mai pustiu acum. Putea auzi muzica undeva în fundal. Îşi luă cheile de la recepționer şi-l

întrebă dacă sala de mese era deschisă. Bărbatul, care avea pleoapele grele şi trăsături palide amintindu-i de colonelul Murniers, dădu din cap în semn că da. Wallander îl întrebă de unde venea muzica.

— Avem un club de noapte, îi răspunse recepționerul cu un aer posomorât.

În timp ce Wallander plecă de la recepție, i se păru că-l recunoaşte pe bărbatul care băuse ceai în sala de mese mai devreme: acum stătea pe o canapea uzată din piele, citind un ziar. Wallander fu sigur că era acelaşi bărbat.

„Sunt urmărit, se gândi el. Ca în cele mai proaste romane despre Războiul Rece, e un bărbat într-un costum gri care se crede invizibil. Ce naiba cred Putnis şi Murniers că o să fac?"

Sala de mese era aproape la fel de goală precum fusese şi mai devreme în cursul serii. Câțiva bărbați îmbrăcați în costume negre stăteau în jurul unei mese lungi din celălalt capăt al sălii, vorbind încet. Spre mirarea lui, Wallander fu condus la aceeaşi masă ca înainte. Alese din meniu o supă de legume şi un cotlet care veni tare şi ars, dar berea letonă era bună. Se simți agitat, aşa că nu se mai deranjă cu cafeaua, în schimb, îşi achită nota de plată şi plecă în căutarea clubului de noapte al hotelului. Bărbatul era tot pe canapea.

Wallander avu impresia că mergea printr-un labirint. Diferite scări care păreau să nu ducă nicăieri îl întoarseră în sala de mese. Încercă să urmeze sunetul muzicii şi, în cele din urmă, ajunse la un semn luminat de la capătul unui coridor întunecat. Un bărbat spuse ceva ce Wallander nu putu înțelege, îi deschise uşa şi se trezi într-un bar slab luminat. Într-un contrast evident cu sala de mese, barul era plin de lume. În spatele unei cortine care separa barul de ringul de dans, o formație cânta şi lui Wallander i se păru că recunoaşte un cântec din repertoriul Abba.

Aerul era pestilențial şi-i aminti încă o data de țigările maiorului. Observă o masă ce părea liberă şi-şi făcu loc cu cotul prin mulțime. Tot timpul avea senzația că era urmărit şi-şi dădu seama că avea toate motivele ca să fie prudent. Cluburile de noapte din țările blocului estic erau adesea frecventate de bandele care-şi câştigau existența din jefuirea vizitatorilor din vest.

Reuşi să facă o comandă strigând la un chelner prin tot zgomotul acela şi, câteva minute mai târziu, un pahar de whisky apăru pe masa din fața lui. Îl costă aproape la fel de mult ca masa pe care-o luase mai devreme. Adulmecă conținutul paharului, imaginându-şi un complot care implica băuturi contaminate şi-şi făcu un toast deprimant în cinstea lui.

O fată, care nu-i spusese niciodată numele ei, ieşi din întuneric şi se aşează pe scaunul de lângă el. Nu o observă până nu-şi înclină capul spre el şi-i putu mirosi parfumul care-i amintea de merele de iarnă. Îi vorbi în germană, iar el dădu din cap în semn că nu înțelegea; engleza ei era foarte proastă, mai proastă decât a maiorului, dar se oferi să-i țină companie şi comandă o băutură. Wallander se simți încurcat. Îşi dădea seama că era o prostituată, dar încercă să ignore acest fapt: Riga era tristă şi rece, iar el simțea nevoia de a vorbi cu cineva care nu era un colonel. Putea să-i facă cinste cu o băutură, în fond, el era stăpân pe situație. Numai foarte rar, când era extrem de beat, îşi putea pierde controlul. Ultima dată când se întâmplase asta fusese iarna trecută, când se dăduse la procuroara publică, Anette Brolin, într-un moment de furie şi de dorință. Se înfioră când îşi aminti. „Asta nu trebuie să se repete. Măcar nu aici, în Riga." Cu toate astea, se simți flatat de atenția fetei. „A venit la masa mea prea devreme, se gândi el. De-abia am ajuns şi încă nu m-am obişnuit cu țara asta ciudată."

— Poate mâine, îi spuse el. Nu în noaptea asta.

Îl frapă faptul că nu avea mai mult de douăzeci de ani. În spatele acelui machiaj era o față care-i amintea de propria lui fiică. Își goli paharul, se ridică şi plecă. „Era cât pe-aci s-o pățesc, se gândi el. Cât pe-aci." Bărbatul în costum gri era tot în holul de la intrare, citindu-şi ziarul.

„Somn uşor, îi spuse Wallander în gând. Fără-ndoială, o să ne vedem şi mâine."

Dormi foarte prost. Plapuma era grea şi patul nu era confortabil. Prin somn putu auzi un telefon care suna întruna. Voia să se scoale din pat şi să răspundă, dar când se trezi, fu liniște totală.

A doua zi dimineața, fu trezit de o bătaie în uşă. Pe jumătate adormit, strigă „Intră". Când bătaia din uşă se auzi din nou, îşi aminti că lăsase cheia în broască. Îşi trase pantalonii pe el şi deschise uşa doar ca să găsească o femeie cu un şorț de menajeră şi cu o tavă cu micul dejun. Era surprins pentru că nu comandase micul dejun, dar poate asta era o parte din serviciile oferite în mod normal. Sau sergentul Zids aranjase totul?

Camerista îi spuse „bună dimineața" în letonă, iar el încercă să memoreze expresia. Aşează tava pe o masă, îi oferi un mic zâmbet timid şi merse spre uşă. El o urmă ca s-o încuie după ea, dar, în loc să plece din cameră, camerista închise uşa şi-şi duse un deget la gură. Wallander se holbă mirat la ea. Ea scoase încet o foaie de hârtie din buzunarul şorțului, iar Wallander fu gata să vorbească, dar ea îşi puse mâna peste gura lui. El îi putea simți fiica şi-şi dădu seama că nu era o cameristă, dar putea să vadă şi că nu era o amenințare. Era doar speriată. Luă hârtia şi citi ce scria pe ea, în engleză. O citi de două ori, ca s-o memoreze, apoi îşi ridică privirea spre ea. Ea-şi băgă mâna în celălalt buzunar şi scoase ceva ce părea a fi un poster mototolit. I-l înmână, iar când îl desfăcu observă că era supracoperta cărții despre

Skåne pe care i-o dăruise soțului ei, maiorului Liepa, cu o săptămână înainte. Se uită din nou la ea.

In afară de teamă, fața ei mai trăda şi altceva – hotărâre, poate, sau poate încăpățânare. Merse pe podeaua rece şi-şi luă un creion de pe birou. Pe interiorul supracopertei, care avea o imagine cu catedrala din Lund, scrise: *am înțeles.* Îi dădu supracoperta înapoi şi se miră că Baiba Liepa nu arăta deloc cum şi-o imaginase. Nu-şi putu aminti ce-i spusese maiorul când şezuse pe canapeaua lui din Mariagatan, Ystad, ascultând-o pe Maria Callas şi vorbindu-i de soția lui, dar impresia pe care şi-o formase era diferită, nu un chip ca al ei.

Îşi drese glasul în timp ce-i deschise uşa cu grijă şi ea dispăru.

Venise la el pentru că voia să vorbească cu el despre soțul ei mort, maiorul. Şi era îngrozită. Când cineva ar fi sunat în camera lui şi ar fi întrebat de domnul Eckers, el ar fi trebuit să ia liftul spre holul de la intrare, apoi să coboare pe scările care duceau spre sauna hotelului şi să caute o uşă de oțel, vopsită gri, de lângă zona de aprovizionare a sălii de mese. Ar trebui să fie descuiată, iar când ar fi ajuns la strada din spatele hotelului, ea l-ar fi aşteptat şi i-ar fi spus ceva despre soțul ei mort.

Vă rog, îi scrisese ea. *Vă rog, vă rog.* Acum era aproape sigur că văzuse mai mult decât doar teamă pe chipul ei: era şi sfidare, poate chiar ură. „Se întâmplă ceva aici, ceva mai mult decât am bănuit eu, se gândi el. A fost nevoie de un mesager în uniformă de cameristă ca să-mi dau seama. Am uitat că sunt într-o lume necunoscută."

Chiar înainte de opt dimineața, ieşi din lift la parter. Nu era nicio urmă a bărbatului care citea ziarul, dar era un bărbat care se uita la cărțile poştale de la un stand. Wallander ieşi în stradă. Era mai cald decât în ziua precedentă. Sergentul Zids stătea în maşină, aşteptându-l şi

îi ură „Bună dimineața”. Wallander se aşează pe locul din spate, iar sergentul porni motorul. Ziua începea încet în Riga. Traficul era aglomerat şi sergentul nu mai putu să conducă aşa de repede pe cât i-ar fi plăcut. Tot timpul Wallander putu să vadă chipul Baibei Liepa cu ochii minții. Dintr-odată, fără avertisment, îl cuprinse teama.

8

La puțin timp după ora opt şi jumătate dimineața, Wallander descoperi că colonelul Murniers fuma aceleaşi țigări foarte tari ca maiorul Liepa. Recunoscu pachetul, cu numele mărcii „PRIMA”, pe care colonelul îl scosese din buzunarul uniformei şi-l puse pe masă în fața lui.

Wallander se simți de parcă era în mijlocul unui labirint. Sergentul Zids îl conduse în sus şi-n jos pe scări prin aparent infinitul sediu central al poliției, înainte de a se opri în fața unei uşi care se dovedi a aparține biroului lui Murniers. Lui Wallander i se păru că sigur trebuia să fie un drum mai scurt şi mai drept spre biroul lui Murniers, dar el nu avea voie să-l ştie.

Biroul avea mobilă puțină, nu era foarte mare şi ceea ce-i captase imediat interesul lui Wallander era că avea trei telefoane. Pe un perete era un dulăpior cu lacăte. Lângă telefoane era o scrumieră metalică mare pe birou, decorată cu un model complicat pe care Wallander îl crezu la început o pereche de lebede, apoi îşi dădu seama că era un bărbat cu muşchii proeminenți ținând un steag în vântul care-i bătea din față.

Scrumieră, telefoane, dar nicio hârtie. Jaluzelele celor două ferestre înalte din spatele lui Murniers erau ori pe jumătate coborâte, ori defecte, Wallander nu înțelese. Se holbă la jaluzele în timp ce asimilă veştile importante pe care Murniers tocmai i le comunicase.

— Am arestat un suspect, spuse colonelul. Investigațiile din timpul nopții au produs rezultatul la care speram.

La început, Wallander crezu că se referea la ucigaşul maiorului, dar apoi îşi dădu seama că Murniers vorbea despre morții din barca de salvare.

— A fost o bandă, spuse Murniers. O bandă cu ramificații atât în Tallinn, cât şi în Varşovia. O vastă adunătură de infractori care-şi câştigă existența din contrabandă, jafuri, spargeri, din orice se pot face bani. Bănuim că au început să profite recent de traficul de droguri care, din păcate, a pătruns şi în Letonia. Colonelul Putnis îl interoghează pe suspect chiar acum. În curând vom şti mult mai multe.

Ultimele propoziții fură rostite ca o declarație calmă, chibzuită şi bazată pe fapte. Wallander putu să-l vadă pe Putnis cu ochii minții obținând încet adevărul de la un om care fusese torturat. Ce ştia el despre poliția letonă? Era vreo limită cu privire la ceea ce era permis într-o dictatură? Apropo de asta, *era* Letonia o dictatură? Se gândi la chipul Baibei Liepa. Frică, dar şi opusul fricii. „Când va suna cineva şi va întreba de domnul Eckers, va trebui să veniți."

Murniers îi zâmbi, de parcă era evident că putea citi gândurile ofițerului suedez. Wallander încercă să-şi ascundă secretul spunând ceva cam neadevărat.

— Maiorul Liepa m-a făcut să înțeleg că avea griji în legătură cu siguranța lui personală, spuse el, dar nu mi-a oferit niciun motiv pentru teama lui. Asta e una dintre întrebările la care colonelul Putnis ar trebui să încerce să găsească un răspuns – dacă e vreo legătură directă între bărbații găsiți morți în barca de salvare şi uciderea maiorului Liepa.

Lui Wallander i se păru că simțise o schimbare aproape invizibilă în expresia feței lui Murniers. Aşadar, spusese ceva la care el nu se aştepta. Dar intuiția lui era neaşteptată

sau maiorul Liepa chiar fusese îngrijorat şi Murniers deja ştia asta?

— Ar fi trebuit să puneți întrebările cele mai importante, spuse Wallander. Cine ar fi putut să-l ademenească pe maiorul Liepa afară la miezul nopții? Cine ar fi avut un motiv să-l omoare? Chiar şi atunci când un politician controversat este asasinat, cineva trebuie să se întrebe dacă ar fi putut exista un motiv privat. Asta s-a întâmplat şi când a fost asasinat Kennedy şi la fel a fost şi cazul în care prim-ministrul suedez a fost împuşcat în stradă acum câțiva ani. Bănuiesc că trebuie să vă fi gândit la toate astea. De asemenea, trebuie să fi ajuns la concluzia că nu exista niciun motiv privat credibil, altfel nu m-ați fi chemat să vin la Riga.

— Corect, spuse Murniers. Sunteți un ofițer de poliție experimentat şi analiza dumneavoastră este corectă. Maiorul Liepa era fericit în căsnicie. Nu avea probleme financiare. Nu era dependent de jocuri de noroc, nu avea o amantă. Era un ofițer de poliție conştiincios, care era convins că munca pe care o făcea ajuta la dezvoltarea țării noastre. Credem că moartea lui are o legătură cu munca lui. Cum nu lucra la alt caz în afară de cel al morților găsiți pe barca de salvare, am cerut ajutor din Suedia. Poate v-a spus ceva ce nu apărea în raportul pe care ni l-a înmânat în ziua în care a murit. Trebuie să ştim şi sperăm că ne puteți ajuta.

— Maiorul Liepa a vorbit despre droguri, spuse Wallander. S-a referit la răspândirea fabricilor de amfetamine în Europa de Est. Era convins că cei doi bărbați au murit în urma unui conflict intern într-un sindicat implicat în contrabanda cu droguri. Şi-a folosit multă energie încercând să descopere dacă acei oameni au fost ucişi din răzbunare sau pentru că au refuzat să divulge ceva. Mai mult, existau motive întemeiate pentru a crede că barca de salvare transporta o încărcătură de droguri, pentru

că a fost furată din secția noastră de poliție. Ceea ce n-am reuşit să înțelegem e cum aceste lucruri diferite ar putea fi legate unele de altele.

— Să sperăm că Putnis va afla un răspuns pentru asta, spuse Murniers. E un anchetator foarte priceput. Între timp, m-am gândit să vă arăt locul în care a fost ucis maiorul Liepa. Colonelul Putnis nu se grăbeşte la o anchetă, dacă crede că merită.

— Locul în care a fost găsit e acelaşi cu locul în care a fost ucis?

— Nu avem niciun motiv să presupunem altceva. E un loc izolat. Nu sunt prea mulți oameni pe chei noaptea.

„Asta nu-i adevărat, se gândi Wallander. Maiorul ar fi opus rezistență. Nu putea să fi fost uşor să fie târât pe un chei la miezul nopții. Doar dacă-mi spui că locul e izolat nu-mi oferi o explicație prea bună."

— Aş vrea s-o întâlnesc pe văduva maiorului. O discuție cu ea ar putea fi importantă şi pentru mine. Presupun că ați vorbit cu ea de mai multe ori.

— Am avut o discuție foarte detaliată cu Baiba Liepa, spuse Murniers. Bineînțeles că putem aranja s-o întâlniți.

Merseră cu maşina de-a lungul râului în lumina cenuşie a dimineții de iarnă. Sergentul Zids fu însărcinat cu găsirea Baibei Liepa, în timp ce Wallander şi colonelul Murniers se duseră unde fusese găsit cadavrul, în locul despre care Murniers pretindea că era şi scena crimei.

— Care e ipoteza voastră? întrebă Wallander în timp ce se tolăniră pe scaunul din spate al maşinii lui Murniers, care era mai mare şi mai luxoasă decât cea care-i fusese repartizată lui Wallander. Trebuie să aveți una, dumneavoastră şi colonelul Putnis.

— Droguri, răspunse Murniers fără să ezite. Ştim că marii şefi ai afacerilor cu droguri se înconjoară de gărzi de corp, bărbați care sunt aproape întotdeauna dependenți şi ei

şi gata să facă orice ca să-şi primească doza zilnică. Poate aceşti şefi s-au gândit că maiorul Liepa se apropia prea mult de ei.

— Asta făcea?

— Nu. Dacă ipoteza asta ar fi corectă, cel puțin o duzină de ofițeri ai forței de poliție de-aici din Riga ar fi fost înaintea maiorului Liepa pe o listă a morții. Cel mai ciudat lucru în legătură cu asta e că maiorul Liepa nu a mai fost implicat până acum în investigarea unor infracțiuni legate de droguri. Din pură coincidență ni s-a părut cel mai potrivit ofițer pentru a-l trimite în Suedia.

— Cu ce fel de cazuri se ocupa maiorul Liepa?

Murniers se uită absent pe geamul maşinii.

— Era un detectiv priceput la toate. Recent, am avut nişte jafuri care implicau şi crime în Riga: maiorul Liepa s-a ocupat de caz într-un mod genial şi a arestat vinovații. Când alți anchetatori, cel puțin la fel de experimentați ca el, se împotmoleau, apelam adesea la maiorul Liepa.

Rămaseră tăcuți în timp ce maşina poliției opri la un semafor. Wallander privi un grup de oameni cocoşați de frig într-o stație de autobuz şi avu o impresie clară că niciun autobuz nu va veni să-şi deschidă uşile pentru ei.

— Droguri, spuse el. Asta-i o poveste veche pentru noi, în vest, dar e ceva nou pentru voi.

— Nu complet nou, spuse Murniers, dar n-am mai observat fenomenul ăsta la scara la care e în mod normal astăzi. Deschiderea granițelor noastre a creat oportunități şi o piață la un nivel complet diferit. Nu mi-e ruşine să recunosc că, uneori, ne-am simțit neputincioşi. Trebuie să ne dezvoltăm cooperarea cu forțele poliției din vest pentru că o mare cantitate dintre drogurile care trec prin Letonia sunt, de fapt, destinate Suediei. Valuta forte e momeala. Ne e destul de clar că Suedia e una dintre piețele de care sunt foarte interesate bandele de-aici din Letonia. Din motive

evidente. Coasta suedeză nu e departe de Ventspils şi, mai mult decât atât, coasta aceea e lungă şi greu de păzit. Ai putea spune că au preluat vechile rute de contrabandă – obişnuiau să transporte butoaiele de vodcă pe aceeaşi cale.

— Spuneți-mi mai multe, îi zise Wallander. Unde sunt fabricate drogurile? Cine-i în spatele acestei afaceri?

— Trebuie să înțelegeți că trăim într-o țară sărăcită, spuse Murniers. La fel de sărăcită şi de amărâtă ca vecinele noastre. Timp de mulți ani am fost forțați să trăim de parcă am fi fost închişi într-o cuşcă. Am putut observa bogățiile vestului numai de la distanță. Acum, dintr-odată, totul poate fi obținut. Dar cu o singură condiție: trebuie să ai bani. Pentru cineva care e în stare să recurgă la orice mijloace şi e total lipsit de scrupule, cel mai rapid mod de a obține bani e prin droguri. Când ne-ați ajutat să ne demolăm zidurile şi ați deschis porțile țărilor care au fost închise, ați deschis şi stăvilarele a tot felul de pofte care trebuie satisfăcute. Foamea pentru toate acele lucruri pe care am fost obligați să le observăm de la distanță, dar ni s-a interzis sau am fost opriți să le atingem. Nu-i nevoie să vă mai spun, dar încă nu avem nicio idee despre cum vor evolua lucrurile.

Murniers se aplecă în față şi-i spuse ceva şoferului, care frână imediat şi se opri lângă bordură.

Murniers arătă cu degetul spre fațada unei clădiri vizavi de ei.

— Găuri de gloanțe, spuse el. Vechi cam de un an.

Wallander se aplecă înainte ca să privească. Zidul chiar era ciuruit de gloanțe.

— Ce e în clădirea asta? întrebă el.

— Unul dintre ministerele noastre, spuse Murniers. Vă arăt asta ca să vă ajut să înțelegeți. Să înțelegeți de ce încă nu ştim ce se va-ntâmpla. Vom avea mai multă libertate? Sau libertatea pe care o avem ne va fi şi mai limitată? Sau

va dispărea de tot? Încă nu ştim. Trebuie să înțelegeți, inspectore Wallander, că sunteți într-o țară în care nu s-a hotărât încă nimic.

Merseră cu maşina mai departe, până când ajunseră la o zonă întinsă de docuri. Wallander încercă să asimileze ceea ce-i spusese Murniers. Începea să-l simpatizeze pe omul palid cu trăsături tumefiate şi să simtă că tot ce spunea îl implica şi pe el – ba chiar, poate îl implica pe el mai mult decât pe oricine altcineva.

— Ştim că există laboratoare care fabrică amfetamine şi poate şi alte droguri, ca morfina şi efedrina, spuse Murniers. De asemenea, mai suspectăm cartelurile cocainei din Asia şi America de Sud care încearcă să-şi stabilească noi rețele în fostul bloc estic. Ideea e să înlocuiască vechile rute care duceau drept spre vestul Europei. Multe dintre ele au fost închise de poliția europeană, dar cartelurile cred că în teritoriile virgine din estul Europei ar putea să scape de ochii vigilenți ai ofițerilor de poliție. Să zicem că ne cred mai uşor de corupt şi de mituit.

— Ofițeri ca maiorul Liepa?

— Niciodată nu s-ar fi înjosit într-atât încât să primească o mită.

— Voiam să spun că era un polițist cu ochi vigilenți.

— Dacă ochii lui au fost prea vigilenți, dacă asta i-a adus moartea colonelul Putnis o va afla în scurt timp.

— Cine e bărbatul pe care l-ați arestat?

— Cineva peste care-am dat de multe ori în împrejurări în care erau implicați şi cei doi morți. Un fost măcelar din Riga, care a fost unul dintre liderii crimei organizate împotriva căreia ne luptăm tot timpul. Destul de remarcabil, întotdeauna a reuşit să evite închisoarea – dar poate l-am prins de data asta.

Maşina încetini şi se opri lângă un chei cu grămezi de resturi de fier şi macarale abandonate. Ieşiră din maşină şi merseră până la marginea apei.

— Aici a fost găsit maiorul Liepa.

Wallander se uită în jur, încercând să înţeleagă nişte fapte de bază.

Cum ajunseseră criminalii şi maiorul acolo? De ce tocmai acolo? Nu era suficient să spună că partea aceea a cheiului era izolată. Wallander examină rămăşiţele a ceea ce fusese odată o macara. *Vă rog,* scrisese Baiba Liepa. Murniers îşi aprinse o ţigară şi dădea ritmic din picioare ca să se încălzească.

„De ce nu vrea să-mi spună unde a avut loc crima cu adevărat? se gândi Wallander. De ce vrea Baiba Liepa să ne-ntâlnim pe-ascuns? *Când cineva va suna şi va întreba de domnul Eckers...* Ce fac de fapt aici în Riga?"

Teama pe care-o simţise dimineaţa se întoarse. Se întrebă dacă avea vreo legătură cu faptul că era un străin într-o ţară necunoscută. Slujba de ofiţer de poliţie însemna că trebuia să facă faţă unor împrejurări în care era implicat. Aici, era un spectator. Poate va pătrunde în mediul acesta străin sub forma domnului Eckers. Kurt Wallander era un ofiţer de poliţie suedez şi se simţea neputincios în aceste împrejurări străine. Se întoarse la maşină.

— Aş dori să studiez documentaţia voastră, spuse el. Autopsia, rapoartele medico-legale, pozele.

— O să vă traducem toate documentele, spuse Murniers.

— Ar putea merge mai rapid dacă aş avea un translator, îi sugeră Wallander. Sergentul Zids vorbeşte engleza foarte bine.

Murniers zâmbi strâmb şi-şi aprinse încă o ţigară.

— Vă grăbiţi, spuse el. Sunteţi nerăbdător. Bineînţeles că sergentul Zids vă poate traduce rapoartele.

Când se întoarseră la sediul central al poliției, merseră după o perdea şi-i priviră pe colonelul Putnis şi pe bărbatul pe care-l interoga printr-o oglindă falsă. Camera de interogatoriu era rece şi mobilată doar cu o măsuță de lemn şi două scaune. Colonelul Putnis îşi dăduse jos haina. Bărbatul care stătea vizavi de el era nebărbierit şi părea epuizat. Răspundea foarte încet întrebărilor lui Putnis.

— O să ne ia ceva timp, spuse Murniers îngândurat, dar o să aflăm adevărul mai devreme sau mai târziu.

— Ce adevăr?

— Dacă avem sau nu dreptate.

Se întoarseră în centrul labirintului, iar Wallander fu condus într-un birou mic de pe acelaşi coridor precum cel al lui Murniers. Sergentul Zids veni cu un dosar despre investigarea morții maiorului. Înainte ca Murniers să-i lase să continue, el şi sergentul schimbară câteva cuvinte în letonă.

— Baiba Liepa va fi adusă aici pentru un interogatoriu azi la ora două după-amiaza, spuse Murniers.

Wallander fu îngrozit. „M-ai trădat, domnule Eckers. De ce-ai făcut-o?”

— Eu mă gândeam la o conversație, spuse Wallander. Nu la un interogatoriu.

— N-ar fi trebuit să folosesc cuvântul „interogatoriu”, spuse Murniers. Permiteți-mi să vă explic că mi-a spus că va fi încântată să vă-ntâlnească.

Murniers plecă şi, două ore mai târziu, Zids termină de tradus toate documentele din dosar. Wallander examină fotografiile neclare ale corpului lui Liepa şi senzația că ceva esențial lipsea îi fu întărită. De vreme ce ştia că putea gândi mai clar când făcea altceva, îi ceru sergentului să-l ducă la un magazin de unde-şi putea cumpăra izmene groase. Sergentul nu păru surprins de cererea lui. Wallander fu frapat de absurditatea situației în timp ce intră în

magazinele alese de sergent: era ca şi cum şi-ar fi cumpărat izmene escortat de poliție. Zids vorbi în locul lui şi insistă ca Wallander să probeze izmenele înainte de a plăti pentru ele. Îşi cumpără două perechi care fuseseră bine împachetate în hârtie maro şi legate cu sfoară. Când ieşiră în stradă, îi sugeră că ar trebui să ia prânzul.

— Dar nu la hotelul Latvia, spuse el. Oriunde altundeva, dar nu acolo.

Sergentul Zids ieşi de pe strada principală şi conduse prin vechiul oraş. Lui Wallander i se păru că intra într-un nou labirint, din care nu ar fi putut ieşi niciodată singur.

Se opriră la restaurantul Sigulda. Wallander luă o omletă, iar sergentul o farfurie cu supă. Atmosfera era sufocantă şi plină de fum de ţigară. Locul fusese plin când ajunseseră, iar Wallander observase că sergentul ceruse o masă.

— Asta ar fi fost imposibil în Suedia, spuse el în timp ce mâncau. Mă refer la faptul ca un polițist să intre într-un restaurant plin şi să ceară o masă.

— Aici e altfel, spuse sergentul Zids, nepăsător. Oamenii preferă să se pună bine cu poliția.

Wallander simți cum se enervează. Sergentul Zids era prea tânăr ca să fie atât de arogant.

— Nu vreau să mai sar peste rând la coadă în viitor, spuse el.

Sergentul se holbă mirat la el.

— Atunci n-o să primim de mâncare, spuse el.

— Sala de mese de la hotelul Latvia e goală tot timpul, îi răspunse tăios Wallander.

Se întoarseră la sediul central al poliției chiar înainte de ora două după-amiaza. În timpul mesei, Wallander stătu fără să vorbească încercând să stabilească în mintea lui ce nu era în ordine cu raportul pe care i-l tradusese Zids. Ajunse la concluzia că ceea ce-l îngrijora era chiar

perfecțiunea lui – era ca şi cum ar fi fost scris în aşa fel încât să facă inutilă orice întrebare. Atât de departe putuse ajunge şi nu era sigur că avea dreptate. Poate că vedea fantome acolo unde nu era nimic.

Murniers nu era în biroul lui, iar colonelul Putnis încă era ocupat cu interogatoriul. Sergentul merse s-o aducă pe Baiba Liepa, lăsându-l pe Wallander singur în biroul lui. Se întrebă dacă avea microfoane ascunse şi dacă cineva îl supraveghea printr-o oglindă falsă. De parcă ar fi vrut să-şi afirme nevinovăția, îşi dădu jos pantalonii şi se îmbrăcă cu izmenele groase. Tocmai observase că începură să-l mănânce picioarele, când auzi o bătaie în uşă. Strigă „intră" şi sergentul o introduse pe Baiba Liepa. „Nu sunt domnul Eckers. Domnul Eckers nu există. Exact de asta vreau să vorbesc cu tine."

— Văduva maiorului Liepa vorbeşte engleza? îl întrebă pe sergent.

Zids dădu din cap.

— Atunci poți să ne laşi singuri.

Încercase să se pregătească. „Trebuie să țin minte că orice spun sau fac poate fi monitorizat. Nu putem nici măcar să ne punem degetele la gură, darămite să scriem bilețele. Dar Baiba Liepa trebuie să înțeleagă că domnul Eckers încă există."

Purta un palton negru şi o căciulă de blană. Spre deosebire de întâlnirea lor de mai devreme din acea zi, acum purta ochelari. Îşi dădu jos căciula şi-şi scutură părul negru.

— Vă rog, luați loc, doamnă Liepa, spuse Wallander. Ea zâmbi imediat, un surâs rapid, de parcă i-ar fi trimis un semnal secret cu o lanternă. Observă că îl acceptă fără nicio urmă de surpriză, ci mai degrabă ca şi cum nu s-ar fi aşteptat la ceva diferit. Ştia că trebuia să-i pună toate întrebările la care deja avea răspunsuri. Poate ea va reuşi

să-i trimită un mesaj printre răspunsuri, un indiciu cu privire la ceea ce era păstrat doar pentru ochii şi urechile domnului Eckers.

Îşi exprimă condoleanţele – în mod formal, dar sincer chiar şi-aşa. Apoi puse întrebările fireşti în asemenea circumstanţe, păstrând în minte tot timpul că o persoană necunoscută îi monitoriza.

— Cât timp aţi fost căsătorită cu maiorul Liepa?

— Opt ani.

— Dacă am înţeles bine, nu aţi avut copii.

— Am vrut să aşteptăm. Eu am o carieră.

— Care e cariera dumneavoastră, doamnă Liepa?

— Sunt inginer. Dar în ultimii ani mi-am petrecut majoritatea timpului traducând lucrări ştiinţifice. Unele dintre ele pentru universitatea tehnică.

„Cum ai aranjat să-mi serveşti micul dejun? se întrebă el. Cine e cunoştinţa ta de la hotelul Latvia?" Gândul îl distrase. Puse următoarea întrebare:

— Şi v-aţi gândit că nu puteţi îmbina asta cu faptul de a avea copii?

Regretă întrebarea imediat. Era o chestiune privată, irelevantă. Îşi ceru scuze prin faptul că nu aşteptă un răspuns, ci doar continuă.

— Doamnă Liepa, spuse el. Trebuie să vă fi gândit, preocupat, întrebat ce i s-a întâmplat cu adevărat soţului dumneavoastră. Am primit traducerea interogatoriului dumneavoastră de la poliţie. Spuneţi că nu ştiţi nimic, că nu înţelegeţi nimic, că n-aveţi nicio idee despre nimic. Sunt sigur că aşa stau lucrurile. Nimeni nu vrea ca ucigaşul soţului dumneavoastră să fie prins şi pedepsit mai mult ca dumneavoastră. Cu toate astea, aş vrea să vă mai gândiţi încă o dată la ziua în care soţul dumneavoastră s-a întors din Suedia. Se poate să fi trecut cu vederea ceva din cauza şocului de a auzi că soţul dumneavoastră a fost ucis.

Răspunsul ei a fost primul semnal codat pe care trebuia să-l interpreteze.

— Nu, spuse ea. N-am uitat nimic. Chiar nimic. „Domnule Eckers, nu am fost şocată de ceva neaşteptat. S-a întâmplat ceva de care ne temeam."

— Atunci poate un pic mai devreme, spuse Wallander.

Trebuia să înainteze cu grijă, ca să nu-i îngreuneze situaţia.

— Soţul meu nu-mi vorbea despre munca lui, spuse ea. N-ar fi încălcat niciodată jurământul de tăcere pe care îl făcuse când a devenit ofiţer de poliţie. Am fost căsătorită cu un bărbat a cărui moralitate a fost de un standard foarte ridicat.

„Desigur, se gândi Wallander. Moralitatea lui de un standard foarte ridicat a fost cea care l-a ucis."

— Şi eu am avut exact aceeaşi părere despre maiorul Liepa, spuse el, în ciuda faptului că ne-am întâlnit doar pentru câteva zile în Suedia.

Oare înţelegea acum că el era de partea ei? Că-i ceruse să vină şi să-l vadă chiar din acest motiv? Ca să creeze o perdea de fum din nişte întrebări care nu însemnau nimic?

Îi repetă cererea de a-şi căuta din nou prin amintiri. Făcură schimb de răspunsuri şi întrebări până când Wallander socoti că era vremea să se oprească. Apăsă pe o sonerie presupunând că sergentul Zids îl va asculta, apoi se ridică şi îi strânse mâna.

„Cum de-ai ştiut că o să vin în Riga? se întrebă el. Cineva trebuie să-ţi fi spus. Cineva care a vrut să ne-ntâlnim. Dar de ce? Cum crezi că te poate ajuta un ofiţer de poliţie dintr-un neînsemnat orăşel suedez?"

Sergentul apăru ca s-o însoţească pe Baiba Liepa spre o ieşire îndepărtată. Wallander rămase lângă fereastra prin care trăgea curentul şi se uită în curte. Lapovița cădea peste oraş şi dincolo de zidul înalt putea vedea turle de biserici şi

clădiri înalte din loc în loc. Brusc avu senzația că se lăsase dus de val fără să-i permită rațiunii să protesteze şi că totul era în imaginația lui. Vedea conspirații acolo unde nu erau, înghițise mitul nefondat despre dictaturile din blocul estic, care erau bazate pe asmuțirea unui cetățean împotriva altuia. Ce motiv avea ca să nu aibă încredere în Putnis şi în Murniers? Faptul că Baiba Liepa apăruse la hotelul lui deghizată în cameristă putea avea o explicație mult mai puțin dramatică decât ce-şi imaginase el.

Şirul gândurilor lui fu întrerupt de o bătaie în uşă. Era colonelul Putnis. Părea obosit şi zâmbetul lui părea forțat.

— Interogatoriul suspectului a fost întrerupt temporar, spuse el. Din păcate, suspectul nu a făcut mărturisirile la care speram. Acum verificăm diferite informații pe care ni le-a oferit, apoi o să reîncep interogatoriul.

— Pe ce vă bazați bănuielile? întrebă Wallander.

— În trecut i-a folosit adesea pe Leja şi pe Kalns pe post de curieri şi paznici, spuse Putnis. Sperăm să putem dovedi că au făcut trafic de droguri în ultimul an. Hagelman, aşa îl cheamă, e tipul de om care n-ar ezita să-şi tortureze sau să-şi ucidă colegii dacă ar crede că e necesar. Bineînțeles că n-a acționat singur: acum căutăm şi alți membri ai bandei lui. Mulți dintre ei sunt cetățeni sovietici, aşa că, din păcate, ar putea fi în țara lor acum. Dar n-o să renunțăm. De asemenea, am găsit şi câteva arme la care avea acces Hagelman şi încercăm să aflăm dacă gloanțele care i-au ucis pe Leja şi pe Kalns provin dintr-una dintre ele.

— Dar legătura cu uciderea maiorului Liepa? întrebă Wallander. Unde e şi asta?

— Nu ştim, îi răspunse Putnis, dar a fost o crimă plănuită, o execuție. Nici măcar n-a fost jefuit. A trebuit să ajungem la concluzia că a fost ceva legat de munca lui.

— Putea să fi dus maiorul Liepa o viață dublă? întrebă Wallander.

Putnis zâmbi obosit.

— Trăim într-o țară în care aflarea lucrurilor pe care le fac concetățenii a ajuns o formă de artă, spuse el. Asta nu e mai puțin valabil în cazul colegilor ofițeri de poliție. Dacă maiorul Liepa ar fi dus o viață dublă, am fi aflat despre ea.

— Nu şi dacă cineva l-ar fi protejat, spuse Wallander.

Putnis se uită mirat la el.

— Cine ar fi putut să-l protejeze?

— Nu ştiu, spuse Wallander. Doar gândeam cu voce tare. Dar mă tem că nu e un gând prea bine întemeiat.

Putnis se ridică să plece.

— Voiam să vă invit să luați cina acasă la noi în seara asta, spuse el, dar din păcate asta nu va fi posibil pentru că trebuie să continui cu interogatoriul. Poate colonelul Murniers a avut aceeaşi idee. Ar fi foarte nepoliticos din partea noastră să vă lăsăm de unul singur într-un oraş ciudat.

— Hotelul Latvia e splendid, spuse Wallander. Pe lângă asta, am plănuit să-mi rezum toate gândurile pe care le am despre moartea maiorului Liepa. Asta-mi va lua toată seara.

Putnis dădu din cap.

— Atunci mâine-seară, spuse el. Mi-ar plăcea să veniți şi să-mi cunoaşteți familia. Soția mea, Ausma, e o bucătăreasă excelentă.

— Şi mie mi-ar plăcea, spuse Wallander. Cred că ar fi foarte frumos.

Putnis plecă, iar Wallander apăsă pe sonerie. Voia să iasă din sediul central al poliției înainte ca Murniers să aibă vreo şansă să-l invite acasă la el sau poate la vreun restaurant.

— Aş vrea să mă-ntorc la hotel acum, spuse Wallander când Zids apăru în pragul uşii. Am multe notițe de scris în camera mea în seara asta. Poți să vii să mă iei mâine la opt dimineața.

Când sergentul îl lăsă la hotel, Wallander îşi cumpără nişte cărţi poştale şi nişte timbre de la recepţie. Mai ceru şi o hartă a oraşului, dar cum harta de la hotel nu era destul de detaliată, fu îndrumat spre o librărie din apropiere.

Wallander se uită prin jur în holul de la intrare, dar nu văzu pe nimeni bând ceai sau citind ziarul. „Asta înseamnă că ei sunt încă aici, se gândi el. Într-o zi sunt evidenţi, în următoarea sunt invizibili. Ar trebui să mă-ndoiesc de existenţa umbrelor."

Plecă din hotel şi merse în căutarea librăriei. Era deja întuneric, iar trotuarul era ud din cauza lapoviţei. Erau mulţi oameni pe stradă, iar Wallander se opri din când în când să se uite în vitrinele magazinelor. Bunurile expuse erau limitate şi asemănătoare. Când intră în librărie, se uită peste umăr: nu era niciun semn că cineva s-ar fi oprit în mijlocul drumului.

Un domn în vârstă care nu ştia nici măcar un cuvânt în engleză îi vându o hartă a Rigăi. Continuă să pălăvrăgească în letonă, de parcă îi era de la sine înţeles că Wallander pricepea fiecare cuvânt. Se întoarse la hotel. Undeva înaintea lui era o umbră pe care n-o putea vedea. Se hotărî ca a doua zi să-i întrebe pe unul din colonei de ce era urmărit. Se gândi să aducă subiectul în discuţie într-o manieră prietenoasă, fără sarcasm sau agresivitate.

Întrebă la recepţie dacă cineva încercase să-l contacteze.

— N-aţi primit apeluri, domnule Wallander, n-aţi primit niciun apel, fu răspunsul.

Se urcă până în camera lui şi se aşeză ca să scrie pe cărţile poştale, mutând biroul mai departe de fereastră, ca să evite curentul. Alese o carte poştală cu o imagine a catedralei din Riga pentru a o trimite lui Björk. Undeva nu departe de locul acela trăia Baiba Liepa; într-o seară târzie maiorul primise un telefon şi fusese chemat. „Baiba, cine l-a

sunat? Domnul Eckers aşteaptă un răspuns la această întrebare în camera lui."

Scrise cărţi poştale lui Björk, Lindei şi tatălui lui. Ezită în legătură cu ultima carte poştală, apoi se hotărî să-i trimită salutări surorii lui, Kristina.

Era şapte seara. Îşi umplu cada de baie cu apă călduţă şi-şi puse în echilibru un pahar de whisky pe marginea căzii. Apoi îşi închise ochii şi se gândi la toată chestiunea, de la început. Barca de salvare, morţii, îmbrăţişarea lor ciudată, încercă să descopere ceva ce nu observase mai devreme. Rydberg obişnuia să vorbească despre capacitatea de a vedea *ceea ce era invizibil.* Observarea ciudăţeniei în ceea ce părea normal. Reveni metodic asupra întregului caz. Unde erau indiciile pe care nu le putea vedea?

Când îşi termină baia, se aşeză la birou şi începu să scrie mai multe notiţe. Era sigur că cei doi colonei de poliţie letoni erau pe calea cea bună. Nu exista nimic care să contrazică ipoteza că bărbaţii din barca de salvare fuseseră pedepsiţi pentru o greşeală internă. Nu conta că fuseseră împuşcaţi în cămăşi şi apoi aruncaţi într-o barcă de salvare. Nu mai credea că cine făcuse asta voia ca trupurile lor să fie găsite.

„De ce a fost furată barca de salvare? scrise el. De către cine? Cum puteau infractorii letoni să ajungă aşa de uşor în Suedia? Furtul a fost comis de suedezi sau de letonii din Suedia cu legături suedeze?" Maiorul Liepa fusese ucis chiar în seara în care se întorsese din Suedia. Erau destule indicii care să sugereze că fusese redus la tăcere. „Ce ştia maiorul Liepa? scrise el. Şi de ce mi se oferă un raport nesatisfăcător al cazului care evită să stabilească unde a avut loc crima? Baiba Liepa, scrise el. Ce ştie ea, dar nu vrea să spună poliţiei."

Îşi împinse notiţele la o parte şi îşi turnă încă un pahar de whisky. Era aproape nouă seara şi îi era foame. Ridică

receptorul telefonului pentru a verifica dacă funcționa, apoi coborî până la recepție şi îi informă că era în sala de mese dacă-l suna cineva. Când ajunse în sala de mese, fu condus la aceeaşi masă ca înainte. „Poate e un microfon în scrumieră, se gândi el ironic. Poate e cineva sub masă, ca să-mi ia pulsul? Bău jumătate de sticlă de vin armenesc şi mâncă pui fript cu cartofi. De fiecare dată când se deschideau uşile batante, se gândea că ar putea fi recepționerul venind să-i spună că-l sunase cineva. Bău un pahar de coniac împreună cu cafeaua şi se uită prin sala de mese. Erau ocupate câteva mese în seara aceea. Erau nişte ruşi într-un colț şi un grup de germani la o masă lungă împreună cu gazdele lor letone. Se făcu aproape zece şi jumătate seara când îşi plăti nota incredibil de mică şi se întrebă pentru o clipă dacă ar trebui să arunce o privire prin clubul de noapte. Apoi se gândi că mai bine nu şi urcă scările până la etajul 15.

Chiar când introducea cheia-n broască, auzi telefonul sunând. Înjurând cu voce tare, deschise uşa trântind-o şi înşfacă receptorul.

— *Pot vorbi cu domnul Eckers?*

Vorbea un bărbat, iar engleza lui era foarte proastă. Wallander răspunse aşa cum trebuia s-o facă, spunând că nu era niciun domn Eckers acolo.

— O, se pare c-am făcut o greşeală.

Bărbatul îşi ceru scuze şi închise. „Folosiți uşa din spate. Vă rog, vă rog."

Îşi luă paltonul şi căciula tricotată – apoi se răzgândi şi şi-o puse în buzunar. Când ajunse în holul de la intrare, se asigură că nu putea fi văzut de la recepție. Grupul de germani tocmai pleca din sala de mese în timp ce el se apropia de uşa rotativă. Coborî grăbit pe scările care duceau spre sauna hotelului şi pe coridorul care ducea spre intrarea mărfurilor în restaurant. Uşa gri, de oțel, era exact cum i-o

descrisese Baiba Liepa. O deschise cu grijă, simțind vântul bătându-i în față, apoi coborî pe rampa de încărcare şi curând se trezi în spatele hotelului.

Strada era luminată doar de câteva felinare, iar el înaintă prin umbre. Singura persoană pe care o văzu fu un bătrân plimbându-şi câinele. Rămase nemişcat în întuneric, aşteptând. Nu veni nimeni. Bărbatul stătu răbdător lângă lada de gunoi în timp ce câinele lui îşi ridică piciorul, apoi, în timp ce bărbatul trecu pe lângă el, îi spuse lui Wallander să-l urmeze după colț. Se auzi un tramvai zăngănind în depărtare, în timp ce Wallander aşteptă. Îşi puse căciula tricotată: ninsoarea se oprise şi se făcuse mai frig. Bărbatul dispăru după colț, iar Wallander merse încet după el. Când coti după colț, se trezi pe altă alee; nu era nicio urmă de bărbat şi de câinele lui. Fără să scoată niciun zgomot, portiera unei maşini se deschise lângă el.

— *Domnule Eckers,* spuse o voce din întunericul dinăuntrul ei, *ar trebui să plecăm imediat.*

In timp ce Wallander se aşează pe scaunul din spate, realiză că ceea ce făcea nu era deloc bine. Îşi aminti senzația pe care-o avusese chiar în acea dimineață, când fusese în altă maşină, condusă de Zids. Îşi aminti frica. Se întorsese.

9

Mirosul înțepător de lână udă.

Aşa îşi va aminti Kurt Wallander călătoria cu maşina din timpul nopții în Riga. Se aplecă şi se aşează pe bancheta din spate şi, înainte ca ochii lui să se acomodeze cu întunericul, nişte mâini necunoscute îi traseră o glugă peste față. Mirosea a lână şi, când începu să transpire, simți cum îl mănâncă pielea. Cu toate astea, teama lui, convingerea intensă că totul era greşit, cât de greşit putea să fie, dispăruse în clipa în care urcase în maşină. O voce pe care o

crezu aparținând mâinilor care-i traseră gluga peste cap încercă să-l calmeze.

— Nu suntem terorişti. Trebuie doar să fim prudenți.

Recunoscu vocea de la telefon, vocea care-l întrebase despre domnul Eckers şi apoi îşi ceruse scuze că sunase la camera greşită. Vocea liniştită fusese foarte convingătoare, iar apoi îi trecu prin minte că asta era ceva ce oamenii din țările haotice şi distruse ale blocului estic trebuiau să învețe: cum să pară convingători când pretind că nu e nicio amenințare, chiar dacă totul e amenințător.

Maşina nu era confortabilă. Sunetul motorului îi spunea că era rusească – probabil o Lada. Nu-şi putu da seama câți oameni erau în maşină, doar că erau cel puțin doi: în fața lui era şoferul, care tot tuşea, şi bărbatul de lângă el care-i vorbise aşa de liniştitor. Din când în când simțea în față câte un curent de aer rece, ca şi cum cineva cobora geamul ca să lase fumul de țigară să iasă afară. Pentru o clipă, crezu că simțise o vagă urmă de parfum în maşină, parfumul Baibei Liepa, dar îşi dădu seama că era doar imaginația lui sau poate o speranță. Era imposibil să determine viteza cu care mergeau, dar când se simți o schimbare bruscă în suprafața drumului, presupuse că lăsaseră oraşul în urma lor. Maşina încetinea din când în când şi întorcea la stânga sau la dreapta, iar odată negociară un ocol. Încercă să țină socoteala timpului, dar renunță repede. În cele din urmă, maşina întoarse pentru ultima dată şi începu să se hurduce şi să sară într-un fel care arăta că părăsiseră şoseaua şi călătoria ajunsese la sfârşit. Şoferul opri motorul, uşile fură deschise, iar el fu ajutat să iasă din maşină.

Era foarte frig şi i se păru că simțise miros de conifere. Cineva îl ținea de braț ca să nu cadă. Fu urcat pe nişte scări, o uşă scârțâi, intră într-o cameră caldă, simți un miros de petrol lampant, apoi îi fu îndepărtată gluga.

Tresări. Putea să vadă din nou – iar şocul fu mai mare decât atunci când îi fusese pusă pentru prima dată gluga pe faţă. Camera era dreptunghiulară, cu pereţi de lemn tare, iar impresia lui imediată fu că era într-un fel de cabană de vânătoare. Capul unui cerb era ridicat deasupra unui şemineu deschis, toată mobila era făcută din lemn deschis la culoare şi singurele surse de lumină erau câteva lămpi cu petrol.

Bărbatul cu vocea liniştitoare începu să vorbească. Chipul lui nu semăna deloc cu ce-şi imaginase Wallander, dacă şi-l imaginase cumva. Era scund şi incredibil de slab, de parcă ar fi îndurat încercări cumplite sau ar fi fost în greva foamei. Faţa îi era palidă, ochelarii cu rama groasă păreau prea mari şi grei pentru pomeţii lui, iar Wallander se gândi că ar putea avea orice vârstă între douăzeci şi cinci şi cincizeci de ani. Îi zâmbi, îi arătă un scaun, iar Wallander se aşeză. Fără să scoată niciun sunet, alt bărbat ieşi din întuneric cu un termos şi câteva căni. „Poate e şoferul", se gândi Wallander. Era mai în vârstă, oacheş şi clar genul de persoană care zâmbea rar. Lui Wallander i se turnă o cană de ceai, cei doi bărbaţi se aşezară la capetele opuse ale mesei, iar şoferul aprinse o lampă cu petrol cu un glob de porţelan alb şi o puse pe masă. Un sunet aproape imposibil de auzit veni din întunericul de dincolo de lumina lămpii cu petrol, iar Wallander îşi dădu seama că mai erau şi alţi oameni prezenţi acolo. „Cineva m-a aşteptat şi a făcut ceaiul."

— Putem să vă oferim doar ceai, domnule Wallander, spuse bărbatul. Dar aţi luat cina cu puţin înainte de a vă lua noi şi n-o să vă ţinem mult.

Ceva din ce-i spusese bărbatul îl deranjă pe Wallander. Cât timp fusese domnul Eckers, i se păruse că nu era nimic personal; dar acum era domnul Wallander şi îl urmăriseră printr-un fel de vizor invizibil, observându-l cum îşi lua cina

şi singura greşeală pe care o făcuseră fuse să sune în camera lui cu câteva secunde prea devreme, înainte să poată deschide uşa.

— Am toate motivele să nu mă-ncred în voi, spuse el. Nici măcar nu ştiu cine sunteţi. Unde e Baiba Liepa, văduva maiorului?

— Vă rog să-mi iertaţi nepolitețea. Numele meu e Upitis. Puteţi să fiţi complet liniştit. În clipa în care o să încheiem discuţia, o să puteţi să vă întoarceţi la hotel, vă promit.

„Upitis, se gândi Wallander. E ca domnul Eckers. Oricare ar fi numele lui, poţi fi sigur că nu e ăsta."

— Promisiunea unui necunoscut nu are nicio valoare, spuse Wallander. M-aţi adus până aici cu o glugă peste faţă. (Era „glugă" cuvântul potrivit?) Am acceptat să mă întâlnesc cu doamna Liepa în condiţiile cerute de dânsa, pentru că l-am cunoscut pe soţul dumneaei. Am crezut că va putea să-mi spună ceva care ar putea lumina poliţia cu privire la motivul pentru care a fost ucis maiorul Liepa. Habar n-am cine sunteţi. Cu alte cuvinte, am toate motivele să nu mă-ncred în voi.

Upitis se gândi pentru o clipă şi dădu din cap în semn de acord.

— Aveţi dreptate, spuse el. Vă rog să nu credeţi că suntem aşa de precauţi fără un motiv întemeiat. Mă tem că e necesar. Doamna Liepa nu poate fi cu noi în această seară, dar vă vorbesc în numele ei.

— Cum pot să fiu sigur de asta? De fapt, ce vreţi de la mine?

— Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— De ce trebuie să-mi prezentaţi o identitate falsă? De ce trebuie să ne-ntâlnim într-un loc ascuns?

— După cum v-am mai spus, mă tem că e necesar. Nu sunteţi în Letonia de multă vreme, domnule Wallander – o să-nţelegeţi până la urmă.

— Cum credeți că vă pot ajuta?

Încă o dată auzi un zgomot aproape imperceptibil din întunericul de dincolo de lumina slabă a lămpii cu petrol: „Baiba Liepa, se gândi el. Nu iese, dar sigur e acolo, foarte aproape de mine."

— Va trebui să aveți răbdare câteva minute, spuse Upitis. Lăsați-mă să încep prin a vă explica ce este de fapt Letonia.

— E necesar? Letonia e o țară ca oricare alta, chiar dacă trebuie să recunosc că nu ştiu cum arată steagul vostru.

— Cred că e necesar să vă explic. Simplul fapt că spuneți că țara noastră e ca oricare alta înseamnă că există anumite lucruri pe care chiar trebuie să le-nțelegeți.

Wallander luă o gură de ceai. Încercă să pătrundă întunericul cu privirea lui: poate era o rază slabă de lumină pe care s-o vadă cu coada ochiului, cum ar fi una venind de la o uşă care nu era bine închisă.

Şoferul îşi încălzea mâinile ținându-le în jurul căniii. Ochii lui erau închişi şi Wallander înțelese clar că discuția se va purta între el şi Upitis.

— Cine sunteți? întrebă el. Spuneți-mi măcar asta.

— Suntem letoni, îi răspunse Upitis. S-a nimerit să ne naştem în țara asta bătută de soartă în nişte vremuri nenorocite, să ni se întâlnească drumurile şi ne-am dat seama că atât noi, cât şi dumneavoastră suntem implicați într-o misiune pe care pur şi simplu trebuie s-o ducem până la capăt.

— Maiorul Liepa? întrebă Wallander, dar îşi lăsă întrebarea neterminată.

— Lăsați-mă să-ncep cu-nceputul, spuse Upitis. Trebuie să-nțelegeți că țara noastră e la marginea prăpastiei. La fel ca în celelalte două state baltice, ca să nu mai spun de celelalte țări care au fost tratate ca nişte colonii de către Uniunea Sovietică, oamenii încearcă să-şi recapete libertatea

pe care au pierdut-o după al Doilea Război Mondial. Dar libertatea se naşte din haos, domnule Wallander, iar monştrii care vor să-şi atingă scopurile lor mârşave pândesc din umbră. Presupunând că cineva ar putea fi ori pentru, ori împotriva libertății, am face o greşeală catastrofală. Libertatea are multe fețe. Numărul mare de ruşi care au fost aduşi aici ca să răărească populația letonă şi să ne distrugă de tot nu sunt îngrijorați doar că prezența lor aici e pusă sub semnul întrebării, ci sunt şi speriați în mod firesc că îşi pot pierde toate privilegiile. Nu există niciun precedent istoric în care oamenii să fi renunțat voluntar la privilegiile lor, aşa că se înarmează ca să-şi apere pozițiile şi o fac în secret. De asta s-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat aici toamna trecută: armata sovietică a preluat controlul şi a declarat starea de urgență. E o iluzie să presupunem că putem ieşi ca o națiune unită dintr-o dictatură şi să pornim uşor spre ceva ca democrația. În ceea ce ne priveşte pe noi, libertatea e tentantă, ca o femeie frumoasă căreia nu-i putem rezista. Dar alții privesc libertatea ca pe o amenințare la care trebuie să se opună cu orice preț.

Apoi Upitis tăcu, ca şi cum ce spusese fusese o revelație chiar şi pentru el.

— O amenințare? spuse Wallander.

— Ne-am putea confrunta cu un război civil, spuse Upitis. Dialogul politic ar putea fi înlocuit de o situație în care oamenii ar recurge doar la răzbunarea nebunească. Dorința pentru libertate ar putea deveni o stare de fapt oribilă, pe care nimeni nu o poate prevedea. Monştrii au aripi şi plutesc deasupra noastră, cuțitele se ascut în întuneric. E la fel de greu să spui cum se va termina confruntarea asta cum e să prezici viitorul.

„O misiune care trebuie pur şi simplu dusă până la capăt.” Wallander încercă să înțeleagă ce voia să spună Upitis mai exact prin asta, dar ştiu dinainte că-şi pierdea

vremea. Abilitatea lui de a pricepe ce se-ntâmpla în Europa era, practic, inexistentă: evenimentele politice nu făcuseră niciodată parte din lumea lui de ofițer de poliție. De obicei vota la vremea alegerilor, dar la-ntâmplare, fără vreun interes serios. Schimbările care nu-i afectau imediat viața îl lăsau rece.

— Urmărirea monştrilor nu prea e genul de treabă pe care-o fac polițiștii, spuse el pentru început, încercând să-şi scuze ignoranța. Eu investighez crime reale comise de oameni reali. Am acceptat să devin domnul Eckers pentru că am crezut că Baiba Liepa voia să se-ntâlnească doar cu mine şi cu nimeni altcineva. Poliția letonă m-a rugat să ajut la găsirea ucigaşului maiorului Liepa, în primul rând prin a încerca să aflu dacă are vreo legătură cu cei doi cetățeni letoni ale căror trupuri au ajuns pe coasta suedeză într-o barcă de salvare. Iar acum, dintr-odată, voi păreți să-mi cereți ajutorul – am dreptate? Dacă-i aşa, trebuie să-mi puteți formula cererea mai simplu, fără să-mi țineți discursuri lungi despre probleme sociale pe care nu le-nțeleg.

— Aveți dreptate, spuse Upitis. Dar hai să zicem că ne vom ajuta reciproc.

Wallander nu-şi putu aminti cuvântul englezesc pentru „ghicitoare” şi trebui să se exprime într-un fel ocolit.

— Nu e destul de clar, spuse el. Nu puteți să-mi spuneți exact ce vreți, să treceți direct la subiect?

Upitis îşi răsfoi carnețelul, care fusese ascuns dincolo de lampa cu petrol şi-şi scoase un stilou din buzunarul hainei lui ponosite.

— Cadavrele celor doi cetățeni letoni au plutit până la coasta suedeză, spuse el. Maiorul Liepa a mers în Suedia. Ați lucrat cu el?

— Da. A fost un bun ofițer de poliție.

— Dar a stat în Suedia doar câteva zile?

— Da.

— De unde puteaţi să ştiţi că era un investigator priceput după o perioadă aşa de scurtă?

— Meticulozitatea şi experienţa sunt aproape întotdeauna evidente imediat.

Wallander înţelese că întrebările păreau destul de inocente, dar că Upitis era destul de sigur de ce căuta, întrebările erau un fel de a ţese o plasă invizibilă. Şi el era un investigator priceput, care se îndrepta spre un scop clar încă de la început. Simplitatea întrebărilor era o iluzie. „Poate că şi el e un ofiţer de poliţie, se gândi Wallander. Poate nu e Baiba Liepa cea care se ascunde în întuneric. Poate e colonelul Putnis. Sau colonelul Murniers."

— Vasăzică apreciaţi munca maiorului Liepa?

— Bineînţeles. Nu asta am spus?

— Dacă desconsideraţi experienţa maiorului Liepa şi meticulozitatea lui ca ofiţer de poliţie?

— Cum poate cineva să desconsidere asta?

— Ce impresie v-a făcut ca om?

— Aceeaşi pe care mi-a făcut-o ca ofiţer de poliţie. Era calm, meticulos, foarte răbdător, versat, inteligent.

— Maiorul Liepa avea aceeaşi părere despre dumneavoastră, domnule Wallander. Credea că sunteţi un bun ofiţer de poliţie.

Semnale de alarmă sunară în mintea lui Wallander. Era doar o senzaţie vagă, dar bănuia că Upitis se apropia de întrebările importante. În acelaşi timp, îşi dădu seama că ceva nu era bine. Maiorul Liepa fusese acasă doar câteva ore înainte să fie ucis, dar Upitis ştia detalii despre călătoria lui în Suedia. Numai maiorul ar fi putut să-i transmită o asemenea informaţie, ori direct, ori prin soţia lui.

— Foarte frumos din partea lui, spuse Wallander.

— Aţi fost foarte ocupat în timpul pe care maiorul l-a petrecut în Suedia?

— Întotdeauna sunt multe de făcut când investighezi o crimă.

— N-ați avut timp să socializați?

— Mă scuzați. Nu înțeleg întrebarea.

— Să socializați. Să vă relaxați. Să râdeți şi să cântați. Am auzit că suedezilor le place să cânte.

— Maiorul Liepa şi cu mine n-am înființat un cor, dacă la asta vă referiți. L-am invitat acasă la mine într-o seară, dar asta a fost tot. Am golit o sticlă de whisky împreună şi am ascultat muzică. A nins mult în noaptea aceea. Apoi s-a întors la hotel.

— Maiorul Liepa îndrăgea foarte mult muzica. Uneori se plângea de cât de rar îşi găsea timp să meargă la un concert.

Semnalele de alarmă sunară mai tare. „Ce naiba încearcă să afle? se întrebă el. Cine e acest Upitis? Şi unde e Baiba Liepa?"

— Pot să întreb ce muzică ați ascultat? întrebă Upitis.

— Maria Callas. Nu-mi amintesc ce operă. Cred că *Turandot.*

— N-o cunosc.

— E una dintre cele mai frumoase opere ale lui Puccini.

— Şi ați băut whisky?

— Da.

— Şi ningea mult?

— Da.

„Acum o să treacă la subiect, se gândi Wallander cu încordare. Ce vrea să-i spun fără să-mi dau seama că i-am spus?"

— Ce marcă de whisky ați băut?

— Cred că JB.

— Maiorul Liepa era foarte cumpătat când era vorba de tării. Dar să ştiți, din când în când îi plăcea să se relaxeze la un pahar.

— Chiar aşa?

— Era cumpătat în toate privinţele.

— Cred că am fost mai afectat de băutură decât el. Dacă asta vreţi să ştiţi.

— Cu toate astea, păreţi să vă amintiţi destul de clar acea seară.

— Am ascultat muzică. Am stat acolo cu paharele-n mână. Am vorbit. Am tăcut. De ce nu mi-aş aminti asta?

— Fără-ndoială aţi continuat să discutaţi despre cadavrele din barca de salvare.

— Nu, din câte-mi amintesc. Cred că maiorul Liepa a fost cel care a vorbit mai mult, despre Letonia. Apropo, doar atunci am descoperit că era însurat.

Wallander observă o schimbare bruscă a atmosferei. Upitis îl privi mai atent, iar şoferul îşi schimbă, aproape imperceptibil, poziţia pe scaun. Wallander era aşa de sigur că se putea baza pe intuiţia lui încât nu avu nicio îndoială că tocmai trecuseră de acel punct al discuţiei spre care se îndreptase Upitis de la-nceput. Dar ce era, mai exact? Cu ochii minţii îl vedea pe maior aşezat pe canapeaua lui, ţinând paharul de whisky pe un genunchi şi ascultând muzică. Trebuie să fi fost mai mult decât atât, ceva care să justifice crearea domnului Eckers ca o identitate secretă pentru un ofiţer de poliţie suedez.

— I-aţi oferit domnului Liepa o carte la plecare, nu-i aşa?

— I-am cumpărat o carte cu poze din Skåne. Poate că nu am fost prea original, dar nu m-am putut gândi la ceva mai bun.

— Maiorul Liepa a apreciat foarte mult acel dar.

— De unde ştiţi?

— Soţia lui mi-a spus.

„Aşa mai merge, se gândi Wallander. Întrebările astea sunt doar ca să-mi distragă atenţia de la adevăratul subiect al discuţiei.”

— Aţi mai avut de-a face cu ofiţeri de poliţie din blocul estic şi înainte?

— Am fost vizitaţi odată de un detectiv polonez. Atât.

Upitis îşi împinse carneţelul la o parte. Nu-şi notase nimic, dar Wallander era sigur că Upitis aflase ceea ce voia să ştie. „Ce era? se întrebă el. Ce-i spun fără să-mi dau seama?”

Wallander luă o gură de ceai, care se făcuse deja rece ca gheaţa. „Acum e rândul meu. Acum trebuie să conduc conversaţia asta.”

— De ce a fost ucis maiorul Liepa? întrebă el.

— Maiorul Liepa era foarte îngrijorat de mersul lucrurilor din ţara asta, îi răspunse Upitis şovăitor. Am vorbit des despre asta, întrebându-ne ce se putea face.

— Din cauza asta a fost ucis?

— Din ce alt motiv ar fi vrut să-l omoare cineva?

— Ăsta nu-i un răspuns. E altă întrebare.

— Ne temem că e adevărul.

— Cine ar fi avut un motiv să-l omoare?

— Amintiţi-vă ce v-am spus mai devreme. Despre oamenii care se tem de libertate.

— Şi-şi ascut cuţitele la adăpostul nopţii.

Upitis dădu încet din cap. Wallander încercă să gândească, să asimileze tot ce auzise.

— Dac-am înţeles bine, sunteţi membrii unei organizaţii, spuse el.

— Mai degrabă un cerc larg de oameni conectaţi. O organizaţie e mult prea uşor de găsit şi de distrus.

— Ce încercaţi să obţineţi?

Upitis păru să ezite. Wallander aşteptă.

— Suntem oameni liberi, domnule Wallander, în mijlocul lipsei de libertate. Suntem liberi în sensul că putem analiza tot ce se-ntâmplă în jurul nostru în Letonia. Poate că ar trebui să adaug că majoritatea suntem intelectuali. Jurnalişti, academicieni, poeți. Poate formăm nucleul a ceea ce poate deveni mişcarea politică ce va salva țara noastră de la ruinare. Dacă totul va deveni haotic. Dacă ne invadează Uniunea Sovietică. Dacă un război civil nu poate fi evitat.

— Maiorul Liepa era unul dintre voi?

— Da.

— Un lider?

— Noi nu avem lideri, domnule Wallander, dar maiorul Liepa era un membru important al cercului nostru. Datorită poziției lui, avea o excelentă privire de ansamblu. Credem că a fost trădat.

— Trădat?

— Forțele de poliție din țara asta sunt controlate în întregime de puterea care ne-a ocupat. Maiorul Liepa era o excepție. Făcea un joc dublu cu colegii lui. Se supunea unor riscuri majore.

Wallander se gândi pentru o clipă. Îşi aminti ceva ce-i spusese unul din colonei. „Ne pricepem foarte bine să stăm unii cu ochii pe alții."

— Sugerați cumva că cineva din poliție ar fi vinovat de crimă?

— Nu putem fi siguri, bineînțeles, dar bănuim că e posibil în cazul acesta. Nu există altă explicație credibilă.

— Cine putea să fi fost?

— Asta sperăm că o să ne ajutați să aflăm.

Wallander realiză că, în sfârşit, apăruse primul semn că o soluție la acel puzzle ar putea fi la îndemână. Se gândi la examinarea suspicios de inadecvată a locului în care fusese găsit trupul maiorului Liepa. Se gândi la modul în care fusese urmărit din clipa în care pusese piciorul în Riga.

Brusc, observă că era un model dincolo de diversiunile care se succedau una după alta.

— Unul din colonei? spuse el. Putnis sau Murniers?

Upitis răspunse fără ezitare. Wallander va înțelege mai târziu că era un ecou de triumf în vocea lui atunci.

— Îl suspectăm pe colonelul Murniers.

— De ce?

— Avem motivele noastre.

— Ce motive?

— Colonelul Murniers s-a remarcat în multe feluri ca un cetățean sovietic loial.

— E rus? întrebă Wallander uimit.

— Murniers a venit în Letonia în timpul războiului. Tatăl lui a fost în Armata Roşie. S-a înrolat în poliție în 1957, când era tânăr. Foarte tânăr şi foarte promițător.

— Şi spuneți că şi-a omorât unul dintre subordonați?

— Nu există altă explicație, dar nu putem şti dacă Murniers a comis personal crima.

— De ce a fost maiorul Liepa omorât în noaptea în care s-a întors din Suedia?

— Maiorul Liepa nu a fost un om comunicativ, spuse Upitis. Nu făcea risipă de cuvinte. Ăsta e un obicei pe care-l deprinzi în țara asta. Deşi am fost prieteni apropiați, nu mi-a spus niciodată mai mult decât trebuia. Înveți să nu-ți împovărezi prietenii cu prea multe confidențe. Cu toate astea, câteodată se exprima când urmărea ceva.

— Ce?

— Nu ştim.

— Dar sigur trebuie să aveți o idee.

Upitis dădu din cap. Dintr-odată păru foarte obosit. Şoferul stătea nemişcat pe scaunul lui.

— Cum de ştiți că puteți avea încredere în mine? întrebă Wallander.

— Nu ştim, dar trebuie să riscăm. Credem că un ofiţer de poliţie suedez nu e interesat să se implice în haosul acesta teribil care e o regulă în ţara asta.

„Aveţi mare dreptate, se gândi Wallander. Nu-mi place să fiu urmărit, nu vreau să fiu condus noaptea la întâlniri secrete în cabane de vânătoare. Cel mai mult îmi doresc să mă întorc acasă."

— Trebuie s-o văd pe Baiba Liepa, spuse el.

Upitis dădu din cap.

— O să vă sunăm şi o să întrebăm de domnul Eckers, spuse el. Poate chiar mâine.

— Pot să cer să fie adusă la interogatoriu?

Upitis dădu din cap.

— Prea mulţi oameni v-ar asculta, spuse el. O să aranjăm o întâlnire.

Acesta fu sfârşitul discuţiei. Upitis părea pierdut în gânduri. Wallander aruncă o privire în întuneric: raza slabă de lumină nu se mai vedea.

— Aţi aflat ce voiaţi să ştiţi? întrebă el.

Upitis zâmbi, fără să răspundă.

— În seara în care maiorul Liepa a fost la mine, bând whisky şi ascultând *Turandot,* nu mi-a spus nimic care să aibă vreo legătură, cu moartea lui. Ar fi trebuit să mă întrebaţi imediat.

— Nu există scurtături în ţara asta, spuse Upitis. Calea ocolită e adesea singura accesibilă şi cea mai sigură.

Îşi puse carneţelul la o parte şi se ridică în picioare. Şoferul se ridică şi el repede de pe scaunul lui.

— Aş prefera să nu mai port gluga pe drumul de întoarcere, spuse Wallander. Îmi provoacă mâncărimi.

— Bineînţeles, spuse Upitis. Dar, trebuie să înţelegeţi că e şi în interesul dumneavoastră să fim prudenţi.

*

Afară era frig şi drumul luminat de lună înapoi spre Riga. Prin geamurile maşinii putu să vadă formele satelor întunecate trecând pe lângă el. Continuară să meargă pe la periferie, în umbra nenumăratelor blocuri-turn şi a străzilor neluminate.

Wallander coborî din maşină în acelaşi loc în care se şi urcase. Upitis îi spusese să folosească intrarea din spate a hotelului. Când încercă să deschidă uşa, îşi dădu seama că era încuiată. Se întrebă ce să facă în continuare, când auzi cum uşa era descuiată cu grijă dinăuntru. Spre mirarea lui, îl recunoscu pe bărbatul care-i deschisese uşa clubului de noapte al hotelului cu câteva zile în urmă. Wallander îl urmă urcând pe o scară de incendiu şi fu însoţit până îşi deschise uşa camerei 1506. Era trecut de două dimineaţa.

În cameră era rece ca gheaţa. Îşi turnă whisky în cana de spălat pe dinţi, se înveli cu o pătură şi se aşeză la birou. Deşi era obosit, ştia că nu va putea dormi până nu va scrie un rezumat a ceea ce tocmai se-ntâmplase. Stiloul era rece în mâna lui. Îşi apropie notiţele pe care şi le făcuse mai devreme, luă o gură de whisky şi începu să gândească.

„Întoarce-te la-nceput, ar fi spus Rydberg. Uită toate golurile din puzzle. Începe cu ce ştii sigur."

Dar ce ştia sigur, de fapt? Doi letoni omorâţi plutesc până la ţărm lângă Ystad într-o barcă de salvare fabricată în Iugoslavia. Acesta era, fără-ndoială, un punct de pornire. Un maior al forţelor de poliţie din Riga petrece câteva zile în Ystad, ca să asiste la investigaţie. Wallander face greşeala de neiertat de a nu examina destul de atent barca de salvare. Apoi este furată. *Furată de cine?* Maiorul Liepa se întoarce în Riga. Prezintă un raport celor doi colonei, Putnis şi Murniers. Apoi merge acasă şi-i arată soţiei cartea primită de la Wallander, ofiţerul de poliţie suedez. *Ce discută cu soţia lui?* Ce o face să apeleze la Upitis după ce se

deghizează în cameristă de hotel? *De ce îl inventează pe domnul Eckers?*

Wallander îşi goli paharul şi-şi turnă mai mult whisky. Vârfurile degetelor lui erau albe şi-şi acoperi mâinile cu pătura ca să se încălzească.

„Caută o legătură chiar şi unde nu crezi că poate fi una", obişnuia să spună adesea Rydberg. Dar existau legături? Singurul numitor comun era maiorul Liepa. Maiorul vorbise despre contrabandă şi despre droguri. La fel făcuse şi colonelul Murniers. Dar nu exista nicio dovadă, erau doar speculaţii.

Wallander reciti ceea ce scrisese, gândindu-se în acelaşi timp la ceea ce-i spusese Upitis: „Maiorul Liepa urmărea ceva". Dar ce? Unul dintre monştrii despre care-i vorbise Upitis? Adâncit în gânduri, contemplă perdelele care se mişcau uşor în curentul creat de ferestrele nepotrivite. „Cineva l-a trădat. Îl bănuim pe colonelul Murniers."

Ar putea fi adevărat? Gândurile lui Wallander se întoarseră în anul precedent, când un ofiţer de poliţie din Malmö împuşcase cu sânge rece un refugiat în căutare de azil. Oare exista ceva imposibil?

Continuă să scrie. „Morţi în barca de salvare – droguri – maiorul Liepa – colonelul Murniers." Ce indică acest lanţ? Ce voia să afle Upitis? Crede că maiorul Liepa mi-a divulgat ceva în seara aceea când a stat pe canapeaua mea ascultând-o pe Maria Callas? Voia să ştie ce mi-a spus? Sau voia doar să ştie *dacă* maiorul Liepa mi s-a destăinuit în vreun fel?

Era aproape trei şi-un sfert dimineaţa. Wallander simţi că ajunsese cât de departe putea. Merse la baie şi se spălă pe dinţi. În oglindă văzu că faţa lui era roşie şi pătată de la gluga de lână.

„Ce ştie Baiba Liepa? Ce nu pot să văd?"

Se dezbrăcă şi se trânti în pat după ce-şi puse ceasul să sune cu puţin înainte de şapte dimineaţa, dar nu putu adormi. Se uită la ceasul lui de mână: patru fără un sfert dimineaţa. Putea să vadă limbile ceasului deşteptător în întuneric: 3.35. Îşi potrivi perna şi închise ochii. Brusc, tresări şi se uită la ceasul de mână din nou: 3.51. Îşi întinse mâna şi-şi aprinse veioza. Ceasul deşteptător arăta 3.41. Se ridică. De ce rămânea în urmă ceasul deşteptător? Sau ceasul lui de mână mergea înainte? De ce era o diferenţă? Nu se mai întâmplase înainte. Luă ceasul deşteptător şi potrivi limbile ca să arate aceeaşi oră ca şi cel de mână: 3.44. Apoi stinse veioza şi închise ochii. Era pe punctul de a moţăi, dar fu readus la cunoştinţă. Rămase aproape nemişcat în întuneric, spunându-şi că era totul în imaginaţia lui. Dar, în cele din urmă, aprinse lumina, se ridică din pat şi deşurubă partea din spate a ceasului deşteptător.

Microfonul era aproape la fel de mare ca o monedă şi gros de trei-patru milimetri. Era înghesuit între cele două baterii. La început, Wallander crezu că era o scamă sau o bucată de bandă gri; dar când înclină veioza şi cercetă mecanismul ceasului mai îndeaproape, văzu că ceea ce era prins între baterii era un microfon fără fir. Rămase pe loc multă vreme, holbându-se la ceasul pe care-l ţinea în mână. Apoi înşurubă din nou partea din spate. Cu puţin înainte de ora şase dimineaţa se cufundă într-un somn neliniştit, lăsând veioza aprinsă.

10

Wallander se trezi într-o stare de furie incontrolabilă. Se simţi umilit şi şocat de faptul că cineva îi montase un microfon în ceasul lui deşteptător. Făcu un duş ca să scape de oboseala care pusese stăpânire pe corpul lui şi se hotărî

să afle imediat de ce era şi ascultat, şi urmărit. Presupuse că răspunzători erau coloneii, dar de ce-l invitaseră să vină să-i ajute şi apoi îi arătaseră imediat cât de puțină încredere aveau în el ținându-l sub observație? Putea să-l înțeleagă pe bărbatul în costum gri. Credea că supravegherea era ceva normal într-o țară care era, evident, încă sub cortina de fier. Dar să intre în camera lui de hotel şi să-i monteze un microfon!

La şapte şi jumătate dimineața comandă o ceaşcă de cafea la sala de mese. Se uită în jur să vadă dacă era vreun semn de vreo umbră, dar era singur, cu excepția câtorva japonezi care discutau încet şi nelinişti t la o masă în colț. Ieşi în stradă înainte de ora opt. Aerul era mai călduț – poate că primăvara era pe drum. Sergentul Zids stătea în picioare, lângă maşină, făcându-i cu mâna. Ca semn al indignării lui, Wallander rămase tăcut şi posomorât pe toată durata drumului spre sediul fortificat al poliției. Când sergentul Zids voi să-l conducă spre biroul lui din coridorul lui Murniers, Wallander îi făcu semn să plece – ştia deja drumul. Dar, spre marea lui supărare, se rătăci şi trebui să ceară indicații. Se opri la uşa lui Murniers şi-şi ridică mâna ca să bată în ea, apoi se răzgândi şi merse în biroul lui. Încă era obosit şi simți că trebuia să-şi adune mințile înainte de a-şi vărsa furia pe Murniers. De-abia-şi dăduse jos haina, când sună telefonul.

— Bună dimineața, spuse colonelul Putnis. Sper că ați dormit bine, domnule Wallander.

„Fără îndoială, ştii foarte bine că n-am dormit aproape deloc, se gândi Wallander. Trebuie să fi auzit la microfon că n-am sforăit nici măcar o dată. Pun pariu că deja ai un raport despre asta la tine pe birou."

— Nu mă pot plânge, zise el. Cum merge interogatoriul?

— Mă tem că nu prea bine. Mai încerc o dată în dimineața asta. O să confruntăm suspectul cu o grămadă de

probe noi, care l-ar putea determina să-şi schimbe atitudinea.

— Mă simt cam inutil, spuse Wallander. Nu înțeleg cum v-aş putea fi de vreun ajutor.

— Ofițerii de poliție buni sunt întotdeauna nerăbdători, spuse colonelul Putnis. M-am gândit să vă fac o vizită, dacă nu vă supărați.

— Sunt aici, spuse Wallander.

Colonelul Putnis sosi după cincisprezece minute. Avea cu el un ofițer de poliție tânăr care purta o tavă cu două ceşti de cafea. Putnis avea pungi sub ochi.

— Arătați obosit, domnule colonel.

— Aerul din camera de interogatoriu e tot timpul neplăcut.

— Nu cumva fumați prea mult?

Putnis ridică din umeri.

— Cred că ai dreptate. Am auzit că polițiştii suedezi fumează rar. Mi-e greu să-mi imaginez o existență fără țigări.

„Maiorul Liepa, se gândi Wallander. A reuşit să descrie ciudata secție de poliție din Suedia unde fumatul nu era permis decât în zonele rezervate pentru asta?”

Putnis îşi scoase un pachet de țigări.

— Vă deranjează? întrebă el.

— Nu. Eu nu fumez, dar nu mă deranjează fumul de țigară.

Wallander gustă cafeaua. Lăsa în urmă un gust amar şi era foarte tare. Putnis rămase adâncit în gânduri, privind fumul înălțându-se spre tavan.

— De ce mă supravegheați? îl întrebă Wallander.

Putnis se holbă întrebător la el.

— Poftim?

„Ştie cum să joace teatru”, se gândi Wallander şi simți cum îl cuprinse iarăşi indignarea.

— De ce mă supravegheați? Ştiu că ați pus să fiu urmărit; dar de ce ați considerat că e necesar să ascundeți un microfon în ceasul meu deşteptător?

Putnis îl privi gânditor.

— Microfonul din ceasul dumneavoastră se poate afla acolo doar dintr-o neînțelegere, spuse el. Unii dintre subordonații mei pot fi prea zeloşi câteodată. Polițiştii îmbrăcați în civil care stau cu ochii pe dumneavoastră sunt acolo pentru siguranța dumneavoastră.

— De ce? Ce mi s-ar putea întâmpla?

— Nu vrem să vi se-ntâmple ceva rău. Dar până nu aflăm de ce a fost omorât maiorul Liepa, vom fi foarte atenți.

— Pot să am grijă de mine, îi spuse Wallander într-un fel obraznic. V-aş fi recunoscător dacă v-ați abține de a-mi mai monta microfoane. Dacă mai găsesc unul, mă întorc imediat în Suedia.

— Îmi pare rău, spuse Putnis. O să mă asigur că persoana răspunzătoare va primi o mustrare severă.

— Dar, cu siguranță, dumneavoastră ați dat ordinele.

— Nu pentru microfon, insistă Putnis. Trebuie să fi fost unul dintre căpitanii mei care a avut o inițiativă regretabilă.

— Microfonul era foarte mic, spuse Wallander. Foarte avansat. Să-nțeleg că cineva stătea într-o cameră alăturată şi mă asculta?

Putnis dădu din cap.

— Bineînțeles, spuse el.

— Am crezut că Războiul Rece s-a sfârşit, spuse Wallander.

— Când o perioadă istorică e înlocuită de alta, întotdeauna rămâne un grup de oameni din vechea societate, spuse Putnis, filosofând. Mă tem că asta e valabil şi pentru polițişti.

— Îmi permiteți să vă pun nişte întrebări care nu sunt direct legate de anchetă? întreabă Wallander.

Zâmbetul obosit al lui Putnis se întoarse.

— Bineînțeles, spuse el, dar nu sunt sigur că voi putea să vă ofer răspunsuri satisfăcătoare.

Lui Wallander îi trecu prin minte că politețea exagerată a lui Putnis era foarte diferită de impresia pe care şi-o făcuse despre polițiştii din țările blocului estic. Când îl întâlnise prima dată pe Putnis, îi amintise de o felină mare. Un animal de pradă zâmbitor. Un animal de pradă zâmbitor şi politicos.

— Nu mi-e ruşine să recunosc că nu prea înțeleg ce se întâmplă în Letonia, începu el, dar ştiu ce s-a-ntâmplat aici toamna trecută. Tancuri pe străzi, oameni zăcând morți prin şanțuri. Invazia îngrozitoare a „Beretelor negre" ruseşti. Am văzut rămăşițele baricadelor pe străzi. Am văzut găuri de gloanțe pe zidurile caselor. E o dorință larg răspândită de eliberare de Uniunea Sovietică, de a pune capăt ocupației. Această hotărâre întâmpină rezistențe.

— Sunt mai multe moduri de a privi aceste rezistențe, spuse Putnis şovăitor.

— Care e atitudinea poliției față de situația asta?

Putnis se holbă surprins la el.

— Noi păstrăm ordinea, bineînțeles, răspunse el.

— Cum poate cineva să facă ordine printre tancuri?

— Ceea ce vreau să spun e că avem grijă ca oamenii să rămână calmi. Şi ne asigurăm ca nimeni să nu fie rănit inutil.

— Dar, sigur, tancurile acelea ar trebui privite ca o cauză a tulburărilor.

Putnis îşi stinse cu grijă țigara înainte de a răspunde.

— Amândoi suntem ofițeri de poliție, spuse el. Avem acelaşi țel înalt: să combatem crimele şi să avem grijă ca oamenii să se simtă în siguranță. Dar lucrăm în împrejurări diferite şi asta ne afectează felul în care ne facem treaba.

— Ați spus că sunt mai multe moduri de a privi lucrurile. Presupun că există mai multe perspective şi în interiorul forțelor de poliție.

— Ştiu că în vest poliția e privită ca un servitor public apolitic. Forțele de poliție trebuie să fie neutre indiferent ce guvern e la putere. În principiu, acelaşi lucru se aplică şi în țara noastră.

— Dar aici există un singur partid, nu-i aşa?

— Acum nu mai e aşa. Anumite organizații politice noi au apărut în ultimii ani.

Wallander îşi dădu seama că Putnis evita, cu pricepere, să-i răspundă la întrebări. Se hotărî să ia taurul de coarne.

— Dumneavoastră ce credeți? întrebă el.

— Despre ce?

— Despre independență. Despre eliberare.

— Nu e treaba unui colonel al forței de poliție letone să discute asemenea chestiuni. Cu siguranță nu cu un străin.

— Nu prea cred că sunt microfoane ascunse aici, insistă Wallander. Răspunsul dumneavoastră nu va ajunge mai departe. Pe lângă asta, o să mă întorc în curând în Suedia. Nu o să mă urc pe un piedestal în piața oraşului ca să anunț ce mi-ați spus în particular.

Putnis îl studie din cap până în picioare pentru o vreme înainte să-i răspundă.

— Bineînțeles că am încredere în dumneavoastră, inspectore Wallander. Permiteți-mi să vă spun că mă impresionează ceea ce se întâmplă în țara asta – şi în țările noastre vecine, şi în Uniunea Sovietică; dar mă tem că nu toți colegii mei împărtăşesc perspectiva mea.

„Colonelul Murniers, se gândi Wallander. Dar, se înțelege, nu o să recunoască atât de multe."

Colonelul Putnis se ridică în picioare.

— Discuția asta m-a pus pe gânduri, spuse el. Dar acum trebuie să mă confrunt cu o persoană neplăcută în

camera de interogatoriu. Motivul pentru care am venit la dumneavoastră a fost ca să vă spun că soția mea, Ausma, se întreabă dacă v-ar conveni să luați cina cu noi mâine-seară. Am uitat că aveam o întâlnire programată pentru seara asta.

— Ar fi minunat, spuse Wallander.

— Colonelul Murniers ar vrea să luați legătura cu dânsul în dimineața asta. S-a gândit că puteți discuta despre părțile investigației la care ar trebui să ne concentrăm. Evident, o să vă anunț dacă interogatoriul meu înregistrează vreun progres.

Putnis ieşi din cameră. Wallander îşi citi notițele pe care şi le făcuse cu o noapte înainte, când se întoarse de la cabana de vânătoare din pădure. „Îl bănuim pe colonelul Murniers, îi spuse Upitis. Credem că maiorul Liepa a fost trădat. Nu există altă explicație."

Stătu lângă fereastră, privind peste acoperişurile caselor. Nu mai fusese niciodată implicat într-o anchetă ca aceasta. Oameni ducând vieți de care el n-avea nicio idee ocupau teritoriul în care se găsea el. Cum ar trebui să procedeze? Oare ar fi fost mai bine să meargă acasă? Şi totuşi, nu putea să nege că era curios. Voia să ştie de ce micul maior miop fusese omorât. Unde erau legăturile? Se întoarse la birou şi-şi reciti notițele încă o dată. Sună telefonul şi ridică receptorul, aşteptându-se să audă vocea lui Murniers. Tot ce putu auzi la început fu un pârâit asurzitor, apoi îşi dădu seama că era Björk încercând să se facă înțeles cu engleza lui proastă.

— Eu sunt, strigă el la telefon, Wallander. Te aud.

— Kurt! strigă Björk. Tu eşti. De-abia te-aud. Sunt doar de cealaltă parte a Balticii – de ce e legătura aşa de proastă? Poți să mă auzi?

— Te-aud. Nu trebuie să zbieri.

— Ce-ai spus?

— Nu mai urla! Şi nu vorbi aşa de repede!

— Cum merge ancheta?

— Încet. Nici nu ştiu dacă o să ajungem undeva.

— Alo?

— Am spus că merge încet. Poți să m-auzi?

— Cu greu. Nu vorbi aşa de repede. Nu mai țipa. Eşti bine?

Dintr-odată legătura a devenit foarte clară – de parcă Björk ar fi fost în camera alăturată.

— Acum e mai bine. N-am auzit ce-ai spus.

— Merge încet şi nu ştiu dacă o să ajungem undeva. Un colonel pe nume Putnis interoghează un suspect de ieri, dar habar n-am unde se va ajunge cu asta.

— Crezi că le poți fi de ajutor?

Wallander ezită, dar apoi răspunse încrezător.

— Da, spuse el. Cred că e bine că sunt aici, dacă poți să mă mai laşi un pic.

— Nu se întâmplă nimic deosebit aici. E cam linişte. Poți să te concentrezi la ce faci.

— Ceva indicii despre barca de salvare?

— Nimic.

— Ar trebui să mai ştiu şi altceva? Martinsson e lângă tine?

— Martinsson e în pat cu gripă. Am renunțat la investigațiile preliminare acum că Letonia a preluat cazul. N-avem cum să contribuim cu nimic.

— Ați avut parte de zăpadă?

Wallander nu auzi răspunsul lui Björk. Legătura telefonică se întrerupse, de parcă cineva ar fi tăiat-o cu foarfeca. Wallander puse receptorul la locul lui şi-i trecu prin minte că ar trebui să-şi sune tatăl. Încă nu trimisese cărțile poştale pe care le scrisese. Poate ar trebui să cumpere nişte suvenire din Riga? Ce ar putea duce acasă din Letonia? Îşi izgoni o vagă senzație de dor de casă, bău

restul cafelei lui reci şi se întoarse la notiţele lui. După o jumătate de oră se lăsă pe spate în scaunul lui de birou scârţâitor şi se întinse. În sfârşit, începea să se simtă mai puţin obosit. „Primul lucru pe care trebuie să-l fac e să vorbesc cu Baiba Liepa, se gândi el. Până nu fac asta, mă bazez numai pe presupuneri. Ea trebuie să aibă informaţii de importanţă crucială. Trebuie să ştiu de ce Upitis a aranjat întâlnirea de astă-noapte, ce voia să-i spun sau ce se temea că aş putea să ştiu."

Îi scrise numele pe o foaie de hârtie şi desenă un cerc în jurul lui. Puse un semn de exclamare după numele ei. Apoi scrise numele lui Murniers şi puse un semn al întrebării după el. Îşi adună hârtiile, se ridică şi merse pe coridor. Când bătu la uşa lui Murniers, auzi un mormăit şi, când intră, îl auzi pe Murniers vorbind la telefon. Colonelul îi arătă unul dintre scaunele incomode pentru vizitatori, iar Wallander se aşeză şi aşteptă. Ascultă ce spunea Murniers. Părea să fie o discuţie aprinsă şi, din când în când, colonelul îşi ridica vocea şi striga. Wallander îşi dădu seama că era o putere remarcabilă înăuntrul acelui corp tumefiat şi neglijat. Nu înţelegea nici măcar un cuvânt din ce se zicea, dar, brusc, îşi dădu seama că Murniers nu vorbea letona – intonaţia era diferită. Mai trecu o vreme până când înţelese că Murniers vorbea ruseşte. Discuţia se sfârşi cu Murniers emiţând un ropot de ceea ce părea a fi o serie de ordine categorice, apoi trântind receptorul.

— Idioţii, bombăni el, ştergându-şi faţa cu batista.

Se întoarse spre Wallander, calm şi stăpân pe sine din nou şi zâmbi.

— Întotdeauna e greu când subordonaţii nu fac ce trebuie să facă. Aveţi aceeaşi problemă şi în Suedia?

— Des, răspunse Wallander politicos.

Îl privi pe bărbatul care stătea vizavi de el. Putea să-l fi omorât el pe maiorul Liepa? Bineînţeles că putea!

Experiența adunată de-a lungul anilor în forțele de poliție îi dăduse un răspuns clar: nu există criminali. Doar oameni obişnuiți care comit crime.

— M-am gândit că am putea să examinăm probele încă o dată, spuse Murniers. Sunt convins că bărbatul pe care îl interoghează colonelul Putnis e implicat într-un fel sau altul, dar, în timpul interogatoriului, poate reuşim să găsim şi noi puncte de vedere?

Wallander se hotărî să ia taurul de coarne.

— Mi se pare că investigația scenei crimei e inadecvată, spuse el.

Murniers îşi ridică o sprânceană.

— În ce fel?

— Sergentul Zids mi-a tradus raportul şi câteva detalii nu mi s-au părut adevărate. Pentru început, nimeni nu pare să se fi deranjat să cerceteze cheiul.

— Ce-ar putea fi de găsit acolo?

— Urme de roți de maşină. Maiorul Liepa nu ar fi mers pe jos până în port în noaptea aceea.

Wallander aşteptă ca Murniers să spună ceva, dar, cum colonelul nu spuse nimic, continuă:

— Nimeni nu pare să fi căutat nici măcar arma crimei. Impresia mea generală e că crima n-ar fi putut fi comisă unde a fost găsit cadavrul. În rapoartele pe care sergentul Zids le-a tradus pentru mine, se afirmă că scena crimei şi locul în care a fost găsit cadavrul sunt identice, dar nu oferă nicio probă care să susțină această afirmație. Dar ceea ce mă frapează drept cel mai ciudat lucru e că niciun martor nu a fost interogat.

— Nu a existat niciun martor, spuse Murniers.

— De unde ştiți?

— Am vorbit cu paznicii din port. Nimeni n-a văzut nimic. Pe lângă asta, Riga e un oraş care doarme noaptea.

— Mă gândeam mai degrabă la zona în care locuia maiorul Liepa. Era târziu în noapte când a plecat de-acasă. Cineva ar fi putut auzi o uşă închizându-se şi ar fi verificat să vadă cine ieşea aşa de târziu. O maşină s-ar fi putut opri. Aproape întotdeauna e cineva care a văzut sau a auzit ceva, dacă cercetaţi destul.

Murniers dădu din cap.

— Exact asta facem acum, spuse el. Câţiva poliţişti merg din uşă-n uşă cu o poză a maiorului Liepa.

— Nu credeţi că e un pic mai târziu? Oamenii uită repede. Sau încurcă zilele şi datele. Maiorul Liepa obişnuia să urce şi să coboare scările spre apartamentul lui în fiecare zi.

— Uneori poate fi un avantaj să aşteptăţi câteva zile, răspunse Murniers. Când a început să se răspândească zvonul că maiorul Liepa a fost omorât, oamenii au pretins că au văzut tot felul de lucruri. Sau şi-au imaginat că au văzut. Aşteptând câteva zile putem să-i facem pe oameni să reflecteze, ca să-şi dea seama de diferenţa dintre ce şi-au imaginat că au văzut şi observaţiile corecte.

Wallander ştia că Murniers avea dreptate, dar ştia din propria experienţă şi că era mai util să se facă două anchete din uşă-n uşă, cu câteva zile între vizite.

— Vă mai preocupă şi altceva? întrebă Murniers.

— Ce purta maiorul Liepa?

— Ce-aţi spus?

— Era îmbrăcat în uniformă sau în haine civile?

— În uniformă. I-a spus soţiei că mergea la datorie.

— Ce-au găsit în buzunarele lui?

— Ţigări şi chibrituri. Nişte mărunţiş. Un stilou. Nimic care nu trebuia să fie acolo. Nici nu lipsea nimic. Buletinul îi era în buzunarul de la piept, iar portofelul şi l-a lăsat acasă.

— Avea arma la el?

— Maiorul Liepa prefera să nu poarte o armă decât dacă era un mare risc şi ar fi putut fi nevoit să o folosească.

— Cum ajungea de obicei până la secția de poliție?

— Avea o maşină cu şofer, bineînțeles, dar deseori prefera să vină pe jos. Numai Dumnezeu ştie de ce.

— În notițele cazului se spune că Baiba Liepa nu-şi aminteşte să fi auzit vreo maşină oprind afară.

— Bineînțeles că nu. Nu mergea la datorie – a fost păcălit.

— Dar nu ştia asta atunci. De vreme ce nu s-a întors înăuntru, trebuie să fi presupus că s-a-ntâmplat ceva cu maşina. Ce-a făcut atunci?

— Probabil a-nceput să meargă pe jos. Nu putem şti sigur.

Wallander nu mai avea întrebări, dar acum era sigur că ancheta fusese condusă prost. Atât de prost încât îi lăsă impresia că fusese aranjată dinainte. Dar ce voiau să ascundă?

— Aş vrea să petrec câteva ore cercetându-i casa şi străzile înconjurătoare, spuse Wallander. Sergentul Zids poate să m-ajute.

— N-o să găsiți nimic, îl asigură Murniers, dar sunteți bine-venit să căutați. Dacă se află ceva important la interogatoriu, o să trimit după dumneavoastră.

Apăsă pe sonerie; sergentul Zids apăru în pragul uşii. Wallander îi ceru să-i arate, pentru început, oraşul. Simți că trebuia să-şi odihnească un pic mintea înainte de a înțelege soarta maiorului Liepa.

Sergentul Zids păru să se bucure de sarcina de a-i arăta vizitatorului oraşul. Îi descrise străzile şi parcurile pe lângă care treceau, iar Wallander putu să vadă cât de mândru era. Merseră pe bulevardul Aspasias, cu râul la stânga lor şi sergentul opri lângă bordură ca să-i arate lui Wallander monumentul închinat libertății. Wallander încercă să

înțeleagă ce reprezenta giganticul obelisc şi-şi aminti că Upitis îi spusese că cineva poate tânji după libertate, dar se poate şi teme de ea. Nişte oameni care arătau dubios stăteau pe vine la poalele monumentului, îmbrăcați sărăcăcios, tremurând de frig. Wallander îl privi pe unul dintre ei ridicând o țigară de pe stradă. „Riga e plină de contraste, se gândi el. Tot ce văd şi cred că încep să înțeleg e urmat imediat de opusul lui. Clădiri înalte şi nezugrăvite se ridicau deasupra blocurilor bogat decorate, dar vechi, construite înainte de război. Esplanadele uriaşe se terminau fie ca alei înguste, fie ca piețe splendide – terenurile de paradă ale Războiului Rece făcute din beton gri şi monumente de granit.

Când sergentul opri la un stop, Wallander privi şuvoiul nesfârşit de oameni revărsându-se pe trotuare. Oare erau fericiți? Erau diferiți de oamenii de-acasă? Nu-şi putea da seama.

— Parcul Verman, spuse sergentul Zids. Sunt două cinematografe aici, Spartak şi Riga. Aceea din stânga e Esplanada. Acum întoarcem spre strada Valdemar. Când o să trecem de podul de peste canalul municipal, o să vedeți Teatrul Dramatic în dreapta. Acum întoarcem iar la stânga, spre cheiul 11 Noiembrie. Mergem mai departe, domnule colonel Wallander?

— Nu, atât ajunge, spuse Wallander, fără să se simtă deloc ca un colonel. Poți să mă ajuți să-mi cumpăr nişte suvenire mai târziu, dar acum aş vrea să oprim undeva lângă casa maiorului Liepa.

— Strada Skarnu, îi spuse sergentul Zids, în inima vechii părți a Rigăi.

Parcă în spatele unui camion care scotea fum pe țeava de eşapament, în timp ce şoferul descărca nişte saci cu cartofi. Wallander ezită pentru o clipă, neştiind dacă să-l ia sau nu pe sergent cu el. Fără el nu va putea pune nicio

întrebare, dar, chiar şi-aşa, simţea nevoia de a fi singur cu observaţiile şi gândurile lui.

— Aceea e casa maiorului Liepa, spuse sergentul Zids, arătând spre o clădire înghesuită între două blocuri-turn ce păreau s-o ţină pe verticală.

— Apartamentul lui are vedere la stradă? întrebă Wallander.

— Da, la etajul doi, cele patru ferestre din stânga.

— Aşteaptă-mă aici, îi spuse Wallander.

Era amiază, dar strada era liniştită. Wallander merse încet spre casa din care maiorul Liepa ieşise pentru ultima dată pentru o plimbare singuratică. Şi-l aminti pe Rydberg spunând că un ofiţer de poliţie trebuia să fie un actor, să se apropie de necunoscut încercând să pătrundă în el, să intre în pielea unui criminal sau a unei victime, imaginându-şi gândurile şi reacţiile lor. Wallander merse până la uşa de la intrare şi o deschise. Era întuneric pe casa scării şi se simţea un miros neplăcut de urină. Dădu drumul uşii şi se închise cu un zgomot slab.

Nu-şi putu da seama de unde-i venise acea intuiţie, dar, când stătea privind scările întunecate, ceva i-a devenit clar dintr-odată. Era ca şi cum o mică rază de lumină s-ar fi răspândit şi putu să-şi amintească tot ce văzuse trecându-i prin faţa ochilor. „S-a întâmplat ceva înainte", se gândi el. Când maiorul Liepa venise în Suedia, multe se întâmplaseră deja. Barca de salvare pe care o găsise doamna Forsell la Mosby Strand era doar o mică parte dintr-un şir de evenimente pe care-l urmărea maiorul Liepa. Asta voia să afle Upitis. Îi destăinuise maiorul Liepa vreo suspiciune, îi spusese ceva despre ce ştia sau bănuia despre o crimă din ţara lui? Wallander putea să vadă acum destul de clar că pierduse o idee pe care trebuia s-o aibă mai devreme. Dacă Upitis avea dreptate şi maiorul Liepa fusese trădat de unul dintre colegii lui, probabil colonelul Murniers, nu se putea

ca şi alţii în afară de Upitis să-şi pună aceeaşi întrebare? Cât de mult ştie, de fapt, ofiţerul de poliţie suedez? E posibil ca maiorul Liepa să-i fi transmis lui Wallander ceva din ce ştia sau bănuia?

Îi trecu prin minte că teama pe care o simţise de câteva ori de când sosise în Riga era un semnal de alarmă. Poate ar trebui să fie mai în gardă decât crezuse până acum? Nu exista nicio îndoială că acela care era răspunzător de uciderea oamenilor din barca de salvare şi a maiorului Liepa nu va ezita să ucidă din nou.

Trecu strada şi se uită în sus, la ferestre. „Baiba Liepa trebuie să ştie, se gândi el. Dar de ce n-a venit chiar ea la cabana de vânătoare? E supravegheată? De asta am devenit domnul Eckers? De ce am acceptat să vorbesc cu Upitis? Cine e Upitis? Cine asculta în pragul uşii dincolo de lumina slabă a lămpii cu petrol?"

„Trebuie să intru în pielea lor, se gândi el, acum Rydberg şi-ar fi început jocul solitar de roluri."

Maiorul Liepa se întoarce din Suedia. Îşi prezintă raportul colonelului Putnis şi colonelului Murniers, apoi merge acasă. Ceva ce spune în timp ce-şi raportează activităţile desfăşurate în Suedia are ca rezultat pronunţarea imediată a unei sentinţe capitale de către cineva. Merge acasă, ia cina cu soţia lui şi-i arată cartea dăruită de ofiţerul de poliţie suedez, inspectorul Wallander. E bucuros că e din nou acasă şi habar n-are că e ultima seară din viaţa lui. După ce moare, soţia lui încearcă să-l contacteze pe ofiţerul de poliţie suedez: îl inventează pe domnul Eckers, iar un bărbat care-şi spune Upitis îl interoghează într-o încercare de a afla ce ştie Wallander. Ofiţerului de poliţie suedez i se cere ajutorul, deşi nu e deloc clar cum ar putea ajuta. Cu toate astea, e evident că această crimă e legată de agitaţia politică din Letonia şi că în centrul ei e un maior mort al forţei de poliţie, pe nume Liepa. Cu alte cuvinte, mai e o verigă de adăugat lanţului de

evenimente deja stabilit: politica. Oare despre asta a discutat maiorul Liepa cu soția lui în ultima seară din viața lui? Telefonul sună chiar înainte de unsprezece seara. Nimeni nu ştie de la cine vine apelul, dar maiorul Liepa pare să nu aibă nicio cunoştință că ar avea vreo legătură cu executarea unei pedepse cu moartea. Spune că a fost chemat la slujbă pe timp de noapte şi-şi părăseşte apartamentul. Nu se mai întoarce niciodată.

„Nu a apărut nicio maşină, se gândi Wallander. A aşteptat câteva minute, bineînțeles. N-a bănuit că ceva era în neregulă. După o vreme, îi trece prin cap că maşina s-ar putea să se fi stricat, aşa că se hotărăşte să meargă pe jos." Wallander îşi scoase harta Rigăi din buzunar şi începu să meargă. Sergentul Zids stătea în maşină, privindu-l. „Cui îi dă raportul? se întrebă Wallander. Colonelului Murniers?"

„Vocea de la telefon care l-a chemat la miezul nopții trebuie să-i fi inspirat încredere, se gândi el. Maiorul Liepa nu putea să suspecteze nimic. Pe de altă parte, trebuie să fi avut motive să suspecteze pe toată lumea. În cine mai putea avea încredere?" Răspunsul era evident. Baiba Liepa, soția lui.

Lui Wallander îi era clar că nu va ajunge niciunde rătăcind cu o hartă în mâini. Oamenii – trebuie să fi fost mai mulți – care i-au înscenat asta maiorului ar fi plănuit totul cu mare grijă. Dacă voia să ajungă undeva, trebuia să cerceteze mai multe căi.

Când se întoarse la maşină, lui Wallander îi trecu prin minte că era ciudat că nu exista niciun raport scris despre călătoria maiorului în Suedia. Wallander văzuse cu ochii lui cum maiorul îşi făcuse notițe în timpul şederii în Ystad. De câteva ori chiar spusese cât de important era să scrie rapoarte detaliate.

Dar sergentul Zids nu-i tradusese niciun astfel de raport scris. Ori Putnis, ori Murniers îi povestise despre ultima lor întâlnire cu maiorul.

Putea să-l vadă pe maiorul Liepa cu ochii minții. În clipa în care avionul plecase din aeroportul Sturup, şi-ar fi desfăcut măsuța din spatele scaunului, ar fi întins-o în față şi ar fi început să-şi scrie raportul. Ar fi continuat să scrie în timp ce aştepta transferul la Arlanda şi ar fi continuat să lucreze la el şi în ultima parte a călătoriei lui – zborul spre Riga.

— N-a prezentat maiorul Liepa un raport scris despre munca lui din Suedia? întrebă el după ce se urcă în maşină.

Sergentul Zids se holbă mirat la el.

— Cum ar fi avut timp de aşa ceva?

„O, şi-ar fi făcut timp, îşi zise Wallander în sinea lui. Raportul acela trebuie să existe, dar poate e cineva care nu vrea să-l văd."

— Suvenirele, spuse Wallander. Aş vrea să merg într-un centru comercial, iar apoi putem lua prânzul. Dar, fii atent, nu mai sărim peste cozi.

Parcă în fața centrului comercial. Wallander petrecu o oră cutreierându-l cu sergentul după el. Magazinul era plin, dar nu erau multe bunuri expuse. Numai când ajunse la raionul de cărți şi de CD-uri interesul lui fu trezit. Găsi nişte înregistrări de operă cu orchestră şi cântăreți ruşi, care erau foarte ieftine. Îşi mai cumpără, de asemenea, şi nişte cărți de artă, la prețuri la fel de mici. Nu ştia sigur cui i le va dărui, dar ceru să fie ambalate ca nişte cadouri, iar sergentul îl conduse încolo şi-ncoace între diferite case de marcat. Totul era aşa de complicat că pe Wallander îl apucară sudorile.

Când ieşiră din nou în stradă, îi propuse, fără alte adăugiri, să mănânce la hotelul Latvia. Sergentul dădu din cap în semn de aprobare, de parcă ar fi vrut să arate că

punctul de vedere pe care tot încercase să-l impună ajunsese, în sfârşit, unde trebuia.

Wallander urcă în camera lui cu cadourile, îşi dădu jos haina şi se spălă pe mâini în baie. Speră în van că telefonul va suna şi cineva va întreba de domnul Eckers, dar nimeni nu făcu asta. Încuie uşa camerei în urma lui şi luă liftul până la parter. Chiar dacă sergentul Zids fusese cu el, întrebă dacă primise vreun mesaj când îşi luă cheia de la cameră: recepționerul dădu din cap că nu. Se uită prin jur în recepție după vreunul dintre oamenii coloneilor, dar nu văzu niciunul. Îl trimise pe sergentul Zids înaintea lui în sala de mese, sperând că rezultatul va fi aşezarea lui la altă masă decât cea la care era aşezat de obicei.

O femeie îi făcu semn cu mâna. Stătea la o tejghea unde se vindeau ziare şi cărți poştale. Trebui să se uite în jur înainte să fie sigur că el era cel chemat. Merse până la ea.

— Ați dori să cumpărați nişte vederi, domnule Wallander? întrebă ea.

— Nu acum, spuse el, întrebându-se de unde-i ştia numele.

Femeia purta o rochie gri şi avea probabil peste cincizeci de ani. Făcuse greşeala de a-şi ruja buzele cu roşu aprins şi lui Wallander îi trecu prin minte că avea nevoie de o prietenă sinceră care să-i spună cât de rău îi stătea.

Îi întinse nişte vederi ca să se uite la ele.

— Sunt frumoase, nu-i aşa? spuse ea. Nu v-ar plăcea să vedeți mai mult din țara noastră?

— Din păcate, nu cred că am timp, spuse el. Altfel, mi-ar plăcea să fac un tur al Letoniei.

— Dar sunt sigură că puteți găsi timp pentru un concert de orgă, îi spuse femeia. Până la urmă, sunteți un iubitor al muzicii clasice, domnule Wallander.

Tresări aproape imperceptibil. De unde îi cunoştea gusturile lui muzicale?

— Se va ține un concert de orgă în seara asta la biserica Sfânta Gertrude, îi spuse ea. Începe la şapte. V-am desenat o hartă, în caz că vreți să mergeți.

I-o oferi şi observă că scria *Domnul Eckers* cu creionul pe verso.

— Concertul e cu intrare liberă, spuse femeia, când îl văzu căutându-şi portofelul prin buzunarul interior.

Wallander dădu din cap şi-şi puse harta în buzunar. Cumpără câteva cărți poştale, apoi merse în sala de mese. De data asta era sigur că o va întâlni pe Baiba Liepa.

Sergentul Zids stătea la aceeaşi masă, făcându-i semn. Sala de mese era neobişnuit de plină, iar ospătarii păreau să lucreze, în sfârşit, la capacitate maximă. Wallander se aşează şi-i arătă vederile lui Zids.

— Trăim într-o țară foarte frumoasă, spuse sergentul. „O țară nefericită, se gândi Wallander. Rănită, schilodită, ca un animal lovit. În seara asta voi întâlni una din acele păsări cu aripile frânte. Baiba Liepa."

11

Wallander plecă de la hotel la cinci şi jumătate după-amiaza. Se gândi că, dacă nu va putea să scape de urmăritori în următoarea oră, atunci nu va mai putea scăpa de ei niciodată. După ce îşi luă rămas-bun de la sergentul Zids la sfârşitul prânzului luat împreună cu el – se scuză spunând că avea de lucrat la nişte documente şi că prefera să facă asta în camera lui de hotel – îşi petrecu toată după-amiaza încercând să găsească o cale de a scăpa de bărbații care se țineau după el.

Nu avea nicio experiență în a fi filat şi doar foarte rar filase chiar el câte un suspect. Îşi răscoli memoria încercând să-şi aducă aminte câteva vorbe înțelepte de ale lui Rydberg despre greutățile urmăririi oamenilor, dar ajunse la

concluzia că acesta nu-şi exprimase vreodată o părere despre arta filajului. Wallander îşi mai dădu seama şi că nu va putea planifica nicio manevră surprinzătoare, de vreme ce nu cunoştea prea bine străzile Rigăi. Trebuia să profite de orice ocazie i se ivea în cale şi nu era încrezător că va reuşi, dar se simţea obligat să încerce. Baiba Liepa nu ar fi recurs la atâtea mijloace ca să se întâlnească în secret cu el dacă n-ar fi avut un motiv serios. Wallander nu-şi putea imagina că o femeie căsătorită cu maiorul ar fi fost înclinată spre gesturi excesiv de dramatice.

Era deja întuneric când plecă din hotel şi începuse să bată vântul mai tare. Îşi lăsă cheile la recepţie fără să spună unde mergea sau când se va întoarce. Biserica Sfânta Gertrude, unde trebuia să aibă loc concertul, nu era departe de hotelul Latvia. Avea o speranţă vagă de a se pierde printre toţi oamenii care se grăbeau să ajungă acasă de la muncă.

Afară, pe stradă, îşi încheie nasturii de la haină şi se uită rapid în jur, dar nu putu să vadă pe nimeni care părea să-l urmărească. Poate că erau mai mulţi? Ştia că urmăritorii experimentaţi nu rămâneau niciodată în spatele ţintei lor, ci întotdeauna încercau să se poziţioneze în faţa lor. Merse încet, oprindu-se des ca să se uite în vitrinele magazinelor. Nu putu să se gândească la un plan mai bun decât să se dea drept un străin ce căuta suvenirele potrivite pentru a le duce la el acasă. Traversă Esplanada largă şi merse pe strada din spatele birourilor guvernamentale. Se gândi să cheme un taxi şi să ceară să fie dus undeva, apoi să-l schimbe cu altul, dar se hotărî că ar putea fi un şiretlic prea uşor de observat pentru un urmăritor. Fără îndoială, oricine îl urmărea putea afla foarte repede cine folosise taxiurile oraşului şi unde mersese.

Se opri în faţa unei vitrine în care erau expuse nişte haine banale pentru bărbaţi. Nu recunoscu pe niciunul

dintre oamenii care treceau prin spatele lui şi ale căror reflexii le putea vedea în geam. „Ce fac? se întrebă el. Baiba, ar fi trebuit să-i spui domnului Eckers cum să ajungă la biserică fără să fie urmărit.” Porni din nou la drum. Mâinile îi erau reci şi regretă că nu-şi luase o pereche de mănuşi la el.

Dintr-un impuls de moment, intră într-o cafenea şi într-o cameră plină cu fum, ticsită de lume, care mirosea puternic a bere, tutun şi transpiraţie şi se uită prin jur după o masă. Nu era niciuna goală, dar reuşi să vadă un scaun gol chiar în spate, în colţ. Doi bătrâni, fiecare cu câte-o halbă de bere în faţa lui, erau adânciţi în discuţie şi doar dădură din cap atunci când Wallander arătă întrebător spre scaun. O chelneriţă cu petice pe coate strigă ceva la el, iar el arătă spre una dintre halbele de bere. Tot timpul, stătea cu ochii pe intrare: îl va urmări umbra? Chelneriţă veni cu halba înspumată. Îi dădu o bancnotă, iar ea puse restul pe masa lipicioasă. Intră un bărbat cu o geacă de piele purtată. Wallander îl privi croindu-şi drumul spre un grup care părea să-l fi aşteptat şi aşezându-se. Wallander luă o gură de bere şi aruncă o privire la ceasul lui de mână: 5.55 după-amiaza. Acum trebuia să hotărască ce urma să facă în continuare. Uşa spre toaletă era pe diagonală, în spatele lui – de fiecare dată când uşa se deschidea, era asaltat de duhoarea urinei. Când îşi goli halba pe jumătate, se ridică şi merse la toaletă. Se trezi într-un coridor îngust, cu cabine pe fiecare parte şi cu un pisoar la capăt, luminat de un singur bec. Se gândi că ar putea fi o uşă în spate pe care s-o folosească, dar coridorul era închis de un zid de cărămidă. „Asta nu e bine, se gândi el, nici nu are rost să încerc. Cum scapi de ceva ce nici măcar nu vezi? Din păcate, domnul Eckers va avea parte de o companie nedorită când va merge la concert.” Incapacitatea lui de a găsi o soluţie îl enerva. În

timp ce stătea la pisoar, uşa se deschise şi un bărbat intră şi se închise într-una dintre cabine.

Wallander ştiu imediat că era cineva care sosise în cafenea după el, îşi amintea foarte bine chipurile. Nu ezită, cu riscul de a face o greşeală. Trecu grăbit prin cafeneaua plină de fum şi ieşi pe uşă. Afară, pe stradă, se uită în jur, privind spre uşi, dar nu văzu pe nimeni. Se întoarse rapid pe acelaşi drum, coti spre o alee îngustă şi fugi cât de iute putu până când ieşi din nou la Esplanadă. Un autobuz stătea într-o staţie şi reuşi să se urce în el chiar înainte de a se închide uşile. Coborî la următoarea staţie fără să i se fi cerut biletul, ieşi de pe drumul principal şi merse pe numeroasele alei. Se opri la lumina unui felinar ca să se uite pe hartă. Mai avea timp, aşa că se ascunse într-o intrare întunecată ca să aştepte. În următoarele zece minute nicio persoană pe care ar fi bănuit-o a fi un urmăritor nu trecu pe-acolo. Ştia că putea să fie încă supravegheat, dar îşi spuse că făcuse tot ce putea.

Ajunse la biserică înainte de ora şapte seara. Era deja destul de plină, dar găsi un loc lângă una dintre părţile laterale ale naosului şi privi şuvoiul de oameni care încă intra în biserică. Nu văzu niciunul care ar fi putut fi urmăritorul lui, dar n-o văzu nici pe Baiba Liepa.

Sunetul orgii îl sperie. Era ca şi cum întreaga biserică era gata să fie dărâmată doar de puterea muzicii. Wallander îşi aminti o ocazie când era copil şi tatăl lui îl dusese la biserică. Muzica de orgă îl speriase atât de tare că izbucnise în lacrimi. Acum recunoscu ceva liniştitor în acea muzică. „Bach nu are patrie, se gândi el. Muzica lui aparţine tuturor."

Wallander lăsă muzica să-i pătrundă în conştiinţă.

„Murniers putea să fi fost cel care l-a sunat pe maiorul Liepa. Ceva ce a spus maiorul când s-a întors din Suedia

putea să-l determine pe Murniers să-l reducă la tăcere rapid. Maiorului Liepa i s-ar fi putut ordona să se întoarcă la serviciu. Putea să fi fost omorât chiar şi la secţia de poliţie."

Şirul gândurilor lui fu brusc întrerupt de senzaţia că era privit. Se uită într-o parte şi-n alta, dar putu să vadă numai feţe concentrându-se la muzică. La corul mare din centru putea vedea doar spatele oamenilor. Continuă să se uite în jur până când privirea i se opri pe partea opusă a naosului.

Acolo era Baiba Liepa, în mijlocul unui rând de bănci, într-un grup de bătrâni. Îşi purta căciula de blană şi-şi întoarse privirea imediat ce fu sigură că Wallander o recunoscuse. În următoarea oră, el încercă să evite s-o mai privească din nou, dar, din când în când, nu putea rezista să nu arunce o privire în direcţia ei şi putu să vadă că stătea cu ochii închişi, ascultând muzica. Wallander fu copleşit de o senzaţie de irealitate. Cu numai câteva săptămâni în urmă, soţul ei stătea pe canapeaua lui în timp ce o ascultau pe Maria Callas cântând în *Turandot,* cu un viscol făcând ravagii dincolo de ferestre. Acum era într-o biserică din Riga, maiorul era mort, iar văduva lui stătea cu ochii închişi, ascultând o fugă de Bach.

„Ea trebuie să ştie cum putem ieşi de-aici, se gândi el. Ea a ales biserica asta ca loc de întâlnire, nu eu."

Când se termină concertul, toată lumea se ridică, plecă imediat şi se făcu un blocaj la ieşire. Graba îl uimi pe Wallander. Era ca şi cum muzica n-ar fi existat niciodată, iar congregaţia încerca să scape de o ameninţare cu bombă, înghesuit, o pierdu din vedere pe Baiba Liepa şi se lăsă purtat de mulţime. Chiar când ajunse în pridvor, o văzu în umbrele din transeptul de nord. O văzu chemându-l prin semne şi ieşi din mulţimea care-şi făcea loc cu coatele spre ieşire.

— Urmaţi-mă, îi spuse ea.

În spatele unei cripte străvechi era o uşă îngustă pe care ea o deschise cu o cheie mai mare decât mâna ei. Intrară într-un cimitir, ea se uită repede în jur, apoi merse grăbită printre pietrele vechi de mormânt şi crucile ruginite de fier. Ieşiră din cimitir pe o poartă care dădea spre o stradă din spate, o maşină cu luminile stinse îşi porni motorul zgomotos, iar ei urcară în ea. De data asta Wallander era sigur că era o Lada. Bărbatul de la volan era foarte tânăr şi fuma una din acele ţigări foarte tari. Baiba Liepa îi zâmbi repede lui Wallander, timid şi nesigur, apoi merseră spre o stradă mare şi largă, pe care Wallander o bănui a fi Valdemar. Continuară să meargă spre nord, pe lângă un parc pe care Wallander şi-l aminti din turul făcut cu sergentul Zids, apoi cotiră spre stânga. Baiba Liepa îl întrebă ceva pe şofer şi primi un semn cu capul drept răspuns. Wallander observă că şoferul verifica oglinda retrovizoare tot timpul. Apoi cotiră din nou spre stânga şi, brusc, şoferul accelera şi făcu un viraj în formă de U. Trecură din nou pe lângă parc, iar Wallander era acum sigur că era parcul Verman; apoi se întoarseră în centrul oraşului. Baiba Liepa se aplecă în faţă pe locul ei, de parcă i-ar fi dat şoferului indicaţii tăcute respirându-i în ceafa. Merseră de-a lungul bulevardului Aspasias, trecură pe lângă una dintre acele pieţe pustii şi peste un pod al cărui nume Wallander nu-l cunoştea.

Ajunseră într-o zonă de fabrici dărăpănate şi cartiere sumbre de locuinţe. Păreau să meargă mai încet acum. Baiba Liepa se lăsă pe spate pe locul ei, iar Wallander presupuse că erau încrezători că nimeni nu reuşise să le dea de urmă.

Câteva minute mai târziu se aflară în faţa unei clădiri dărăpănate cu două etaje. Baiba îi făcu un semn cu capul lui Wallander şi ieşiră. Îl conduse rapid printr-o poartă de fier, pe o cărare de pietriş şi descuie o uşă. Wallander auzi

maşina plecând în urma lor. Intră într-un hol care mirosea puţin a dezinfectant, observând că era luminat de un singur bec slab ascuns sub un abajur roşu de pânză şi se gândi că ar putea fi la intrarea unui club rău famat. Îşi atârnă paltonul gros, îşi puse haina pe spătarul unui scaun, apoi o urmă într-o cameră de zi unde primul lucru pe care-l văzu fu un crucifix atârnat de perete. Ea aprinse nişte lumini şi, dintr-odată, păru calmă. Îi făcu semn să stea jos.

Mai târziu, mult mai târziu, va fi uimit că nu-şi va aminti nimic despre camera în care se întâlnise cu Baiba Liepa. Singurul lucru care-i rămase în memorie era crucifixul negru, lung de un metru atârnând între două ferestre ale căror perdele erau trase cu grijă şi mirosul persistent de dezinfectant din hol. Dar fotoliul uzat în care şezu, ascultând povestea îngrozitoare a Baibei Liepa – ce culoare avea? Nu-şi putea aminti. Era ca şi cum ar fi vorbit într-o cameră cu mobilă invizibilă. Crucifixul negru putea să fi fost suspendat în aer, ţinut acolo de o forţă divină.

Ea purta o rochie roşiatică despre care mai târziu află că maiorul i-o cumpărase într-un centru comercial din Ystad. O purta ca să-i onoreze memoria, îi spuse ea şi, de asemenea, se gândise că va fi o amintire a crimei care fusese comisă şi împotriva ei prin trădarea şi uciderea soţului ei. Wallander fu cel care vorbi mai mult, punând întrebări la care ea răspunse cu vocea ei reţinută.

Primul lucru pe care-l făcură fu să scape de *domnul Eckers.*

— De ce numele ăsta? întrebă el.

— E doar un nume, spuse ea. Poate există o persoană cu acest nume, poate nu. Eu l-am inventat. Era uşor de ţinut minte.

La început vorbi într-un fel care-i aminti lui Wallander de Upitis. De parcă avea nevoie de timp ca să treacă la subiectul la care poate se temea să ajungă. El ascultă atent,

temându-se să nu piardă vreo semnificație ascunsă – ceva ce descoperise că era o trăsătură a societății letone, dar ea confirmă relatarea lui Upitis despre lupta care se dădea în Letonia. Îi vorbi despre răzbunare şi ură, despre o teamă care începea, încet-încet, să scape de sub control, despre o generație postbelică ce fusese suprimată. Lui Wallander i se păru că era anticomunistă, bineînțeles, antisovietică, o prietenă a vestului pe care, paradoxal, țările blocului estic reuşeau întotdeauna să le producă pentru a-şi sprijini duşmanii imaginari. Cu toate astea, niciodată nu făcea afirmații pe care nu le putea susține cu argumente detaliate. Mai târziu îşi dădu seama că încercase să-l facă să înțeleagă. Ea era profesoara lui şi nu voia să-l lase în ignoranță cu privire la circumstanțele din spatele situației prezente, care explicau evenimentele pentru care era prea devreme să aibă o vedere de ansamblu. Îşi dădu seama că fusese mult prea ignorant în legătură cu ce se întâmpla în Europa de Est.

— Spune-mi Kurt, îi zise, dar ea dădu din cap şi continuă să-l țină la distanța pe care o stabilise de la început.

El rămase în continuare domnul Wallander.

O întrebase unde erau.

— Într-un apartament de-al unui prieten, spuse ea. Ca să rezistăm şi să supraviețuim, trebuie să împărțim totul – cu atât mai mult cu cât trăim într-o țară în care fiecare e îndemnat să se gândească doar la propria persoană.

— Din câte văd, comunismul e opusul acestui lucru, spuse Wallander. Credeam că pretindea că numai lucrurile gândite şi realizate împreună sunt acceptabile.

— Aşa era înainte, spuse ea. Dar atunci totul era altfel. S-ar putea recrea acel vis cândva în viitor sau poate e imposibil să readuci la viață visele moarte? Ca atunci când eşti mort, eşti mort pentru totdeauna.

— Ce s-a-ntâmplat, mai exact?

La început, ea păru să nu înțeleagă ce voia el să-i spună, dar apoi înțelese că o întreba despre soțul ei.

— Karlis a fost trădat şi ucis, spuse ea. A pătruns prea adânc sub suprafața unei infracțiuni prea mari, care implica prea mulți oameni importanți, ca să mai fie lăsat să trăiască. Ştia că trăia periculos, dar nu fusese expus ca trădător. Un trădător în interiorul nomenclaturii.

— S-a întors din Suedia, spuse Wallander. A mers direct la secția centrală de poliție să-şi prezinte raportul. L-ați întâlnit la aeroport?

— Nici măcar nu ştiam că venea acasă, răspunse ea. Poate a încercat să mă sune, n-o să ştiu niciodată. Poate a trimis o telegramă la secția de poliție şi le-a cerut să mă informeze. Nici asta n-o să aflu vreodată. Nu m-a sunat până n-a ajuns în Riga. Nici măcar n-am avut mâncarea potrivită pentru a-i sărbători întoarcerea. Una dintre prietenele mele mi-a dat un pui. De-abia am terminat de pregătit masa când a apărut cu cartea aceea frumoasă.

Wallander se simți un pic vinovat. Cartea pe care o cumpărase, în mare grabă şi fără să se gândească prea mult, era lipsită de orice semnificație emoțională. Dar acum, când o auzea vorbind în felul acela despre ea, se simțea de parcă o mințise.

— Trebuie să fi spus ceva când s-a întors acasă, zise Wallander, dureros de conştient de limitările vocabularului lui în limba engleză.

— A fost foarte fericit, spuse ea. Fireşte, a fost şi îngrijorat şi furios, dar ceea ce-mi voi aminti mai presus de orice e cât de fericit a fost.

— Ce s-a-ntâmplat?

— A spus că ceva a devenit clar, în sfârşit. „Acum sunt sigur că sunt pe pista cea bună”, a spus el de mai multe ori. De vreme ce bănuia că aveam un microfon în apartamentul

nostru, m-a dus în bucătărie, a deschis robinetele şi mi-a şoptit la ureche. A spus că a descoperit o conspirație atât de dezgustătoare şi de barbară că voi, oamenii din vest, veți fi forțați să recunoaşteți ce se întâmplă în țările baltice.

— Asta a spus? O conspirație în țările baltice? Nu doar în Letonia?

— Sunt foarte sigură de asta. Se enerva des că cele trei țări baltice sunt privite ca o singură entitate, în ciuda marilor diferențe dintre ele, dar atunci n-a vorbit doar despre Letonia.

— Chiar a folosit cuvântul „conspirație"?

— Da.

— V-ați dat seama despre ce era vorba?

— Ca toată lumea, ştia de multă vreme că existau legături directe între anumiți infractori, politicieni şi chiar ofițeri de poliție. Se protejau unul pe altul ca să-şi uşureze tot felul de activități infracționale, apoi îşi împărțeau câştigurile. Chiar şi lui Karlis i s-a oferit mită în numeroase ocazii, dar avea prea mult respect de sine ca să ia în considerare acceptarea uneia. A lucrat sub acoperire multă vreme, încercând să afle ce se întâmpla şi cine era implicat. Bineînțeles că eu ştiam totul despre asta. Ştiam că trăim într-o societate care, la nivel fundamental, nu e decât o conspirație. O filosofie colectivă a vieții care s-a transformat într-un monstru şi, la sfârşit, conspirația a rămas singura ideologie valabilă.

— De când investiga această conspirație?

— Am fost căsătoriți timp de opt ani, dar a început investigațiile astea cu mult înainte să ne cunoaştem.

— Ce credea că va descoperi?

— La început, nimic mai mult decât adevărul.

— Adevărul?

— Pentru posteritate. Pentru o vreme de care era sigur că va veni în cele din urma. O vreme în care va putea să dezvăluie ce s-a-ntâmplat în timpul ocupației.

— Prin urmare, era un oponent al regimului comunist? În cazul acesta, cum de a devenit un ofițer de poliție de rang înalt?

Răspunsul ei fu plin de furie, de parcă ar fi fost vinovat de o gravă jignire a soțului ei.

— Dar nu înțelegeți? El a fost un comunist! Ceea ce l-a dezamăgit a fost o trădare uriaşă! Corupția şi indiferența. Visul unei societăți noi care s-a transformat în minciună.

— Prin urmare, ducea o viață dublă?

— Nu mă pot aştepta să înțelegeți ce implică asta, să fii obligat să pretinzi an după an că eşti ceea ce nu eşti, proclamând credințe pe care le deteşti, apărând un regim pe care-l urăşti. Dar nu l-a afectat numai pe Karlis. M-a afectat şi pe mine, şi pe toți oamenii din țara asta care au refuzat să renunțe la speranța într-o lume nouă.

— Ce-a descoperit de l-a făcut aşa de fericit?

— Nu ştiu. N-am avut timp să vorbim despre asta. Purtam cele mai intime discuții în aşternut, unde nu ne putea auzi nimeni.

— Nu v-a spus nimic?

— Îi era foame. Voia să mănânce şi să bea vin. Cred că, în sfârşit, a simțit că putea să se relaxeze pentru câteva ore. Să-şi dea frâu liber sentimentelor de bucurie. Dacă n-ar fi sunat telefonul, cred c-ar fi început să cânte cu paharul de vin în mână.

Ea se opri, iar Wallander aşteptă. Îi trecu prin minte că nici nu ştia dacă maiorul Liepa fusese îngropat sau nu.

— Gândiți-vă mai în urmă, spuse el blând. Ar fi putut face o aluzie la ceva. Oamenii care fac o descoperire importantă pot lăsa uneori să le scape ceva ce nu intenționează să spună.

Ea dădu din cap.

— M-am gândit, spuse ea. Şi sunt foarte sigură că n-a făcut aşa ceva. Poate-a fost ceva ce-a descoperit în Suedia? Poate-a descoperit în mintea lui soluția unei probleme foarte importante.

— Avea nişte documente acasă?

— Am căutat. Dar era foarte prudent. Cuvântul scris poate fi mult prea periculos.

— A dat ceva prietenilor lui? Lui Upitis?

— Nu. Aş fi ştiut dacă ar fi făcut asta.

— Vi se destăinuia?

— Ne destăinuiam unul altuia.

— Se mai destăinuia şi altcuiva?

— Evident, avea încredere în prietenii lui; dar trebuie să înțelegem că fiecare secret încredințat altei persoane poate fi o povară pentru ea. Sunt foarte sigură că nimeni nu ştia atât de multe ca mine.

— Trebuie să ştiu totul, spuse Wallander. Fiecare detaliu cât de mic pe care-l cunoaşteți despre această conspirație este important.

Ea rămase tăcută o vreme, înainte de a vorbi. Wallander îşi dădu seama că se concentrase atât de intens că-l apucaseră sudorile.

— Cu câțiva ani înainte de a ne cunoaşte, la sfârşitul anilor ’70, ceva s-a întâmplat şi i-a deschis ochii față de ce se petrecea în țara asta. Vorbea des despre asta spunând că ochii fiecărei persoane trebuie deschişi într-un mod individual. Folosea o metaforă pe care n-am înțeles-o la început. „Unii oameni sunt treziți de cântatul cocoşilor, alții pentru că e prea multă linişte." Acum ştiu ce voia să spună. Ce s-a-ntâmplat, acum mai bine de zece ani, a fost că s-a implicat într-o investigație lungă şi meticuloasă care a dus, în cele din urmă, la arestarea vinovatului. Era un bărbat care a furat multe icoane din bisericile noastre, opere de

artă unice care au fost scoase prin contrabandă din țară şi vândute pentru sume uriaşe de bani. Karlis nu s-a îndoit că bărbatul va fi declarat vinovat. Dar n-a fost aşa.

— De ce nu?

— Nu a fost nici măcar dus la judecată. Cazul a fost abandonat, Karlis n-a putut înțelege ce se întâmpla şi, bineînțeles, a cerut un proces – dar, fără nicio informare, bărbatul a fost eliberat şi toate documentele cazului au fost declarate secrete. Lui Karlis i s-a ordonat să uite toată treaba. Bărbatul care a emis acel ordin a fost superiorul lui. Încă-mi mai amintesc numele lui, Amtmanis. Karlis era convins că Amtmanis îl proteja pe infractor şi că poate au împărțit şi prada. Incidentul l-a şocat foarte tare.

Gândurile lui Wallander se întoarseră la acea noapte înzăpezită, când micul maior miop stătea pe canapeaua lui. „Sunt un om religios, îi spusese el. Nu cred într-un anumit Dumnezeu, dar, chiar şi-aşa, cineva poate avea o credință. „

— Şi-apoi?

— Încă nu-l cunoşteam pe Karlis atunci, dar cred că a , trecut printr-o criză serioasă. Poate s-a gândit să demisioneze din poliție. De fapt, cred că eu l-am convins să-şi păstreze slujba.

— Cum v-ați cunoscut?

Ea se uită surprinsă la el.

— Contează?

— S-ar putea. Nu ştiu. Tot ce ştiu e că trebuie să vă pun întrebări ca să vă pot ajuta.

— Cum se cunosc oamenii? spuse ea cu un zâmbet trist. Cu ajutorul prietenilor. Am auzit despre un tânăr ofițer de poliție care nu era precum ceilalți. Nu arăta grozav, dar m-am îndrăgostit de el la prima vedere.

— Şi v-ați căsătorit? El a continuat să lucreze?

— Era căpitan când ne-am cunoscut, dar a fost promovat neobişnuit de repede. De fiecare dată când urca o

treaptă ierarhică, venea acasă şi-mi spunea că altă coroană funerară invizibilă i-a fost agăţată de epoleţi. A continuat să încerce să găsească dovezi despre o legătură între politicienii care sunt la putere în ţara noastră, poliţie şi diferitele bande. S-a hotărât să găsească toate contactele şi a vorbit odată despre un departament guvernamental, aici în Letonia, al cărui singur scop era să coordoneze legăturile dintre lumea interlopă, politicieni şi ofiţerii de poliţie implicaţi. Aproximativ acum un an l-am auzit folosind cuvântul „conspiraţie" pentru prima dată. Nu trebuie să uitaţi că avea senzaţia că era în pas cu vremurile: *perestroika* din Moscova s-a răspândit până-n Letonia şi am început să ne întâlnim mai des şi să discutăm deschis despre ce trebuia făcut în ţara noastră.

— Şeful lui era tot Amtmanis?

— Amtmanis a murit. Murniers şi Putnis i-au urmat imediat la conducere. Nu avea încredere în niciunul şi avea o senzaţie clară că unul din ei era implicat sau poate chiar liderul unei conspiraţii în care încerca să pătrundă. Spunea că exista un „condor" şi un „nagâţ" în forţele de poliţie, dar nu ştia care e unul şi care e celălalt.

— Un condor şi un nagâţ?

— Un condor e un vultur, dar nagâţul e o pasăre de baltă nevinovată. Când Karlis era copil, era foarte interesat de păsări şi chiar visa să devină ornitolog.

— Dar nu ştia care e unul şi care era celălalt? Credeam că a decis că era colonelul Murniers.

— Asta s-a întâmplat mult mai târziu, cam acum zece luni. Karlis era pe urma unui uriaş cerc de traficanţi de droguri. A spus că era un plan diabolic care putea să ne ucidă de două ori.

— Ce voia să spună cu asta?

— Nu ştiu. Se ridică repede, de parcă se speriase brusc să continue. Pot să vă ofer o ceaşcă de ceai, spuse ea. Mă tem că n-am cafea.

— Mi-ar plăcea o ceaşcă de ceai, spuse Wallander.

Ea dispăru în bucătărie şi Wallander încercă să hotărască cele mai importante întrebări pe care trebuia să i le pună în continuare. Era sigur că era sinceră cu el, dar încă nu ştia ce credeau ea şi Upitis că putea el să facă pentru a-i ajuta. Se îndoia că va fi capabil să împlinească aşteptările pe care ei le aveau de la el. „Sunt doar un simplu ofițer de poliție din Ystad, se gândi el. Voi aveți nevoie de un om ca Rydberg – dar el e mort, la fel ca maiorul. Nu vă poate ajuta."

Se întoarse cu un ceainic şi cu două ceşti pe o tavă. „Trebuie să mai fie şi altcineva în apartament, apa n-ar fi putut să fiarbă aşa de repede. Oriunde mă duc, e un paznic ascuns supraveghindu-mă şi înțeleg foarte puțin din ce se întâmplă cu adevărat."

Putu să vadă că era obosită.

— Cât mai putem continua? întrebă el.

— Nu prea mult. Casa mea trebuie să fie sub observație – nu pot sta departe prea mult timp, dar putem continua tot aici mâine-seară.

— Atunci sunt invitat la colonelul Putnis.

— Înțeleg. Dar în seara următoare?

Dădu din cap, luă o gură de ceai (era slab) şi continuă să-i pună întrebările.

— Trebuie să vă fi întrebat ce-a vrut să spună Karlis cu rețeaua de trafic de droguri care va ucide de două ori, spuse el. Ați discutat despre asta şi cu Upitis, nu-i aşa?

— Karlis mi-a spus odată că orice poate fi folosit pentru şantaj, îi răspunse ea. Când l-am întrebat ce voia sa spună cu asta, mi-a zis că era ceva ce i-a spus unul din colonei. Nu

ştiu de ce-mi amintesc detaliul ăsta. Poate pentru că, în vremea aceea, Karlis era foarte tăcut şi retras.

— Şantaj?

— Da, acesta a fost cuvântul pe care l-a folosit.

— Cine urma să fie victima şantajului?

— Letonia.

— Chiar a spus asta? O țară întreagă putea fi supusă şantajului?

— Da. Dacă n-aş fi sigură de asta, n-aş spune-o.

— Care din colonei a folosit cuvântul „şantaj”?

— Cred că Murniers, dar nu sunt sigură.

— Ce credea Karlis despre colonelul Putnis?

— A spus că Putnis nu era printre cei mai răi.

— Ce voia să spună cu asta?

— Respecta legea cât de cât. Nu lua mită de la oricine.

— Dar lua mită?

— Toți iau.

— Dar nu şi Karlis.

— Niciodată. El era diferit.

Wallander observă că ea devenise neliniştită. Celelalte întrebări ale lui vor trebui să aştepte.

— Baiba, spuse el – şi era prima dată când îi folosea numele de botez –, vreau să te gândeşti la tot ce mi-ai spus în seara asta. Poimâine s-ar putea să-ți pun din nou aceleaşi întrebări.

— Da, spuse ea. Tot ce fac e să mă gândesc.

Pentru o clipă crezu că o să înceapă să plângă, dar ea îşi recăpătă controlul de sine şi se ridică în picioare. Trase o perdea care atârna de un perete ca să dezvăluie o uşă, pe care o deschise. Intră o femeie tânără, zâmbind, şi începu să adune setul de ceai.

— Ea e Inese, îi spuse Baiba Liepa. În seara asta, ai venit aici ca s-o vizitezi. Asta va fi explicația ta dacă vei fi întrebat. Ai cunoscut-o în clubul de noapte de la hotelul

Latvia şi a devenit iubita ta. Nu ştii exact unde locuieşte, doar că stă de cealaltă parte a podului. Nu-i cunoşti numele de familie şi e iubita ta pentru puținele zile pe care le vei petrece în Riga. Crezi că lucrează la arhive.

Wallander o ascultă cu gura căscată. Baiba Liepa spuse ceva în letonă, iar Inese poză pentru el.

— Aminteşte-ți fața ei, spuse Baiba Liepa. Va veni să te ia poimâine. Du-te la clubul de noapte după opt seara şi o s-o găseşti acolo.

— Care e alibiul tău?

— Am fost la un concert de orgă, apoi mi-am vizitat fratele.

— Fratele?

— Da, el a fost cel care a condus maşina.

— De ce mi-ai pus o glugă pe cap când am mers să mă-ntâlnesc cu Upitis?

— El e mai inteligent decât mine, atunci nu ştiam dacă puteam avea încredere în tine.

— Ce crezi că pot face ca să te-ajut?

— Ne vedem poimâine, spuse ea evazivă. N-avem timp de pierdut.

Maşina era la poartă. Nu spuse un cuvânt în timp ce se întoarseră spre centrul oraşului. Wallander crezu că plângea. Când îl lăsară nu departe de hotel, ea îi strânse mâna. Murmură ceva în letonă, iar Wallander ieşi din maşina care apoi dispăru într-o clipită. Îi era foame, dar, chiar şi-aşa, merse drept în camera lui. Îşi turnă un pahar de whisky, apoi se băgă în pat, sub plapumă.

Nu-şi mai putu lua gândul de la Baiba Liepa.

De-abia după ora două dimineața se dezbrăcă şi se culcă. În visele lui, o femeie stătea culcată lângă el. Nu era „iubita" lui, Inese, era altcineva, dar coloneii care-i controlau visul nu-l lăsau s-o vadă.

Sergentul Zids veni să-l ia în dimineața următoare la opt fix. La opt şi jumătate, colonelul Murniers îl chemă în biroul lui.

— Credem că l-am găsit pe ucigaşul maiorului, spuse el.

Wallander se uită mirat la el.

— E vorba despre bărbatul pe care colonelul Putnis l-a interogat în ultimele zile?

— Nu, nu e el. E, fără îndoială, un nemernic de infractor care e implicat într-un fel sau altul – dar am prins pe altcineva. Vino să-l vezi!

Coborâră la subsol. Murniers deschise uşa unei anticamere cu o oglindă falsă pe un perete. Murniers îi făcu semn lui Wallander, invitându-l să se uite.

Camera de dincolo de oglindă avea pereți goi, o masă şi două scaune. Pe unul din scaune stătea Upitis. Avea un bandaj murdar pe frunte. Purta aceeaşi cămaşă pe care-o avusese în timpul conversației lor nocturne în misterioasa cabană de vânătoare.

— Cine e? întrebă Wallander fără să-şi ia ochii de la Upitis.

Se temea că şocul îl va da de gol. Pe de altă parte, poate Murniers ştia deja totul.

— E un om pe care stăm cu ochii de mult. Un profesor universitar ratat, poet, colecționar de fluturi şi jurnalist. Bea prea mult, vorbeşte prea mult. Şi-a petrecut câțiva ani în închisoare, pentru tot felul de delicte. Ştiam de ceva vreme că era implicat în infracțiuni serioase, dar n-am putut-o dovedi niciodată. Am primit un indiciu anonim sugerându-ne ca ar putea avea legătură cu uciderea maiorului Liepa.

— Există vreo dovadă?

— Nu e nevoie s-o mai spun, nu recunoaşte nimic, dar avem probe la fel de importante ca o mărturisire voluntară.

— Ce?

— Arma crimei.

Wallander se întoarse să-l privească pe Murniers.

— Arma crimei, repetă Murniers. Poate că ar trebui să mergem în biroul meu ca să-ți dau toate datele despre arestarea lui. Şi colonelul Putnis ar fi trebuit să ajungă acolo până acum.

Wallander îl urmă pe Murniers urcând pe scări. Mai observă cum colonelul fluiera ca pentru el însuşi. „Cineva mă duce cu zăhărelul, se gândi el îngrozit. Cineva mă duce cu zăhărelul – dar nu ştiu cine. Nu ştiu cine şi nu ştiu de ce."

12

Upitis fu acuzat. La percheziția efectuată în apartamentul său fusese găsită o bâtă veche de lemn cu câteva şuvițe de păr lipite de ea. Upitis n-avea un alibi pentru noaptea în care maiorul Liepa fusese omorât. Pretindea că băuse cu nişte prieteni, dar nu-şi amintea cu cine. În decursul dimineții, Murniers trimise o echipă de ofițeri să chestioneze oamenii care i-ar fi putut furniza un alibi lui Upitis, dar nimeni nu-şi amintea să-l fi văzut sau să fi fost vizitat de el. Murniers folosea resurse uriaşe pentru căutări, în timp ce colonelul Putnis părea înclinat să aştepte şi să vadă cum evolua situația.

Wallander făcu tot ce putu ca să afle adevărul. Prima lui reacție când îl văzu pe Upitis prin oglinda falsă fu să creadă că fusese trădat, dar apoi începu să aibă îndoieli. Prea multe lucruri erau încă neclare. Descrierea Baibei Liepa despre traiul într-o societate în care conspirația era numitorul comun încă îi suna în urechi. Chiar dacă bănuielile maiorului Liepa fuseseră corecte şi Murniers era un polițist corupt, dacă era persoana răspunzătoare de moartea maiorului, tot cazul părea ireal. Murniers era gata să rişte

să trimită la închisoare un om nevinovat doar ca să scape de el? Nu era acesta un act de o aroganță extremă?

— Dacă va fi găsit vinovat, îl întrebă pe Putnis, ce pedeapsă va primi?

— Suntem destul de învechiți şi am păstrat pedeapsa cu moartea, îi spuse Putnis. Uciderea unui ofițer de poliție de rang înalt e una din cele mai grave crime pe care le poate comite cineva. Mă aştept să fie împuşcat. Personal, cred că ar fi o pedeapsă potrivită – dumneavoastră ce părere aveți, inspectore Wallander?

Wallander nu-i dădu niciun răspuns. Faptul că era într-o țară în care criminalii erau executați îl îngrozi atât de tare încât îl lăsă mut pentru o vreme.

Putnis juca un joc al aşteptării, iar Wallander îşi dădu seama că cei doi colonei o luau pe drumuri diferite fără să se anunțe unul pe altul. Putnis nici măcar nu fusese informat de indiciul anonim al lui Murniers. În timpul unuia dintre cele mai frenetice momente de hiperactivitate ale lui Murniers din acea dimineață, Wallander îl invită pe Putnis în biroul lui, îi ceru sergentului Zids să le-aducă o cafea şi încercă să-l facă pe Putnis să-i explice ce se-ntâmpla cu adevărat. De la-nceput observase o anumită tensiune între colonei, iar acum, când era mai confuz ca niciodată, credea că n-avea nimic de pierdut prezentându-şi îndoielile lui Putnis.

— Chiar e omul pe care-l căutăm? întrebă el. Ce motiv ar fi putut avea? O bâtă de lemn cu nişte pete de sânge şi fire de păr – cum poate fi asta o dovadă înainte de a se face vreun test medico-legal? Părul ar putea proveni şi de la o pisică, nu-i aşa?

Putnis ridică din umeri.

— O să vedem, spuse el. Murniers e foarte sigur de ce face. Foarte rar se-ntâmplă să aresteze pe cine nu trebuie, e

mult mai eficient decât mine. Dar se pare că aveți îndoieli, domnule Wallander! Pot să vă-ntreb din ce motive?

— Doar mă mir, atâta tot, spuse Wallander. Dintr-odată ați arestat un criminal care pare cel mai puțin credibil dintre suspecți.

Rămaseră tăcuți, bându-şi cafelele.

— Bineînțeles, ar fi minunat dacă ucigaşul maiorului Liepa ar fi prins, spuse Wallander, dar acest Upitis nu pare a fi liderul unei rețele criminale care s-a hotărât să elimine un ofițer de poliție.

— Probabil e un dependent de droguri, spuse Putnis şovăitor. Dependenții de droguri pot fi constrânşi să facă orice. Cineva ascuns putea să-i fi dat un ordin.

— Dar să ucizi un polițist de rang înalt cu o bâtă de lemn? Cu un cuțit sau un pistol mai merge – dar cu o bâtă de lemn? Şi cum a reuşit să-i care trupul până în port?

— Nu ştiu. Asta o să afle Murniers.

— Cum merge cu bărbatul pe care-l interogați?

— Bine, n-a recunoscut încă nimic, dar o va face. Sunt convins că a fost implicat în traficul de droguri, la fel ca şi bărbații din barca de salvare care a plutit până la țărm. Acum îl las să aştepte, să se gândească la situația în care se află.

Putnis se întoarse în biroul lui, iar Wallander rămase complet nemişcat, încercând să înțeleagă situația. Se întrebă dacă Baiba Liepa ştia că prietenul ei, Upitis, fusese arestat pentru uciderea soțului ei. Revăzu cu ochii minții cabana de vânătoare din pădure şi-şi dădu seama că era posibil ca Upitis să se fi temut că Wallander ştia ceva ce l-ar fi silit să-i spargă capul cu o bâtă de lemn şi ofițerului suedez. Wallander îşi putea vedea toate ipotezele năruindu-se şi toate indiciile dispărând unul câte unul. Încercă să reasambleze piesele, ca să vadă dacă mai putea salva ceva.

După o oră de meditație adâncă, ajunse la concluzia că mai putea face doar un lucru – să se întoarcă în Suedia. Venise la Riga pentru că poliția letonă îi ceruse ajutorul. Nu putuse să-i ajute în niciun fel, iar acum că păreau să fi arestat un vinovat, nu mai avea niciun motiv să rămână. Nu avea ce face decât să-şi accepte propria confuzie, să accepte că ar fi putut fi interogat o noapte de bărbatul care s-ar putea dovedi a fi omul pe care-l căuta. Jucase rolul *domnului Eckers* fără să ştie nimic despre piesa în care credea că joacă. Singurul lucru rațional pe care putea să-l facă era să se întoarcă acasă cât mai repede posibil şi să uite toată treaba. Şi totuşi, nu prea voia să facă asta. Dincolo de toată agitația şi confuzia mai era ceva: teama şi sfidarea Baibei Liepa şi ochii obosiți ai lui Upitis. Îi trecu prin minte că mare parte din societatea letonă era mai presus de înțelegerea lui, dar şi că ar putea observa lucruri pe care alții nu le-ar putea vedea.

Se hotărî să mai aştepte câteva zile. Cum simțea nevoia de a face ceva practic, în loc să stea degeaba şi să viseze cu ochii deschişi în biroul lui, îi ceru sergentului Zids, care aştepta răbdător pe coridor, să-i aducă documentația tuturor cazurilor la care lucrase maiorul Liepa în ultimul an. Nu vedea nicio cale înainte, aşa că încercă să se întoarcă înapoi, în trecutul recent al maiorului. Poate ar fi găsit ceva în arhive care să-i ofere un indiciu.

Sergentul Zids îşi demonstră eficiența obişnuită întorcându-se după o jumătate de oră cu un teanc de dosare prăfuite. Şase ore mai târziu, sergentul Zids era răguşit şi se plângea de dureri de cap. Wallander nu permise nici lui Zids, nici lui însuşi, o pauză de masă: examinaseră dosarele unul câte unul, iar sergentul Zids tradusese, explicase, răspunse întrebărilor lui Wallander şi continuă să traducă. Acum ajunseseră la ultima pagină a ultimului raport din ultimul dosar, iar Wallander trebui să facă față dezamăgirii.

Aflase că, în ultimul an al vieții lui, maiorul Liepa arestase un violator, un hoț care terorizase una dintre suburbiile Rigăi de multă vreme, rezolvase două cazuri de falsificare de timbre poştale şi descoperise autorii a trei crime, dintre care două se petrecuseră în familii în care victima şi criminalul se cunoşteau. Nu găsi nicio urmă din ce Baiba Liepa pretindea că era adevărata lui misiune. Nu începea nicio îndoială că maiorul Liepa fusese un investigator conştiincios şi uneori chiar pedant, dar asta fu tot ce putu spicui din munca lui zilnică. Când îl trimise pe Zids să returneze dosarele, îi trecu prin minte că singurul lucru remarcabil din ele era ceea ce lipsea. Maiorul Liepa trebuia să-şi fi păstrat undeva informațiile obținute din investigațiile făcute sub acoperire, Wallander era sigur de asta. Nu putea să le fi ținut pe toate doar în mintea lui. Nu se îndoia de riscul de a fi prins, deci cum s-ar fi putut gândi în mod serios să facă o anchetă pentru viitor fără să lase o mărturie undeva? Ar fi putut fi călcat de un autobuz şi nu ar fi rămas nicio consemnare a activității lui. „Trebuie să existe un dosar scris undeva şi cineva trebuie să ştie unde e." Oare Baiba Liepa ştia de el? Sau Upitis? Mai exista şi altă persoană în trecutul maiorului, o persoană pe care-o ascunsese şi de soția lui? „Orice secret pe care-l încredințăm altei persoane poate fi o povară pentru aceasta", îi spusese Baiba Liepa, iar acelea erau sigur vorbele soțului ei.

Sergentul Zids se întoarse de la arhive.

— Maiorul Liepa mai avea şi alți membri ai familiei în afară de soția lui? îl întrebă Wallander.

— Nu ştiu, răspunse el, dar sigur ştie doamna Liepa.

Wallander încă nu voia să-i pună această întrebare Baibei Liepa. Se gândi că de-acum încolo nu avea ce face decât să urmeze ce părea procedura normală în locul acela şi să nu transmită informații şi confidențe inutile, ci să acționeze de unul singur conform agendei personale.

— Trebuie să existe un dosar personal al maiorului Liepa, spuse el. Aş vrea să-l văd.

— Nu am acces la el, spuse sergentul Zids. Numai câțiva oameni pot avea acces la arhivele personale.

Wallander arătă spre telefon.

— Sună pe cineva care are acces, îi spuse el. Spune-i că ofițerul de poliție suedez vrea să vadă dosarul personal al maiorului Liepa.

Sergentul Zids reuşi, în cele din urmă, să-l contacteze pe colonelul Murniers, care-i promise că dosarul maiorului Liepa va fi adus imediat. După trei sferturi de oră era pe biroul lui Wallander. Avea o copertă roşie şi primul lucru pe care-l văzu când îl deschise fu chipul maiorului. Era o poză veche, dar fu surprins să vadă că înfățişarea maiorului nu se schimbase aproape deloc în ultimii zece ani.

— Tradu-mi! Îi spuse lui Zids.

Sergentul dădu din cap.

— Nu sunt autorizat să văd conținutul dosarelor roşii, spuse el.

— Dac-ai avut voie să iei dosarul, cum să n-ai voie să traduci şi conținutul lui pentru mine?

Sergentul Zids dădu din cap cu tristețe.

— Nu sunt autorizat, spuse el.

— Te autorizez eu. Tot ce trebuie să faci e să-mi spui dacă maiorul Liepa mai avea şi alți membri ai familiei în afară de soție. Apoi o să-ți ordon să uiți totul.

Fără tragere de inimă, sergentul Zids se aşează şi răsfoi hârtiile. Wallander avu impresia că Zids atingea hârtiile cu dezgust, de parcă ar fi fost cadavre.

Maiorul Liepa avea un tată. Conform dosarului, avea acelaşi prenume ca fiul lui, Karlis, şi era un şef de poştă pensionat cu adresa în Ventspils. Wallander îşi aminti de broşura pe care doamna cu buze roşii de la hotel i-o arătase: conținea detalii despre o excursie pe coastă şi în oraşul

Ventspils. Tatăl maiorului Liepa avea şaptezeci şi patru de ani şi era văduv. Wallander studie faţa maiorului încă o dată şi împinse dosarul la o parte. În acel moment, Murniers intră în cameră. Sergentul Zids se ridică grăbit în picioare şi încercă să se distanţeze cât de mult putea de dosarul roşu.

— Aţi găsit ceva interesant? întrebă Murniers. Ceva ce ne-a scăpat?

— Nimic. Tocmai voiam să trimit dosarul înapoi la arhivă.

Sergentul luă dosarul şi ieşi din cameră.

— Cum merge interogatoriul bărbatului pe care l-aţi arestat? întrebă Wallander.

— O să cedeze, spuse Murniers cu răceală. Sunt sigur că am prins omul potrivit, chiar dacă colonelul Putnis pare să se îndoiască.

„Şi eu mă îndoiesc, se gândi Wallander. Poate-o să vorbesc cu Putnis despre asta când o să ne-ntâlnim diseară. Şi-o să-ncercăm să aflăm pe ce ne bazăm îndoielile."

Se hotărî pe loc că era vremea să pornească singur pe un drum singuratic care să-l scoată din confuzie. Nu mai avea niciun motiv să-şi ţină gândurile doar pentru el însuşi, „în ţara orbilor, chiorul e împărat", îşi spuse în gând. De ce să se limiteze la fapte când adevărul era denaturat în toate felurile?

— M-a mirat foarte tare ceva ce mi-a spus maiorul Liepa în timpul şederii lui în Suedia, spuse el. N-am înţeles clar ce-a vrut să spună. A băut mult whisky, dar mi s-a părut că sugera că unii dintre colegii lui nu ar fi tocmai de încredere.

Murniers nu se arătă deloc surprins de vorbele lui Wallander.

— Era un pic beat, bineînţeles, continuă Wallander, simţindu-se puţin ruşinat că-şi vorbea de rău un coleg mort, dar cred că bănuia că unul din superiorii lui avea înţelegeri secrete cu diferite reţele criminale de-aici din Letonia.

— O afirmație interesantă, chiar dacă a venit de la un om beat, spuse Murniers gânditor. Dacă a folosit cuvântul „superiori" putea să se refere doar la colonelul Putnis şi la mine.

— Nu mi-a dat niciun nume, spuse Wallander.

— V-a spus motivele bănuielilor lui?

— A vorbit despre traficul de droguri. Despre noi rute prin Europa de Est. Credea că erau imposibil de folosit acele rute pentru trafic fără nişte persoane de rang înalt protejând activitatea asta.

— Asta-i ciudat. Maiorul Liepa mi s-a părut întotdeauna o persoană deosebit de rațională. Un om cu o conştiință foarte specială.

„E indiferent, se gândi Wallander. Ar putea fi aşa pentru că maiorul Liepa avea dreptate?"

— La ce concluzii ați ajuns? îl întrebă Murniers.

— La niciuna. Doar mă gândeam să vă spun şi-asta.

— Ați făcut bine, spuse Murniers. Poate ar trebui să-i vorbiți despre asta şi colegului meu, colonelul Putnis.

Murniers plecă. Wallander îşi puse haina pe el şi-l găsi pe sergentul Zids pe coridor. Când se întoarse la hotel, se întinse pe pat şi dormi o oră. Se forță să facă un duş rapid şi rece şi se îmbrăcă cu costumul bleumarin pe care şi-l adusese din Suedia. Puțin după ora şapte seara coborî în holul de la intrare, unde sergentul Zids, rezemat de biroul de la recepție, îl aştepta.

Colonelul Putnis stătea la țară, destul de departe, la sud de Riga. În timpul călătoriei, lui Wallander îi trecu prin minte că întotdeauna era dus cu maşina prin Letonia în timpul nopții. Se mişca în întuneric şi gândea în întuneric. Stând pe bancheta din spate, i se făcu dintr-odată dor de casă. Înțelese că acesta fusese declanşat de ambiguitatea misiunii lui. Se holbă în întuneric şi se hotărî că ar fi bine

să-şi sune tatăl a doua zi. Tatăl lui sigur l-ar fi întrebat când se întorcea acasă. „În curând, îi va spune. În curând."

Sergentul ieşi de pe drumul principal şi conduse printre porți înalte de metal. Aleea colonelului Putnis era cel mai îngrijit drum de țară pe care Wallander îl văzuse în timpul şederii lui în Letonia. Sergentul Zids opri lângă o terasă luminată de reflectoare de grădină. Wallander avu senzația intensă că era în altă țară. Când ieşi din maşină şi văzu că tot ce era în jurul lui nu mai era vechi şi întunecat, lăsă Letonia în urmă.

Colonelul Putnis îi aştepta pe terasă şi-i întâmpină. Renunțase la uniforma de poliție în favoarea unui costum bine croit, care-i aminti lui Wallander de hainele purtate de morții din barca de salvare. Lângă el stătea soția lui, o femeie mult mai tânără decât el. Wallander socoti că nu avea nici treizeci de ani. Când fură prezentați, Wallander observă ca ea vorbea o engleză excelentă, iar Wallander intră în frumoasa vilă cu senzația specială de bine pe care o simte cineva după încheierea unei călătorii lungi şi obositoare. Colonelul Putnis, cu un pahar de cristal cu whisky în mână, îi arătă casa şi nu făcu niciun efort de a-şi ascunde mândria. Wallander putu să vadă camerele mobilate cu piese importate din vest, care dădeau casei un aer luxos, dar temperat.

„Fără îndoială că aş fi fost ca acest cuplu dacă aş fi trăit într-o țară unde totul pare ori pe cale de a dispărea, ori de a se nărui", se gândi el. Dar casa trebuie să-l fi costat foarte mulți bani şi era surprins că un colonel de poliție putea câştiga atât de mult. „Mită, se gândi el. Mită şi corupție." Dar apoi îşi alungă gândul imediat. Nu-i cunoştea pe colonelul Putnis şi pe soția lui, Ausma. Dacă mai existau averi de familie în Letonia, în ciuda faptului că cei de la guvernare avuseseră aproape cincizeci de ani ca să schimbe toate legile financiare? Ce ştia el despre asta? Nimic.

Cinară la lumina unui candelabru înalt. Wallander înțelese din conversație că şi Ausma lucra în poliție, dar la alt sector. Avu impresia că munca ei era secretă şi-i trecu prin cap că ar putea face parte din departamentul local al KGB-ului leton. Ea îi puse multe întrebări despre Letonia, iar vinul îl încurajă să fie comunicativ, în ciuda eforturilor de a se controla.

După cină, Ausma dispăru în bucătărie să prepare cafeaua. Putnis servi coniac într-o cameră de zi în care erau grupate mai multe fotolii frumoase din piele. Wallander nu şi-ar fi putut permite niciodată asemenea mobilă oricât de mult ar fi muncit, iar gândul îl înfurie. Simți o vagă răspundere personală. Era ca şi cum – dacă n-ar fi protestat – ar fi contribuit la mitele care-l făceau pe colonelul Putnis să-şi permită casa pe care-o avea.

— Letonia e o țară a marilor contraste, spuse el, încurcându-se în cuvintele englezeşti.

— Nu e şi Suedia la fel?

— Ba da, dar nu e aşa de evident ca aici. Ar fi inimaginabil pentru un polițist suedez să trăiască într-o casă ca asta.

Colonelul Putnis îşi întinse mâinile de parcă ar fi vrut să se scuze.

— Eu şi cu soția mea nu suntem bogați, spuse el, dar am făcut economii mulți ani. Eu am cincizeci şi cinci de ani acum şi aş vrea să am o bătrânețe confortabilă. E ceva rău în asta?

— Nu vorbesc despre bine şi rău, spuse Wallander, vorbesc despre diferențe. Când l-am întâlnit pe maiorul Liepa, a fost prima dată când am cunoscut pe cineva din țările baltice. Am avut impresia că venea dintr-o țară foarte săracă.

— Sunt mulți oameni săraci aici, nu pot să neg asta.

— Aş vrea să ştiu cum stau lucrurile de fapt.

Privirea colonelului Putnis era pătrunzătoare.

— Mă tem că nu-nțeleg întrebarea.

— În legătură cu mitele. Corupția. Legăturile dintre organizațiile infracționale şi politicieni. Aş vrea să aflu răspunsul la ceva ce mi-a spus maiorul Liepa când a fost în apartamentul meu din Suedia. Ceva ce-a spus când era aproape la fel de beat cum sunt eu acum.

Colonelul Putnis îl privi cu un zâmbet.

— Bineînțeles. Bineînțeles c-o să-ți explic dacă o să pot, dar mai întâi trebuie să aflu ce a zis maiorul Liepa.

Wallander îi repetă citatul inventat pe care-l prezentase şi colonelului Murniers cu câteva ore mai devreme.

— Nereguli se mai ivesc, chiar şi în forțele de poliție letone, spuse Putnis. Mulți ofițeri de poliție au salarii mici, iar tentația de a accepta mită e foarte mare. Dar, în acelaşi timp, trebuie să spun că maiorul Liepa avea o tendință de a exagera circumstanțele dominante ale societății noastre. Sinceritatea şi sârguința lui erau admirabile, bineînțeles, dar, din când în când, se făcea vinovat de confuzia faptelor cu preconcepțiile lui emoționale.

— Vrei să spui că exagera?

— Din păcate, cred că da.

— Chiar şi-atunci când pretindea că un polițist de rang înalt era profund implicat în activități criminale?

Colonelul Putnis îşi încălzi paharul de coniac în mâini.

— Trebuie să se fi referit ori la colonelul Murniers, ori la mine, spuse el. Asta mă surprinde. Acuzația lui e şi nefondată, şi irațională.

— Dar trebuie să fie o explicație.

— Poate maiorul Liepa credea că eu şi Murniers îmbătrânim prea repede, spuse Putnis zâmbind. Poate era nemulțumit că stăteam între el şi promovarea lui.

— Maiorul Liepa nu mi-a lăsat impresia unui om foarte preocupat de cariera lui.

Putnis dădu din cap cu un aer de înțelepciune.

— Lasă-mă să-ți sugerez o explicație plauzibilă, spuse el, dar te atenționez că trebuie să rămână doar între noi.

— De obicei nu trădez oamenii care-mi fac confesiuni.

— Acum zece ani, colonelul Murniers a cedat unei slăbiciuni regretabile, spuse Putnis. A fost prins luând mită de la directorul unei fabrici de textile care fusese arestat din cauza suspiciunii de deturnare de fonduri. Banii primiți de Murniers au fost priviți ca o răsplată pentru că a închis ochii la faptul că unora dintre colegii infractori ai arestatului li s-a oferit ocazia de a ascunde anumite documente care ar fi putut fi probe hotărâtoare în acel caz.

— Ce s-a-ntâmplat după aceea?

— Afacerea a fost muşamalizată. Omul de afaceri a primit o pedeapsă simbolică şi, după un an, a fost numit directorul celei mai mari fabrici de cherestea din țară.

— Ce s-a-ntâmplat cu Murniers?

— Nimic. A rămas plin de remuşcări. A fost suprasolicitat în perioada aceea şi trecea printr-un divorț lung şi dureros. Tribunalul care a primit sarcina judecării cazului a decis că delictul ar trebui să fie iertat. Poate maiorul Liepa a presupus, greşit, că o slăbiciune temporară era de fapt un defect cronic de caracter. Asta e singura explicație pe care ți-o pot oferi. Pot să-ți mai torn nişte coniac?

Wallander îi întinse paharul. Ceva ce-i spusese colonelul Putnis, dar şi Murniers, mai devreme, nu-i dădea pace, deşi nu putea şti exact ce. Chiar atunci Ausma intră cu tava de cafea şi începu să-i povestească lui Wallander cu mare entuziasm despre toate locurile frumoase pe care trebuia să le vadă înainte de a pleca din Riga. În timp ce o asculta, anxietatea lui sâcâitoare se cufundă în adâncul minții. Ceva de o importanță crucială îi fusese spus, ceva greu observabil: dar îi atrăsese atenția chiar şi-aşa.

— Poarta suedeză, spuse Ausma. N-ați văzut monumentul nostru de pe vremea când Suedia era una dintre marile puteri ale Europei?

— Cred că mi-a scăpat.

— Suedia încă e o mare putere şi astăzi, spuse colonelul Putnis. O țară mică, dar foarte invidiată pentru bogățiile ei.

Temându-se să nu piardă firul vagilor bănuieli pe care le înregistrase intuitiv, Wallander se scuză şi merse la baie. Încuie uşa şi se aşeză. În urmă cu mulți ani, Rydberg îl învățase importanța urmăririi imediate a unui indiciu care părea a fi chiar sub nasul lui şi de aceea era greu de văzut, în sfârşit, înțelese. Ceva ce-i spusese Murniers, dar care fusese contrazis de colonelul Putnis cu doar câteva clipe mai devreme, folosind aproape aceleaşi cuvinte.

Murniers vorbise despre rațiunea maiorului Liepa, iar colonelul Putnis despre lipsa lui de rațiune. Cu privire la ceea ce Putnis binevoise să-i spună despre Murniers, poate nu era aşa de greu de înțeles; dar cum Wallander stătea acolo pe capacul de la toaletă îşi dădu seama că se aştepta ca Putnis şi Murniers să aibă păreri opuse.

„Îl bănuim pe Murniers, spuse Baiba Liepa. Credem că a fost trădat."

„Poate am înțeles totul greşit, se gândi Wallander. Poate că văd în Murniers ceea ce ar trebui să caut la Putnis. Cel care mi-a vorbit de maiorul Liepa ca de un om rațional era cel de la care mă aşteptam să gândească opusul." Încercă să-şi amintească vocea lui Murniers şi-i trecu prin minte că colonelul i-ar fi putut sugera mai mult. Maiorul Liepa era o persoană rațională, un polițist rațional: asta ar sugera că bănuielile lui erau corecte.

Reflectă asupra acelei afirmații şi-şi dădu seama că fusese prea grăbit în acceptarea suspiciunilor şi informațiilor transmise lui la mâna a doua sau a treia. Trase apa în baie şi se întoarse la cafeaua şi la coniacul lui.

— Fiicele noastre, spuse Ausma, întinzându-i două portrete înrămate. Aida şi Lija.

— Şi eu am o fată, spuse Wallander. Se numeşte Linda.

Pentru restul serii conversaţia rătăci fără scop de la un subiect la altul, iar Wallander îşi dori să poată face un gest prin care să le-arate dorinţa de-a pleca fără să pară nepoliticos. Cu toate astea, de-abia pe la unu noaptea, Zids opri în faţa hotelului Latvia. Wallander adormise pe bancheta din spate şi-şi dădu seama că băuse mai mult decât ar fi trebuit. A doua zi va fi epuizat şi va avea parte şi de o mahmureală.

Se-ntinse în pat şi rămase privind în întuneric multă vreme înainte de a dormi. Cei doi colonei se contopiră într-o singură imagine. Nu s-ar fi împăcat cu el însuşi niciodată dacă ar fi plecat acasă fără să facă tot ce-i stătea în puteri ca să arunce lumină asupra cazului morţii maiorului Liepa. „Există nişte legături, se gândi el. Maiorul Liepa, morţii din barca de salvare, arestarea lui Upitis. Toate sunt legate. Doar că eu încă nu pot vedea tot lanţul evenimentelor. Şi, dincolo de capul meu, de cealaltă parte a peretelui ăsta subţire, sunt oameni invizibili care-mi înregistrează fiecare răsuflare. Poate că vor nota şi vor raporta faptul că stau aici treaz câteva ore înainte să adorm. Poate că ei cred că asta-i ajută să-mi citească gândurile." Un camion singuratic trecu cu zgomot pe strada de sub camera lui. Chiar înainte să adoarmă, se gândi că trecuseră deja şase zile de când era în Riga.

13

Când Wallander se trezi a doua zi dimineaţă, era la fel de obosit şi de mahmur precum se temea că va fi. Tâmplele-i zvâcneau şi, când se spălă pe dinţi, crezu că o să vomite. Îşi dizolvă două pastile pentru dureri de cap într-un pahar cu

apă şi se gândi nostalgic la capacitatea lui de a bea tărie seara, care acum era de domeniul trecutului.

Îşi examină faţa în oglindă şi observă că începea să semene tot mai mult cu tatăl lui. Mahmureala nu-l făcea să se simtă doar amărât şi că pierduse ceva pentru totdeauna, dar îl făcea să observe şi primele semne ale bătrâneţii pe faţa lui palidă şi umflată. Coborî în sala de mese la şapte şi jumătate dimineaţa, bău o ceaşcă de cafea şi-şi împinse pe gât un ou prăjit. Se simţi mai bine cu nişte cafea în sistem. Avea jumătate de oră doar pentru el, până când sergentul Zids trebuia să vină să-l ia şi repetă încă o dată faptele complicatului şir de evenimente care începuse când cei doi morţi bine îmbrăcaţi plutiseră până la ţărmul de la Mossby Strand. Încercă să asimileze descoperirea pe care o făcuse în noaptea precedentă, posibilitatea că ar fi putut fi foarte bine să fie Putnis, şi nu Murniers cel care trăgea sforile din umbră, dar gândul acesta doar îl ducea înapoi la început. Nimic nu era clar. Înţelese că o anchetă în Letonia se făcea în condiţii foarte diferite de cele care se aplicau în Suedia. Adunarea probelor şi aflarea lanţului de evenimente era mult mai complicată pe fundalul întunecat al unui stat totalitar.

„Poate că primul lucru care trebuie să fie hotărât aici e dacă o crimă trebuie investigată sau nu, se gândi el, sau dacă ar trebui să intre în categoria «non-crimelor».” I se păru că va trebui să-şi dubleze eforturile ca să obţină explicaţii de la cei doi colonei. După cum stăteau lucrurile în acel moment, nu putea şti dacă i se închideau sau i se deschideau uşi invizibile.

În cele din urmă se ridică şi merse să-l caute pe sergentul Zids. Pe când înaintau cu maşina prin Riga, combinaţia de clădiri vechi şi pieţe înspăimântătoare şi sinistre îl umplu din nou cu un fel special de melancolie pe

care nu-l mai simțise înainte. Își imagina că oamenii care Stăteau în stațiile de autobuz sau treceau grăbiți pe trotuare simțeau aceeași dezolare și se cutremură la acel gând. I se făcu din nou dor de casă, deși nu știa sigur ce anume de acasă îl făcea să se simtă așa.

Telefonul sună în timp ce-și deschise ușa biroului. Îl trimise pe sergentul Zids să-i aducă niște cafea.

— Bună dimineața, îi spuse Murniers, iar Wallander își putu da seama că posomorâtul colonel era în toane bune. Ați avut o seară plăcută?

— Am savurat cea mai bună mâncare pe care am gustat-o de când am venit în Riga, îi răspunse Wallander, dar mă tem că am băut prea mult.

— Moderația e o virtute necunoscută în țara asta, îi spuse Murniers. Din câte am înțeles, succesul Suediei se bazează pe abilitatea ei de a trăi cumpătat.

Înainte ca Wallander să se poată gândi la un răspuns potrivit, Murniers continuă.

— Am un document foarte interesant pe biroul din fața mea, spuse el. Cred că o să v-ajute să uitați că ați băut prea mult din excelentul coniac al colonelului Putnis.

— Ce fel de document?

— Mărturisirea lui Upitis. Scrisă și semnată în timpul nopții.

Wallander nu spuse nimic.

— Mai sunteți acolo? întrebă Murniers. Poate c-ar trebui să veniți în biroul meu imediat.

Pe coridor, Wallander se întâlni cu sergentul Zids și cu cana în mână intră în biroul lui Murniers. Colonelul stătea la biroul lui, cu zâmbetul lui obosit și alese un dosar de pe birou în timp ce Wallander se așează.

— Aici avem mărturisirea criminalului, Upitis, spuse el. Va fi o adevărată plăcere pentru mine să v-o traduc. Păreți surprins.

— Sunt, spuse Wallander. Dumneavoastră l-aţi interogat?

— Nu. Colonelul Putnis i-a ordonat căpitanului Emmanuelis să se ocupe de interogatoriu. S-a descurcat mai bine decât ne aşteptam. Sunt sigur că Emmanuelis e un ofiţer de poliţie cu un viitor strălucit.

Wallander detectă o notă de ironie în vocea lui Murniers? Sau aşa era tonul normal al vocii unui ofiţer de poliţie obosit şi deziluzionat?

— Aşadar, Upitis, beţivul colecţionar de fluturi şi poet, s-a hotărât să facă o mărturisire completă, continuă Murniers. Împreună cu alţi doi indivizi, Messrs Bergklaus şi Lapin, recunoaşte că l-a ucis pe maiorul Liepa la primele ore ale dimineţii de 23 februarie. Cei trei bărbaţi au luat asupra lor îndeplinirea unui contract privind viaţa maiorului Liepa. Upitis pretinde că nu ştie cine e în spatele acelui contract şi asta e probabil adevărat. Contractul a trecut prin multe mâini până să ajungă la adresa potrivită. De vreme ce era vorba despre viaţa unui ofiţer de poliţie de rang înalt, suma implicată era considerabilă. Upitis şi ceilalţi doi domni au împărţit recompensa, care corespunde cu aproximativ salariul pe o sută de ani al unui muncitor de-aici din Letonia. Contractul a fost făcut acum mai bine de două luni – cu mult înainte de a pleca maiorul Liepa în Suedia. Persoana care a comandat crima nu a propus un termen limită: esenţial era ca Upitis şi complicii lui să nu dea greş. Apoi, brusc, asta s-a schimbat. Cu trei zile înainte de crimă, când maiorul Liepa era încă în Suedia, Upitis a fost contactat de un intermediar şi i s-a cerut să termine cu maiorul imediat ce se întoarce în Riga. Nu i s-a dat niciun motiv pentru grabă, dar suma de bani oferită a crescut şi o maşină a fost pusă la dispoziţia lui Upitis. Upitis trebuia să viziteze un cinematograf din oraş, Spartak, ca să fiu mai exact, în fiecare zi, dimineaţa şi seara. Pe una dintre

coloanele negre care susțin clădirea, cineva trebuia să scrie ceva – genul de scriere pe care voi, cei din vest, o numiți graffitti –, iar când asta apărea, maiorul Liepa trebuia lichidat imediat. Scrierea aceea a apărut în dimineața zilei în care trebuia să se întoarcă maiorul Liepa. Upitis i-a contactat imediat pe Bergklaus şi pe Lapin. Intermediarul le-a spus că maiorul Liepa va fi momit să iasă din apartamentul lui târziu, în seara aceea. Ce se-ntâmpla după aceea depindea doar de ei. Evident, asta le-a cauzat celor trei criminali probleme destul de mari. Au presupus că maiorul Liepa va fi înarmat, că va fi vigilent şi că, probabil, se va împotrivi. Asta însemna că trebuiau să lovească atunci când ieşea din clădire. Fireşte, aveau toate şansele să rateze.

Murniers se opri brusc şi îl privi pe Wallander.

— Vorbesc prea repede? întrebă el.

— Nu. Cred că pot să vă urmăresc.

— Au mers cu maşina pe strada unde locuia maiorul Liepa, continuă Murniers. Au scos becul felinarului din faţa intrării şi s-au ascuns în întuneric, înarmaţi cu diferite arme. Înainte de asta, au fost într-un bar şi s-au încurajat reciproc bând cantităţi mari de tărie. Când maiorul Liepa a ieşit pe uşă, au atacat. Upitis susține că Lapin a fost cel care l-a lovit în ceafa. Când o să-i aducem pe Lapin şi pe Bergklaus, nu mă-ndoiesc că vor da vina unul pe celălalt. Spre deosebire de legea suedeză, a noastră ne permite să condangăm mai mult de un om dacă se dovedeşte imposibil de stabilit care e adevăratul criminal. Maiorul Liepa a căzut pe trotuar, a venit maşina, iar cadavrul a fost înghesuit pe bancheta din spate. În drum spre port şi-a revenit, după care se zice că Lapin l-ar mai fi lovit din nou în cap. Upitis pretinde că maiorul Liepa era mort când l-au dus la chei. Intenția lor era să dea impresia că maiorul Liepa a fost victima unui accident – dar au dat greş, se pare că Upitis şi

complicii lui nu prea au făcut mari eforturi să deruteze poliția.

Murniers azvârli raportul înapoi pe biroul lui.

Gândurile lui Wallander se întoarseră înapoi la seara petrecută la cabana de vânătoare, la Upitis, la întrebările lui şi la raza de lumină ce venea de la uşa de după care cineva asculta.

„Credem că maiorul Liepa a fost trădat, îl bănuim pe colonelul Murniers."

— De unde puteau să ştie că maiorul Liepa se întorcea acasă în ziua aceea? întrebă el.

— Probabil cineva care lucrează pentru Aeroflot a fost mituit. Până la urmă, există liste de pasageri. Cu siguranță vom verifica şi asta,

— De ce a fost omorât maiorul?

— Zvonurile se răspândesc repede într-o societate ca a noastră. Poate maiorul Liepa era prea incomod ca să-i mai tolereze anumiți infractori puternici.

Wallander se gândi pentru o clipă înainte de a pune următoarea întrebare. Ascultase relatarea lui Murniers despre mărturisirea lui Upitis şi-şi dădu seama că era ceva greşit – foarte greşit. Chiar dacă ştia că era o minciună, nu putea ghici adevărul. Minciunile se completau una pe alta, iar ceea ce se întâmplase cu adevărat şi motivele erau imposibil de zărit.

Înțelese că nu mai avea alte întrebări de pus. Nu mai existau întrebări, doar declarații vagi şi inutile.

— Trebuie să ştiți că niciun cuvânt din declarația lui Upitis nu e sincer, spuse el.

Murniers îl privi atent.

— De ce n-ar fi sincer?

— Pentru simplul motiv că Upitis nu l-a ucis pe maiorul Liepa, evident. Toată mărturisirea e bine ticluită. Trebuie să fi fost forțat să o facă. Dacă nu cumva a înnebunit.

— De ce n-ar fi putut un infractor ca Upitis să-l omoare pe maiorul Liepa?

— Pentru că l-am întâlnit, spuse Wallander. Am vorbit cu el. Sunt convins că, dacă cineva din țara asta poate fi eliberat de suspiciunea de a-l fi omorât pe maiorul Liepa, acea persoană e Upitis.

Uimirea lui Murniers nu putea fi prefăcută.

„Aşa că nu era el cel care stătea în întuneric la cabana de vânătoare, ascultând, înțelese Wallander. Dar atunci, cine a fost? Baiba Liepa? Sau colonelul Putnis?"

— Spuneți că l-ați întâlnit pe Upitis?

Wallander se hotărî brusc să mai încerce încă o dată cu adevărul spus pe jumătate. N-avea de ales, trebuia s-o protejeze pe Baiba Liepa.

— A venit în camera mea de la hotel şi mi s-a prezentat. L-am recunoscut când colonelul Putnis mi l-a arătat prin oglinda falsă din camera interogatoriului. Când a venit să mă vadă, mi-a spus că era un prieten de-al maiorului Liepa.

Murniers stătea drept şi încordat pe scaunul lui, cu toată atenția îndreptată spre ceea ce Wallander tocmai îi spusese.

— Ciudat, zise el. Foarte ciudat.

— A venit să mă vadă ca să-mi spună că bănuia că maiorul Liepa fusese ucis de unul dintre colegii lui.

— De poliție?

— Da. Upitis spera că-l voi putea ajuta să afle ce s-a întâmplat. Dar n-am nicio idee cum a aflat că era un polițist suedez în Riga.

— Ce altceva v-a mai spus?

— Prietenii maiorului Liepa n-aveau nicio dovadă, dar maiorul le-a spus că se simțea amenințat.

— Amenințat de cine?

— De cineva din poliție. Poate şi de KGB.

— De ce s-ar fi simțit amenințat?

— Din acelaşi motiv pentru care Upitis crede că infractorii din Riga au decis că maiorul ar trebui lichidat. E o legătură evidentă.

— Ce legătură?

— Faptul că Upitis a avut dreptate în două privinţe, chiar dacă trebuie să fi minţit o dată.

Murniers sări de pe scaun şi se ridică în picioare. Wallander se întrebă dacă el, ofiţerul de poliţie din Suedia, şi-a depăşit atribuţiile, şi-a forţat norocul, dar felul în care-l privea Murniers îi sugeră că aproape îl implora.

— Colonelul Putnis trebuie să afle lucrurile astea, îi spuse Murniers.

— Într-adevăr, spuse Wallander. Trebuie să le afle.

Zece minute mai târziu, Putnis intră pe uşă. Wallander nu avu ocazia de a-i mulţumi pentru cină înainte ca Murniers, vorbind agitat şi energic în letonă, să-i povestească ce tocmai îi spusese Wallander despre întâlnirea cu Upitis. Wallander era sigur că expresia feţei lui Putnis îi va arăta dacă el fusese una dintre umbrele din noaptea aceea petrecută în cabana de vânătoare, dar nu-i arătă nimic. Wallander încercă să se gândească la o posibilă explicaţie pentru care Upitis ar fi făcut o mărturisire falsă, dar totul era atât de confuz şi de misterios că renunţă repede la încercare.

Reacţia lui Putnis fu foarte diferită de cea a lui Murniers.

— De ce n-aţi mai spus nimănui până acum că l-aţi mai întâlnit pe infractorul Upitis? întrebă el.

Wallander nu ştiu ce să spună. Înţelese că rupsese legătura de încredere dintre ei, dar, în acelaşi timp, se întrebă dacă era doar o coincidenţă că luase cina cu familia Putnis chiar în seara în care Upitis făcuse presupusa mărturisire. Oare existau simple coincidenţe într-un stat

totalitar? Nu spunea Putnis tot timpul că prefera să-şi interogheze singur prizonierii?

Indignarea lui Putnis se potoli la fel de repede precum apăruse. Zâmbi din nou şi-şi puse mâna pe umărul lui Wallander.

— Upitis, poetul şi colecţionarul de fluturi, e un mare şmecher, îi spuse el. Trebuie să recunosc că e o mişcare foarte isteaţă de a îndepărta bănuiala de la el prin abordarea unui poliţist suedez care vizitează Riga, dar nu e nimic fals în mărturisirea lui. Mă aşteptam să cedeze. Cazul uciderii maiorului Liepa e rezolvat. Asta înseamnă că nu mai aveţi niciun motiv de a mai rămâne în Riga. O să mă ocup de aranjamentele pentru întoarcerea dumneavoastră acasă imediat. O să transmitem mulţumirile ministerului de externe suedez prin canalele oficiale.

Atunci înţelese Wallander cum era organizată acea conspiraţie gigantică. Putu să vadă nu doar scopul ei şi ingeniosul amestec de adevăr şi minciună, de piste false şi de adevărate lanţuri de evenimente, dar îi şi deveni clar că maiorul Liepa fusese poliţistul priceput şi onorabil pe care-l crezuse de la-nceput. Înţelese teama Baibei Liepa la fel de bine precum îi înţelegea şi sfidarea. Deşi urma să fie obligat să se întoarcă acasă, ştia că va trebui s-o revadă. Îi datora asta şi ştia că avea o obligaţie faţă de maiorul mort.

— Bineînţeles c-o să mă-ntorc acasă, spuse el, dar o să stau până mâine. Am avut prea puţin timp ca să văd frumosul oraş în care-am stat – mi-am dat seama de asta aseară, în timp ce vorbeam cu soţia dumneavoastră.

Se adresa ambilor colonei, cu excepţia ultimei părţi, care era adresată doar lui Upitis.

— Sergentul Zids e un ghid excelent, continuă el. Sper că voi beneficia de serviciile lui pentru tot restul zilei, chiar dacă munca mea aici s-a terminat.

— Bineînțeles, spuse Murniers. Poate că ar trebui să sărbătorim faptul că toată ciudățenia asta e pe cale să se termine. Ar fi o lipsă de politețe din partea noastră dacă v-am lăsa să zburați înapoi acasă fără să vă dăruim un suvenir sau să bem pentru sănătatea dumneavoastră.

Wallander se gândi la seara care urma. Inese l-ar fi aşteptat în clubul de noapte al hotelului şi s-ar fi prefăcut că e amanta lui, ca să-l ducă la întâlnirea cu Baiba Liepa.

— Haideți să fim discreți, spuse el. Suntem polițiști, până la urmă, nu actori care ne sărbătorim succesul debutului. Pe lângă asta, am ceva programat pentru diseară. O tânără domniță a fost de acord să-mi țină companie.

Murniers zâmbi şi scoase o sticlă de vodcă dintr-un sertar al biroului.

— N-am vrea să stricăm asta, spuse el. Haideți să bem în sănătatea dumneavoastră aici şi acum!

„Se grăbesc, se gândi Wallander. Nu ştiu cum să mă scoată mai repede din țara asta."

Băură în cinstea lui. Wallander ridică paharul spre cei doi colonei şi se întrebă dacă va descoperi vreodată cine semnase ordinul care dusese la asasinarea maiorului Liepa. Acesta era singurul lucru de care se mai îndoia, singurul lucru pe care nu-l ştia. Putnis sau Murniers? Ceea ce era destul de sigur acum era că maiorul Liepa avusese dreptate. Cercetările lui secrete îl conduseseră la un adevăr pe care-l luase cu el în mormânt, dacă nu cumva lăsase în urmă un dosar. Asta trebuia să ştie Baiba Liepa dacă voia să afle cine-i omorâse soțul, dacă fusese Murniers sau Putnis. Numai atunci ar putea descoperi de ce Upitis făcuse o mărturie falsă într-o încercare disperată de a afla care din colonei era vinovat de moartea maiorului.

„Iată-mă bând cu unul dintre cei mai periculoşi criminali pe care i-am întâlnit vreodată, se gândi Wallander. Problema e că nu ştiu care din cei doi e criminalul."

— Vă vom însoți până la aeroport mâine-dimineață, se-nțelege, spuse Putnis când terminară de băut.

Wallander părăsi secția centrală de poliție simțindu-se ca un prizonier proaspăt eliberat, mergând cu câțiva paşi în urma sergentului Zids. Merseră cu maşina pe străzi, iar sergentul îi arătă tot felul de locuri interesante. Wallander se uită şi dădu din cap, murmurând „da" şi „foarte frumos" când se cuvenea. Dar gândurile lui erau la kilometri distanță. Se gândea la Upitis şi la alegerea pe care, evident, fusese nevoit s-o facă. Ce-i şoptise Murniers sau Putnis la ureche? Cu ce îl amenințase? Wallander cu greu îndrăznea să-şi imagineze. Poate Upitis avea şi el o Baiba Liepa, poate avea copii. Mai împuşcau copii în Letonia? Sau era suficient să amenințe că fiecare uşă le va fi închisă în viitor, că viitorul lor se va sfârşi înainte de-a începe? Oare aşa funcționa un stat totalitar? Ce alegere făcuse Upitis? Îşi salvase viața, familia şi pe Baiba Liepa pretinzând că el e criminalul? Wallander încercă să-şi amintească puținele lucruri pe care le ştia despre procesele înscenate care duseseră la o serie de nedreptăți îngrozitoare de-a lungul istoriei comunismului. Upitis se încadra în acel tipar într-un fel sau altul. Wallander ştia că nu va putea înțelege niciodată cum pot fi forțați oamenii să recunoască crime pe care nu le-ar fi comis nicicând, să recunoască uciderea intenționată şi cu sânge rece a celui mai bun prieten.

„N-o să ştiu niciodată, se gândi el. N-o să ştiu niciodată ce s-a-ntâmplat şi asta e foarte bine pentru că, oricum, nici n-o să înțeleg vreodată. Dar Baiba Liepa ar înțelege şi ea trebuie să afle. Cineva e în posesia testamentului şi a mărturiei maiorului Liepa, investigația lui nu s-a sfârşit, continuă, dar e în afara legii şi se face în ascuns, undeva unde nu numai spiritul maiorului o supraveghează. Eu caut «paznicul» şi asta e ceva ce Baiba Liepa ar trebui să ştie. Trebuie să ştie că undeva e un secret care nu trebuie să se

piardă. E ascuns cu atâta dibăcie că nimeni în afară de ea nu va fi în stare să-l găsească şi să-l înţeleagă. Ea era omul lui de încredere, ea era îngerul maiorului într-o lume în care toţi ceilalţi îngeri erau căzuţi."

Sergentul Zids opri în faţa unei porţi din vechiul zid al cetăţii Riga, iar Wallander ieşi din maşină, înţelegând că trebuia să fie Poarta suedeză despre care-i vorbise doamna Putnis. Se-nfioră. Se făcuse din nou frig. Cercetă absent zidul crăpat de cărămidă şi încercă să descifreze nişte semne străvechi gravate pe el. Renunţă aproape imediat şi se întoarse la maşină.

— Mergem mai departe? întrebă sergentul.

— Da, spuse Wallander. Vreau să văd tot ce e de văzut.

Ştia că lui Zids îi plăcea să conducă şi, singur pe bancheta din spate, în ciuda frigului, în ciuda privirii constante a sergentului în oglinda retrovizoare, prefera maşina în locul camerei lui de hotel. Se gândea la seara care trebuia să vină şi la cât de important era ca nimic să nu împiedice întâlnirea lui cu Baiba Liepa. Pentru o clipă, se gândi s-o contacteze la universitate şi să-i spună tot ce ştia pe un coridor pustiu. Dar habar n-avea ce materie preda şi nici măcar nu ştia daca nu cumva erau mai multe universităţi în Riga.

Dar îi mai trecu şi altceva prin minte. Scurtele întâlniri pe care le-avusese cu Baiba Liepa, chiar dacă erau pe fugă şi umbrite de perspectiva tristă a plecării, fuseseră mai mult decât nişte simple discuţii despre o moarte bruscă. Aveau un conţinut emoţional mult mai mare decât cel cu care era obişnuit. În adâncul minţii lui putea auzi vocea supărătoare a tatălui lui plângându-se de fiul lui rătăcitor, care nu numai că devenise poliţist, dar fusese şi destul de prost încât să se îndrăgostească de văduva unui poliţist leton.

Oare asta era? Chiar se îndrăgostise de Baiba Liepa?

De parcă sergentul Zids i-ar fi citit gândurile, îşi scoase mâna afară şi arătă spre o clădire lungă şi urâtă, spunându-i că era o parte a Universităţii din Riga. Wallander privi edificiul sumbru de cărămidă prin geamul aburit al maşinii. Undeva în el era Baiba Liepa. Toate clădirile oficiale din această ţară arătau ca nişte închisori şi lui Wallander i se părea că toţi locatarii lor erau, cu adevărat, prizonieri. Ca maiorul şi ca Upitis, care era acum un prizonier în adevăratul sens al cuvântului, erau prinşi într-un coşmar fără de sfârşit.

Dintr-odată, se simţi obosit de-atâta învârtit încoace şi-ncolo în maşină cu sergentul şi-i ceru să se întoarcă la hotel. Fără să ştie de ce, îi ceru să revină după el la ora două după-amiaza.

Zări imediat pe unul dintre bărbaţii în gri şi-i trecu prin minte că nu mai era nevoie de atâta prefăcătorie din partea coloneilor. Merse la sala de mese şi se aşeză intenţionat la altă masă, ignorând faţa speriată a chelnerului care veni să-l servească. „Pot să stârnesc o mare agitaţie dacă refuz să cooperez cu departamentul guvernamental care se ocupă de plasarea meselor", se gândi el furios. Se trânti pe scaun, comandă o bere şi şnaps, apoi simţi că furunculul care-i ieşea pe fesă din când în când îi reapăruse şi asta îl făcu mai furios. Rămase în sala de mese mai bine de două ore şi, de câte ori i se golea paharul, îi făcea semn chelnerului şi-i comanda să i-l umple din nou. Cum se îmbăta tot mai tare, mintea i-o lua razna şi, într-o izbucnire sentimentală, îşi imagină cum ar fi s-o ia pe Baiba Liepa în Suedia cu el. Când plecă din sala de mese, nu se putu abţine să nu-i facă cu mâna bărbatului în gri care-l supraveghea de pe o canapea. Luă liftul până în camera lui, se întinse pe pat şi adormi. Mult mai târziu, cineva începu să bată la o uşă din capul lui. Îi luă ceva timp să realizeze că era sergentul cel care ciocănea în uşa lui. Wallander sări din pat, strigă la el

să aştepte şi-şi spălă faţa cu apă rece. Îi ceru sergentului să-l scoată din oraş şi să-l ducă într-o pădure unde ar putea să se plimbe şi să se pregătească pentru întâlnirea cu „iubita” care trebuia să-l ducă la Baiba Liepa.

Era frig în pădure, pământul era tare sub picioarele lui şi lui Wallander i se păru că se găsea într-o situaţie imposibilă. „Trăim într-o vreme în care şoarecii vânează pisicile, se gândi el. Dar nici asta nu-i adevărat, pentru că nimeni nu mai ştie cine sunt şoarecii şi cine sunt pisicile. Aşa se descrie exact situaţia mea. Cum mai pot să fiu poliţist când nimic nu mai e ceea ce pare a fi, când nimic nu mai are sens? Nici măcar Suedia, ţara pe care am crezut odată că o înţeleg, nu mai e o excepţie. Acum un an am condus maşina într-o stare avansată de ebrietate, dar n-am fost pedepsit pentru că colegii mei s-au unit să mă apere – încă un caz în care infractorul dă mâna cu cel care-l urmăreşte?”

Când mergea printre brazi, în timp ce Zids îl aştepta în limuzina neagră, se hotărî să solicite postul de la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Ajunsese la momentul în care o asemenea decizie era inevitabilă. Fără nicio îndoială, fără să fie nevoie să se convingă singur, înţelese că era timpul să plece.

Gândul îl făcu să se simtă mai bine şi se întoarse la maşină. Merseră înapoi în Riga. Îşi luă rămas-bun de la sergent şi-şi luă cheia de la recepţie, unde i se înmână un bilet de la colonelul Putnis, care-l informa că zborul lui spre Helsinki va pleca la 9.30, în dimineaţa următoare. Merse până sus în camera lui, făcu o baie în apa călduţă şi se culcă. Mai avea trei ore până când trebuia să se întâlnească cu Inese şi revăzu tot ce se întâmplase încă o dată. Încercă să se pună în locul maiorului şi-şi imagină câtă scârbă trebuie să fi simţit Karlis Liepa. Scârbă şi un sentiment de neputinţă pentru că avea probe, dar nu putea să facă nimic

cu ele. Pătrunsese până-n centrul corupției în care era implicat ori Putnis, ori Murniers sau poate chiar amândoi, întâlnind infractori care creaseră o situație pe care nici Mafia nu reuşise s-o realizeze: infracționalitatea controlată de stat. Liepa văzuse, văzuse prea multe şi fusese asasinat. Undeva era mărturia lui, dosarele investigației lui şi dovada lui. Wallander se ridică drept din patul lui. Neglijase cea mai gravă consecință a acelei mărturii. Trebuie să li se fi întâmplat şi lui Putnis, şi lui Murniers. Ar fi ajuns la aceeaşi concluzie şi ar fi fost la fel de dornici să găsească dovada pe care maiorul Liepa o ascunsese. Teama lui reveni. Nimic n-ar fi mai uşor decât să se aranjeze dispariția unui ofițer de poliție suedez. Se putea aranja un accident, o investigație a crimei care era de fapt doar un joc de cuvinte şi un sicriu de zinc ar fi putut fi trimis în Suedia, cu cele mai profunde condoleanțe.

Probabil deja bănuiau că ştia prea multe. Sau decizia rapidă de a-l trimite acasă era un semn că credeau că nu ştia nimic?

„Aici nu pot să am încredere în nimeni, se gândi Wallander. Sunt de unul singur şi trebuie să fac ca Baiba Liepa, să hotărăsc cui mă pot destăinui şi să risc să fac o alegere care s-ar putea dovedi o greşeală. Dar sunt izolat, în timp ce în jurul meu sunt ochi şi urechi care nu ar ezita să mă trimită pe ultimul drum, ca pe maior. Poate că încă o discuție cu Baiba Liepa ar fi prea riscantă."

Se ridică din pat şi stătu la fereastră, uitându-se peste acoperişuri. Se făcuse întuneric, era aproape şapte seara, iar el trebuia să se hotărască.

„Nu sunt un om curajos, se gândi el. Cu atât mai puțin, sunt un polițist indiferent față de moarte şi care-şi asumă riscuri fără să ezite. Ce mi-ar plăcea cel mai mult ar fi să investighez furturi fără vărsare de sânge şi fraude într-un colț liniştit al Suediei."

Apoi se gândi la Baiba, la teama şi la curajul ei şi înţelese că nu va mai avea pace pentru tot restul zilelor lui dacă o va dezamăgi. Se îmbrăcă la costum şi coborî scările la puţin timp după ora opt seara. În holul de la intrare era alt bărbat îmbrăcat în gri, cu alt ziar, dar, de data asta, Wallander nu se mai deranjă să-i facă cu mâna. Chiar dacă era doar începutul serii, clubul de noapte era deja plin. Îşi făcu loc cu coatele prin mulţime, trecu pe lângă câteva femei care-i zâmbiră îmbietor şi, în cele din urmă, ajunse la o masă goală. Ştia că n-ar trebui să bea nimic, dar, când un chelner veni la masa lui, comandă un whisky chiar şi-aşa. Nu era nicio trupă pe scenă, dar muzica suna din boxele suspendate de tavanul negru, încercă să recunoască oamenii din acea lume întunecoasă şi crepusculară, dar erau doar umbre şi voci înăbuşite de o muzică îngrozitoare.

Inese apăru de nicăieri şi-şi jucă rolul cu o siguranţă care-l surprinse. Nu mai era nici urmă din domnişoara timidă pe care o întâlnise în urmă cu câteva zile. Avea un machiaj strident şi era îmbrăcată provocator cu o fustă mini, iar el îşi dădu seama că nu era pregătit pentru o astfel de mascaradă. El îşi întinse mâna să o salute, dar ea îl ignoră şi se aşeză ca să-l sărute.

— Nu putem să plecăm acum, îi spuse ea. Fă-mi cinste cu ceva de băut. Râzi. Prefă-te că eşti bucuros că mă vezi.

Ea bău whisky şi fumă nervos, stând cu ochii pe intrarea clubului. Wallander încercă să joace rolul unui bărbat de vârstă mijlocie flatat de atenţia unei femei tinere. Încercă să străbată zidul sonor şi să-i povestească despre lungul tur al oraşului făcut cu sergentul Zids pe post de ghid. Când Wallander îi spuse că se va întoarce acasă a doua zi, ea tresări. Se întrebă cât de implicată era, dacă făcea parte din cercul de „prieteni” la care se referise Baiba Liepa, prietenii ale căror vise erau garanţia că viitorul ţării lor nu va fi aruncat la câini. „Dar nu pot să am încredere

nici în ea, se gândi Wallander. Şi ea ar putea duce o viaţă dublă, neavând de ales sau ca un ultim truc disperat."

— Plăteşte acum, spuse ea. O să plecăm imediat.

Wallander observă că reflectoarele se îndreptaseră spre scenă, iar formaţia, cu jachete roz de mătase, începuse să-şi acordeze instrumentele. Plăti chelnerul, iar Inese zâmbi, prefăcându-se că-i şoptea nimicuri dulci la ureche.

— E o uşă în spate, lângă toalete, îi spuse ea. E încuiată, dar, dacă baţi în ea, cineva o să-ţi deschidă. O să intri într-un garaj. Acolo o să fie un Moskvici alb cu o apărătoare galbenă peste roata dreaptă din faţă. Maşina nu e încuiată. Urcă-te pe bancheta din spate. Eu o să vin la puţin timp după tine. Zâmbeşte-mi acum, şopteşte-mi ceva la ureche, sărută-mă. Apoi pleacă.

Făcu ce i se spusese, apoi se ridică în picioare. Lângă toalete, ciocăni într-o uşă metalică şi imediat auzi o cheie învârtindu-se. Oamenii intrau şi ieşeau din toalete, dar nimeni nu păru să-i acorde vreo atenţie în timp ce ieşi prin uşă şi intră în garaj. „Sunt într-o ţară cu intrări şi ieşiri secrete, se gândi el. Se pare că nimic nu se-ntâmplă la vedere aici."

Garajul era înghesuit, prost luminat şi mirosea a ulei de motor şi benzină. Wallander putu să vadă un camion cu o roată lipsă, nişte biciclete şi apoi Moskviciul alb. Nu era nici urmă de bărbatul care-i deschisese uşa. Wallander încercă portiera maşinii. Nu era încuiată. Se aşeză pe bancheta din spate şi aşteptă. La puţin timp după asta, apăru şi Inese. Era evident că se grăbea. Porni motorul, uşile garajului se deschiseră şi ieşi din hotel, întorcând spre stânga ca să se îndepărteze de străzile largi care înconjurau blocul ce găzduia hotelul Latvia. Observă că se uita tot timpul în oglinda retrovizoare şi tot schimba direcţia, urmând traseul de pe o hartă invizibilă. După aproximativ douăzeci de minute de curbe şi viraje, păru mulţumită că nu erau

urmăriți. Îi ceru o țigară lui Wallander, iar el îi aprinse una. Trecură peste un pod lung de fier şi intrară într-un labirint de fabrici mizerabile şi grupuri interminabile de blocuri arătând ca nişte barăci. Wallander nu fu sigur dacă recunoscu sau nu clădirea în fața căreia se opri.

— Grăbeşte-te, îi spuse ea. N-avem mult timp.

Baiba Liepa îi lăsă să intre şi schimbă câteva vorbe în grabă cu Inese. Wallander se întrebă dacă deja i se spusese că va pleca din Riga în următoarea dimineață, dar ea nu-i spuse nimic, doar îi luă haina şi o aşeză pe spătarul unui scaun. Inese dispăruse şi erau din nou doar ei doi în camera liniştită cu perdelele grele. Wallander nu ştia cum să înceapă, ce-ar fi trebuit să spună, aşa că făcu ceea ce Rydberg îi spusese de multe ori: „Spune lucrurilor pe nume, nu poți să înrăutățeşti situația, spune lucrurilor pe nume!"

Ea se trânti pe canapea ca şi cum ar fi fost cuprinsă de o durere bruscă atunci când el îi spuse că Upitis mărturisise că-i omorâse soțul.

— Nu-i adevărat, şopti ea.

— Mi s-a tradus mărturisirea lui, îi spuse el. Pretinde că a avut doi complici.

— Nu-i adevărat! țipă ea de parcă s-ar fi rupt un baraj. Inese apăru din întuneric şi se uită la Wallander. El ştiu imediat ce trebuia să facă. Se îndreptă spre canapea şi-şi puse brațele în jurul Baibei, care tremura şi plângea în hohote. Wallander avu destul timp să se întrebe dacă plângea pentru că Upitis comisese un act de trădare strigător la cer, imposibil de înțeles, sau pentru că adevărul fusese suprimat printr-o mărturisire falsă şi forțată. Plângea frenetic şi se agăța de el de parcă ar fi suferit un atac prelung şi dureros.

Privind în urmă, lui Wallander i se păru că acela fusese momentul în care-şi dăduse foc la valiză şi începu să accepte că era îndrăgostit de Baiba Liepa. Înțelese că

dragostea pe care o simțea se născuse din nevoia altei persoane de el. Se întrebă rapid dacă mai simțise vreodată aşa ceva.

Inese veni cu două ceşti de ceai. Mângâie rapid capul Baibei, iar văduva maiorului se opri din plâns aproape imediat. Fața îi era palidă.

Wallander îi spuse tot ce se-ntâmplase şi că se va întoarce în Suedia în dimineața următoare. Îi spuse toată povestea pe care reuşise s-o înțeleagă şi rămase surprins de cât de convingător părea. În cele din urmă, reuşi să-i vorbească şi despre secretul care trebuia să existe undeva, iar ea dădu din cap în semn de înțelegere.

— Da, spuse ea. Trebuie să fi ascuns ceva departe. Trebuie să fi avut nişte notițe. O mărturie adevărată nu poate consta doar din gânduri nescrise.

— Dar tu nu ştii unde este?

— Nu mi-a spus nimic despre aşa ceva.

— E cineva care ar putea şti?

— Nimeni. Mi se destăinuia numai mie.

— Dar îl avea şi pe tatăl lui din Ventspils, nu-i aşa?

Ea se uită mirată la el.

— Am aflat şi despre el, spuse Wallander. M-am gândit că ar fi o posibilitate.

— Ținea foarte mult la tatăl lui, spuse ea. Dar nu i-ar fi încredințat niciodată nişte documente.

— Atunci unde le-ar fi putut ascunde?

— Nu în apartamentul nostru. Asta ar fi fost prea periculos. Poliția ar fi întors toată clădirea pe dos dacă ar fi crezut că era ceva ascuns acolo.

— Gândeşte-te, îi spuse Wallander. Întoarce-te în timp, încearcă să-ți aminteşti. Unde ar fi putut să le-ascundă?

Ea dădu din cap.

— Nu ştiu.

— Trebuie să fi prevăzut că se putea întâmpla aşa ceva. Trebuie să fi presupus că tu vei înţelege, că vei şti că există o dovadă care te-aşteaptă s-o găseşti. Trebuie să fie într-un loc pe care numai tu îl poţi descoperi.

Brusc, ea îl strânse de mână.

— Trebuie să m-ajuţi, îi spuse ea. Nu poţi să pleci.

— Mi-e imposibil să rămân, îi spuse el. Coloneii n-ar înţelege niciodată de ce nu m-am întors în Suedia şi cum aş putea rămâne aici fără ca ei să ştie?

— Poţi să te întorci, îi spuse ea, încă ţinându-i strâns mâna. Ai o iubită aici. Poţi să te-ntorci ca turist.

„Dar eu sunt îndrăgostit de tine, îi spuse el în gând. Nu de Inese."

Dădu din cap. Avea o iubită în Riga, dar nu era Inese.

Nu-i spuse nimic, iar ea nu încercă să-l facă să vorbească. Părea sigură că el se va întoarce. Inese se întoarse în cameră, dar până atunci Baiba Liepa îşi revenise din şocul prin care trecuse când auzise de mărturisirea făcută de Upitis.

— În ţara noastră poţi muri dacă spui ceva, îi zise ea, şi poţi muri dacă nu spui nimic. Sau dacă spui ce nu trebuie. Sau dacă vorbeşti cu oamenii cu care nu trebuie. Dar Upitis e puternic. Ştie că nu-l vom abandona. Ştie că noi ştim că mărturisirea lui nu e sinceră. De asta vom câştiga la sfârşit.

— Veţi câştiga?

— Noi cerem doar adevărul, spuse ea. Cerem doar decenţă, ceva fundamental. Libertatea de a trăi în libertatea pe care alegem s-o trăim.

— Asta-i prea mult pentru mine, spuse el. Eu vreau să ştiu cine l-a ucis pe maiorul Liepa. Vreau să ştiu de ce au plutit cei doi morţi până la coasta suedeză.

— Întoarce-te aici şi te voi învăţa totul despre ţara mea, îi spuse Baiba Liepa. Nu doar eu, ci şi Inese.

— Nu ştiu, spuse Wallander.

Baiba Liepa se uită la el.

— Nu poți fi un om care-şi dezamăgeşte semenii, spuse ea. Dac-ai fi aşa, Karlis s-ar fi înşelat. Iar el nu se-nşela niciodată.

— Nu e posibil, îi repetă Wallander. Dacă m-aş întoarce aici, coloneii ar afla imediat. Mi-ar trebui o identitate falsă, un paşaport fals.

— Asta se poate aranja, spuse Baiba Liepa dornică. Doar dacă o să ştiu că te întorci.

— Sunt un polițist, îi spuse Wallander. Nu pot să-mi risc viața călătorind prin lume cu un paşaport falsificat.

Regretă cele spuse în momentul în care-i ieşiră cuvintele din gură. O privi pe Baiba Liepa în ochi şi văzu chipul maiorului mort.

— Bine, spuse el încet. O să mă-ntorc.

Seara trecu şi se făcu miezul nopții. Wallander încercă s-o ajute pe Baiba Liepa să găsească un indiciu despre locul în care maiorul ar fi putut să-şi ascundă dovada. Concentrarea ei era imperturbabilă, dar nu putură găsi urme niciunde. În cele din urmă, discuția lor se sfârşi încetul cu încetul.

Wallander se gândi la câinii care-l căutau pe undeva prin întuneric – câinii coloneilor care nu se opreau niciodată din căutare. Cu o senzație crescândă de irealitate, înțelese că era atras într-un complot care îl va aduce înapoi în Riga ca să investigheze o crimă în secret. Va fi un polițist din afara poliției într-o țară complet necunoscută, iar acest polițist din afara poliției va încerca să afle adevărul despre cazul unei crime pe care mulți oameni îl priveau ca deja rezolvat şi terminat. Ştia că toată această aventură era o nebunie, dar nu-şi putea lua ochii de la chipul Baibei Liepa, iar vocea ei era aşa de convingătoare că nu putea să-i reziste.

Era aproape ora două dimineața când Inese îi anunță că trebuiau să termine. Îl lăsă singur cu Baiba Liepa şi îşi luară rămas-bun unul de la altul în linişte.

Baiba se aplecă înainte şi-l sărută pe obraz.

— Avem prieteni în Suedia, îi spuse ea. O să te contacteze. O să ajute la organizarea întoarcerii ale.

Inese îl duse cu maşina înapoi spre hotel. În timp ce se apropiau de pod, ea dădu din cap privind în oglinda retrovizoare.

— Acum ne urmăresc. Trebuie să părem foarte îndrăgostiți şi să ne despărțim cu greu când o să ne luăm rămas-bun în fața hotelului.

— O să fac tot ce pot, spuse Wallander. Poate ar trebui să-ncerc să te conving să urci până în camera mea.

Ea începu să râdă.

— Sunt o fată cuminte, spuse ea, dar când te-ntorci poate o să ajungem şi până acolo.

Ea plecă, iar el rămase o vreme în frigul năprasnic, încercând să pară distrus de plecarea ei.

A doua zi zburară spre casă via Helsinki.

Coloneii îl escortară prin aeroport şi-şi luară un cald rămas-bun de la el. „Unul din aceşti bărbați l-a omorât pe maior, îşi spuse Wallander în sinea lui. Sau amândoi?" Dar cum putea un polițist din Ystad să afle ce se-ntâmplase cu adevărat?

Seara târziu ajunse înapoi acasă şi descuie uşa apartamentului lui din Mariagatan. Deja toate întâmplarea începuse să se şteargă din memorie, să semene cu un vis şi i se părea că n-o va mai vedea niciodată pe Baiba Liepa. Va trebui să jelească moartea soțului ei fără să afle vreodată ce se-ntâmplase.

Luă o gură din whisky-ul pe care şi-l cumpărase în avion. Înainte de a se culca petrecu multă vreme ascultând-

o pe Maria Callas şi simţindu-se obosit şi neliniştit. Se întrebă cum se va termina totul.

14

La şase zile după întoarcere primi o scrisoare.

O găsi pe podeaua holului când se întoarse acasă după o zi lungă şi grea la secţie. Lapoviţa căzuse toată după-amiaza şi-şi petrecu ceva timp la intrare scuturându-şi hainele şi dând din picioare înainte să deschidă uşa.

Mai târziu se gândi că era ca şi cum se întărise pentru momentul în care aveau să-l contacteze. În adâncul minţii lui, ştiuse tot timpul că o vor face, dar tot nu se simţea pregătit pentru asta. Plicul de pe preş era unul banal şi maroniu – la început crezu că era un fel de reclamă pentru că avea numele unei companii tipărit în faţă. Îl puse pe măsuţa din hol şi uită complet de el. De-abia după ce-şi termină cina, un peşte gratinat care stătuse prea mult la frigider, îşi aminti de scrisoare şi merse s-o ia. Era de la florăria Lippman şi se miră pentru că nu era perioada potrivită a anului pentru ca o seră să trimită un catalog de produse. Era să-l arunce la coşul de gunoi, dar nu se putea abţine să nu se uite chiar şi la cele mai neinteresante reclame venite prin poştă înainte de a le arunca la gunoi. Era un obicei prost, pe care-l căpătase de la slujbă: putea fi ceva ascuns în broşurile colorate. Uneori i se părea că trăia viaţa unui om obligat să întoarcă fiecare piatră pe care-o întâlnea în drum. Întotdeauna trebuia să ştie ce se afla sub ea.

Când deschise plicul şi văzu o scrisoare de mână, îşi dădu seama că-l contactaseră. Lăsă scrisoarea pe masa din bucătărie în timp ce-şi făcu o cană de cafea. Avea nevoie de puţin timp înainte de a o citi. Când coborâse din avion pe aeroportul din Arlanda, acum o săptămână, se simţise uşor

neliniştit, dar şi uşurat că nu mai era într-o țară în care era supravegheat tot timpul şi, într-o izbucnire de spontaneitate neobişnuită, încercase să înceapă o conversație cu femeia de la controlul imigrației când îi înmână paşaportul prin geam.

— Ce bine-i acasă, spuse el, dar ea îl privi nepăsătoare şi îi împinse paşaportul înapoi fără ca măcar să-l deschidă.

„Asta e Suedia, se gândi el. Totul e vesel şi strălucitor la suprafață, aeroporturile noastre sunt construite în aşa fel încât nici praful şi nici întunericul să nu pătrundă vreodată în ele. Totul e vizibil, nimic nu e diferit de ceea ce pare a fi. Năzuința noastră națională, religia noastră, e acea siguranță înscrisă în constituția suedeză, care înştiințează toată lumea că a muri de foame e o nedreptate. Dar nu vorbim cu străinii decât dacă suntem nevoiți, pentru că tot ce e necunoscut ne poate răni, ne poate murdări podelele şi slăbi lumina neoanelor. Nu ne-am făurit niciodată un imperiu, aşa că nu a trebuit să vedem unul prăbuşindu-se, dar ne-am convins că am creat cea mai bună dintre lumile posibile şi, chiar dacă suntem mici, suntem păstrătorii privilegiați ai paradisului. Acum că petrecerea s-a încheiat, ne răzbunăm având cei mai neprietenoşi ofițeri ai controlului imigrației din întreaga lume."

Senzația de uşurare îi fu înlocuită aproape imediat de depresie. În lumea lui Kurt Wallander, în acest paradis uzat sau măcar parțial distrus, nu era niciun loc pentru Baiba Liepa. Nu şi-o putea imagina acolo, în acea lumină, sub toate acele tuburi de neon care nu se defectau niciodată. Cu toate astea, deja începuse să tânjească după ea şi, când îşi trase bagajul după el pe coridorul lung, ca de închisoare, spre terminalul intern, unde trebuia să aştepte legătura lui spre Malmö, deja începuse să viseze la întoarcerea lui în Riga, în oraşul în care câinii invizibili îl spionaseră. Zborul spre Malmö întârzia şi primise un cupon care-i dădea dreptul la un sendviş. Rămase multă vreme într-o cafenea,

privind aeronavele decolând şi aterizând pe ninsoare. Peste tot în jurul lui, bărbaţi în costume elegante vorbeau la telefoane mobile şi, spre mirarea lui, auzi un agent de vânzări care comercializa maşini de spălat vorbind repede la jucăria lui monstruoasă, spunând povestea lui Hansel şi Gretel unui copil. Găsi o cabină telefonică şi formă numărul fiicei lui. Spre mirarea lui, reuşi să ia legătura cu ea şi simţi imediat bucurie auzindu-i vocea. Cochetă rapid cu ideea de a sta câteva zile în Stockholm, dar îşi dădu seama că ea era prea ocupată, aşa că nu aduse vorba de subiect. În schimb, se gândi la Baiba, la frica şi curajul ei, şi se întrebă dacă ea chiar îndrăznea să creadă că ofiţerul de poliţie suedez nu o va dezamăgi. Dar ce putea să facă? Dacă s-ar fi întors, câinii i-ar fi adulmecat urma şi n-ar mai fi putut scăpa de ei.

Era seara târziu când aterizâ la Sturup. Nu era nimeni acolo să-l întâmpine, aşa că luă un taxi spre Ystad şi, de pe bancheta neagră din spate, vorbi despre vreme cu şoferul care conducea mult prea repede. Când nu mai avu nimic de spus despre ceaţă şi despre fulgii care dansau în lumina farurilor, i se păru dintr-odată că putea mirosi parfumul Baibei Liepa şi se îngrozi la gândul că n-ar mai putea s-o vadă niciodată.

*

A doua zi merse cu maşina să-şi vadă tatăl în Löderup. Asistentul la domiciliu îl tunsese şi lui Wallander i se păru că nu mai arătase aşa de sănătos de mulţi ani. Îi aduse o sticlă de coniac, iar tatăl lui dădu din cap mulţumit când văzu eticheta.

Spre mirarea lui, îi spuse tatălui lui despre Baiba Liepa. Stăteau în vechea magazie pe care tatăl lui o folosea ca atelier. Era un tablou neterminat pe şevalet, acelaşi peisaj invariabil. Wallander putu să vadă că avea să fie unul cu o ieruncă în colţul din stânga jos. Când ajunse cu sticla de

coniac, tatăl lui colora ciocul ieruncii, dar îşi puse pensula jos şi-şi şterse mâinile cu o cârpă mirosind a terebentină. Wallander îi spuse de călătoria lui la Riga şi apoi, fără să înţeleagă de ce, se opri din descrierea oraşului şi începu să-i povestească despre întâlnirea cu Baiba Liepa. Nu-i spuse că era văduva unui poliţist care fusese asasinat, îi spuse doar numele ei, că o întâlnise şi că-i era dor de ea.

— Are copii? îl întrebă tatăl lui.

Wallander dădu din cap în semn că nu.

— Poate avea copii?

— Cred că da. De unde să ştiu eu asta?

— Dar trebuie să ştii câţi ani are.

— E mai tânără decât mine. Cred că în jur de treizeci şi trei.

— Atunci poate să aibă copii.

— De ce vrei să ştii dacă poate să aibă copii?

— Pentru că cred că de asta ai tu nevoie.

— O am pe Linda.

— Unul nu ajunge. Un om trebuie să aibă cel puţin doi copii ca să înţeleagă despre ce e vorba. Adu-o în Suedia. Ia-o de nevastă!

— Nu-i aşa de uşor.

— Trebuie să faci totul aşa de complicat doar pentru că eşti poliţist?

„Iar începem, se gândi Wallander. Iar a luat-o razna. Cum încep o discuţie cu el, cum găseşte o scuză să se ia de mine că am intrat în rândul forţelor de poliţie."

— Poţi să păstrezi un secret? îl întrebă pe bătrân.

Tatăl lui îl privi neîncrezător.

— Cum să nu pot? îl întrebă el. Am cui să i-l spun?

— Mă gândesc să termin cu poliţia, spuse Wallander. S-ar putea să solicit altă slujbă. Paznic la fabrica de cauciucuri din Trelleborg. Am spus doar că s-ar putea.

Tatăl lui se holbă la el o vreme înainte să-i răspundă.

— Nu-i niciodată prea târziu ca să-ți vină mintea la cap, îi spuse el în cele din urmă. Singurul lucru pe care o să-l regreți e că ți-a luat atâta timp să te hotărăşti.

— Am spus doar că s-ar putea. N-am spus că e o hotărâre definitivă.

Dar tatăl lui nu-l mai ascultă. Se întoarse la şevalet şi termină ciocul ieruncii. Wallander stătu pe o sanie veche şi-l privi o vreme în tăcere. Apoi merse acasă, gândindu-se că n-avea cu cine vorbi. Avea patruzeci şi trei de ani şi n-avea cui se destăinui. Când murise Rydberg, devenise mai singur decât şi-ar fi imaginat vreodată. O mai avea doar pe Linda. Nu putea vorbi cu Mona, fosta lui soție. Devenise o străină pentru el şi nu ştia mai nimic despre viața ei în Malmö.

În timp ce trecea cu maşina pe lângă cotitura spre Kaseberga, se gândi să meargă la Kristianstad ca să-l viziteze pe Göran Boman, care lucra în poliția de-acolo. Poate ar fi reuşit să vorbească cu el despre tot ce i se întâmplase. Dar n-o făcu. Se prezentă la datorie după ce scrisese un raport pentru Björk. Martinsson şi ceilalți colegi îi puseră câteva întrebări la o cafea în cantină, dar îi deveni repede clar că nu erau cu adevărat interesați de nimic din ce-avea să le spună. Trimise prin poştă cererea pentru postul de la fabrica din Trelleborg şi îşi rearanjă mobila din birou într-o încercare de a reînvia ceva din entuziasmul pentru muncă. Björk păru să observe că nu mai avea tragere de inimă şi făcu un efort bine intenționat, dar inutil, de a-i ridica moralul cerându-i să țină o prelegere în locul lui la Clubul Rotary. El fu de acord s-o facă şi ținu un discurs nereuşit despre tehnologia în munca poliției, la prânz, la hotelul Continental. Uită fiecare cuvânt rostit din clipa în care se aşează pe scaun.

Într-o dimineață se trezi convins că se simțea rău. Merse la medicul secției de poliție şi i se făcu un control amănunțit. Doctorul nu-i găsi nicio problemă, dar îl sfătui

să continue să-şi supravegheze greutatea. Se întorsese din Riga într-o miercuri, iar sâmbătă seara merse cu maşina la un restaurant din Åhus unde era o formaţie care cânta o muzică potrivită pentru dans. După câteva dansuri, o psihoterapeută din Kristianstad, pe nume Ellen, îl invită la masa ei, dar el nu-şi putea scoate chipul Baibei Liepa din minte, îl urmărea ca o umbră, aşa că se scuză şi plecă mai devreme. O luă pe drumul de coastă de la Åhus şi opri în câmpul părăsit unde era talciocul în fiecare vară – anul trecut alergase pe-acolo ca un nebun, cu arma în mână, urmărind un criminal. Câmpul era acoperit cu puţină zăpadă, luna plină strălucea peste mare şi putea s-o vadă pe Baiba Liepa stând lângă el. Merse cu maşina înapoi la apartamentul lui din Ystad şi bău până nu mai ştiu de el. Dădu volumul radioului atât de tare că vecinii începuseră să bată în pereţi.

Se trezi duminică dimineaţa cu palpitaţii şi ziua deveni o prelungă aşteptare pentru ceva necunoscut şi inaccesibil.

Scrisoarea sosi luni. Stătea la masa din bucătărie, descifrând scrisul îngrijit. Era semnat de cineva ce se prezenta ca Joseph Lippman.

Sunteţi un prieten al ţării noastre, îi scria Joseph Lippman. Am fost informaţi în Riga despre minunata dumneavoastră muncă desfăşurată acolo. În scurt timp veţi primi veşti de la noi cu mai multe detalii despre călătoria dumneavoastră de întoarcere acolo. Joseph Lippman.

Wallander se întrebă în ce consta „munca minunată”. Şi cine erau cei care urmau să-l contacteze din nou?

Era enervat de concizia mesajului şi de tonul care dădea impresia unui ordin. El nu avea nimic de spus în chestiunea asta? El era sigur că nu-şi dăduse acordul pentru a intra într-un serviciu secret condus de oameni invizibili. Teama şi

îndoiala lui erau mai puternice decât hotărârea şi voinţa. Era adevărat că voia s-o revadă pe Baiba Liepa; dar n-avea încredere în motivele lui şi ştia că se purta ca un adolescent îndrăgostit lulea.

Cu toate astea, când se trezi marţi dimineaţă, bănui că, în adâncul inimii, deja se hotărâse. Merse cu maşina până la staţie, luă parte la o şedinţă tristă de sindicat, apoi merse să-l vadă pe Björk.

— Mă-ntrebam dacă aş putea să-mi iau concediul care mi se cuvine, îi spuse el.

Björk se holbă la el cu un amestec de invidie şi înţelegere profundă.

— Şi eu aş vrea să fac la fel, spuse el posomorât. Tocmai am citit un lung memoriu de la consiliul poliţiei naţionale. Mi-am imaginat toţi colegii din toate colţurile ţării făcând acelaşi lucru, fiecare om aplecat deasupra biroului. L-am citit de la un capăt la altul, apoi am stat aici gândindu-mă că habar n-am despre ce-i vorba în el. Se aşteaptă ca noi să comentăm mai multe documente mai vechi despre un mare plan de reorganizare, dar n-am nici cea mai vagă idee la care din acele documente se referă memoriul ăsta.

— Ia-ţi şi tu concediu, îi sugeră Wallander.

Björk împinse supărat o hârtie ce zăcea pe birou înaintea lui.

— Imposibil, spuse el. O să-mi pot lua concediu numai după ce o să mă pensionez. Dacă o să trăiesc atât de mult. Să ştii că ar fi o mare prostie să mori înhămat la o muncă grea. Ai zis că vrei să-ţi iei concediu?

— Mă gândesc să-mi petrec o săptămână la schi în Alpi. Dacă o să fac asta, s-ar putea să-ţi rezolv unele probleme cu munca de la miezul verii – o să pot lucra atunci şi o să aştept până la sfârşitul lui iulie ca să plec în vacanţă.

Björk dădu din cap.

— Chiar ai reuşit să găseşti un pachet de călătorie în perioada asta a anului? Am crezut că toate locurile au fost deja rezervate.

— Nu.

Björk ridică o sprânceană.

— Nu poate fi adevărat, chiar aşa e?

— O să merg cu maşina până în Alpi. Nu-mi plac vacanţele la pachet.

— Cui îi plac?

Björk adoptă brusc expresia serioasă pe care o arăta când considera că era necesar să amintească tuturor cine era şeful.

— Ce cazuri ai pe birou în momentul ăsta?

— Surprinzător de puţine. Atacul de la Svarte e cel mai presant dintre ele, dar e ceva de care se poate ocupa oricare altul.

— Când vrei să pleci? Azi?

— Joi mi-ar conveni.

— Cât timp vrei să stai?

— Am dreptul la zece zile.

Björk dădu din cap şi-şi făcu o notiţă.

— Cred că e o idee bună să-ţi iei concediu. În ultimul timp n-ai prea fost în apele tale.

— Poţi să mai spui asta o dată, îi zise Wallander în timp ce ieşea.

Îşi petrecu restul zilei lucrând la cazul atacului. Dădu diferite telefoane şi reuşi să răspundă şi la o solicitare a băncii cu privire la nişte încurcături legate de plata salariului. Tot timpul aştepta să se întâmple ceva. Căută în cartea de telefon a Stockholmului şi găsi câţiva oameni numiţi Lippman, dar nu era nimic în *Pagini Aurii* despre florăria Lippman.

La puţin timp după ora cinci după-amiaza, îşi făcu ordine în birou şi plecă acasă. Făcu un mic ocol şi opri în

faţa noului magazin de mobilă, intră înăuntru şi găsi un fotoliu de piele care i-ar fi plăcut pentru apartamentul lui, dar fu îngrozit de preţ. Opri la băcănia din Hamngatan ca să-şi cumpere nişte cartofi şi şuncă. Tânăra de la casă îi zâmbi şi păru să-l recunoască, şi-şi aminti că în urmă cu aproximativ un an îşi petrecu o zi încercând să dea de urma unui bărbat care jefuise magazinul. Merse cu maşina până acasă, îşi pregăti cina, apoi se trânti în faţa televizorului.

Îl contactară la puţin timp după ora nouă seara.

Telefonul sună şi un bărbat vorbind o suedeză stricată îi ceru să meargă la pizzeria de peste drum de hotelul Continental. Wallander se simţi dintr-odată sătul de toată treaba asta secretă şi-i ceru bărbatului să-şi spună numele.

— Am toate motivele să fiu neîncrezător, îi explică el. Vreau să ştiu în ce mă bag.

— Numele meu e Joseph Lippman. Eu v-am scris.

— Cine sunteţi dumneavoastră?

— Am o mică afacere.

— O seră?

— Se poate spune şi-aşa.

— Ce vreţi de la mine?

— Cred că m-am exprimat destul de clar în scrisoare.

Wallander închise. Oricum nu primea niciun răspuns. Îl înfuria faptul că era tot timpul înconjurat de feţe invizibile, care se aşteptau ca el să fie interesat şi să coopereze. Ce dovadă avea că Lippman nu era unul dintre acoliţii coloneilor letoni?

Nu-şi folosi maşina, ci merse pe jos prin Regementsgatan spre centrul oraşului. Se făcu nouă şi jumătate până ajunse la pizzerie. Erau oameni la vreo zece mese, dar nu văzu niciun om care ar fi putut fi Lippman. Îşi aminti ceva ce-l învăţase odată Rydberg. „Întotdeauna trebuie să hotărăşti dacă e mai bine să fii prima sau ultima

persoană care ajunge la un loc de întâlnire prestabilit." Nu ştia dacă avea vreo importanţă în cazul acesta. Se aşează la o masă din colţ, comandă o halbă de bere şi aşteptă.

Joseph Lippman apăru chiar înainte de zece. Până atunci Wallander începu să se întrebe dacă intenţia lui fusese să-l ademenească să iasă din apartament, dar, în clipa în care uşa se deschise şi omul intră, Wallander nu mai avu nicio îndoială că nou-sositul era Joseph Lippman. Avea peste şaizeci de ani şi purta un palton mult prea mare pentru el. Se mişca încet şi cu grijă printre mese, de parcă se temea să nu cadă sau să nu calce cumva pe vreo mină. Îi zâmbi lui Wallander, îşi dădu jos paltonul şi se aşeză în faţa lui. Era nelinişţit şi se uita peste tot în jurul lui. La una dintre mese stăteau doi bărbaţi care îl bârfeau de zor pe un treilea, care nu era cu ei.

Wallander crezu că Joseph Lippman era evreu. Cel puţin, arăta aşa cum credea Wallander că arăta un evreu tipic. Obrajii îi erau acoperiţi de o barbă căruntă şi aspră şi avea ochii negri după nişte ochelari fără ramă. Dar în fond, ce ştia Wallander despre aspectul fizic al evreilor? Nimic.

Ospătăriţa se apropie, iar Lippman comandă o ceaşcă de ceai. Era excesiv de politicos şi asta îl făcu pe Wallander să creadă că îndurase multe umilinţe de-a lungul vieţii.

— Vă sunt foarte recunoscător că aţi venit, îi spuse Lippman cu o voce joasă.

Wallander trebui să se aplece în faţă ca să audă ce-i spunea.

— Nu mi-aţi dat de ales, îi spuse el. Întâi o scrisoare, apoi un telefon. Poate ar trebui să începeţi prin a-mi spune cine sunteţi.

Lippman dădu din cap.

— Nu contează cine sunt. Dumneavoastră sunteţi cel important, domnule Wallander!

— Nu, spuse Wallander, enervându-se din nou. Trebuie să înțelegeți că nu am nicio intenție să ascult ce aveți să-mi spuneți dacă nu sunteți nici măcar pregătit să-mi dezvăluiți cine sunteți.

Ospătărița sosi cu ceaiul, iar ei aşteptară până când fură din nou singuri.

— Rolul meu e doar de organizator şi mesager, îi spuse Lippman. Cine vrea să ştie numele mesagerului? Nu contează. Ne întâlnim aici în seara asta, apoi eu o să dispar. Poate nu ne vom mai întâlni niciodată. Prin urmare, cel mai important nu e să mă destăinuiesc dumneavoastră, ci să luăm nişte decizii practice. Siguranța e întotdeauna o chestiune practică. În viziunea mea, afacerea încrederii e şi ea o chestiune practică.

— În cazul ăsta, am putea foarte bine să încheiem discuția asta imediat, îi spuse Wallander.

— Am un mesaj pentru dumneavoastră de la Baiba Liepa, îi spuse Lippman în grabă. Nu vreți nici măcar să-l auziți?

Wallander se linişti. Îl privi pe bărbatul care stătea în fața lui, cocoşat într-un mod ciudat, de parcă starea lui de sănătate ar fi fost atât de fragilă încât s-ar fi putut prăbuşi în orice moment.

— Nu vreau să aud nimic până nu aflu cine sunteți, îi spuse el în cele din urmă. E atât de simplu!

Lippman îşi dădu jos ochelarii şi-şi turnă cu grijă nişte lapte în ceai.

— Eu doar mă gândesc la binele dumneavoastră, domnule Wallander, îi spuse Lippman. În zilele noastre, de multe ori e mai bine să ştii cât se poate de puțin.

— Am fost în Letonia, îi spuse Wallander. Am fost acolo şi cred că ştiu cum e să fii supravegheat tot timpul şi verificat întotdeauna. Dar acum suntem în Suedia, nu în Riga.

Lippman dădu gânditor din cap.

— S-ar putea să aveți dreptate, spuse el. Poate că sunt doar un bătrân care nu mai poate observa cum se schimbă realitatea.

— O seră, îi spuse Wallander, într-o încercare de a-l ajuta. Nu cred că lucrurile au stat întotdeauna ca acum.

— Am venit în Suedia în toamna anului 1941, spuse Lippman, amestecând în ceaiul lui. Atunci eram tânăr şi aveam ambiția naivă de a deveni un pictor, un mare pictor. Era frig de crăpau pietrele şi se iveau zorile, când am văzut coasta Gotland. Acela a fost momentul în care am ştiut că am reuşit, în ciuda faptului că barca era găurită şi unii dintre tovarăşii mei de la bord erau grav bolnavi. Eram subnutriți, aveam tuberculoză. Cu toate astea, îmi amintesc clar acea dimineață geroasă. Era începutul lui martie şi m-am hotărât să pictez un tablou cu coasta suedeză care să simbolizeze libertatea. Aşa credeam că arăta poarta raiului. Rece şi înghețată, cu câteva stânci negre de-abia vizibile prin ceață. Dar n-am pictat niciodată acel tablou. În schimb, m-am făcut grădinar. Acum îmi câştig existența sugerând plantele decorative potrivite pentru diferite firme suedeze. Am observat cum oamenii, în special cei care lucrează pentru companiile care se folosesc de noua tehnologie informațională, au o nevoie imensă de a-şi ascunde aparatele printre plante verzi. Nu voi picta niciodată paradisul. Va trebui să mă mulțumesc cu faptul că l-am văzut. Ştiu că raiul are mai multe porți, la fel ca şi iadul. Trebuie să înveți să le deosebeşti, altfel eşti pierdut.

— Şi maiorul Liepa putea să facă asta?

Lippman nu reacționă la pomenirea maiorului de către Wallander.

— Maiorul Liepa ştia cum arătau porțile, spuse el, dar nu de asta a trebuit să moară. A murit pentru că a văzut cine intra şi ieşea prin acele porți. Oamenii care se tem de

lumină, pentru că lumina îi face vizibili în fața unor oameni ca maiorul Liepa.

Wallander avu impresia că Lippman era un om profund religios. Se exprima ca un preot în fața unei congregații.

— Mi-am trăit toată viața în exil, continuă Lippman. Primii zece ani, până la mijlocul anilor '50, am crezut că mă voi putea întoarce într-o zi în țara mea natală. Apoi au venit interminabilii ani '60 şi '70, când mi-am pierdut complet speranța. Numai cei mai vechi letoni exilați, numai letonii foarte bătrâni, foarte tineri şi cu adevărat nebuni credeau că lumea se va schimba în aşa fel încât într-o zi ne vom putea întoarce în patria mamă. Credeau într-o răsturnare de situație dramatică, în timp ce eu mă aşteptam la o încheiere lentă a tragediei care chiar şi-atunci părea completă. Dar, dintr-odată, au început să se întâmple nişte lucruri. Am primit veşti ciudate din patria noastră, veşti optimiste. Am văzut gigantica Uniune Sovietică cutremurându-se, de parcă ar fi fost cuprinsă, în sfârşit, de o febră latentă. Se poate întâmpla ceea ce n-am îndrăznit să credem? Încă nu ştim răspunsul la această întrebare. Ştim că putem fi păcăliți din nou să ne pierdem libertatea. Uniunea Sovietică e slăbită, dar poate fi doar o stare temporară. Noi nu avem prea mult timp la dispoziție. Maiorul Liepa ştia asta şi asta îl mâna înainte.

— Noi? întrebă Wallander. Care noi?

— Toți letonii din Suedia fac parte dintr-o organizație, îi răspunse Lippman. Am intrat în diferite organizații ca un substitut pentru patria noastră pierdută. Am încercat să ajutăm oamenii să-şi păstreze cultura, am creat diferite punți de legătură, am înființat fundații. Am ascultat strigăte de ajutor şi am încercat să le răspundem. Am luptat tot timpul ca să nu fim uitați. Organizațiile noastre din exil au fost calea noastră de a înlocui oraşele şi satele pe care le-am pierdut.

Uşa de sticlă se deschise şi intră un bărbat. Lippman reacționă imediat. Wallander îl recunoscu pe bărbat – numele lui era Elmberg şi era patronul unei benzinării locale.

— Nu aveți niciun motiv să vă alarmați, îi spuse el. Omul ăla n-a rănit nici măcar o muscă din ziua în care s-a născut. Mă-ndoiesc că s-a gândit vreodată la existența Letoniei. E patronul unei benzinării.

— Baiba Liepa v-a trimis un strigăt de ajutor, îi spuse Lippman. Ea vă cere să veniți. Are nevoie de ajutorul dumneavoastră.

Scoase un plic din buzunarul interior.

— De la Baiba Liepa, îi spuse el. Pentru dumneavoastră.

Wallander luă plicul. Nu era lipit, aşa că scoase cu grijă hârtia subțire de scris. Mesajul ei era scurt şi scris cu creionul, parcă în grabă.

„Există o mărturie şi un paznic, îi scria ea, dar mă tem că nu voi putea descoperi locul potrivit de una singură. Ai încredere în mesager cum ai avut odată în soțul meu. Baiba."

— Vă putem oferi tot ce aveți nevoie ca să ajungeți la Riga, spuse Lippman când Wallander puse scrisoarea jos.

— N-o să puteți să mă faceți invizibil!

— Invizibil?

— Dacă mă-ntorc în Riga, trebuie să devin altă persoană. Cum o să reuşiți să faceți asta? Cum o să-mi garantați siguranța?

— Va trebui să aveți încredere în noi, domnule Wallander. Dar nu avem prea mult timp.

Wallander îşi dădu seama că Lippman era tulburat, încercă să se convingă că nimic din ce se întâmpla în jurul lui nu era real. Dar ştia că aşa era lumea. Baiba Liepa lansase unul din miile de strigăte de ajutor care sunt trimise tot timpul de la un capăt la celălalt al continentelor. Acesta era destinat lui şi era dator să-i răspundă.

— Mi-am luat concediu de joi încolo, îi spuse el. Oficial, merg la schi în Alpi. Pot lipsi doar o săptămână.

Lippman îşi împinse ceaşca într-o parte. Expresia lui molatică şi melancolică fu înlocuită de o hotărâre înverşunată.

— E o idee excelentă, spuse el. În mod normal, un poliţist suedez merge în Alpi în fiecare iarnă ca să-şi încerce norocul pe pârtie. Pe ce rută călătoriţi?

— Via Sassnitz, apoi cu maşina prin fosta Germanie de Est.

— La ce hotel o să staţi?

— Habar n-am. N-am mai fost în Alpi până acum.

— Dar ştiţi să schiaţi?

— Da.

Lippman se adânci în gânduri. Wallander îi făcu semn ospătăriţei şi comandă o ceaşcă de cafea. Lippman dădu din cap absent când Wallander îl întrebă dacă mai voia ceai. În cele din urmă îşi dădu jos ochelarii şi îi frecă atent de mâneca sacoului.

— E o idee excelentă să mergeţi în Alpi, îi repetă el. Dar am nevoie de puţin timp ca să fac aranjamentele necesare. Mâine-seară cineva vă va suna şi vă va informa care feribot de dimineaţă ar trebui să-l luaţi de la Trelleborg. Orice veţi face, nu uitaţi să vă puneţi schiurile pe portbagajul de pe capotă. Împachetaţi-vă totul ca şi cum aţi merge cu adevărat în Alpi.

— Cum credeţi c-o să pot intra în Letonia?

— O să aflaţi tot ce trebuie să ştiţi pe feribot. Cineva vă va contacta. Va trebui să aveţi încredere în noi.

— Nu vă pot garanta că voi accepta planul vostru.

— Nu există garanţie în lumea noastră, domnule Wallander. Tot ce pot face e să vă promit că vom face tot ce ne stă în puteri ca să ne autodepăşim. Poate ar trebui să plătim acum şi să plecăm.

Îşi luară rămas-bun afară din pizzerie. Vântul se înteţise şi şuiera. Joseph Lippman îşi luă un rămas-bun grăbit înainte să dispară în direcţia gării. Wallander merse pe jos spre casă prin oraşul pustiu, gândindu-se la ceea ce-i scrisese Baiba Liepa.

„Câinii sunt pe urma ei, se gândi el. E speriată şi îngrijorată. Coloneii au înţeles şi faptul că maiorul trebuie să fi lăsat o mărturie undeva."

Înţelese că n-avea timp de pierdut. Nu mai era loc de teamă sau de îndoieli. Trebuia să răspundă strigătului ei de ajutor.

A doua zi se pregăti pentru călătoria lui.

La puţin timp după ora şase seara, o femeie îl sună ca să-i spună că-i fusese rezervat un loc pe feribotul care pleca din Trelleborg la cinci şi jumătate în dimineaţa următoare. Spre mirarea lui Wallander, se prezentă ca reprezentantă a agenţiei de turism Lippman.

Se culcă la miezul nopţii. Ultimul lui gând înainte de a adormi fu despre cât de nebunesc era tot planul. Era pe punctul de a se implica voluntar în ceva sortit eşecului, în acelaşi timp, strigătul de ajutor al Baibei era real şi se simţea obligat să-i răspundă.

A doua zi dis-de-dimineaţă merse cu maşina până la feribotul din portul Trelleborg. Unul dintre funcţionarii care se ocupa de paşapoarte îi făcu cu mâna şi-l întrebă unde mergea.

— În Alpi, îi spuse Wallander.

— Grozav.

— E bine să evadezi din când în când.

— Toţi avem nevoie de asta.

— N-aş mai fi rezistat nici măcar o zi în plus.

— Ei bine, acum o să puteţi uita pentru câteva zile cum e să fiţi poliţist.

— Asta o să şi fac, îi spuse Wallander, dar ştia că aşa ceva sigur nu era adevărat.

Urma să se îmbarce pentru cea mai grea misiune. O misiune care nici măcar nu exista.

În zori, cerul era cenuşiu. Urcă pe punte în timp ce feribotul porni. Tremură privind marea largă crescând încet, în timp ce nava se depărta de pământ şi coasta suedeză dispărea din vedere.

Era în restaurantul cu autoservire, îmbucând ceva, când un bărbat de vreo cincizeci de ani, rumen la faţă şi cu ochii vioi, se apropie de el şi se prezentă cu numele de Preuss. Preuss avea instrucţiuni scrise de la Joseph Lippman şi o identitate nouă-nouţă pe care Wallander trebuia s-o folosească de-acum încolo.

— Haideţi să facem o plimbare până la punte, sugeră Preuss.

Era o ceaţă groasă peste Baltică în ziua în care Wallander porni spre Riga.

15

Graniţa era invizibilă.

Cu toate astea, era acolo, înăuntrul lui, ca o sârmă ghimpată încolăcită, chiar sub stern. Kurt Wallander era speriat. Când va privi în urmă spre ultimii paşi făcuţi pe pământul lituanian şi spre graniţa letonă i se va părea o călătorie grea spre o ţară în care se va trezi strigând cuvintele lui Dante: „Voi, cei care intraţi aici, lăsaţi orice speranţă! „ Nimeni nu se întoarce de aici – cel puţin, niciun poliţist suedez nu va ieşi viu.

Cerul nopţii era plin de stele. Preuss rămase cu el din clipa în care îl contactase la bordul feribotului din Trelleborg şi nu părea indiferent faţă de ce-i aştepta. În întuneric, Wallander îi putea auzi respiraţia rapidă şi neregulată.

— Trebuie să aşteptăm, îi şopti Preuss în germana lui aproape imposibil de înţeles.

Warten, warten.

La început, Wallander se înfuriase că-i fusese oferit un' ghid care nu ştia o boabă de engleză. Se întrebă la ce se gândise Joseph Lippman când presupuse că un poliţist suedez, de-abia capabil să lege două vorbe în engleză, ar fi un vorbitor de germană. Wallander fu foarte aproape de a anula toată treaba, care acum părea triumful unei fantezii nebuneşti asupra raţiunii. I se părea că letonii trăiseră în exil prea mult timp şi-şi pierduseră orice contact cu realitatea. Că-şi pierduseră minţile din cauza durerii, că erau exagerat de optimişti sau pur şi simplu nebuni. Cum putea acest om, Preuss, acest slăbănog micuţ cu faţa plină de cicatrici, să-i inspire lui Wallander destul curaj şi să-i ofere destulă siguranţă, să-l ajute să se întoarcă în Letonia ca o persoană invizibilă şi inexistentă? Ce ştia despre Preuss, care apăruse în autoservirea feribotului? Că putea fi un cetăţean leton trăind în exil, că-şi câştiga existenţa ca numismat în oraşul german Kiel – dar altceva? Nimic.

Cu toate astea, ceva îl făcuse să continue, iar Preuss stătuse lângă el pe locul pasagerului, moţăind tot timpul, în timp ce Wallander conduse grăbit urmând indicaţiile pe care Preuss i le dădea arătându-i drumul pe un atlas rutier. Călătoriră spre răsărit prin fosta Germanie de Est şi, pe la cinci după-amiaza, mai aveau cinci kilometri până la graniţa poloneză, unde Wallander îşi parcă maşina într-un grajd dărăpănat de lângă o fermă ruinată. Bărbatul care-i întâmpină era încă un leton exilat, dar vorbea bine engleza. Îi promise că maşina va fi păstrată în siguranţă până când Wallander se va întoarce. Aşteptară căderea nopţii, apoi înaintară poticnindu-se printr-o pădure deasă de molizi până când ajunseră la graniţă şi trecuseră prima linie invizibilă în drumul spre Riga. Într-un orăşel al cărui nume

Wallander îl uită imediat, fuseseră întâmpinați de Janick, un om cu o răceală zdravănă, care-i luă în camionul lui vechi şi ruginit. Urmă o călătorie plină de hurducături pe un drum accidentat din stepa poloneză. Wallander se molipsi de răceala şoferului şi tânji după o masă decentă şi o baie, dar i se oferiră doar cotlete reci de porc şi paturi de campanie în case în care era frig de crăpau pietrele din teritoriile necunoscute din Polonia. Înaintau încet. În general călătoreau noaptea sau înaintea zorilor. Restul timpului şi-l petreceau dormind sau într-o tăcere incomodă, încercă să înțeleagă de ce Preuss era atât de prudent. De ce se temeau cât timp erau în Polonia? Nu i se dădu nicio explicație. Preuss înțelegea puțin din ce-i spunea Wallander, iar Janick fredona un cântec pop englezesc din anii războiului, atunci când nu pufnea, nu-i curgea nasul şi nu împrăştia microbi în direcția lui Wallander. Când, în sfârşit, ajunseră la granița lituaniană, Wallander începu să urască melodia „O să ne mai întâlnim". Putea să fie foarte bine în centrul Rusiei sau în Polonia. Sau în Cehoslovacia ori în Bulgaria. Nu mai ştia încotro era Suedia față de locul în care erau. Nebunia întregii acțiuni devenea tot mai evidentă cu fiecare kilometru pe care camionul îl parcurgea ducându-l mai departe în necunoscut. Călătoriră prin Lituania cu nişte autobuze, dintre care niciunul n-avea arcuri, şi-acum, după zile întregi după ce Preuss îl contactase pe feribot, erau aproape de granița letonă, în mijlocul unei păduri care mirosea tare a răşină.

Warten, îi tot repeta Preuss, iar Wallander se aşează ascultător pe un trunchi de copac şi aşteptă. Îi era frig şi se simțea rău.

„O să fac pneumonie până când o să ajung la Riga, se gândi el disperat. Din toate prostiile pe care le-am făcut în viața mea, asta e cea mai mare şi nu merită niciun respect, ci nimic mai mult decât un hohot de râs disprețuitor. Aici,

pe un trunchi de copac dintr-o pădure lituaniană, stă un polițist suedez de vârstă mijlocie, unul care şi-a pierdut complet discernământul şi şi-a ieşit din minți."

Dar nu mai putea da înapoi. Îi era clar că nu putea găsi drumul de întoarcere fără ajutor. Depindea total de zăpăcitul de Preuss pe care idiotul de Lippman i-l oferise ca ghid şi nu avea de ales decât să continue, tot mai departe de ordinele rațiunii, până când ajungea în Riga.

Pe feribot, chiar când coasta suedeză dispăruse din vedere, Preuss se prezentase în timp ce Wallander îşi băuse cafeaua în autoservire. Se urcaseră pe punte, unde vântul era aspru. Preuss avea o scrisoare de la Lippman şi, spre mirarea lui, Wallander se trezi asumându-şi o nouă identitate. De data asta, nu mai trebuia să fie „domnul Eckers", ci Herr Hegel, Herr Gottfried Hegel, un agent de vânzări pentru partituri şi editor de albume de artă plastică. Fu uimit când, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, Preuss îi înmână un paşaport german cu fotografia lui lipită corespunzător la locul ei şi ştampilată. Recunoscu fotografia făcută de Linda în urmă cu câțiva ani – cum pusese Lippman mâna pe ea era un mister. Acum era Herr Hegel şi, în cele din urmă, înțelese din discursul încăpățânat şi gesticulația lui Preuss că trebuia să-şi predea paşaportul suedez pentru o vreme. Wallander îi oferi actul, ştiind că făcea ceva nebunesc.

Trecuseră patru zile de când se confrunta cu noua lui identitate. Preuss se cățără pe un copac scos cu tot cu rădăcină, iar Wallander putu să-l vadă prin întuneric. Bărbatul părea să privească spre est. Era trecut de miezul nopții. Dintr-odată Preuss îşi ridică mâna şi arătă agitat spre est. Agățaseră o lampă cu petrol de o creangă ca Wallander să nu piardă legătura cu Preuss. Se ridică şi-şi miji ochii în direcția spre care arăta Preuss. Zări o lumină

slabă, intermitentă, de parcă un biciclist cu dinamul defect venea spre ei.

— *Gehen!* şopti el. *Schnell, nun. Gehen!*

Crenguțe şi ramuri îi împungeau şi-i zgâriau fața lui Wallander.

„Trec ultima graniță, dar parcă am sârmă ghimpată-n stomac."

Ajunseră la o linie de graniță trasată prin pădure ca o stradă. Preuss îl opri pe Wallander pentru scurt timp ca să asculte atent, apoi îl târî după el printr-un loc gol şi sub acoperământul unei păduri dese de pe partea cealaltă. După vreo zece minute, dădură de o urmă noroioasă de roată şi găsiră o maşină aşteptându-i. Wallander putu să vadă focul unei țigări înăuntrul ei. Cineva ieşi şi veni spre el cu o lanternă acoperită. Dintr-odată, realiză că Inese stătea înaintea lui.

Va trece multă vreme până când va uita valul de bucurie şi de uşurare care-l cuprinse la vederea ei, la întâlnirea unei cunoştințe după atâta rătăcire prin necunoscut. Ea îi zâmbi în lumina slabă a lanternei, dar lui nu-i veni să spună nimic. Preuss îşi întinse mâna slăbănoagă în semn de rămas-bun, apoi fu înghițit de pădure înainte ca Wallander să aibă timp să-şi ia şi el rămas-bun.

— E cale lungă până la Riga, îi spuse Inese. Trebuie să pornim.

Din când în când se abăteau din drum ca să se odihnească Inese şi avură de asemenea şi o pană la una dintre roți, iar Wallander reuşi s-o schimbe cu un efort enorm. Îi sugerase să conducă şi el, dar ea doar dădu din cap, fără să-i ofere nicio explicație.

Îşi dădu seama imediat că se întâmplase ceva. Inese avea o duritate şi o hotărâre care nu puteau fi stinse nici de epuizare. Rămase tăcut lângă ea, neştiind dacă avea puterea

de a-i răspunde la întrebări. I se spusese că Baiba Liepa îl aştepta şi că Upitis încă era la închisoare şi mărturia lui fusese publicată în ziare.

— De data asta mă numesc Gottfried Hegel, îi spuse când, după două ore de drum, se opriră să alimenteze cu benzină dintr-o canistră de rezervă pe care o luă de pe bancheta din spate.

— Ştiu, îi răspunse Inese. Nu e un nume prea atrăgător.

— Inese, spune-mi de ce sunt aici. Cu ce pot eu să vă ajut?

Ea nu-i răspunse. În schimb, îl întrebă dacă-i era foame şi-i dădu o sticlă de bere şi două sendvişuri cu carne într-o pungă de hârtie. Apoi îşi continuară călătoria. La un moment dat, el aţipi, dar se trezi tresărind, îngrijorat că ea ar putea adormi la volan.

Ajunseră la periferia Rigăi cu puţin timp înainte de ivirea zorilor. Era 21 martie, ziua surorii lui. Într-o încercare de a-şi înfrumuseţa noua identitate, hotărî că Gottfried Hegel avea un număr mare de fraţi şi surori şi că sora lui cea mai mică se numea Kristina. Putea s-o vadă pe doamna Hegel cu ochii minţii, o femeie mai degrabă masculină, cu un început de mustaţă, şi casa lor din Schwabingen, făcută din cărămidă roşie şi cu o grădină bine îngrijită, dar lipsită de originalitate. Povestea pe care Lippman i-o furnizase ca biografie ataşată paşaportului fusese mai mult decât sumară. Wallander se gândi că unui anchetator experimentat nu i-ar lua mai mult de un minut să-l demaşte pe Gottfried Hegel şi să descopere că paşaportul era un fals.

— Unde mergem? întrebă el.

— Aproape-am ajuns, răspunse ea.

— Cum pot să fiu util dacă nimeni nu-mi spune nimic? întrebă el. Ce îmi ascundeţi? Ce s-a-ntâmplat?

— Sunt obosită, îi spuse ea, dar suntem bucuroase că te-ai întors. Baiba e fericită. O să izbucnească în lacrimi când o să te vadă.

— De ce nu-mi răspunzi la întrebări? Ceva s-a-ntâmplat, văd că eşti speriată de moarte. Ce e?

— Totul a devenit mult mai dificil în ultimele două săptămâni, dar mai bine-o să-ți spună Baiba. Oricum, sunt multe lucruri pe care nici eu nu le ştiu.

Conducea prin periferia nesfârşită. Siluetele fabricilor se vedeau cu greu pe fundalul cerului gălbui, luminat de felinare. Străzile pustii erau învăluite în ceață, iar Wallander îşi aminti că aşa îşi imaginase țările din Europa de Est, țările care se numeau socialiste şi se declarau a fi raiul pe pământ.

Inese parcă în fața unui depozit dreptunghiular, opri motorul şi arătă spre o uşă joasă, metalică, de sub un fronton.

— Mergi acolo, îi spuse ea. Bate la uşă şi o să te lase înăuntru. Eu trebuie să plec.

— O să ne mai vedem?

— Nu ştiu. Depinde de Baiba.

— Ai uitat că eşti iubita mea?

Ea zâmbi repede scurt înainte să răspundă.

— Poate-am fost iubita domnului Eckers, spuse ea, dar nu prea cred că mi-e la fel de drag Herr Hegel. Sunt o fată bună şi nu mă duc după orice bărbat.

Wallander ieşi, iar ea plecă imediat. Doar pentru o clipă, luă în considerare opțiunea de a încerca să găsească o stație de autobuz şi să meargă spre centrul oraşului, unde putea să caute Consulatul sau Ambasada Suediei şi să primească ajutor pentru întoarcerea acasă. Nu îndrăzni să-şi imagineze cum ar putea reacționa un diplomat suedez la povestea pe care i-ar fi spus-o polițistul suedez. Putea doar să spere că relaționarea cu persoanele suferind de alienare mintală

acută era una dintre abilitățile unui diplomat. Dar era prea târziu pentru aşa ceva. Trebuia să continue treaba la care se înhămase.

Mărşălui pe pietrişul scârțâitor şi ciocăni la uşa de fier. Un om cu barbă pe care Wallander nu-l mai văzuse niciodată îi deschise. Era saşiu, dar dădu prietenos din cap, se uită peste umărul lui Wallander ca să se asigure că nu fusese urmărit, apoi îl introduse rapid şi închise uşa în urma lui.

Wallander se trezi într-un depozit plin de jucării. Oriunde se uita erau rafturi de lemn pline cu grămezi de păpuşi. Era ca şi cum ar fi coborât într-o catacombă cu fețe de păpuşi rânjindu-i ca nişte cranii diabolice. Parcă avea un coşmar. Nu cumva era în pat, în apartamentul lui din Mariagatan, Ystad, şi nimic din ce-l înconjura nu era real? Tot ce trebuia să facă era să respire adânc şi să aştepte până se trezea. Dar nu avea la ce trezire bine-venită să se aştepte. Încă trei oameni ieşiră din întuneric, urmați de o femeie. Wallander îl recunoscu pe şoferul care stătuse tăcut în întuneric atunci când vorbise cu Upitis.

— Domnule Wallander, îi spuse omul care-i deschisese uşa, suntem foarte bucuroşi că ați venit să ne ajutați.

— Am venit pentru că mi-a cerut-o Baiba Liepa, îi răspunse Wallander. Nu din alt motiv. Pe ea vreau s-o întâlnesc.

— Asta nu e posibil acum, spuse femeia, într-o engleză perfectă. Baiba e supravegheată tot timpul, dar cred că ştim cum să te ducem la ea.

Wallander se aşează pe un scaun şubred de lemn şi i se oferi o cană de ceai. Îi era greu să distingă fețele oamenilor în lumina slabă. Omul saşiu, care părea să fie liderul comitetului de primire, se aşează pe vine în fața lui Wallander.

— Suntem într-o situație foarte dificilă, spuse el. Toți suntem supravegheați încontinuu pentru că poliția ştie că există riscul ca maiorul Liepa să fi ascuns nişte documente care le-ar putea ameninţa existența.

— Baiba n-a găsit hârtiile?

— Nu încă.

— Are vreo idee despre locul în care le-ar fi ascuns?

— Nu. Dar crede că dumneavoastră ați putea s-o ajutați.

— Cum aş putea să fac asta?

— Sunteți de partea noastră, domnule Wallander. Sunteți polițist şi sunteți obişnuit să deslușiți enigme.

„Sunt nebuni, se gândi Wallander indignat. Trăiesc într-o lume de vis, iar eu sunt ultimul pai de care se agață."

Dintr-odată înțelese ce făcea teama şi opresiunea din oameni. Îşi puneau speranța într-un salvator necunoscut, care va apărea de nicăieri şi-i va izbăvi.

Maiorul Liepa nu fusese aşa. Nu avea încredere decât în el însuşi şi în prietenii lui apropiați şi confidenți. Pentru el începutul şi sfârşitul tuturor nedreptăților care loviseră națiunea letonă era în realitate. Era religios, dar nu lăsase idealurile lui religioase să fie întunecate de un zeu. Acum maiorul nu mai era şi nu mai aveau un centru după care să se orienteze: Kurt Wallander, polițistul suedez, trebuia să intre în arenă şi să-şi asume răspunderea.

— Trebuie s-o văd pe Baiba Liepa cât mai curând posibil, insistă el. Ăsta e singurul lucru care contează.

— Asta se va întâmpla în cursul zilei de astăzi, îi spuse omul saşiu.

Wallander se simți epuizat. Ce i-ar fi plăcut mai mult ar fi fost să facă o baie, apoi să se bage în pat şi să doarmă. N-avea încredere în discernământul lui când era prea obosit şi îi era teamă că ar putea face o greşeală ce ar avea consecințe fatale.

Omul saşiu încă stătea pe vine. Wallander observă că avea un revolver ascuns în pantaloni.

— Ce se va-ntâmpla când vor fi găsite hârtiile maiorului Liepa? întrebă el.

— O să găsim modalităţi de a le publica, îi răspunse bărbatul, dar cel mai important e să le scoateţi din ţară şi să le publicaţi în Suedia. Va fi un eveniment revoluţionar, o ocazie istorică. Lumea va înţelege ce s-a-ntâmplat în ţara noastră nenorocită.

Wallander simţi o nevoie copleşitoare de a protesta, de a-i conduce pe acei oameni rătăciţi înapoi pe calea urmată de maiorul Liepa, dar creierul lui obosit era incapabil să găsească cuvântul englezesc pentru „salvator” şi tot ce reuşi să gândească era cât de incredibil era că ajunsese în Riga, într-un depozit de jucării, şi că n-avea nici cea mai vagă idee despre ce trebuia să facă în continuare.

Apoi totul se întâmplă foarte repede. Uşa depozitului fu trântită şi deschisă, Wallander se ridică de pe scaun şi o văzu pe Inese fugind printre rândurile de rafturi, ţipând. Nu înţelegea ce se-ntâmpla, dar apoi se auzi o explozie violentă şi se trânti cu capul înainte în spatele unor rafturi ticsite cu capete de păpuşi.

Clădirea fu invadată de lumini şi urmă o serie de pocnituri zgomotoase, dar, numai când îl văzu pe omul saşiu scoţându-şi revolverul şi trăgând, realiză că la faţa locului se petrecea un schimb de focuri intens. Se târî mai în spatele rafturilor, dar se opri într-un perete. Zgomotul era insuportabil. Auzi un ţipăt şi, când se întoarse să vadă ce era, văzu că Inese căzuse pe scaunul pe care el stătuse mai înainte. Faţa ei era acoperită de sânge şi părea să fi fost împuşcată direct prin ochi. Era moartă. Chiar în acel moment, omul saşiu îşi duse mâna la cap: fusese nimerit şi el, dar Wallander nu-şi putu da seama dacă mai era viu.

Ştia că trebuia să scape, dar era blocat într-un colţ, iar acum primul dintre bărbaţii în uniformă venea în fugă, cu o mitralieră în mână. Fără să ezite, răsturnă o poliţă plină cu matrioşte care se revărsară peste el, iar el se lipi de podea, lăsându-se acoperit de un potop de jucării. Tot timpul se gândea că putea fi oricând descoperit şi împuşcat – paşaportul lui fals n-avea cum să-l ajute. Inese era moartă, depozitul fusese înconjurat, iar visătorii nebuni din el nu avuseseră nicio şansă de a rezista.

Schimbul de focuri încetă la fel de brusc precum începuse. Liniştea era asurzitoare, iar el încercă să nu respire. Putea auzi voci, soldaţi sau poliţişti vorbind unul cu altul, apoi recunoscu unul dintre ei: fără nicio îndoială, era sergentul Zids. Putea vedea oamenii în uniformă prin acoperământul lui de păpuşi. Toţi prietenii maiorului păreau morţi şi erau transportaţi pe tărgi de pânză gri. Sergentul Zids ieşi din întuneric şi ordonă oamenilor lui să cerceteze depozitul. Wallander îşi închise ochii, gândindu-se că totul se va termina în curând. Se întrebă dacă Linda va afla vreodată ce se întâmplase cu tatăl ei, care dispăruse în timpul unei vacanţe în Alpi sau dacă dispariţia lui va rămâne un mister în analele poliţiei suedeze.

Dar nimeni nu veni să dea la o parte păpuşile de pe faţa lui. Ecoul cizmelor dispăru treptat, vocea nervoasă a sergentului încetă să-şi mai îndemne oamenii şi doar tăcerea şi mirosul usturător al muniţiei risipite rămaseră în urmă. Wallander nu ştia cât timp zăcuse acolo nemişcat, în cele din urmă, răceala podelei de beton îl făcu să tremure atât de tare că păpuşile începură să zornăie. Se ridică cu grijă. Unul din picioarele lui amorţise, era îngheţat şi înţepenit, dar nu ştia sigur care. Podeaua era împroşcată cu sânge, erau găuri de gloanţe pe jos şi se forţă să respire adânc de câteva ori ca să nu vomite.

„Ei ştiu că sunt aici, se gândi el. Sergentul Zids le-a ordonat să mă caute. Oare-au crezut că încă n-am venit? Oare-au crezut că au intrat prea devreme?”

Se forță să gândească, în ciuda faptului că nu-şi putea scoate imaginea lui Inese din minte. Trebuia să iasă din acea casă a morții, trebuia să accepte faptul că acum era pe cont propriu. Îi mai rămânea de făcut un singur lucru: să găsească ambasada suedeză. Inima-i bătea nebuneşte şi se temea că va suferi un infarct de pe urma căruia nu-şi va mai reveni. Lacrimile-i curgeau pe obraz când se gândea la Inese zăcând acolo moartă. Privind în urmă, nu-şi putea da seama cât timp îi luase să-şi recapete autocontrolul şi să înceapă să gândească rațional din nou.

Poarta de fier era încuiată. Presupuse că tot depozitul era supravegheat. Niciodată n-ar fi reuşit să iasă de acolo la lumina zilei. Dincolo de o poliță răsturnată era o fereastră aproape complet acoperită de praf. Îşi croi calea spre ea printre jucăriile sparte şi împrăştiate şi se uită în afară. Erau două jeepuri parcate cu fața spre depozit. Patru soldați păzeau clădirea, cu armele pregătite. Wallander se retrase din fața ferestrei şi exploră clădirea. Îi era sete – trebuia să fie apă undeva. În timp ce o căuta, mintea lui lucra suplimentar. Era vânat, iar vânătorii se prezentaseră cu o brutalitate nimicitoare. Contactarea Baibei Liepa ieşea din discuție. Ar fi putut la fel de bine să-şi aranjeze propria execuție. Cei doi colonei sau doar unul din ei ar fi făcut orice ca să împiedice publicarea descoperirilor maiorului. Timida şi modesta Inese fusese împuşcată cu sânge rece, de parcă ar fi fost un animal dăunător. Poate că „prietenosul” sergent Zids fusese cel care trăsese glonțul care-i trecuse direct prin ochi.

Teama lui era însoțită de o ură sălbatică. Dac-ar fi avut o armă în mână, n-ar fi ezitat s-o folosească. Pentru prima

dată în viața lui era gata să ucidă altă ființă umană, fără ca măcar să folosească scuza autoapărării.

„E o vreme pentru a trăi şi o vreme pentru a muri”, se gândi el. Asta era mantra pe care şi-o repetase când fusese înjunghiat de un beţiv în parcul Pildamm din Malmö. Acum căpătase un sens nou.

Ajunse într-o toaletă murdară cu un robinet care picura. Îşi clăti faţa şi-şi potoli setea, apoi găsi o parte a depozitului care era izolată de restul, deşurubă becul şi se aşeză în întuneric pentru a aştepta noaptea care trebuia să vină în cele din urmă.

Ca să-şi controleze teama, încercă să se concentreze la crearea unui plan de evadare. Într-un fel sau altul trebuia să ajungă în centrul oraşului şi să găsească Ambasada Suediei. Va trebui să ia în calcul fiecare poliţist, fiecare „Beretă Neagră” care ştia cum arăta şi primise ordine să-l caute. Fără ajutor de la Ambasada Suediei ar fi fost pierdut. Se gândi că era exclus să rămână nedescoperit pentru multă vreme. Trebuia să ia în considerare şi faptul că Ambasada Suediei ar fi fost supravegheată.

„Coloneii trebuie să creadă că eu deja ştiu secretul maiorului, se gândi el, altfel n-ar fi reacţionat aşa cum au făcut-o. Spun coloneii pentru că încă n-am aflat care din ei e în spatele tuturor lucrurilor care s-au întâmplat.”

Aţipi câteva ore, doar ca să se trezească tresărind când auzi o maşină oprind lângă depozit. Din când în când mergea la fereastra murdară. Soldaţii erau tot acolo, în alertă. Wallander se simţi rău pe tot parcursul acelei zile nesfârşite. Nu putea să treacă peste răutatea ei. Se forţă să se ridice în picioare şi să cerceteze toată clădirea, căutând o ieşire. Uşa principală ieşea din discuţie. În cele din urmă, găsi un grilaj într-un perete, aproape de sol, şi care acoperea o gaură ce probabil conţinuse odată un ventilator. Îşi apăsă urechea de zidul rece de cărămidă ca să afle dacă putea auzi

vreun sunet venind de la soldații din partea aceea a clădirii, dar nu auzi nimic. N-avea nici cea mai vagă idee despre ce-ar fi făcut dacă ar fi ieşit până la urmă din depozit. Încercă să se odihnească, dar nu putea dormi. Trupul căzut al lui Inese şi fața ei pătată de sânge nu dispăreau. Veni amurgul şi, odată cu el, un frig mai pătrunzător.

Cu puțin timp înainte de ora şapte seara, se hotărî că trebuia să plece. Cu mare grijă, începu să scoată grilajul ruginit. În orice moment se aştepta să fie aprinsă o lanternă, voci nervoase să strige comenzi şi o ploaie de gloanțe să lovească zidul. În cele din urmă reuşi să desprindă grilajul, să-l dea cu grijă la o parte şi să intre înăuntru. Se vedea o lumină galbenă slabă de la o fabrică învecinată luminând pustiul din afara depozitului şi încercă să-şi obişnuiască ochii cu întunericul aproape total. Nu era nici urmă de soldați. La vreo zece metri distanță era un şir de camioane ruginite şi se hotărî ca, pentru început, să încerce să ajungă până acolo fără să fie observat. Respiră adânc, se aplecă şi alergă cât de repede putu până la vechiturile acelea ruinate. Când ajunse la prima dintre ele, se împiedică de un cauciuc vechi şi-şi lovi genunchiul de o bară de protecție ruptă. Durerea era sfâşietoare şi se gândi că zgomotul va atrage imediat atenția soldaților de pe partea cealaltă a depozitului. Dar rămase nemişcat şi nu se întâmplă nimic. Durerea din genunchi era insuportabilă şi putea simți sângele curgându-i pe picior.

Ce urma? Se gândi la ambasada suedeză, dar apoi îşi dădu seama că nici nu putea şi nici nu voia să renunțe. Trebuia s-o contacteze pe Baiba Liepa şi nu era bine să ceară ajutor. Acum că scăpase din depozitul în care Inese şi omul saşiu îşi găsiseră moartea, avea destulă putere să gândească diferit. Venise aici pentru Baiba Liepa şi ea era persoana pe care trebuia să încerce s-o găsească, chiar dacă

era ultimul lucru pe care-l făcea în viaţa lui. Se furişă prin întuneric, urmând un gard dimprejurul fabricii şi ajungând, în cele din urmă, la stradă. Încă nu ştia unde era, dar putea auzi bâzâitul înăbuşit care părea să vină de la o autostradă din depărtare şi se îndreptă spre acel zgomot. Trecea din când în când pe lângă alţi oameni şi-i mulţumi în gând lui Joseph Lippman pentru că fusese destul de prevăzător încât să insiste ca Wallander să poarte hainele pe care Preuss i le adusese într-un geamantan uzat. Merse mai bine de jumătate de oră, aplecat prin întuneric ca să evite maşinile poliţiei şi tot timpul încerca să înţeleagă ce era de făcut. Trebui să accepte că exista doar o singură persoană la care putea apela. Implica un mare risc, dar n-avea de ales. Mai însemna şi că trebuia să-şi petreacă încă o noapte ascunzându-se. Era frig şi trebuia să găsească ceva de mâncare ca să supravieţuiască nopţii.

Îşi dădu seama că n-avea destulă putere să meargă până-n centrul Rigăi. Genunchiul îl durea rău şi era atât de obosit că nici nu mai putea gândi coerent. Trebuia să fure o maşină. Gândul la riscurile implicate de asta îl îngrozi, dar era singura lui şansă. Observă o Lada parcată pe strada pe care tocmai trecuse – nu era în faţa unei case şi părea, în mod ciudat, părăsită. Se întoarse din drum. Încercă să-şi amintească cum se deschideau portierele încuiate şi motoarele cu scurtcircuit. Dar ce ştia despre o Lada? Poate era imposibil să porneşti una folosind metodele perfecţionate de hoţii de maşini din Suedia.

Maşina era gri şi barele ei de protecţie erau turtite. Wallander rămase în întuneric, observând maşina şi împrejurimile. Putea să vadă numai fabrici cu toate luminile stinse. Merse până la un gard rupt şi dărâmat ce înconjura un loc de descărcare pe ruinele a ceea ce fusese odinioară o fabrică. Degetele lui erau îngheţate şi înţepenite, dar reuşi să rupă o sârmă lungă de vreo şaizeci de centimetri. Făcu

un laţ la un capăt, apoi se grăbi să ajungă la maşină. Introducerea sârmei prin geamul maşinii şi manevrarea mânerului fură mai uşoare decât se aşteptase. Se aşeză pe locul şoferului şi căută cheia de contact şi cablurile, înjură din cauza faptului că nu avea chibrituri. Sudoarea îi curgea pe sub cămaşă, dar îi era aşa de frig că tremura. În cele din urmă, din pură disperare, smulse tot mănunchiul de cabluri din spatele contactului, trase cheia în afară şi uni capetele libere. Maşina era în viteză şi făcu un salt în faţă când sistemul de aprindere produse o scânteie. Duse schimbătorul de viteze la punctul neutru, apoi uni capetele libere din nou. Motorul porni, bâjbâi după frâna de mână fără s-o găsească, apăsă toate butoanele vizibile de pe bord în încercarea de a găsi luminile, apoi băgă în viteza întâi.

„Ăsta-i un coşmar, se gândi el. Sunt un poliţist suedez, nu un nebun cu paşaport german, care fură maşini în Riga, capitala Letoniei." Conduse în direcţia spre care se îndreptase şi pe jos, încercând să-şi dea seama care erau vitezele şi întrebându-se de ce puţea a peşte în maşină.

După o vreme, ajunse la autostrada de unde se auzise zgomotul de mai înainte. Motorul era să se oprească atunci când întoarse spre ea, dar reuşi să-l facă să meargă mai departe. Putea să vadă luminile Rigăi. Deja se hotărâse să găsească drumul spre cartierul în care era hotelul Riga şi să meargă la unul dintre micile restaurante pe care le văzuse acolo. Încă o dată, îi mulţumi în gând lui Joseph Lippman, care se asigurase că Preuss îi va oferi valută letonă. Nu ştia câţi bani avea, dar speră că era îndeajuns pentru o masă. Trecu peste râu şi coti spre stânga pe bulevardul de pe malul râului. Traficul nu era aglomerat, dar se blocă după un tramvai şi fu imediat claxonat cu furie dintr-un taxi din spatele lui, care fusese forţat să frâneze brusc. Se enervă, apăsând vitezele şi reuşi să iasă de pe liniile de tramvai, întorcând spre o stradă lăturalnică. Descoperi prea târziu că

ajunsese pe o stradă cu sens unic. Un autobuz veni spre el, strada era foarte strâmtă şi, indiferent cât de mult încerca şi mişca schimbătorul de viteze, nu putea să găsească marşarierul. Era pe punctul de a abandona maşina în mijlocul străzii şi de a fugi când, în sfârşit, reuşi să dea în marşarier şi să se dea la o parte din drum. Coti spre una dintre străzile din apropierea hotelului Latvia şi parcă pe un loc de parcare legal. Era leoarcă de sudoare şi ştia că risca să facă pneumonie dacă n-ar fi putut să facă repede o baie caldă şi să-şi schimbe hainele. Un clopot de biserică sună de ora nouă fără un sfert seara. Trecu strada şi intră într-o cafenea plină de fum. Avu noroc şi găsi o masă goală. Bărbații adânciți în conversație deasupra halbelor de bere nu părură să-l observe şi nu era nici urmă de cineva în uniformă şi putea să-şi asume rolul lui Gottfried Hegel, comis-voiajor. Odată, când el şi Preuss opriseră pentru o masă în Germania, observă că în germană meniul se numea *Speisekarte,* aşa că asta ceru. Din păcate, totul era scris într-o letonă de neînțeles, aşa că doar arătă spre unul dintre feluri. Fu servit cu o farfurie de tocană cu carne de vită şi comandă o halbă de bere ca să-şi spele greața. Pentru o scurtă vreme, mintea lui fu complet goală.

Se simți mai bine după ce mâncă. Comandă o cafea şi mintea începu să-i funcționeze din nou. Înțelese că trebuia să-şi petreacă noaptea undeva. Tot ce trebuia să facă era să profite de ceea ce descoperise despre această țară – şi anume, că orice avea un preț. Când mai fusese în acest loc observase că în spatele hotelului Latvia erau câteva pensiuni şi hoteluri dărăpănate. S-ar fi dus la unul dintre ele, şi-ar fi fluturat paşaportul lui german, apoi ar fi pus câteva coroane suedeze pe birou, cumpărându-şi în acest fel puțină pace şi linişte şi evitând întrebările inutile. Exista riscul ca poliția să fi înştiințat conducerea fiecărui hotel din Riga să se uite după el, dar acesta era un risc pe care

trebuia să şi-l asume. Cetățenia lui germană ar fi trebuit să-l ajute măcar o noapte. Cu puțin noroc, ar fi putut să găsească un recepționer al cărui prim instinct n-ar fi fost să dea fuga la poliție.

Îşi bău cafeaua şi se gândi la cei doi colonei. Şi la sergentul Zids, care putea fi direct răspunzător de uciderea lui Inese. Undeva acolo, în întunecimea aceea groaznică, era Baiba Liepa şi-l aştepta. „Baiba Liepa se va bucura foarte tare." Cam astea erau ultimele cuvinte pe care Inese le spusese în scurta ei viață.

Se uită la ceasul de deasupra tejghelei barului. Era aproape zece şi jumătate seara. Achită nota de plată şi află după calculele lui că avea o sumă de bani mai mult decât suficientă pentru a plăti pentru o cameră la hotel. Plecă din cafenea şi opri în fața hotelului Hermes, care nu era departe. Uşa exterioară era deschisă şi urcă pe o scară scârțâitoare până la etajul întâi. O perdea fu trasă la o parte şi descoperi o femeie bătrână şi cocoşată privindu-l din spatele unor ochelari groşi. Îi oferi cel mai prietenesc zâmbet pe care-l putea arăta cuiva, îi spuse *Zimmer* şi-şi puse paşaportul pe birou. Femeia bătrână dădu din cap, spuse ceva în letonă şi-i oferi o fişă pe care trebuia s-o completeze. Cum nici măcar nu se deranjase să se uite la paşaportul lui, se hotărî pe loc să-şi schimbe planurile şi se semnă cu un nume inventat. Era atât de zăpăcit că singurul nume la care se putuse gândi fusese Preuss. Îşi luă numele de botez Martin, pretinse că avea treizeci şi şapte de ani şi era din Hamburg. Femeia îi oferi un zâmbet prietenos, îi înmâna cheia şi arătă spre un coridor din spatele lui. „Dacă nu cumva coloneii sunt atât de disperați să mă găsească încât organizează raiduri în fiecare hotel din Riga în seara asta, voi putea petrece o noapte liniştită aici, se gândi Wallander. Nu mai e nevoie s-o spun, în cele din urmă-şi vor da seama că Martin Preuss e de fapt Kurt Wallander, dar până atunci

eu voi fi la o distanţă de câţiva kilometri de locul ăsta." Descuie uşa, fu încântat să descopere o baie şi greu îi veni să creadă ce noroc avu când apa se încălzi treptat. Se dezbrăcă şi se cufundă în cada de baie. Căldura care-i pătrunse corpul îl moleşi şi-l făcu să aţipească.

Când se trezi, apa era rece ca gheaţa. Ieşi din cada de baie, se uscă şi merse la culcare. Un tramvai zornăi pe stradă. Se holbă în întuneric şi simţi întoarcerea fricii. Trebuia să rămână la planul lui. Dacă pierdea controlul propriei minţi, câinii care erau pe urmele lui l-ar fi adulmecat în curând. Atunci i s-ar fi înfundat. Ştia ce trebuia să facă. Va căuta singura persoană din Riga care putea să-i facă legătura cu Baiba Liepa. Nu ştia numele ei, dar îşi amintea că avea buze roşii.

16

Inese se întoarse chiar înaintea zorilor.

Ii apăru într-un coşmar în care ambii colonei îl supravegheau de undeva din întuneric, chiar dacă el nu-i putea vedea. Ea încă era vie, iar el încerca s-o avertizeze, dar ea nu auzea ce-i spunea şi el ştia că nu putea s-o ajute. Se trezi tresărind în camera lui din hotelul Hermes.

Îşi pusese ceasul de mână pe noptieră. Era trecut de ora şase dimineaţa. Un tramvai zornăi jos, pe stradă. Se întinse pe pat, simţindu-se cu adevărat odihnit pentru prima oară de când plecase din Suedia.

Stătu în pat şi retrăi cu o claritate agonizantă evenimentele zilei precedente. Mintea lui era acum pe deplin vigilentă şi oribilul masacru i se părea ireal. Masacrul aleatoriu era de neînţeles. Moartea lui Inese îl umplea de disperare şi nu ştia cum va putea face faţă gândului că n-o putuse ajuta pe ea, nici pe omul saşiu, nici pe ceilalţi oameni care-l aşteptaseră şi ale căror nume nu le cunoştea.

Agitația îl ridică din pat. Ieşi din camera lui după şase şi jumătate dimineața, merse la recepție şi achită nota de plată. Bătrâna îi luă banii şi o verificare rapidă îi arătă că-i mai rămăseseră destui bani ca să mai stea câteva nopți la hotel, dacă ar fi fost necesar.

Era o dimineață rece. Îşi ridică gulerul hainei şi se hotărî să ia micul dejun înainte să-şi pună planul în aplicare. După ce rătăci pe străzi timp de aproximativ douăzeci de minute, găsi o cafenea. Era pe jumătate goală, dar intră în ea şi comandă o cafea şi nişte sendvişuri, apoi se aşeză la o masă din colț care nu se vedea de la intrare. Pe la şapte şi jumătate dimineața ştiu că nu mai putea aştepta. Acum era momentul decisiv.

După jumătate de oră stătea în fața hotelului Latvia, exact acolo unde sergentul Zids îl aşteptase cu maşina. Ezită. Poate ajunsese prea devreme. Oare femeia cu buzele roşii nu ajunsese încă? Intră, aruncă o privire înspre recepție, unde câteva persoane matinale îşi achitau notele de plată, trecu de canapeaua pe care stătuseră supraveghetorii lui ascunşi după ziare şi descoperi că femeia chiar era acolo, stând după tejghea şi aranjând cu grijă diferite ziare în fața ei. „Dacă nu mă recunoaşte? se întrebă el. Sau e doar o mesageră care nu ştie nimic despre comisioanele pe care le face?"

Chiar în acel moment ea îl văzu stând lângă una dintre marile coloane din holul de intrare. Îşi dădu seama că îl recunoscuse imediat, că ştia cine era el şi că nu era speriată că-l revedea. Merse până la masa ei, îşi întinse mâna şi îi explică tare în engleză că voia să cumpere nişte vederi. Ca să-i dea timp să se acomodeze cu apariția lui neaşteptată, continuă să vorbească. Din întâmplare, avea vederi cu vechea Rigă? Nu era nimeni prin apropiere şi, când crezu că vorbise destul şi pentru suficient de mult timp, se înclină în

față, de parcă ar fi vrut să-i ceară să-i explice nişte detalii ale unei vederi.

— Mă recunoaşteți, îi spuse el. Mi-ați dat un bilet pentru concertul de orgă la care am întâlnit-o pe Baiba Liepa. Acum am nevoie să mă ajutați s-o revăd. Sunteți singura persoană care mă poate ajuta. E foarte important s-o întâlnesc pe Baiba, dar, în acelaşi timp, trebuie să vă fie clar că e foarte periculos, pentru că e supravegheată. Nu ştiu dacă ați aflat ce s-a-ntâmplat ieri. Arătați-mi ceva dintr-o broşură, prefaceți-vă că-mi explicați, numai răspundeți-mi la întrebare.

Buza ei de jos începu să-i tremure şi putu să-i vadă ochii umplându-se de lacrimi. Cum nu voia să rişte s-o facă să plângă şi să atragă atenția asupra lor, îi explică rapid că era interesat nu numai de vederile cu Riga, ci şi de cele cu restul Letoniei. Un prieten bun îi spusese că era o colecție excelentă de vederi la hotelul Latvia.

Ea-şi veni în fire, iar el îi spuse că înțelese că ea trebuia să ştie ce se întâmplase. Dar ea ştiuse şi că el se întorsese în Letonia? Ea dădu din cap.

— N-am unde să mă duc, îi spuse el. Am nevoie de un loc în care să mă ascund până când aranjați întâlnirea mea cu Baiba.

Nici măcar nu-i ştia numele. Oare avea vreun drept să-i ceară să facă asta pentru el? N-ar fi fost mai bine dacă ar fi renunțat şi ar fi plecat în căutarea Ambasadei Suediei? Unde este limita a ceea ce este rezonabil şi decent într-o țară în care oameni nevinovați sunt împuşcați la întâmplare?

— Nu ştiu dacă vă pot aranja întâlnirea cu Baiba, spuse ea cu voce joasă. Nu ştiu dacă mai e posibil. Dar pot să vă ascund la mine acasă. Sunt o persoană mult prea neînsemnată ca poliția să fie interesată de mine. Reveniți peste o oră. Aşteptați în stația de autobuz de vizavi. Plecați acum.

Se ridică din nou, îi mulțumi ca un client satisfăcut cum se prefăcea a fi, își puse broșura în buzunar și ieși din hotel. Își petrecu următoarea oră prin mulțimea de clienți a unui mare centru comercial și-și cumpără o pălărie nouă într-o încercare de a-și schimba înfățișarea. După o oră merse să aștepte în stația de autobuz. O văzu ieșind din hotel și, când veni să stea lângă el, se purtă ca și cum el ar fi fost un străin. Un autobuz sosi după câteva minute, amândoi urcară în el, iar Wallander se așeză la câteva rânduri de scaune în urma ei. Timp de mai bine de jumătate de oră autobuzul înconjură orașul înainte să se îndrepte spre periferie. Încercă să rețină ruta, dar singurul reper pe care-l recunoscu fu enormul parc Kirov. Ajunseră la un cartier de locuințe foarte mare și mohorât, iar, când ea apăsă pe sonerie ca să oprească autobuzul, el fu luat prin surprindere și era să nu coboare la timp. Merseră printr-un loc de joacă înghețat, unde niște copii se cățărau pe un cadru ruginit. Wallander călcă peste corpul umflat al unei pisici care zăcea moartă pe pământ. O urmă pe femeie într-o intrare întunecată și plină de ecouri. Intrară într-o curte interioară neacoperită unde vântul rece le bătu fețele. Ea se întoarse cu fața la el.

— Apartamentul meu e foarte mic, spuse ea. Tatăl meu locuiește cu mine, e foarte bătrân. O să-i spun că ești un prieten fără adăpost. Țara noastră e plină de oameni oropsiți și e firesc să ne ajutăm unii pe alții. Mai târziu, cei doi copii ai mei se vor întoarce acasă de la școală. O să le las un bilet prin care-o să le spun să-ți facă un ceai. E un loc foarte înghesuit, dar e tot ce-ți pot oferi. Acum trebuie să mă întorc la hotel.

Apartamentul era compus din două camere mici, o bucătărioară și o baie minusculă. Un bătrân stătea și se odihnea pe un pat.

— Nici măcar nu-ţi ştiu numele, spuse Wallander, acceptând să-şi pună haina în cuierul indicat de ea.

— Vera, spuse ea. Pe tine te cheamă Wallander.

Îi pronunţă numele de familie de parcă ar fi fost numele lui de botez şi-i trecu prin minte că nici el nu prea mai ştia cum să se numească în acel moment. Bătrânul de pe pat se ridică, dar, când fu pe punctul de a sta în picioare cu ajutorul bastonului şi a da mâna cu el, Wallander se împotrivi. Nu era necesar, nu voia să provoace vreun deranj. Vera aduse nişte pâine şi nişte carne rece din mica bucătărie, iar el se împotrivi din nou: el căuta un loc în care să se ascundă, nu un restaurant. Se simţea jenat că trebuia să-i ceară să-l ajute în felul acela şi vinovat din cauza faptului că apartamentul lui din Mariagatan era de trei ori mai mare decât spaţiul pe care-l avea ea la dispoziţie. Ea îi arătă şi cealaltă cameră, în care majoritatea spaţiului era ocupat de un pat mare.

— Închide uşa dacă vrei puţină linişte, îi spuse ea. Poţi să te odihneşti aici. O să-ncerc să mă întorc de la hotel cât de repede o să pot.

— Nu vreau să te pun în pericol, îi spuse el.

— Când ceva e necesar, trebuie să fie făcut, îi spuse ea. Mă bucur că ai venit la mine.

Apoi ea plecă. Wallander se trânti pe marginea patului. Ajunsese atât de departe! Acum tot ce trebuia să facă era s-o aştepte pe Baiba Liepa.

Vera se întoarse de la hotel chiar înainte de ora cinci după-amiaza. Până atunci Wallander luase ceaiul cu cei doi copii ai ei, Sabine, în vârstă de doisprezece ani şi sora ei mai mare, Ieva, de paisprezece ani. Învăţase câteva cuvinte letone, ele chicotiră la jocul lui nereuşit de-a „Purceluşul ăsta a mers la piaţă", iar tatăl Verei chiar le cântă o baladă veche soldăţească cu vocea lui tremurândă. Wallander

reuşise să uite de misiunea lui, de imaginea lui Inese împuşcată în ochi şi de crudul masacru. Descoperise că viaţa normală exista departe de ghearele coloneilor şi asta era exact lumea pe care maiorul Liepa o apărase. Oamenii se întâlneau în cabane de vânătoare îndepărtate şi în depozite de dragul Sabinei, Ievei şi al bătrânului tată al Verei.

Când Vera se întoarse, îşi îmbrăţişă fetele, apoi se încuie în dormitorul ei cu Wallander. Stăteau pe patul ei şi, dintr-odată, situaţia păru s-o jeneze. El îi atinse mâna într-un efort de a-şi exprima recunoştinţa pentru ceea ce făcuse ea, dar ea îi interpretă greşit gestul şi se retrase, înţelese că ar fi fost o pierdere de vreme să încerce să se explice şi, în loc să facă asta, o întrebă dacă reuşise s-o contacteze pe Baiba Liepa.

— Baiba plânge, spuse ea. Îşi jeleşte prietenii. Cel mai mult plânge după Inese. I-a avertizat că poliţia şi-a intensificat activitatea şi a insistat ca ei să fie atenţi. Chiar şi-aşa, s-a întâmplat ceea ce o îngrozea cel mai tare. Baiba plânge, dar e copleşită şi de furie, exact ca mine. Wallander, ea vrea să te întâlnească în seara asta şi avem un plan despre cum o să procedăm. Dar, înainte să facem ceva, trebuie să mâncăm ceva. Dacă nu mâncăm, e ca şi cum am renunţa la orice speranţă.

Reuşiră să se adune în jurul unei mese pliante pe care ea o desfăcu de pe unul dintre pereţii camerei în care era patul tatălui ei. Lui Wallander i se păru că Vera şi familia ei trăiau într-o rulotă. Ca să facă loc pentru toate, organizarea meticuloasă era esenţială şi se miră cum de era posibil să trăieşti o viaţă întreagă în asemenea condiţii restrictive. Se gândi la seara pe care-o petrecuse la vila colonelului Putnis din afara Rigăi. Ca să-şi protejeze privilegiile, unul dintre colonei îşi instruise subordonaţii să întreprindă o absurdă vânătoare de vrăjitoare împotriva unor oameni ca maiorul şi

Inese. Acum putea să vadă cât de mari erau diferențele dintre viețile lor. Fiecare interacțiune a acestor oameni se încheia cu vărsare de sânge.

*

Masa era compusă din tocana de legume gătită de Vera pe aragazul ei mic. Fetele puseră pe masă o franzelă tare şi bere. Wallander putu simți intensa încordare a Verei, deşi ea reuşi s-o ascundă de familia ei. Încă se întrebă ce drept avea să o expună unor asemenea riscuri. Cum ar mai fi putut trăi cu inima împăcată dacă i s-ar fi întâmplat ceva rău?

După ce mâncară, fetele goliră masa şi spălară vasele, în timp ce bătrânul se întoarse în patul lui ca să se odihnească.

— Cum îl cheamă pe tatăl tău? întrebă Wallander.

— Are un nume ciudat, îi spuse Vera. Îl cheamă Antons. Are şaptezeci şi şapte de ani şi probleme cu vezica urinară. Şi-a petrecut aproape toată viața lucrând ca şef de atelier la o tipografie. Se spune că tipografii bătrâni pot fi afectați de un fel de otrăvire cu plumb care-i face uituci şi confuzi. Uneori pare că trăieşte în altă lume. Poate a fost afectat de boală.

Stăteau pe pat, în camera ei din nou, iar ea trase perdeaua ca să acopere uşa. Fetele şopteau şi chicoteau în mica bucătărie, iar el ştiu că venise momentul.

— Îți aminteşti biserica în care ai întâlnit-o pe Baiba după concert? întrebă ea. Sfânta Gertrude?

El dădu din cap, îşi amintea.

— Crezi că poți să te întorci acolo?

— Nu de aici.

— Dar de la hotelul Latvia? Din centrul oraşului?

— Da, aş putea.

— Nu pot să merg în centrul oraşului cu tine, e prea periculos. Dar nu cred că bănuieşte cineva că eşti aici, în

apartamentul meu. Trebuie să iei autobuzul care te va duce înapoi în centrul oraşului de unul singur. Să nu cobori la staţia din faţa hotelului — foloseşte-o pe cea dinainte sau pe cea de după. Găseşte biserica şi aşteaptă până la zece seara. Îţi mai aminteşti poarta din spate care dădea spre cimitir şi pe care ai folosit-o prima dată când ai ieşit din biserică?

Wallander dădu din cap. Credea că şi-o amintea, deşi nu era sigur.

— Ieşi pe poarta aceea când o să fii sigur că nu se uită nimeni. Aşteaptă acolo. Dacă poate, Baiba va veni la tine.

— Cum ai contactat-o?

— Am sunat-o.

Wallander păru neîncrezător.

— Dar telefonul trebuie să fie ascultat.

— Bineînţeles că e ascultat. Am sunat-o şi i-am spus că a fost adusă cartea pe care a comandat-o. Asta înseamnă că ştie că trebuie să meargă la o anumită librărie şi să ceară o anumită carte. I-am lăsat un bilețel în ea prin care-i spun că ai sosit şi ai stat în apartamentul meu. După câteva ore m-am dus la un magazin unde-şi face cumpărăturile de obicei o vecină de-a Baibei. Acolo am găsit un bilețel de la Baiba prin care-mi spunea că va încerca să ajungă la biserică în noaptea asta.

— Dar dacă nu va reuşi?

— Atunci n-o să mai pot să te-ajut. Şi nici nu te mai poţi întoarce aici.

Wallander putea înţelege că ea avea dreptate. Asta era singura lui şansă de a o reîntâlni pe Baiba Liepa. Dacă nu reuşea, n-avea de ales şi trebuia să găsească drumul spre Ambasada Suediei şi să primească ajutor pentru a fugi din ţară.

— Ştii unde e Ambasada Suediei de-aici, din Riga?

Ea se gândi pentru o clipă, înainte de a răspunde.

— Nici măcar nu ştiu dacă Suedia are o ambasadă aici, spuse ea.

— Dar măcar un consulat trebuie să fie.

— Nu ştiu unde.

— Trebuie să fie în cartea de telefon. Scrie-mi în letonă cum se spune la Ambasada Suediei şi la Consulatul Suediei. Trebuie să fie o carte de telefon într-un restaurant. Scrie-mi cum se spune în letonă şi la cartea de telefon.

Ea îi scrise ce i se ceruse pe o foaie de hârtie ruptă dintr-un caiet de exerciţii al uneia din fetele ei şi îl învăţă pronunţia corectă a cuvintelor.

După două ore îşi luă rămas-bun de la Vera şi de la familia ei şi porni la drum. Ea îi dăduse una dintre cămăşile vechi ale tatălui ei şi un fular, ca să-şi mai schimbe un pic înfăţişarea. Nu ştia dacă-i va revedea vreodată, dar deja începea să i se facă dor de ei.

In timp ce mergea spre staţia de autobuz, văzu pisica moartă, zăcând la picioarele lui ca un semn prevestitor al răului ce urma să vină.

Când fu în autobuz, resimţi dintr-odată senzaţia că era deja urmărit. Nu erau mulţi pasageri care să meargă în oraş în acea seară, dar el stătea în picioare la capătul autobuzului ca să vadă spatele tuturor celor din faţa lui. Se uita din când în când prin geamul murdar din spate, dar nu putea vedea nicio maşină urmărindu-l.

Cu toate astea, instinctul îl făcea să se simtă îngrijorat. Nu putea scăpa de senzaţia că erau pe urmele lui. Încercă să-şi dea seama ce trebuia să facă. Avea aproximativ un sfert de oră ca să se hotărască. Unde ar fi trebuit să coboare? Ce-ar fi trebuit să facă pentru a scăpa de urmăritori? Părea o situaţie imposibilă, dar, brusc, îi veni o idee care era destul de îndrăzneaţă ca să aibă o şansă cât de mică de reuşită. Presupuse că nu stăteau cu ochii doar pe

el. Trebuia să fie cel puțin la fel de important pentru ei să-l urmărească până se întâlnea cu Baiba Liepa şi apoi să aştepte momentul în care puteau fi siguri de găsirea mărturiei maiorului.

Ignoră instrucțiunile oferite de Vera şi coborî din autobuz în fața hotelului Latvia. Fără să se uite în jur, intră în hotel, merse până la biroul de recepție şi întrebă dacă aveau o cameră pentru una sau poate două nopți. Vorbi clar în engleză, iar când recepționerul îi spuse că, într-adevăr, aveau o cameră, îşi arătă paşaportul german şi se semnă ca Gottfried Hegel. Spuse că bagajul lui va sosi mai târziu, iar apoi, cu o voce atât de tare pe cât îndrăznea să folosească fără ca să dea impresia că oferea intenționat o pistă falsă, ceru să fie trezit cu câteva minute înainte de miezul nopții pentru că aştepta un telefon important. Spera că asta îi va da un avantaj de câteva ore. Cum nu avea niciun bagaj, acceptă cheia personal şi merse la lift. I se oferise o cameră la etajul patru, iar acum era esențial pentru el să acționeze decisiv şi fără ezitare. Încercă să-şi amintească, de la prima vizită, unde era scara, şi când ieşi din lift, la etajul patru, ştiu imediat unde trebuia să se ducă. Coborî în bezna scărilor din spate şi speră că nu avuseseră destul timp să pună paznici peste tot în jurul hotelului. Coborî direct la subsol şi găsi calea spre uşa care se deschidea în spatele hotelului. Doar pentru o clipă se temu că nu va putea să deschidă uşa fără o cheie, dar avu noroc. Cheia era în broască. Ieşi în strada întunecoasă din spate, rămase complet nemişcat câteva secunde şi se uită în jur. Era pustiu şi nu putea auzi paşi grăbiți. Rămase aproape de ziduri, coti spre străzile laterale şi nu se opri din alergare până nu ajunse la cel puțin trei străzi de hotel. Rămase fără suflare până atunci şi se retrase în cadrul unei uşi în timp ce-şi recăpăta răsuflarea şi se uita ca să vadă dacă era urmărit. Încercă să-şi imagineze cum, chiar în acel moment,

în altă parte a oraşului, Baiba Liepa încerca să scape şi ea de câinii pe care unul din colonei îi pusese pe urmele ei. Nu se îndoia de faptul că va reuşi, pentru că maestrul ei fusese unul dintre cei mai buni, maiorul însuşi.

Reuşi să găsească drumul spre biserica Sfânta Gertrude chiar înainte de ora zece seara. Nu se vedea nicio lumină ieşind din uriaşele ferestre ale bisericii şi găsi o curte în apropiere, unde putea aştepta fără să fie văzut. De undeva dinăuntrul clădirii se auzeau nişte oameni certându-se, un potop lung şi necruţător de cuvinte tulburătoare culminând cu un mare zgomot, un ţipăt şi apoi tăcerea. Bătu pasul pe loc ca să se încălzească şi încercă să-şi aducă aminte ce dată era. Din când în când, o maşină trecea pe stradă şi se cam aştepta ca una dintre ele să oprească şi ca pasagerii să-l găsească ascunzându-se printre lăzile de gunoi.

Senzaţia că ei deja ştiau unde se afla el se tot întorcea şi se întrebă dacă nu cumva încercarea lui de a evada înregistrându-se la hotelul Latvia dăduse greş. Oare făcuse o greşeală presupunând că Vera nu era în slujba coloneilor? Poate îl aşteptau în întunericul din cimitir, poate aşteptau momentul în care mărturia maiorului va fi dezvăluită. Respinse acel gând. Singura lui alternativă ar fi fost să fugă la Ambasada Suediei şi ştia că nu putea face asta.

Ceasul din turnul bisericii bătu de ora zece seara. Ieşi din curte, se uită atent după orice semn de viaţă pe stradă şi merse grăbit spre mica poartă de fier. Deşi o deschise extrem de atent, se auzi un uşor scârţâit. Câteva felinare aruncau o lumină slabă pe zidurile bisericii. Rămase complet nemişcat, ascultând. Niciun sunet. Merse prudent de-a lungul cărării care ducea spre uşa laterală pe care-o folosise data trecută ca să plece din biserică împreună cu Baiba. Iarăşi avu senzaţia că era urmărit, că urmăritorii lui erau undeva în faţa lui, dar continuă să meargă până la zidul bisericii, apoi se opri ca să aştepte.

Fără să scoată niciun sunet, Baiba Liepa apăru lângă el, de parcă s-ar fi întrupat din întuneric. Tresări când o văzu. Îi şopti ceva ce nu înțelese, apoi îl trase după ea rapid prin uşa care stătea întredeschisă şi el îşi dădu seama că ea fusese în biserică, aşteptându-l. Încuie uşa cu o cheie foarte mare şi merse până la altar. Era foarte întuneric înăuntrul bisericii, iar ea îl ducea de mână de parcă era orb şi nu putea înțelege cum putea să-şi găsească drumul prin întuneric. În spatele sacristiei era o magazie fără ferestre şi o lampă cu petrol era aşezată pe masă. Acolo îl aşteptase, haina ei de blană era întinsă pe un scaun şi fu mirat şi impresionat când observă că pusese o fotografie de-a maiorului lângă lampă. Mai era şi un termos, nişte mere şi o bucată de pâine. Era ca şi cum l-ar fi invitat la cina cea de taină şi se întrebă cât timp va mai trece până când coloneii le-ar fi dat de urmă. Se întrebă ce legătură avea ea cu biserica, dacă ea credea într-un Dumnezeu, spre deosebire de soțul ei, şi realiză că ştia la fel de puține lucruri despre ea cum ştiuse odinioară despre soțul ei.

Când fură în siguranță înăuntrul camerei din spatele sacristiei, ea-şi puse brațele în jurul lui şi-l strânse tare. Simți că plângea şi furia ei era atât de mare că mâinile i se înfigeau în spatele lui ca nişte gheare de fier.

— Au omorât-o pe Inese, şopti ea. I-au omorât pe toți. Am crezut că şi tu ai murit. Am crezut că totul s-a terminat, apoi m-a contactat Vera.

— A fost îngrozitor, spuse Wallander. Dar nu trebuie să ne gândim la asta acum.

Se holbă mirată la el.

— Trebuie să ne gândim tot timpul la asta, spuse ea. Dacă o să uităm asta, o să uităm că suntem oameni.

— N-am vrut să spun c-ar trebui să uităm, îi explică el. Voiam doar să spun că trebuie să mergem mai departe. Jalea ne opreşte de la acțiune.

Ea se trânti pe un scaun şi putu să vadă cât de distrusă era din cauza oboselii şi a durerii. Se întrebă cât timp va mai putea rezista aşa.

Noaptea pe care o petrecură în biserică deveni momentul vieţii lui Kurt Wallander în care el simţi că pătrunse în centrul existenţei lui. Nu-şi mai privise viaţa dintr-un punct de vedere existenţial până atunci. Se întâmpla ca în momentele de depresie adâncă – când văzuse cadavrul cuiva ucis, al unui copil mort într-un accident rutier sau un caz disperat de sinucidere – să-l fi bătut gândul că viaţa pare foarte scurtă când moartea dă lovitura finală. Că omul trăieşte aşa de puţin timp, dar, după aceea, e mort pe vecie. Însă devenise expert în înlăturarea acestor gânduri. Încercă să privească viaţa, în principal, ca pe o treabă practică şi se îndoia de abilitatea lui de a-şi îmbogăţi existenţa adaptându-şi viaţa în aşa fel încât să se conformeze unei anumite filosofii. Nici nu se îngrijorase în legătură cu perioada de timp pe care soarta i-o menise s-o trăiască. Un om se năştea într-o vreme sau alta şi murea într-o vreme sau alta: cam atât de departe ajunsese când îşi contempla existenţa lui pământească. Noaptea petrecută cu Baiba Liepa în biserica rece ca gheaţa îl făcu să privească înăuntrul fiinţei sale cu mai multă profunzime decât o făcuse vreodată până atunci. Înţelese că lumea largă semăna foarte puţin cu Suedia şi că problemele lui personale păreau neînsemnate în comparaţie cu cruzimea ce caracteriza viaţa Baibei Liepa. Era ca şi cum de-abia atunci putu accepta ca pe un fapt masacrul în care murise Inese, de-abia atunci devenise real pentru el. Coloneii existau, sergentul Zids trăsese o salvă ucigaşă dintr-o armă reală, gloanţe care puteau despica inimile şi, într-o fracţiune de secundă, puteau crea un univers abandonat. Se gândi la cât de insuportabil trebuia să fie să-ţi fie mereu frică. „Epoca fricii, se gândi el, asta e epoca în care trăiesc, deşi n-am

înțeles asta niciodată până acum, chiar dacă am ajuns la vârsta mijlocie."

Ea îi spuse că erau în siguranță în biserică, atât de în siguranță pe cât puteau să fie. Vicarul fusese un prieten apropiat al lui Karlis Liepa şi nu ezitase să-i ofere Baibei o ascunzătoare când îi ceruse ajutorul. Wallander îi spuse despre senzația lui instinctivă că deja îi luaseră urma şi că-l aşteptau undeva în întuneric.

— De ce ar aştepta? obiectă Baiba. Pentru asemenea oameni nu există aşteptare când vine vorba de arestarea şi pedepsirea celor care le amenință existența.

Wallander se gândi că putea foarte bine să aibă şi ea dreptate. Dar, în acelaşi timp, era sigur că cel mai important lucru era mărturia maiorului: ceea ce-i speria era dovada pe care maiorul o lăsase în urmă, nu o văduvă şi, după părerea lor, un polițist suedez inofensiv care pornise propria lui vendetă.

Altceva i se întâmplă. Era ceva atât de uluitor că se hotărî să nu-i spună deocamdată nimic Baibei. Brusc, îi trecu prin minte că putea fi alt motiv pentru care urmăritorii lor nu se arătaseră, nu-i arestaseră pur şi simplu şi nu-i transportaseră la sediul central fortificat al poliției. Cu cât se gândise mai mult la asta în timpul lungii nopți petrecute la biserică, cu atât mai credibil i se părea. Dar nu spuse nimic, în principal ca să n-o supună pe Baiba unei tensiuni mai mari decât era nevoie.

Înțelese că disperarea ei se datora la fel de mult faptului că nu putea înțelege unde ascunsese Karlis mărturia lui, cât şi şocului produs de moartea lui Inese şi a celorlalți prieteni ai ei. Încercase tot ce-i trecuse prin minte, încercase să intre şi în mintea soțului ei, dar tot nu putuse găsi răspunsul. Scosese plăcile de faianță din baie, rupsese tapițeria mobilei, dar nu găsi nimic decât praf şi oase de şoareci morți.

Wallander încercă s-o ajute. Stătură față-n față la masă, ea turnă nişte ceai, iar lumina din lampa cu petrol transformă camera sumbră într-una caldă şi intimă. Lui Wallander i-ar fi plăcut foarte mult s-o îmbrățişeze şi să o consoleze în durerea ei şi luă în considerare din nou posibilitatea de a o lua cu el în Suedia, dar ştiu că ea nu ar fi fost în stare să se gândească la aşa ceva, nu încă. Mai degrabă ar fi murit decât să renunțe la speranța de a găsi mărturia pe care soțul ei trebuie s-o fi lăsat în urmă.

Cu toate astea, în acelaşi timp, luă în considerare a treia posibilitate – motivul pentru care urmăritorii nu se puneau în mişcare să-l aresteze. Dacă bănuielile lui erau corecte şi deveneau tot mai convins că puteau fi, nu era numai un duşman pândind în întuneric, ci şi duşmanul duşmanului care de fapt îi păzea pe toți. Condorul şi nagâțul. Încă nu ştia ce penaj avea fiecare colonel, dar poate nagâțul ştia ce făcea condorul şi voia să-şi apere prada lui.

Noaptea petrecută în biserică fu asemenea unei călătorii spre un continent necunoscut, unde încercaseră să descopere ceva, dar fără să ştie ce căutau. Un pachet învelit în hârtie maro? O valiză? Wallander era convins că maiorul fusese un om înțelept care ştia că un loc de ascunzătoare era inutil dacă era prea bine ascuns. Dar, ca să pătrundă în modul de gândire al maiorului, trebuia să afle mai multe despre Baiba Liepa. Puse întrebări pe care nu voia să le pună, dar ea insistă să procedeze aşa, rugându-l să nu aibă milă de sentimentalismul ei.

Cu ajutorul ei le exploră viețile până la detaliile intime. Din când în când ajungeau într-un punct în care credeau că descifraseră misterul, dar apoi afla că Baiba deja urmărise acea pistă şi nu găsise nimic. Pe la patru şi jumătate dimineața era pe punctul de a renunța. Se uită obosit la chipul ei epuizat.

— Ce altceva mai e de făcut? întrebă el. Ce mai putem face? O ascunzătoare trebuie să fie undeva, trebuie să existe într-un loc. Într-un spațiu stabil, impermeabil, neinflamabil, ferit de hoți. Ce altceva mai e acolo?

Se forță să continue.

— E vreo pivniță în blocul tău? întrebă el.

Ea dădu din cap.

— Am mai vorbit despre pod. Am luat în considerare fiecare centimetru din apartamentul tău. Casa de vacanță a surorii tale. Casa tatălui lui din Ventspils. Gândeşte-te, Baiba! Trebuie să mai existe şi altă posibilitate.

Putu să vadă că ea era pe punctul de a ceda.

— Nu, spuse ea, nu există.

— Nu trebuie să fie afară. Ai spus că mergeați cu maşina din când în când până la țărmul mării. E vreo stâncă pe care obişnuiați să stați? Unde vă ridicați cortul?

— Ți-am povestit totul despre asta. Karlis n-ar fi ascuns niciodată ceva acolo.

— Vă ridicați cortul de fiecare dată în exact acelaşi loc? Timp de opt veri la rând? N-ați ales cu nicio ocazie alt loc?

— Amândoi savuram plăcerea de a ne întoarce în acelaşi loc.

Ea voia să continue, dar el o trăgea înapoi tot timpul. I se părea că maiorul n-ar fi ales niciodată un loc la întâmplare. Oriunde era, trebuia să facă parte din trecutul lor comun.

Reîncepu totul. Petrolul din lampă era pe sfârşite, dar Baiba găsi o lumânare. Apoi porniră în altă călătorie prin viața pe care ea şi maiorul o împărțiseră. Wallander se temea că Baiba se va prăbuşi din cauza epuizării, se întrebă dacă dormise măcar un pic şi încercă să-i ridice moralul părând optimist, deşi nu era deloc aşa. Începu cu apartamentul pe care-l împărțiseră. În ciuda tuturor

eforturilor, era vreo posibilitate ca ea să fi omis ceva? Până la urmă, o casă conținea nenumărate locuri ascunse.

O târî din cameră-n cameră, iar la sfârşit fu aşa de obosită că-şi striga răspunsurile.

— Nu e nicăieri! țipă ea. Am avut o casă şi, cu excepția verilor, acolo am locuit. În timpul zilei, eu eram la universitate, iar Karlis mergea la secția centrală de poliție. Nu există nicio mărturie. Karlis trebuie să fi crezut că era nemuritor.

Wallander înțelese că furia ei era îndreptată şi spre soțul ei. Era o tânguire care-i aminti de anul precedent în care un refugiat somalez fusese ucis cu brutalitate, iar Martinsson încercase să consoleze văduva disperată. „Trăim în epoca văduvelor, se gândi el. Casele noastre sunt adăposturile fricii şi ale văduvelor…"

Făcu o pauză. Baiba putu observa că gândurile lui se îndreptau în altă direcție.

— Ce s-a-ntâmplat? şopti ea.

— Doar un minut, răspunse el. Trebuie să mă gândesc.

Era posibil? O testă din toate unghiurile şi încercă să renunțe la ea ca la un exercițiu inutil. Dar nu putu scăpa de ea.

— O să-ți pun o întrebare, îi spuse el încet, şi vreau să-mi răspunzi imediat, fără să te gândeşti. Răspunde-mi fără să eziți. Dacă o să începi să gândeşti, s-ar putea să-mi dai un răspuns greşit.

Ea îl privi atentă în lumina pâlpâitoare a lumânării.

— Oare Karlis ar fi putut alege cel mai incredibil loc de ascunzătoare dintre toate? întrebă el. Înăuntrul secției de poliție?

Putu să vadă o licărire apărând în ochii ei.

— Da, spuse ea fără să ezite. Ar fi putut foarte bine să facă şi asta.

— De ce?

— Aşa era Karlis. Gestul ăsta s-ar fi potrivit cu firea lui.

— Unde?

— Nu ştiu.

— Propriul birou ar fi o posibilitate. Ți-a vorbit vreodată despre secția de poliție?

— O ura. Era ca o închisoare. Era o închisoare.

— Gândeşte-te bine, Baiba. Vorbea despre o anumită cameră? Despre vreun loc cu însemnătate specială pentru el? Pe care-l ura mai mult decât orice altă cameră? Sau un loc care-i plăcea?

— Camerele în care se țineau interogatoriile îl făceau să se simtă rău.

— Nu se poate ascunde nimic acolo.

— Ura birourile coloneilor.

— Nici acolo n-ar fi putut ascunde nimic.

Se gândea cu atâta concentrare că închise ochii. Când reveni dintre gândurile ei şi redeschise ochii, găsise răspunsul.

— Karlis obişnuia să vorbească adesea despre ceea ce el numea „camera răului”, spuse ea. Obişnuia să spună că acea cameră conținea toate documentele ce descriau nedreptățile care mâhneau țara asta. Bineînțeles că acolo şi-a ascuns mărturia – în mijlocul amintirilor tuturor celor care au suferit şi au agonizat atât de multă vreme. Şi-a pus hârtiile undeva printre arhivele secției centrale de poliție.

Wallander o privi. Nu mai era nicio urmă din epuizarea ei de dinainte.

— Da, spuse el. Cred că ai dreptate. A ales un loc de ascunzătoare ascuns în alt loc de ascunzătoare. A ales un puzzle dificil. Dar cum a reuşit să-şi ascundă mărturia în aşa fel încât numai tu s-o poți găsi?

Dintr-odată, ea începu să râdă şi să plângă în acelaşi timp.

— Ştiu, spuse ea printre hohotele de plâns. Acum înţeleg cum a făcut-o. La primele întâlniri, obişnuia să facă trucuri cu cărţi de joc pentru mine. Când era tânăr visa să devină ornitolog, dar mai visa să devină şi magician. I-am cerut să mă înveţe câteva trucuri. A refuzat. A devenit un fel de joc pentru noi. Mi-a arătat cum se face unul dintre trucurile lui, cel mai simplu dintre toate. Împărţi pachetul în două părţi, una care să conţină doar cărţile negre şi alta doar pe cele roşii. Apoi ceri cuiva să aleagă o carte, s-o ţină minte şi s-o pună înapoi în pachet. Schimbând cele două jumătăţi, faci o carte roşie să apară printre cele negre şi viceversa. Adesea spunea că viaţa era o tristă succesiune de suferinţe, dar că eu îi voi lumina existenţa. De aceea întotdeauna căutam o floare roşie printre cele albastre sau galbene şi mergeam oricât ca să găsim o casă verde printre cele albe. Era un fel de joc pe care-l jucam în secret. La asta trebuie să se fi gândit când şi-a ascuns mărturia. Mă gândesc că arhivele trebuie să fie pline de dosare de diferite culori. Într-un loc sau altul trebuie să fie unul diferit, diferit în culoare sau poate chiar în mărime. Acolo o să găsim ceea ce căutăm.

— Arhivele poliţiei trebuie să fie enorme, spuse Wallander.

— Uneori, când trebuia să plece, obişnuia să-mi pună pachetul de cărţi pe pernă, cu o carte roşie introdusă între cele negre, spuse ea. Nu mă îndoiesc că există un dosar despre mine în arhive. Acolo şi-ar fi introdus jokerul.

Era cinci şi jumătate dimineaţa. Nu ajunseseră chiar până la destinaţie, dar măcar acum credeau că ştiau unde era. Wallander îşi întinse mâna şi-i atinse braţul.

— Aş vrea să vii în Suedia cu mine, îi spuse el în suedeză.

Ea se uită la el fără să-l înţeleagă.

— Am spus c-ar fi bine să ne odihnim, îi explică el. Trebuie să plecăm de-aici înaintea zorilor. Nu ştim încotro trebuie să ne îndreptăm, nici nu ştim cum o să facem cel mai mare truc dintre toate – să intrăm în sediul poliției centrale. De-asta trebuie să ne odihnim puțin.

Era o pătură într-un dulap, rulată sub o mitră veche. Baiba o întinse pe podea. De parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, se lipiră strâns unul de altul ca să se încălzească.

— Culcă-te, îi spuse el. Eu trebuie doar să mă odihnesc. O să stau treaz. O să te trezesc când trebuie să plecăm.

Aşteptă o clipă, dar nu primi niciun răspuns. Ea deja adormise.

17

Plecară din biserică cu puțin timp înainte de ora şapte dimineața.

Wallander trebui s-o ajute pe Baiba, care era atât de istovită că de-abia era conştientă. Încă era întuneric când porniră la drum. Cât timp dormise pe podea lângă el, stătuse treaz şi se gândise la ce trebuia să facă. Ştia că era dator să aibă un plan pregătit. Baiba n-ar mai fi putut să-l ajute: îşi tăiase singură craca de sub picioare şi-acum era la fel de proscrisă ca el. De-acum încolo el era şi salvatorul ei şi i se părea, în timp ce stătea acolo, în întuneric, că nu mai era în stare să facă planuri, că rămăsese fără idei.

Cu toate astea, gândul că ar putea exista a treia posibilitate îl ajuta să continue. Putea înțelege că era extrem de riscant să se bazeze pe aşa ceva. S-ar fi putut înşela, iar în acest caz nu ar fi putut scăpa de ucigaşul maiorului. Dar, până când plecară din biserică, fu convins că nu avea de ales.

Era o dimineață rece. Rămaseră complet nemişcați în întunericul din fața uşii. Baiba se ținea de brațul lui. Wallander identifică un sunet aproape imposibil de auzit în întuneric, de parcă cineva şi-ar fi schimbat poziția şi şi-ar fi târât, din greşeală, piciorul pe pietrişul înghețat. „Acum vin, se gândi el. Acum vor fi eliberați câinii." Dar nu se întâmplă nimic, totul rămase nemişcat şi o conduse pe Baiba spre poarta din gardul cimitirului. Ieşiră în stradă şi acum Wallander fu sigur că urmăritorii lor erau prin apropiere. Crezu că vede o umbră mişcându-se în cadrul unei uşi şi auzi un uşor scârțâit în timp ce poarta se deschise în urma lor pentru a doua oară. „Câinii pe care-i ține-n lesă unul din colonei nu sunt foarte pricepuți, se gândi el cu ironie. Dacă nu cumva vor să ştim că sunt cu ochii pe noi tot timpul."

Baiba îşi revenise datorită frigului de dimineață. Se opriră la colțul unei străzi, iar Wallander ştiu că trebuia să se gândească la ceva.

— Ştii pe cineva care are o maşină pe care-am putea s-o împrumutăm? întrebă el.

Ea se gândi o vreme, apoi dădu din cap.

Teama lui îl enervă dintr-odată. De ce era totul aşa de greu în țara asta? Cum ar fi putut s-o ajute când nimic nu era normal, nimic nu era cum se obişnuise el să fie?

Apoi îşi aminti de maşina pe care-o furase cu o zi în urmă. Şansa ca ea să fi rămas unde o lăsase era foarte mică, dar i se părea că n-avea nimic de pierdut dacă încerca s-o găsească. Ajunseră la o cafenea care se deschisese devreme şi o împinse pe Baiba înăuntru, gândindu-se cum asta va zăpăci haita de câini care era pe urmele lor. Trebuiau să se împartă în două grupuri şi trebuiau să fie mereu în gardă în caz că el şi Baiba ar fi găsit dovada. Acel gând îl făcu pe Wallander să se simtă mult mai bine. Era o posibilitate la care nu se gândise înainte. Ar fi putut să le ofere piste false urmăritorilor lor. Merse grăbit de-a lungul

străzii. Prima dată trebuia să afle dacă maşina mai era acolo.

Era tot acolo unde o lăsase. Fără să facă o pauză pentru a reflecta, se aşeză în spatele volanului, simţind din nou mirosul de peşte, uni cablurile electrice, de data asta amintindu-şi să pună schimbătorul de viteze pe neutru la început. Opri în faţa cafenelei şi lăsă motorul pornit în timp ce merse înăuntru ca s-o ia pe Baiba. Ea stătea la o masă, cu o cană de ceai în faţă şi-i trecu prin minte că şi lui îi era foame, dar că asta trebuia să aştepte. Ea deja plătise, aşa că merseră direct la maşină.

— Cum ai reuşit să faci rost de maşină? întrebă ea.

— O să-ţi explic altă dată, spuse el. Pentru moment, doar spune-mi cum să ies din Riga.

— Unde mergem?

— Încă nu ştiu. Pentru început, hai să mergem la ţară.

Străzile erau mai aglomerate acum, iar Wallander mormăi şi se văită din cauza lipsei de putere a motorului, dar, în cele din urmă, ajunseseră la periferia oraşului şi într-o regiune plată de ţară cu ferme din loc în loc pe câmp.

— Unde duce drumul ăsta? întrebă Wallander.

— În Estonia. Se termină la Tallinn.

— Nu mergem atât de departe.

Acul indicatorului de benzină începu să se mişte în sus şi-n jos şi opri într-o benzinărie. Un bătrân, chior de un ochi, umplu rezervorul, iar când Wallander trebui să plătească, descoperi că n-avea destui bani. Baiba putu să achite diferenţa şi merseră mai departe. Wallander stătuse cu ochii pe drum şi observă o maşină neagră de o marcă necunoscută trecând pe lângă ei şi urmată de alta. În timp ce ieşeau din benzinărie, aruncase o privire în oglinda retrovizoare şi văzuse altă maşină parcată pe banda de refugiu din urma lor. „Aşa deci, sunt trei, se gândi el. Cel puţin trei maşini sau poate mai multe.”

Ajunseră într-un oraş al cărui nume Wallander nu reuşi să-l afle niciodată. Opri maşina într-o piaţă în care un grup de oameni erau adunaţi în jurul unei prăvălii în care se vindea peşte. Era foarte obosit. Dacă nu dormea în curând, creierul va refuza să îi mai funcţioneze. Observă semnul indicator al unui hotel la capătul pieţei şi se hotărî pe loc.

— Trebuie să dorm, îi spuse el Baibei. Câţi bani ai la tine? Destui pentru o cameră?

Ea dădu din cap. Lăsară maşina unde era, traversară piaţa şi intrară în micul hotel. Baiba spuse ceva în letonă ce o făcu pe fata de la biroul de recepţie să roşească, dar nu le ceru să completeze niciun formular de înregistrare.

— Ce i-ai zis? o întrebă Wallander când fură în siguranţă, în camera lor cu vedere la curte.

— Adevărul, spuse ea. Că nu suntem căsătoriţi şi că o să stăm doar câteva ore.

— A roşit, nu-i aşa? Ai văzut cum a roşit?

— Şi eu aş fi făcut la fel.

Doar pentru o clipă, se mai eliberară din tensiune. Wallander izbucni în râs, iar Baiba roşi. Apoi el redeveni serios.

— Nu ştiu dacă-ţi dai seama, dar asta e cea mai nebunească escapadă în care-am fost vreodată implicat, îi spuse el. Nici nu ştiu dacă-ţi dai seama că sunt cel puţin la fel de speriat ca şi tine. Spre deosebire de soţul tău, eu sunt un poliţist care şi-a petrecut , aproape toată viaţa muncind într-un orăşel nu cu mult mai mare decât acesta în care ne aflăm acum. N-am niciun fel de experienţă în reţele criminale complicate şi masacre comise de poliţie. Din când în când trebuie să rezolv un caz de crimă, bineînţeles, dar îmi petrec majoritatea timpului urmărind hoţi beţi şi speculanţi evadaţi.

Ea se aşează lângă el pe marginea patului.

— Karlis mi-a zis că eşti un poliţist bun, îi spuse ea. Mi-a zis că ai făcut o greşeală din neglijenţă, dar că, în ciuda acestui fapt, eşti un poliţist bun.

Wallander îşi aminti fără tragere de inimă de barca de salvare.

— Ţările noastre sunt atât de diferite, îi spuse el. Karlis şi cu mine am avut începuturi foarte diferite în munca pe care-a trebuit s-o facem. Fără îndoială, el ar fi putut lucra la fel de bine şi în Suedia, dar eu n-aş fi putut fi poliţist în Letonia.

— Dar exact asta eşti acum, îi spuse ea.

— Nu, obiectă el. Sunt aici pentru că tu mi-ai cerut să vin. Poate sunt aici şi din cauza lui Karlis, care a fost cine a fost. De fapt, nu ştiu ce fac aici în Letonia. Doar un singur lucru ştiu sigur şi asta e că vreau să vii în Suedia cu mine. Când se va termina totul.

Se uită la el mirată.

— De ce? întrebă ea.

Îşi dădu seama că nu putea să-i explice, pentru că propriile lui sentimente erau atât de contradictorii şi de nesigure.

— Nu contează, spuse el. Uită de asta. Acum trebuie să dorm dacă vreau să gândesc clar. Şi tu ai nevoie de odihnă. Poate ar fi bine să-i ceri recepţionerei să ne bată la uşă peste trei ore.

— Fata o să roşească din nou, spuse Baiba în timp ce se ridică din pat.

Wallander se ghemui sub plapumă. Era deja adormit când Baiba se întoarse de la recepţie.

Când se trezi, după trei ore, i se păru că dormise doar câteva minute. Bătaia din uşă n-o deranjase pe Baiba, care încă dormea. Wallander se forţă să facă un duş rece ca să izgonească oboseala din corpul lui. Când termină cu

îmbrăcatul, se gândi s-o lase să doarmă până când el îşi va da seama ce trebuia să facă în continuare. Îi scrise un mesaj, transmiţându-i că ar trebui să-l aştepte până se va întoarce şi că nu va lipsi mult timp.

Fata de la recepţie îi zâmbi şovăitor, iar lui Wallander i se păru că observă o urmă de senzualitate în ochii ei. Se dovedi că înţelegea puţină engleză şi, când o întrebă unde ar putea mânca ceva, ea îi arătă uşa unei mici săli de mese care făcea parte din hotel. Se aşeză la o masă cu vedere la piaţă. Oamenii încă erau îngrămădiţi în jurul prăvăliei cu peşte, adunaţi în ciuda dimineţii reci. Maşina era unde o lăsase Wallander.

De cealaltă parte a pieţei era una dintre maşinile negre pe care o văzuse trecând pe lângă benzinărie. Speră să îngheţe câinii care-l urmăreau în timp ce stăteau de pază în maşinile lor. Fata de la recepţie lucra şi ca ospătăriţă şi veni cu o farfurie cu sendvişuri şi o cană de cafea. Se tot uita la piaţă în timp ce mânca şi tot timpul încerca să facă un plan de acţiune. Era atât de îndrăzneţ că ar fi putut avea o şansă de reuşită.

Când terminase de mâncat se simţi mai bine. Se întoarse în cameră şi o găsi pe Baiba trează. Se aşeză pe pat şi începu să-i explice ce se hotărâse să facă.

— Karlis trebuie să fi avut pe cineva în care avea încredere printre colegi, îi spuse el.

— N-am socializat niciodată cu alţi poliţişti, spuse ea. Aveam prieteni din cercuri diferite.

— Gândeşte-te bine, o îndemnă el. Trebuie să fi fost cineva cu care să-şi fi băut cafeaua din când în când. Nu trebuie să fi fost un prieten. Ar fi de-ajuns dacă ţi-ai aminti de cineva care nu era duşmanul lui.

Ea încercă să se gândească, iar el îi oferi timpul necesar. Planul lui depindea de o persoană în care maiorul

nu avea încredere totală, dar pe care nici nu o bănuia de ceva.

— Uneori pomenea de Mikelis, îi spuse ea, încă gândindu-se intens. Un sergent tânăr care nu era ca restul. Dar nu ştiu nimic despre el.

— Dar trebuie să ştii ceva. De ce vorbea Karlis despre el?

Ea îşi rezemă perna de perete, iar el putu să vadă că făcea tot ce putea ca să-şi amintească.

— Karlis obişnuia să tot vorbească despre cât de îngrozit era de nepăsarea colegilor lui, începu ea. Reacționau cu sânge rece la orice fel de suferință. Mikelis era o excepție. Cred că el şi Karlis au fost odată delegați să aresteze un om sărac cu o familie mare şi, după aceea, i-a spus lui Karlis că a fost îngrozitor. Poate Karlis l-a mai menționat şi în alt context, dar nu-mi amintesc.

— Când s-a-ntâmplat asta?

— Destul de recent.

— Încearcă să fii mai exactă. Acum un an? Mai mult?

— Mai puțin. Nu putea să fi fost acum un an.

— Mikelis lucra în echipa care se ocupa de infracțiuni grave alături de Karlis?

— N-am idee.

— Trebuie să fi lucrat acolo. Trebuie să-l suni pe Mikelis şi să-i spui că ai nevoie să vorbeşti cu el.

Ea se holbă îngrozită la el.

— O să mă aresteze.

— Nu-i spune că eşti Baiba Liepa. Doar spune-i că ai ceva să-i spui care i-ar folosi planurilor lui de carieră, dar că trebuie să ți se acorde dreptul la anonimat.

— Nu e uşor să păcăleşti poliția în țara asta.

— Trebuie să pari convingătoare. Nu trebuie să renunți.

— Dar ce-ar trebui să spun?

— Nu ştiu. Va trebui să mă ajuți să înțeleg ceva. Care este cea mai mare ispită cu care se poate confrunta un polițist leton?

— Banii.

— Valuta?

— Mulți oameni din țara mea şi-ar vinde şi mamele pentru dolari americani.

— Trebuie să-i spui că ştii nişte oameni care au mulți dolari americani.

— Va întreba de unde vin toate informațiile astea.

Wallander se gândi pentru o clipă şi-şi aminti ceva ce se întâmplase recent în Suedia.

— Trebuie să-l suni pe Mikelis şi să-i spui că ştii doi letoni care au jefuit o bancă din Stockholm şi au făcut rost de o mare sumă în valută, în principal dolari americani. Au atacat un birou de schimb valutar din gara centrală din Stockholm, iar poliția suedeză n-a reuşit să rezolve cazul. Cei doi tâlhari s-au întors acum în Letonia şi au toată valuta străină la ei. Asta trebuie să spui.

— Mă va întreba cine sunt şi cum de ştiu ce ştiu.

— Dă-i impresia că ai fost iubita unuia din bărbați, dar că ți-a dat papucii. Vrei răzbunare, dar ți-e teamă de ei şi nu îndrăzneşti să-ți dai numele.

— Nu mă pricep prea bine la mințit.

El deveni dintr-odată furios.

— Atunci ar trebui să înveți. Acum. Mikelis ăsta e singura noastră speranță de a ajunge la arhive. Am un plan şi s-ar putea să meargă. Dacă nu-ți vin în minte alte propuneri, atunci eu trebuie să mă ocup de asta.

Se ridică de pe pat.

— Ne-ntoarcem în Riga acum şi o să-ți spun tot despre asta în maşină.

— Vrei să spui că Mikelis o să caute hârtiile lui Karlis?

— Nu, nu Mikelis, îi răspunse el solemn. Eu o să fac asta. Dar Mikelis trebuie să mă lase să intru în sediul poliției.

*

Se întoarseră în Riga, iar Baiba telefonă dintr-un oficiu poştal şi reuşi să mintă cu succes. Apoi intrară în piața acoperită. Baiba îi spusese să aştepte în hala asemănătoare cu un hangar în care se vindea peşte. O văzu dispărând în mulțime şi ştiu că s-ar putea să n-o mai vadă niciodată. Cu toate astea, se întoarse, pentru că-l întâlnise pe Mikelis la raionul cu carne. Umblară de la stand la stand, examinând carnea şi vorbind. Ea îi spuse că, de fapt, jefuitorii de bancă nu existau şi nici dolarii americani. În timpul călătoriei de întoarcere spre Riga, Wallander îi spuse să nu ezite, să se arunce cu capul înainte şi să-i spună toată povestea. Nu aveau altă opțiune. Era totul sau nimic.

— Ori o să te aresteze, îi spuse el, ori o să treacă în echipa noastră. Dacă o să eziți, ar putea bănui că e un complot împotriva lui, poate ceva încercat de superiorii lui pentru a-i testa loialitatea. Trebuie să-i poți dovedi că eşti văduva lui Karlis dacă nu-ți recunoaşte fața. Trebuie să spui şi să faci exact ce ți-am zis eu.

O oră mai târziu, Baiba se întoarse unde o aştepta Wallander. El putu observa imediat că reuşise. Chipul ei radia de fericire. Îşi aminti din nou cât de frumoasă era.

Îi raportă cu voce joasă că Mikelis fusese foarte speriat. Toată cariera lui de polițist era în joc. Putea să-şi rişte şi viața. Cu toate astea, ea bănuia că se simțea şi uşurat.

— E unul de-ai noştri, spuse ea. Karlis nu s-a înşelat.

Mai erau câteva ore până când Wallander putea să-şi pună planul în aplicare şi, ca să-şi umple timpul, rătăciră prin oraş, stabiliră două locuri alternative de întâlnire, apoi continuară să meargă până la universitatea unde lucra ea.

Într-o sală de curs de biologie, goală, mirosind a eter, Wallander adormi cu capul rezemat de o vitrină ce conținea scheletul unui pescăruş. Baiba se ghemui pe pervazul larg al unei ferestre, contemplând parcul de afară. N-avea nimic de făcut decât să aştepte, obosită şi tăcută.

Cu puțin înainte de ora opt seara, se despărțiră în fața amfiteatrului de biologie. Un îngrijitor îşi făcea rondul, verificând ca luminile să fie stinse şi uşile încuiate, iar Baiba îl convinse să stingă momentan lumina de deasupra unei intrări din spate..

Când se stinse lumina, Wallander se furişă pe uşa aceea, fugi prin curte în direcția indicată de Baiba şi, când se opri să-şi recapete răsuflarea, fu sigur că haita încă mai era adunată în jurul clădirii universității.

În clipa în care ceasul din turnul bisericii din spatele secției centrale de poliție bătu de ora nouă seara, Wallander intră pe uşile bine luminate în secțiunea fortăreței care era accesibilă publicului. Baiba îi descrisese detaliat aspectul fizic al lui Mikelis şi singurul lucra care-l surprinse pe Wallander când îl întâlni fu cât de tânăr era. Mikelis aştepta în spatele unui birou şi Wallander se întrebă cum îşi explicase prezența acolo. Cu o voce tare şi stridentă, se plânse în engleză că fusese jefuit în plină stradă. Nemernicii nu numai că-i luaseră banii, dar îi şi furaseră ce-avea mai sfânt, paşaportul.

Într-un moment de disperare, îi trecu prin minte că se putea să fi făcut o greşeală fatală. Uitase să-i spună Baibei să afle dacă Mikelis vorbea engleza. Dacă vorbea doar letona? N-ar fi putut evita aducerea cuiva care vorbea engleza, şi-atunci Wallander chiar ar fi încurcat-o.

Spre uşurarea lui, Mikelis ştia puțină engleză, de fapt, vorbea chiar mai bine decât maiorul şi, când unul dintre ceilalți ofițeri de serviciu veni să vadă dacă putea să-l ia pe

enervantul englez de pe capul lui Mikelis, fu trimis înapoi. Mikelis îl conduse pe Wallander într-o cameră alăturată. Ceilalți ofițeri arătară curiozitate şi interes, dar nu genul care sugera că erau bănuitori şi gata de a trage semnalul se alarmă.

Camera de interogatoriu era rece şi goală. Wallander se aşează pe un scaun, iar Mikelis îl privi serios.

— La zece va începe schimbul de noapte, îi spuse Mikelis. Până atunci va trebui să completez un raport despre atac. O să trimit o maşină ca să caute nişte suspecți a căror înfățişare o putem inventa. Avem fix o oră.

Aşa cum se aşteptase Wallander, Mikelis îi spuse că arhivele erau uriaşe. Nu avea nicio şansă să cerceteze nici măcar o porțiune mică de pe toate rafturile din toate cavernele săpate în stânca de sub secția de poliție. Dacă Baiba se înşelase şi Karlis nu-şi ascunsese de fapt mărturia aproape de dosarul ce purta numele ei, erau pierduți.

Mikelis îi desenă o hartă lui Wallander, care trebuia să treacă de trei uşi încuiate în drumul lui spre arhive. Mikelis îi va da cheile. La parter, la arhiva de la subsol, era un paznic postat la ultima uşă. Mikelis avea să-l momească afară cu un telefon fix la ora zece şi jumătate seara. După o oră, la unsprezece şi jumătate, Mikelis va coborî la subsol şi îl va lua pe paznic cu el ca să-l ajute la o treabă inventată. Atunci Wallander va trebui să plece din arhivă. După aceea, avea să fie pe cont propriu. Dacă se va întâlni cu un ofițer de serviciu pe vreunul dintre coridoare şi acesta devenea bănuitor, Wallander trebuia să se descurce singur.

Oare se putea baza pe Mikelis? Wallander îşi puse această întrebare şi hotărî că răspunsul era lipsit de importanță. N-avea altă opțiune decât să aibă încredere în el. Nu avea alternativă. Ştia ce-o învățase pe Baiba să-i spună tânărului sergent, dar n-avea nicio idee despre ce altceva îi mai vorbise, ştia doar că atunci Mikelis fusese

convins că ar trebui să-l ajute pe Wallander să intre în arhive. Orice ar fi făcut, nu va putea avea niciun control asupra ceea ce se petrecea în jurul lui.

După o jumătate de oră, Mikelis plecă din camera de interogatoriu ca să aranjeze ca o maşină de patrulă să fie trimisă cu instrucțiunea de a căuta persoanele care corespundeau descrierii tâlharilor care-l atacaseră pe domnul Stevens, turistul englez. Mikelis notase nişte descrieri care s-ar fi putut aplica foarte bine majorității cetățenilor Rigăi, iar Wallander observă că una dintre descrieri putea fi chiar a lui Mikelis. Se presupunea că atacul se petrecuse lângă Esplanadă, dar domnul Stevens încă era prea supărat ca să poată merge cu maşina şi să le arate locul exact. Când Mikelis se întoarse, verificară din nou harta cu traseul până la arhive. Wallander observă că trebuia să treacă pe coridorul unde îşi aveau coloneii birourile şi unde avusese şi el un birou. Gândul la asta îl făcu să tremure. „Chiar dacă unul din ei e în birou, se gândi el, nu pot şti dacă el a fost cel care i-a ordonat sergentului Zids s-o măcelărească pe Inese şi pe prietenii ei." Era Putnis sau Murniers? Care din ei îşi trimisese câinii să vâneze oamenii aflați în căutarea mărturiei maiorului?

Când veni vremea să înceapă schimbul de noapte, Wallander observă că toată încordarea îi afectase stomacul. Avea o mare nevoie să meargă la toaletă, dar ştia că nu avea timp de asta. Mikelis deschise uşa din coridor, apoi îi ordonă lui Wallander să plece. Memorase harta şi ştia că nu-şi putea permite să se rătăcească – dac-ar fi făcut-o, n-ar fi ajuns la ultima uşă în timp ce telefonul lui Mikelis ar fi distras paznicul.

Clădirea era pustie. Trecu grăbit pe coridoarele lungi cât de silențios putea, temându-se că în orice moment o uşă s-ar fi putut da de perete şi o armă ar fi putut fi îndreptată spre el. Numără treptele în timp ce călca pe ele, auzi ecoul

paşilor într-un coridor îndepărtat şi avu senzaţia că se afla în mijlocul unui labirint în care se putea pierde mult prea uşor. Începu să coboare pe scări, întrebându-se cât de jos sub nivelul străzii erau arhivele. În cele din urmă, ajunse foarte aproape de locul în care paznicul îşi făcea datoria, aruncă o privire la ceas şi văzu că Mikelis trebuia să sune peste doar câteva minute. Rămase nemişcat, aşteptând. Tăcerea îl descurajă. O luase într-o direcţie greşită în ciuda tuturor eforturilor?

Zgomotul strident al telefonului sunând dintr-odată rupse tăcerea, iar Wallander putu să respire din nou. Auzi paşi în coridorul alăturat şi, când ecoul lor se stinse, înaintă, ajunse la uşa arhivei şi o deschise cu cele două chei pe care i le dăduse Mikelis.

Lui Wallander i se spusese unde erau întrerupătoarele de lumină şi bâjbâi de-a lungul peretelui până dădu de ele. Mikelis îl asigură că uşa se închidea bine şi că nu se va vedea nicio lumină prin crăpături care să alerteze paznicii.

Sala era ca un hangar subteran uriaş. Nu-şi imaginase vreodată că arhivele puteau fi atât de mari. Doar pentru o clipă, se opri, copleşit de şirurile nesfârşite de dulapuri şi rafturi ticsite cu dosare. „Sala Răului, se gândi el. La ce se gândea maiorul când a venit aici şi a pus bomba, sperând că va exploda mai devreme sau mai târziu?”

Aruncă o privire la ceasul lui şi se enervă pentru că-şi permisese să piardă timpul gândindu-se la asemenea lucruri. Era şi dureros de conştient că nu mai putea aştepta mult până să-şi golească intestinele. „Trebuie să fie o toaletă undeva în arhiva asta, se gândi el cu disperare. Dar întrebarea e: pot s-o găsesc?”

Începu să meargă în direcţia pe care i-o indicase Mikelis. Îl avertizase pe Wallander cât de uşor era să se piardă printre rafturile şi dulapurile care arătau toate la fel. Blestemă faptul că o mare parte din atenţia lui era distrasă

de chiorăitul stomacului lui şi că era speriat de ce s-ar fi putut întâmpla dacă nu găsea repede o toaletă.

Se opri şi se uită în jur. Era clar că se abătuse de la drum – dar mersese prea departe sau se oprise unde nu trebuia, potrivit hărţii lui Mikelis? Se-ntoarse din drum. Înţelese că era complet dezorientat şi se panică. Se uită la ceas şi văzu că-i mai rămăseseră patruzeci şi două de minute, dar ar fi trebuit să găsească partea potrivită a arhivei până acum. Înjură în sinea lui. Era greşită harta lui Mikelis? De ce nu putea s-o găsească? Se hotărî că va trebui să reînceapă totul şi fugi înapoi printre rândurile de rafturi de la intrare. În graba lui, reuşi să dea cu piciorul într-un coş de gunoi din metal care sări pe un dulap de acte cu o pocnitură zgomotoasă „Paznicul", se gândi el. Zgomotul acesta trebuie să se fi auzit de afară. Rămase neclintit, ascultând, dar nu se auzi zornăitul cheilor în încuietori. Atunci fu forţat să accepte că nu-şi mai putea controla intestinele nici măcar o clipă. Îşi dădu jos pantalonii, se chirci peste coşul de gunoi din metal şi se uşură. Simţindu-se furios şi scârbit în acelaşi timp, se întinse după un dosar de pe cel mai apropiat raft, rupse nişte foi de hârtie care probabil făceau parte din raportul unui interogatoriu şi se şterse. Apoi iarăşi o luă de la-nceput, ştiind că de data asta chiar trebuia să găsească locul corect sau va fi prea târziu. Îl rugă în tăcere pe Rydberg, cerându-i să-l îndrume, apoi începu să numere polițele şi boxele şi, de data asta, fu sigur că le nimerise bine. Dar îi luase prea mult timp şi acum avea doar treizeci de minute în care să găsească mărturia. Se îndoia că atât va fi destul. Începu să caute. Mikelis nu putuse să-i explice detaliat cum erau organizate diferitele dosare, iar Wallander fu forţat să-şi ghicească drumul înainte. Putu să observe imediat că arhiva nu respecta ordinea alfabetică. Existau secţiuni şi sub-secţiuni şi poate şi sub-sub-secţiuni. „Ăştia sunt toţi cetăţeni neloiali, se

gândi el. Aici sunt toți oamenii care au fost ținuți sub observație şi terorizați, toți oamenii care au fost raportați sau însemnați cu titlul de «duşman al statului». Sunt atât de mulți, n-o să pot găsi niciodată dosarul Baibei."

Încercă să identifice centrul nervos al arhivei ca să localizeze poziția logică a unui dosar care fusese introdus ca un joker într-un pachet de cărți. Timpul trecea şi el tot nu era mai înțelept. Se întoarse şi reîncepu frenetic, scoțând dosarele care păreau a fi de culoare diferită, străduindu-se tot timpul să nu-şi piardă calmul.

Mai avea doar zece minute şi încă nu găsise dosarul. Ca s-o spună pe-a dreaptă, nu găsise nimic. Se simțea tot mai disperat la gândul că ajunsese atât de departe, dar acum era forțat să se recunoască înfrânt. Nu mai avea timp de căutări sistematice. Tot ce mai putea să facă acum era să mai cerceteze rapid rafturile şi să spere că instinctul îl va duce la locul potrivit. Dar era pe deplin conştient că nu exista nici măcar o arhivă în lume care să fie aranjată conform instinctului şi intuiției şi era convins că dăduse greş. Maiorul fusese un om înțelept, mult prea isteț pentru Kurt Wallander de la poliția din Ystad.

„Unde? se gândi el. Unde? Dacă arhiva asta ar fi un pachet de cărți? Unde ar fi cartea diferită? La margine sau în mijloc? „

Alese mijlocul, îşi plimbă mâna peste un rând de dosare, toate cu coperte maro şi deodată observă unul albastru. Scoase dosarele maro de pe fiecare parte a celui albastru – unul era etichetat cu numele Leonard Blooms, celălalt cu Baiba Kalns. Doar pentru o clipă nu putu gândi limpede – apoi înțelese că Baiba Liepa trebuie să se fi numit Kalns înainte de căsătorie şi scoase dosarul albastru pe care nu văzu niciun nume şi niciun cod numeric. Nu avea timp să-l examineze, timpul lui se scursese deja. Fugi înapoi la intrare, stinse lumina şi descuie uşa. Nu era nici urmă de

paznic, dar, conform orarului lui Mikelis, trebuia să se-ntoarcă în orice moment. Wallander porni grăbit pe coridor, dar apoi auzi ecoul paşilor paznicului întorcându-se. Nu putea continua în direcția aceea şi-i deveni clar lui Wallander că trebuia să ignore harta şi să încerce să găsească drumul spre ieşire cât de bine putea. Rămase nemişcat în timp ce paznicul trecu de-a lungul unui coridor paralel. Când ecoul paşilor pieri, se hotărî că primul lucru pe care trebuia să-l facă era să găsească ieşirea din subsol. Găsi o scară şi-şi aminti câte trepte coborâse când venise acolo. Când ajunse la parter, nu mai ştia unde era. Merse de-a lungul primului coridor gol în care intră.

Bărbatul care-l surprinse fuma o țigară. Trebuie să fi auzit paşii lui Wallander apropiindu-se, să-şi fi stins țigara cu cizma şi să se fi întrebat cine naiba era la datorie aşa de târziu în noapte. Când Wallander merse după colț, bărbatul era la doar câțiva metri distanță. Părea să aibă în jur de patruzeci de ani, haina îi era descheiată, iar în clipa în care-l văzu pe Wallander cu dosarul albastru în mână, trebuie să-şi fi dat seama imediat că acest bărbat n-avea ce căuta în clădire. Îşi scoase pistolul şi strigă ceva în letonă. Wallander nu înțelese niciun cuvânt, dar îşi ridică mâinile deasupra capului. Bărbatul continuă să strige în timp ce se apropia cu pistolul îndreptat spre pieptul lui Wallander. Lui Wallander îi trecu prin minte că polițistul voia ca el să îngenuncheze, aşa că asta făcu, ținându-şi mâinile încă ridicate într-un gest patetic. Nu avea nicio şansă de scăpare, fusese prins şi nu mai era mult până când unul din colonei ar fi apărut şi ar fi luat în posesie dosarul albastru conținând mărturia maiorului.

Bărbatul cu pistolul îndreptat spre el încă-şi striga întrebările. Wallander devenea din ce în ce mai îngrozit, realizând că urma să fie împuşcat acolo pe coridor şi nu se putu gândi la nimic mai bun decât să-i răspundă în engleză.

— E o greşeală, spuse el cu o voce stridentă. E o greşeală. Şi eu sunt poliţist.

Dar nu era o greşeală, bineînţeles că nu era. Ofiţerul îi ordonă să stea cu mâinile deasupra capului, apoi îi spuse să se mişte. Îl tot împungea pe Wallander în spate cu ţeava pistolului.

Atunci când ajunseră la un lift, i se oferi ocazia. Wallander îşi pierduse speranţa, convins că era prins de-a binelea. N-avea rost să reziste. Bărbatul n-ar fi ezitat să-l împuşte. Dar, în timp ce aşteptau liftul, cel care-l prinsese se întoarse puţin ca să-şi aprindă o ţigară şi, într-o fracţiune de secundă, Wallander realiză că asta era singura lui şansă de a scăpa. Aruncă dosarul albastru la picioarele bărbatului şi, în acelaşi timp, îl lovi în ceafa cât de tare putu. Îşi simţi încheieturile zdrobite şi durerea fu agonizantă, dar cel care-l prinsese căzu cu capul înainte pe podea şi pistolul alunecând pe plăcile de piatră. Wallander nu ştia dacă bărbatul era mort sau doar inconştient, dar mâna-i înţepeni de durere. Ridică dosarul, băgă pistolul în buzunar şi se hotărî că cel mai prostesc lucru pe care putea să-l facă era să folosească liftul. Încercă să-şi dea seama unde era uitându-se pe o fereastră ce dădea spre curte şi, după câteva secunde, înţelese că trebuia să fie pe partea opusă coridorului coloneilor. Bărbatul de pe podea începu să geamă şi Wallander ştiu că nu l-ar fi putut doborî a doua oară. O luă grăbit pe coridor, spre stânga, îndepărtându-se de lift şi sperând că va ajunge la o ieşire.

Avu noroc. Coridorul ducea spre una dintre cantine şi reuşi să deschidă uşa zăvorâtă cu neglijenţă a unei bucătării care era evident o intrare pentru materiile prime. Ieşi în stradă. Mâna îl durea rău şi începuse să se umfle.

Prima întâlnire asupra căreia se înţelesese cu Baiba trebuia să fie la douăsprezece şi jumătate după-amiaza. Wallander aşteptă în umbra vechii biserici din parcul

Esplanadei care fusese transformată în planetariu. Peste tot în jurul lui erau numai tei înalți, goi şi nemişcați. Nu era nici urmă de ea. Durerea din mână era acum aproape insuportabilă. Când se făcu unu şi un sfert după-amiază, fu nevoit să accepte că ceva trebuia să se fi întâmplat. Ea nu avea să vină. Fu extrem de îngrijorat. Fața acoperită de sânge a lui Inese persista. În mintea lui şi încercă să înțeleagă ce ar fi putut merge prost. Oare câinii şi oamenii care-i mânau înțeleseseră că Wallander reuşise să se strecoare afară din universitate, nevăzut, în ciuda eforturilor lor? În cazul ăsta, ce-ar fi făcut cu Baiba? Nu îndrăznea nici măcar să se gândească la asta. Plecă din parc, fără să ştie unde să meargă în continuare. Ce-l făcu să continue să meargă prin întuneric, pe străzile pustii fu, de fapt, durerea din mâna lui. Un jeep militar cu sirenele sunând îl forță să sară cu capul înainte într-o intrare întunecoasă şi, nu la mult timp după aceea, o maşină de poliție trecu în viteză pe strada pe care mergea, obligându-l încă o dată să se retragă în întuneric. Îşi pusese dosarul cu mărturia maiorului sub partea din față a cămăşii lui, iar marginile îi zgâriau coastele. Se întrebă unde-şi va petrece noaptea. Temperatura scăzuse, iar el tremura de frig. Cealaltă întâlnire asupra căreia el şi cu Baiba se înțeleseseră era la etajul patru al centrului comercial, dar asta nu se putea întâmpla până la ora zece în dimineața următoare, aşa că avea nouă ore de umplut cu ceva şi nu le putea petrece umblând pe străzi. Era convins că-şi rupsese mâna şi ştia că trebuia să meargă la un doctor, dar nu îndrăznea să meargă la o secție de primiri urgențe. Nu acum, când avea mărturia la el. Se întrebă dacă ar fi trebuit să încerce să-şi găsească adăpost pentru noapte la ambasada suedeză, presupunând că exista una, dar nu-i plăcu nici opțiunea asta. Dacă legea spunea că un polițist suedez care intra

într-o țară ilegal trebuia trimis acasă imediat sub pază? Nu îndrăznea să-şi asume acest risc.

Neliniştit, se hotărî să meargă la maşina care-l slujise bine două zile la rând, dar, când ajunse la locul în care-o lăsase, nu mai era acolo. Pentru o clipă, se gândi că era atât de dezorientat de durerea din mână că-şi amintise ceva greşit. Chiar acela era locul în care-şi parcase maşina? Da, sigur acela era – fără îndoială că maşina fusese demontată şi tăiată în bucăți ca un animal de fermă până acum. Fără îndoială, colonelul care-l urmărea se asigurase că mărturia maiorului nu era ascunsă undeva în maşină.

Unde avea să-şi petreacă noaptea? Dintr-odată se simți complet neajutorat, prizonier în mijlocul teritoriului duşmanilor, la mila unei haite de câini conduse de cineva care n-ar fi ezitat să-l măcelărească şi să-l azvârle în portul înghețat sau să-l îngroape într-o pădure îndepărtată. Dorul lui de casă era primitiv, dar tangibil. Motivul pentru care era acum pierdut în Letonia la miezul nopții – o barcă de salvare cu doi morți în ea, adusă de valuri pe coasta suedeză – părea vag şi distant, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat cu adevărat niciodată.

Din dorința de a avea de ales, se întoarse înapoi pe străzile pustii la hotelul în care-şi petrecuse noaptea mai devreme, dar uşa era încuiată şi nicio lumină nu se aprinse sus când apăsă pe soneria de noapte. Durerea din mână îl zăpăcea şi începea să se teamă că-şi va pierde complet capacitatea de a gândi rațional dacă nu intra undeva să se încălzească. Merse la următorul hotel, dar, din nou, nu putu obține niciun răspuns când apăsă pe soneria de noapte. Dar la al treilea hotel, care era mai dărăpănat şi mai puțin îmbietor decât celelalte, uşa de la intrare nu era încuiată şi intră ca să găsească un bărbat dormind în spatele biroului de la recepție, cu capul pe masă şi cu o sticlă de vodcă pe jumătate goală la picioarele lui. Wallander îl zgâlțâi pe

bărbat ca să-l trezească, îi flutură prin față paşaportul pe care i-l dăduse Preuss şi i se înmâna cheia unei camere. Arătă spre sticla de vodcă, puse o bancnotă de o sută de coroane suedeze pe birou şi o luă cu el.

Camera era mică, avea un miros neplăcut de mobilă mucegăită şi tapetul pătat de nicotină. Se trânti pe marginea patului, luă două înghiţituri zdravene din sticlă şi-şi simţi corpul reîncălzindu-se încet. Apoi îşi scoase haina, umplu chiuveta cu apă rece şi-şi cufundă mâna umflată care-i zvâcnea. Durerea începu să-l mai lase şi se împăcă cu gândul că trebuia să stea aşa toată noaptea. Din când în când, mai lua o înghiţitură din sticlă şi se întreba îngrijorat ce s-ar fi putut întâmpla cu Baiba.

Scoase dosarul albastru din cămaşă şi-l deschise cu mâna lui liberă. Conţinea aproximativ cincizeci de pagini dactilografiate, plus nişte fotocopii neclare, dar nicio fotografie, aşa cum spera. Textele maiorului erau scrise în letonă, iar Wallander nu putea înţelege niciun cuvânt. Observă că, începând de la pagina nouă, numele Murniers şi Putnis se repetau la intervale regulate: uneori se aflau împreună în aceeaşi propoziţie. Nu înţelegea ce însemna asta, dacă ambii colonei erau acuzaţi sau dacă degetul acuzator al maiorului era îndreptat doar spre unul din ei. Renunţă la încercarea de a descifra documentul secret, lăsă dosarul jos pe podea, umplu din nou chiuveta în care-şi ţinea mâna în apă şi-şi rezemă capul de marginea mesei. Era patru dimineaţa şi aţipi. Când se trezi cu o tresărire, constată că dormise zece minute. Mâna începuse să-l doară din nou, iar apa rece nu-i mai uşura durerea. Termină ce-i mai rămăsese din sticla de vodcă, înfăşură un prosop umed în jurul mâinii şi se întinse pe pat.

Wallander habar n-avea ce să facă dacă Baiba nu apărea la întâlnirea de la centrul comercial. Începea să aibă senzaţia că fusese învins. Stătu în pat treaz până în zori.

18

Simți pericolul din clipa în care se trezi. Era aproape şapte dimineața. Rămase aproape nemişcat în întuneric, ascultând. În cele din urmă, înțelese că pericolul nu era o amenințare de dincolo de uşă sau de undeva din cameră, ci din el însuşi. Era un avertisment că încă nu întorsese fiecare piatră ca să descopere ce zăcea sub ea.

Durerea părea să mai fi scăzut puțin. Cu mare grijă, încercă să-şi mişte degetele, deşi încă nu suporta să se uite la mâna lui. Durerea se întoarse imediat. N-ar mai fi rezistat multe ore fără să meargă la un doctor.

Wallander era epuizat. Înainte de a ațipi, cu câteva ore mai devreme, se simțise înfrânt. Puterea coloneilor era prea mare, iar propria lui capacitate de a controla situația fusese din ce în ce mai redusă. Acum putea să vadă că era învins şi de oboseală. N-avea încredere în propria lui judecată şi ştia că asta se datora lipsei de somn pe o perioadă lungă.

Încercă să analizeze senzația sâcâitoare pe care o simțise la trezire. Ce trecuse cu vederea? Unde, în toate gândurile şi eforturile lui continue de a descoperi legături, ajunsese la concluziile greşite sau poate nu se gândise la anumite lucruri cum trebuia? Ce nu reuşise încă să vadă? Nu putea să-şi ignore instinctul. Chiar acum, în starea lui de zăpăceală, era singura lui şansă de a-şi duce la bun sfârşit misiunea.

Ce nu reuşise să vadă încă? Se ridică din pat cu grijă, fără să-şi răspundă la întrebare. Se uită cu dezgust la mâna lui umflată pentru prima dată şi umplu chiuveta cu apă rece. Întâi îşi cufundă fața în ea, apoi mâna rănită. După câteva minute merse la fereastră şi deschise jaluzelele. Se simțea un miros puternic de cărbune. Se crăpa de ziuă peste ceața ce înconjura turnurile bisericilor din oraş. Rămase la fereastră şi privi toți oamenii care se grăbeau pe

trotuar, dar tot nu putu să-şi răspundă la întrebarea: ce nu reuşise să vadă?

Apoi ieşi din cameră, plăti şi se lăsă absorbit de oraş. În timp ce se plimba printr-unul din numeroasele parcuri ale oraşului – nu-şi amintea cum se numea – observă cât de mulți câini erau în Riga. Nu era doar haita invizibilă care-l urmărea. Mai erau o mulțime de alți câini, reali, din cei cu care oamenii se joacă şi pe care-i scot la plimbare. Se opri ca să privească o pereche de câini implicați într-o luptă violentă. Unul era ciobănesc german, celălalt era o corciturâ. Cei doi stăpâni strigau la câinii lor în timp ce încercau să-i despartă, apoi începură să strige şi unul la celălalt. Stăpânul ciobănescului german era un bărbat în vârstă, iar corcitura aparținea unei femei de vreo treizeci de ani. Wallander avu senzația că asista la o scenă ce simboliza forțele Opuse din Letonia. Câinii se luptau, la fel ca oamenii, şi rezultatele nu puteau fi prezise.

Ajunse la centrul comercial central chiar în timp ce se deschidea, la ora zece dimineața. Dosarul albastru se încălzise atât de tare că-l ardea pe sub cămaşă: instinctul îi spunea că trebuia să scape de el, să-i găsească o ascunzătoare temporară.

Cât rătăcise pe străzi în acea dimineață, observase fiecare mişcare dinaintea şi din urma lui, iar acum era sigur că fusese încercuit iarăşi de colonei. Acum erau mai multe umbre ca niciodată şi-i trecu prin minte gândul sumbru că se apropia o furtună. Se opri chiar la intrare şi se prefăcu a citi un panou cu informații, dar de fapt observa o tejghea pentru bagaje din stânga lui unde clienții puteau să-şi lase bagajele şi pachetele. Tejgheaua era în formă de L. Îşi amintise totul corect. Merse la casa de schimb valutar, înmână o bancnotă suedeză şi primi o grămadă de bancnote letone în schimb. Apoi se urcă până la etajul la care se vindeau discuri. Alese două LP-uri cu Verdi şi observă că

discurile aveau cam aceeaşi mărime ca dosarul. Când plăti şi i se puseră discurile într-o pungă pentru cumpărături, îl văzu pe cel mai apropiat urmăritor prefăcându-se că studia un raft cu discuri de jazz. Apoi se întoarse la tejgheaua pentru lăsat bagaje şi aşteptă câteva secunde până când se adunară câțiva oameni care aşteptau să fie serviți. Merse repede până la cel mai îndepărtat colț al tejghelei, scoase dosarul şi-l puse între discuri. Acționă rapid, chiar dacă-şi putea folosi în totalitate doar o mână. Înmână punga de cumpărături, i se oferi o etichetă cu un număr şi plecă. Diferiți urmăritori erau răspândiți în jurul uşilor de la intrare, dar chiar şi-aşa era destul de sigur că nu-l observaseră când pusese dosarul în pungă. Bineînțeles, exista riscul ca ei să caute în pungă, dar se gândi că asta era puțin probabil de vreme ce-l văzuseră cumpărându-şi cele două discuri.

Se uită la ceasul lui: mai erau doar zece minute până când Baiba trebuia să vină la locul lor de întâlnire. Încă era neliniştit, dar se simțea mai în siguranță acum că scăpase de dosar. Se urcă până la raionul de mobilă. Deşi era încă devreme, erau o mulțime de clienți privind visători sau resemnați la mobilierul de cameră sau de dormitor. Wallander se plimbă încet spre zona în care era expusă aparatura de bucătărie. Nu voia să ajungă prea devreme, ci voia să ajungă la locul de întâlnire la ora exactă, cum plănuiseră, aşa că-şi ocupă timpul învârtindu-se şi uitându-se la diferite corpuri de iluminat. Se înțeleseră să se întâlnească printre cuptoare şi frigidere, toate fabricate în Uniunea Sovietică.

O văzu imediat. Se uita la un aragaz şi observă că avea doar trei ochiuri. Îşi dădu seama imediat că ceva nu era în ordine. Ceva se întâmplase cu Baiba, ceva ce bănuise din momentul în care se trezise în acea dimineață. Neliniştea lui crescu şi-i ascuți toate simțurile.

Ea-l observă în aceeaşi clipă. Îi zâmbi, dar putu să vadă teama din ochii ei. Wallander merse spre ea, fără să se deranjeze să mai stabilească în ce poziţii mai erau urmăritorii lui. În acel moment toată atenţia lui era concentrată pentru a afla ce se întâmplase. Se opri lângă ea şi amândoi se holbară la un frigider alb strălucitor.

— Ce s-a-ntâmplat? o întrebă el. Spune-mi doar părţile importante, n-avem mult timp.

— Nu s-a-ntâmplat nimic, spuse ea. Doar că n-am putut pleca de la universitate pentru că era sub supraveghere.

„De ce minte? se întrebă el cu frenezie. De ce încearcă să mintă atât de convingător încât să nu observ?”

— Ai luat dosarul? întrebă ea.

El ezită neştiind dacă trebuia să spună adevărul, dar apoi se hotărî că era sătul de toate minciunile.

— Da, am luat dosarul, spuse el. Mikelis a fost de încredere.

Ea îi aruncă o privire rapidă.

— Dă-mi-l, îi spuse ea. Ştiu unde-l putem ascunde.

Îi fu clar lui Wallander că nu-i vorbea Baiba. Era teama ei cea care-i cerea dosarul, ameninţarea la care fusese expusă.

— Ce s-a-ntâmplat? o întrebă el din nou, de data asta mai ferm şi poate cu o notă de furie.

— Nimic, insistă ea.

— Nu minţi, îi spuse el, incapabil să-şi controleze tonul. O să-ţi dau dosarul. Ce se va-ntâmpla dacă n-o să-l primeşti?

Putea să vadă că era la capătul puterilor. „Nu te da bătută acum, se gândi el cu disperare. Suntem cu un pas înaintea lor atâta timp cât ei nu sunt siguri dacă am sau nu mărturia maiorului.”

— Upitis va muri, şopti ea.

— Cine te-a ameninţat cu asta?

Ea dădu din cap încercând să-l contrazică.

— Trebuie să ştiu, îi spuse el. N-o să-l afecteze cu nimic pe Upitis dacă-mi spui.

Ea se uită îngrozită la el. O prinse de braţ şi o zgâlţâi.

— Cine? îi spuse el. Cine a fost?

— Sergentul Zids.

Îi dădu drumul. Răspunsul ei îl făcu furios. Avea să afle vreodată care din colonei era nucleul conspiraţiei?

Observă umbre apropiindu-se de ei. Acum păreau să fi decis că el avea mărturia maiorului. Fără să stea pe gânduri o prinse pe Baiba şi o trase după el într-o cursă pe scări. „Upitis nu va fi primul care va muri, se gândi el. O să fim noi, dacă nu reuşim să scăpăm."

Fuga lor bruscă dezorientă haita de câini. Chiar dacă se îndoia de faptul că putea scăpa, ştia că trebuiau să încerce. O trase pe Baiba după el în jos pe scări, împinse cu cotul un bărbat care nu reuşise să se dea la o parte din calea lor şi, dintr-odată, se treziră în raionul de îmbrăcăminte. Vânzătorii şi clienţii se holbau miraţi la ei în timp ce goneau. Wallander se împiedică şi căzu peste un suport de costume. În timp ce se apucă şi trase de costume, suportul se răsturnă. Când căzuse, aterizase pe mâna rănită şi durerea îi pătrunse mâna ca un cuţit. Un paznic veni în fugă şi-l prinse de braţ, dar Wallander nu mai avea inhibiţii. Îl pocni în faţă pe bărbat cu mâna lui bună, apoi o trase pe Baiba după el spre locul în care spera că era o scară în spate sau o ieşire de urgenţă. Umbrele îi ajungeau din urmă şi nu mai făceau niciun efort să se ascundă. Wallander împingea şi trăgea de uşi care refuzau să se urnească, dar, în cele din urmă, ajunse la una întredeschisă. Ajunseră la o scară din spate, dar auzi paşi venind spre ei de jos: n-aveau de ales decât să se îndrepte spre etajul superior.

Trânti şi deschise o uşă pentru ieşirea în caz de incendiu şi ajunseră pe un acoperiş pavat cu pietriş. Se uită

în jur după o cale de scăpare, dar erau prinşi într-o capcană. Singura cale de a coborî de pe acoperiş era un salt lung în eternitate. Observă că ţinea mâna Baibei. N-avea nimic de făcut decât să aştepte. Ştia că acel colonel care va păşi în curând pe acoperiş va fi cel care-l omorâse pe maior. Ieşirea cenuşie în caz de incendiu urma să-i dezvăluie, în sfârşit, răspunsul şi realiză, cu amărăciune, că nu mai conta dacă ghicise sau nu răspunsul corect.

Dar, când se deschise uşa şi apăru colonelul Putnis însoţit de un grup de oameni înarmaţi, fu surprins să afle că se înşelase. În ciuda tuturor celor întâmplate, ajunsese la concluzia că Murniers era monstrul care-l pândea de atâta timp în întuneric.

Putnis veni spre ei cu o expresie foarte serioasă pe faţă. Wallander simţi unghiile Baibei înfigându-i-se-n mână. „Nu le poate ordona oamenilor lui să ne-mpuşte aici, se gândi el cu disperare. Sau poate? Îşi aminti de execuţia lui Inese şi a prietenilor ei şi, dintr-odată, simţi cum începe să tremure copleşit de teamă.

Apoi chipul lui Putnis fu luminat de un zâmbet, iar Wallander realiză, spre mirarea lui, că nu un animal de pradă stătea în faţa lui şi îi zâmbea, ci un om care-i arăta o mare prietenie.

— Nu trebuie să fiţi atât de mirat, domnule Wallander. Păreţi să credeţi că eu sunt în spatele acestei afaceri murdare. Dar trebuie să vă spun, sunteţi o persoană foarte greu de protejat.

Pentru un moment foarte scurt, mintea lui Wallander se goli. Apoi înţelese că avusese dreptate tot timpul, că nu Putnis, ci Murniers era acolitul diavolului pe care-l vâna de atâta vreme. Mai avusese dreptate şi când bănuise că exista a treia posibilitate, ca duşmanul să aibă şi el, la rândul lui, un duşman. Totul avea sens. Judecata lui nu-l dezamăgise şi-şi întinse mâna stângă ca să-l salute pe Putnis.

— Un loc de întâlnire cam neobişnuit, spuse Putnis, dar e evident că eşti un om al surprizelor. Trebuie să recunosc că mă mir cum ai reuşit să intri în țară fără să te observe polițiştii noştri de la frontieră.

— Nici eu nu prea ştiu, îi spuse Wallander. E o poveste foarte lungă.

Putnis părea îngrijorat de mâna lui rănită.

— Ar trebui să ți-o tratezi cât mai repede posibil, îi spuse el.

Wallander dădu din cap şi-i zâmbi Baibei. Ea încă era încordată şi părea să nu înțeleagă ce se întâmpla.

— Murniers, spuse Wallander. Aşadar, el a fost?

Putnis dădu din cap.

— Toate bănuielile maiorului Liepa erau bine întemeiate.

— Sunt multe lucruri pe care nu le-nțeleg, spuse Wallander.

— Colonelul Murniers e o persoană foarte inteligentă, îi spuse Putnis. Cu siguranță, e un om rău, dar mă tem că asta doar demonstrează că mințile ascuțite au adesea tendința de a fi localizate în capetele oamenilor violenți.

— E ceva sigur? întrebă Baiba pe neaşteptate. Că el a fost cel care mi-a omorât soțul?

— N-a fost el cel care i-a zdrobit capul, îi spuse Putnis. Cel mai probabil e să fi fost sergentul lui credincios.

— Şoferul meu, spuse Wallander. Sergentul Zids. Cel care a omorât-o pe Inese şi pe ceilalți în depozit.

Putnis dădu din cap.

— Colonelului Murniers nu i-a plăcut niciodată națiunea letonă, spuse el. Chiar dacă a jucat rolul unui polițist care ținea lumea politică la distanță, cum fac toți profesioniştii, în inima şi-n sufletul lui e un susținător fanatic al vechiului regim. În ceea ce-l priveşte pe el, Dumnezeu va fi întotdeauna la Kremlin. Asta a fost garanția

necesară pentru ca el să formeze alianțe cu diferiți infractori, fără ca nimeni să intervină. Când maiorul Liepa a început să-l vadă cum era cu adevărat, a creat piste false care să mă implice pe mine. Trebuie să recunosc că a trecut mult timp până când am început să bănuiesc ce se-ntâmpla. Apoi m-am hotărât că ar fi mai bine să continui să mă prefac că nu ştiam ce se petrecea.

— Dar tot nu înțeleg, spuse Wallander. Trebuie să fi fost mai mult decât asta. Maiorul Liepa vorbea despre o conspirație, ceva ce ar face toată Europa să înțeleagă ce se întâmplă în țara asta.

Putnis dădu din cap cu înțelepciune.

— Bineînțeles că era mai mult, spuse el. Ceva mult mai important decât un polițist de rang înalt corupt şi protejându-şi privilegiile cu oricâtă violență era necesară. Era un complot diabolic şi maiorul Liepa a înțeles asta.

Lui Wallander i se făcu frig. Încă o ținea pe Baiba de mână. Oamenii înarmați ai lui Putnis se retrăseseră şi stăteau lângă ieşirea în caz de incendiu.

— Totul a fost făcut cu mare inteligență, îi spuse Putnis. Murniers a avut o idee şi a reuşit s-o vândă Kremlinului şi cercurilor ruseşti de elită din Letonia. A văzut că era posibil să prindă doi iepuri deodată.

— Folosindu-se de noua Europa, unde controalele la graniță nu mai există, ca să câştige bani din traficul organizat de droguri, spuse Wallander. Inclusiv în Suedia. Dar, în acelaşi timp, a folosit traficul de droguri şi ca să discrediteze mişcările naționale letone. Am dreptate?

Putnis dădu din cap.

— Am ştiut de la-nceput că eşti un polițist bun, inspectare Wallander. Foarte analitic, foarte răbdător. Exact aşa a reuşit Murniers. Vina pentru traficul de droguri ar fi fost atribuită libertății mişcărilor de-aici din Letonia, iar în Suedia opinia publică ar fi fost schimbată radical. Cine ar fi

vrut să susțină o mişcare politică de eliberare care ți-ar fi mulțumit pentru ajutorul pe care îl primea inundându-ți țara cu droguri? Nu se poate nega faptul că Murniers a creat o armă care era şi periculoasă, şi foarte ingenios concepută, o armă care ar fi putut nimici mişcarea de eliberare din țara noastră o dată pentru totdeauna.

Wallander se gândi la ceea ce-i spusese Putnis.

— Înțelegi? o întrebă pe Baiba.

Ea dădu din cap încet.

— Unde e sergentul Zids? întrebă el.

— Când o să am dovezile necesare, Murniers şi sergentul Zids vor fi arestați, îi spuse Putnis. Sunt sigur că Murniers e foarte îngrijorat acum. Probabil, nu şi-a dat seama că tot timpul am stat cu ochii pe oamenii lui care stăteau cu ochii pe tine. Bineînțeles, mă poți învinui că te-am expus unor pericole inutile, dar am crezut că era singura cale de a găsi hârtiile pe care maiorul Liepa trebuia să le fi lăsat în urma lui.

— Ieri, când am plecat de la universitate, Zids mă aştepta, spuse Baiba. Mi-a spus că, dacă nu-i dau hârtiile, Upitis va muri.

— Upitis e nevinovat, se-nțelege, îi spuse Putnis. Murniers i-a luat ostatici pe cei doi copii mici ai surorii lui şi i-a spus că-i va omorî dacă nu mărturiseşte că a fost ucigaşul maiorului Liepa. Murniers chiar nu are nicio limită, e în stare de orice. Va fi o uşurare pentru toată țara când va fi expus drept ceea ce este, condangat la moarte şi executat, cum va fi şi sergentul Zids. Dovada maiorului va fi publicată. Complotul va fi dezvăluit, nu numai în tribunale, ci va fi arătat întregii națiuni. Nu mă-ndoiesc că va interesa şi oamenii din afara granițelor noastre.

Wallander simți o uşurare răspândindu-i-se în corp. Totul se terminase.

Putnis zâmbi.

— Tot ce mai rămâne de făcut e ca eu să citesc documentele maiorului Liepa, spuse el. Iar acum poți pleca acasă de-adevăratelea, inspectore Wallander. Suntem profund recunoscători pentru ajutorul pe care ni l-ai oferit.

Wallander scoase eticheta numerotată din buzunar.

— Dosarul e albastru, spuse el. E într-o pungă de cumpărături la biroul pentru bagaje. Împreună cu două discuri pe care le-aş vrea înapoi.

Putnis începu să râdă.

— Chiar eşti foarte isteț, domnule Wallander! Nu faci un pas greşit decât dacă n-ai încotro.

Era ceva în tonul vocii lui Putnis care-l dădu de gol? Wallander nu reuşi să înțeleagă exact de ce fusese dintr-odată lovit de îngrozitorul gând – dar chiar atunci când Putnis punea eticheta în propriul buzunar, lui Wallander îi deveni limpede ca lumina zilei că tocmai făcuse cea mai mare greşeală din viața lui. Pur şi simplu ştia fără să ştie de ce ştia ce ştia. Nu mai putea să facă deosebirea dintre intuiție şi gândirea rațională, iar gura îi era uscată ca deşertul.

Putnis continuă să-i zâmbească în timp ce-şi scoase pistolul din buzunar. Oamenii lui se apropiară, răspândindu-se peste tot pe acoperiş şi îndreptându-şi mitralierele spre Baiba şi spre Wallander. Ea nu părea să înțeleagă ce se întâmpla, iar Wallander rămase tâmpit pur şi simplu din cauza fricii şi a umilinței. Chiar în acel moment, uşa de la ieşirea în caz de incendiu se deschise şi sergentul Zids păşi pe acoperiş. Prin mintea confuză a lui Wallander îi trecu gândul că Zids trebuie să fi stat dincolo de uşă tot timpul, aşteptând să-şi facă intrarea. Spectacolul se terminase şi nu mai trebuia să aştepte în culise.

— Singura ta greşeală, spuse Putnis cu o voce lipsită de expresie. Tot ce ți-am spus e în totalitate adevărat, bineînțeles. Singurul lucru care deosebeşte vorbele mele de

realitate e firea mea bună. Tot ce-am spus despre Murniers mi se aplică mie. Ai avut dreptate şi te-ai înşelat în acelaşi timp, inspectore Wallander! Dacă ai fi fost un marxist, ca mine, ai fi înțeles că, din când în când, lumea trebuie întoarsă cu susu-n jos ca să meargă cum trebuie.

Putnis făcu un pas în spate.

— Cred că ai înțeles că nu te poți întoarce în Suedia, îi spuse el. Până la urmă, o să fii destul de aproape de rai când o să mori aici, pe acoperiş.

— Nu şi pe Baiba, îl imploră Wallander. Nu şi pe Baiba.

— Îmi pare foarte rău, îi spuse Putnis.

Îşi ridică arma, iar Wallander înțelese că urma s-o împuşte prima dată pe Baiba. Nu putea face nimic, ar fi murit acolo, pe un acoperiş, în centrul Rigăi. Chiar în acel moment, uşa de ieşire în caz de incendiu se deschise trântindu-se. Putnis tresări şi se întoarse să vadă ce cauzase acel zgomot neaşteptat. În fruntea unui mare număr de polițişti înarmați ce se împrăştiau pe acoperiş era colonelul Murniers. Când îl văzu pe colonelul Putnis stând acolo cu arma în mână, nu ezită. Propriul lui pistol era deja pregătit şi-l împuşcă pe Putnis în piept cu trei gloanțe într-o succesiune rapidă. Wallander se aruncă peste Baiba ca s-o apere. O violentă luptă armată începu pe acoperiş. Oamenii lui Murniers şi ai lui Putnis încercau să se ascundă după coşurile de fum şi instalațiile de ventilație. Wallander văzu că era pe linia de tragere şi încercă s-o tragă pe Baiba după el în spatele cadavrului lui Putnis. Dintr-odată îl observă pe sergentul Zids ghemuit după un coş. Privirile li se întâlniră, apoi Zids o observă pe Baiba şi Wallander înțelese imediat că Zids va încerca să-i ia pe amândoi ostatici ca să-şi facă trecerea sigură pentru el. Oamenii lui Murniers îi depăşeau numeric pe ceilalți şi câțiva dintre acoliții lui Putnis fuseseră deja ucişi. Wallander văzu pistolul lui Putnis zăcând lângă corpul lui, dar, înainte ca să ajungă la el, Zids se aruncă

asupra lui. Wallander îl lovi în față pe Zids cu mâna lui rănită şi urlă de durere. Zids se clătină din cauza forței loviturii, gura începu să-i sângereze, dar nu fusese rănit grav de reacția disperată a lui Wallander. Ura se vedea în ochii lui când îşi ridică arma ca să tragă în polițistul suedez care-i făcuse lui şi superiorului lui atâtea necazuri. Dar, când se auzi împuşcătura şi Wallander realiză că încă mai era în viață, deschise ochii şi observă că Baiba era în genunchi lângă el. Ținea pistolul lui Putnis în mâini şi-l împuşcase pe sergentul Zids între ochi. Plângea, dar el ştia că era mai degrabă din cauza unui amestec de furie şi de uşurare decât din cauza fricii şi a suferinței pe care o îndurase atât de mult timp.

Schimbul de focuri de pe acoperiş încetă la fel de brusc precum începuse. Doi dintre oamenii lui Putnis erau răniți, ceilalți erau morți. Murniers avu o expresie sumbră în timp ce-şi examină unul dintre oameni care primise o grămadă de gloanțe în piept, apoi merse spre Baiba şi spre Wallander.

— Îmi pare rău că a trebuit să se ajungă la aşa ceva, îi spuse el scuzându-se, dar trebuie să ştiu ce ți-a zis Putnis.

— Fii sigur că o să citeşti toată povestea de pe hârtiile maiorului, îi spuse Wallander.

— Cum puteam să fiu sigur că existau? Şi, mai mult, că tu le-ai găsit?

— Întrebând, îi răspunse Wallander.

Murniers dădu din cap.

— Dacă v-aş fi contactat pe oricare dintre voi, aş fi intrat într-un conflict direct cu Putnis, el ar fi fugit din țară şi nu l-am mai fi putut prinde niciodată. N-am avut de ales decât să vă păzesc păşind tot timpul pe urmele urmăritorilor lui Putnis.

Wallander se simți dintr-odată mult prea obosit ca să mai asculte. Mâna îi zvâcnea şi durerea era agonizantă. O luă pe Baiba de mână şi se ridică.

Apoi leşină. Când îşi reveni, era pe o targă în spital, mâna-i era în ghips şi durerea, în sfârşit, dispăruse. Colonelul Murniers stătea în cadrul uşii, cu ţigara în mână, privindu-l şi zâmbind.

— Te simţi mai bine acum? îl întrebă el. Medicii noştri sunt foarte buni. Mâna ta nu era o privelişte prea plăcută. Poţi să iei radiografiile cu tine acasă.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă Wallander.

— Ai leşinat. Sunt sigur că şi eu aş fi făcut la fel dacă aş fi fost în locul tău.

Wallander se uită prin jur în salonul de consultaţie.

— Unde e Baiba?

— E acasă, în apartamentul ei. Era foarte calmă când am lăsat-o acolo acum câteva ore.

Gura lui Wallander era uscată. Se ridică cu mare grijă pe marginea targii.

— Cafea, spuse el. Poţi să-mi aduci o cană de cafea aici?

Murniers izbucni în râs.

— N-am mai cunoscut un om care să bea aşa de multă cafea ca tine, îi spuse el. Bineînţeles că poţi primi nişte cafea. Dacă te simţi în stare, îţi sugerez să vii până-n biroul meu ca să terminăm cu toată treaba asta. După aceea cred că tu şi cu Baiba Liepa aveţi multe de vorbit. Un chirurg al poliţiei o să-ţi facă o injecţie cu analgezice dacă o să te doară iar mâna. Doctorul care ţi-a pus ghipsul a spus că asta s-ar putea întâmpla.

Merseră cu maşina prin oraş. Deja era destul de târziu şi începea să se întunece. Când trecură pe sub boltă şi intrară în curtea secţiei centrale de poliţie, lui Wallander i se păru că sigur o făcea pentru ultima oară. În drum spre biroul lui, Murniers se opri ca să descuie un seif şi să scoată dosarul albastru. Un paznic înarmat stătea lângă seiful impozant.

— Cred că e o idee bună să-l ţineţi sub cheie, spuse Wallander.

Murniers îl privi cu mirare.

— O idee bună? repetă el ca un ecou. E necesar, inspectore Wallander. Chiar dacă Putnis nu mai stă în calea noastră, asta nu înseamnă că toate problemele noastre s-au rezolvat. Încă trăim în aceeaşi lume ca înainte. Trăim într-o ţară dezbinată de forţe conflictuale şi n-am scăpat de ele doar pentru că am tras trei gloanţe în pieptul unui colonel de poliţie.

Wallander meditä la vorbele lui Murniers în timp ce continuau să meargă spre biroul lui. Un bărbat cu o tavă cu cafea aştepta atent în faţa uşii. Wallander îşi aminti prima lui vizită în camera aceea întunecoasă. Părea o amintire îndepărtată. Va putea vreodată înţelege tot ce se-ntâmplase între timp?

Murniers scoase o sticlă din sertarul unui birou şi umplu două pahare.

— Nu-i prea plăcut să sărbătoreşti cu băutură după ce-au murit atâţia oameni, spuse el, dar cu toate astea, cred că o meritäm. Mai ales tu, inspectore Wallander!

— Practic, n-am făcut altceva decât să greşesc, îi spuse Wallander. Am mers pe pista greşită şi nu m-am prins cum se potriveau diferite lucruri până n-a fost prea târziu.

— Din contră, spuse Murniers. Sunt foarte impresionat de ce-ai făcut şi, nu în ultimul rând, de curajul tău.

Wallander dădu din cap.

— Nu sunt un om curajos, îi spuse el. Mă mir că mai trăiesc.

Îşi goliră paharele şi se aşezară la masă cu mărturia maiorului între ei.

— Cred că am doar o singură întrebare, spuse Wallander. Upitis?

Murniers dădu din cap gânditor.

— Viclenia şi cruzimea lui Putnis nu aveau limite. Avea nevoie de un ţap ispăşitor, un criminal credibil. Şi avea nevoie şi de o scuză ca să te trimită acasă. Am observat de la început că-l îngrijora priceperea ta şi era speriat. Şi-a pus oamenii să răpească doi copii mici, domnule Wallander. Doi copii mici a căror mamă e sora lui Upitis. Dacă Upitis nu mărturisea uciderea maiorului Liepa, acei copii urmau să moară. Upitis n-a avut de ales. Adesea mă întreb ce-aş fi făcut eu în locul lui. Fireşte, acum a fost eliberat. Baiba Liepa ştie că nu a fost un trădător. Am găsit şi copiii care erau ţinuţi ostatici.

— Totul a început cu o barcă de salvare care a ajuns pe coasta suedeză.

Colonelul şi tovarăşii lui conspiratori tocmai începuseră operaţiunea pe scară largă de traficare a drogurilor în diferite ţări, inclusiv Suedia, spuse Murniers. Putnis şi-a plasat un număr de agenţi în Suedia. Au dat de urma unor grupuri de emigranţi letoni şi erau gata să distribuie drogurile care ar fi dus la discreditarea organizaţiei letone de eliberare. Dar ceva s-a-ntâmplat pe unul dintre vasele lor cu care făceau contrabandă cu droguri din Ventspils. Se pare că unii dintre oamenii colonelului au improvizat un fel de revoltă şi că intenţionau să utilizeze o mare parte din amfetamine pentru propriul lor profit. Au fost descoperiţi, împuşcaţi şi lăsaţi în voia valurilor pe o barcă de salvare. În toată agitaţia aia, nimeni nu şi-a mai amintit de drogurile ascunse în barcă. Din câte am înţeles, şi-au petrecut o zi întreagă căutând barca, dar n-au reuşit s-o găsească. Acum ne putem considera norocoşi că a ajuns pe ţărmul Suediei – dacă nu s-ar fi întâmplat asta, probabil că Putnis ar fi reuşit să-şi pună planul în aplicare. Tot agenţii lui Putnis au fost destul de isteţi ca să recupereze drogurile din secţia ta de poliţie, după ce şi-au dat seama că nimeni nu descoperise ce era în barca de salvare.

— Dar trebuie să se fi întâmplat şi altceva, spuse Wallander gânditor. De ce s-a hotărât Putnis să-l omoare pe maiorul Liepa imediat ce s-a întors acasă?

— Putnis şi-a pierdut cumpătul. Nu ştia ce făcuse maiorul Liepa în Suedia şi nu putea să rişte să-l lase în viaţă fără să poată controla ce făcea el tot timpul. Cât timp maiorul Liepa era în Letonia, putea să stea cu ochii pe el sau măcar să ştie cu ce fel de oameni se întâlnea. Colonelul Putnis s-a enervat pur şi simplu. Sergentului Zids i s-a dat ordinul de a-l omorî pe maiorul Liepa. Şi a făcut-o.

Se cufundară într-o tăcere lungă. Wallander putu să vadă că Murniers era obosit şi îngrijorat.

— Ce se va-ntâmpla acum? întrebă Wallander într-un târziu.

— Bineînţeles că voi studia hârtiile maiorului Liepa cu mare atenţie, îi răspunse Murniers. Apoi mai vedem noi.

Răspunsul îl tulbură pe Wallander.

— Dar ar trebui să fie publicate, spuse el.

Murniers nu-i răspunse, iar Wallander realiză brusc că nu era sigur în ceea ce-l privea pe Murniers. Interesele lui nu erau neapărat identice cu cele ale Baibei Liepa şi ale prietenilor ei. Pentru el putea să fie suficientă demascarea lui Putnis. Murniers ar fi putut avea o viziune complet diferită despre necesitatea de a oferi poveştii o circulaţie mai largă. Gândul că povestea maiorului ar fi putut fi ascunsă sub preş îl supără pe Wallander.

— Aş vrea o copie după raportul maiorului, spuse el.

Murniers îi ghici intenţia din spatele cererii imediat.

— Nu ştiam că poţi înţelege letona, îi spuse el.

— Nimeni nu le ştie pe toate, îi răspunse Wallander.

Murniers se holbă la el multă vreme, fără să vorbească.

Wallander îl privi în ochi şi ştiu că nu trebuia să cedeze. Era ultima dată când ar fi fost implicat într-o luptă de

putere cu Murniers şi era esenţial să nu se lase învins. Îi datora asta micului maior miop.

Dintr-odată, Murniers se hotărî. Apăsă un buton fixat pe partea de jos a mesei şi un bărbat apăru să ia dosarul albastru. Puţin mai târziu, Wallander primi o copie, a cărei existenţă nu ar fi fost niciodată consemnată. Murniers ar fi negat orice răspundere în legătură cu ea. Ar fi fost o copie pe care poliţistul suedez, inspectorul Wallander, şi-a însuşit-o fără permisiune şi împotriva tuturor legilor şi regulamentelor care guvernau practicile dintre naţiunile prietene şi pe care apoi ar fi dat-o mai departe oamenilor care n-aveau niciun drept de acces la aceste documente secrete. Făcând asta, poliţistul suedez Kurt Wallander arăta o judecată extrem de proastă şi trebuia condangat fără ezitare.

Asta s-ar fi întâmplat, asta ar fi trecut drept adevăr. Dacă ar fi întrebat cineva, ceea ce era puţin probabil. Wallander nu va şti niciodată de ce Murniers lăsase să se întâmple aşa ceva. O făcea de dragul maiorului? Pentru ţara lui? Sau doar credea că Wallander merita un cadou potrivit de rămas-bun?

Acesta fu sfârşitul discuţiei. Nu mai era nimic de spus.

— Paşaportul pe care-l ai acum e de o validitate foarte îndoielnică, îi spuse Murniers, dar o să mă asigur c-o să te-ntorci acasă în Suedia fără probleme. Când ai vrea să pleci?

— Poate nu mâine, spuse Wallander, poate poimâine.

Colonelul Murniers îl însoţi până la maşina care-l aştepta în curte. Brusc, Wallander îşi aminti de Peugeotul lui care era parcat într-un grajd undeva în Germania, nu departe de graniţa poloneză.

— Mă-ntreb cum naiba o să-mi duc maşina înapoi acasă, spuse el.

Murniers se holbă mirat la el. Wallander realiză că nu va descoperi niciodată cât de apropiat era Murniers de

oamenii care se considerau o garanție pentru un viitor mai bun al Letoniei. El doar zgâriase suprafața lucrurilor cu care i se permisese să aibă vreun contact. Exista o piatră pe care nu avea s-o întoarcă niciodată. Murniers chiar n-avea nici cea mai vagă idee despre cum reuşise Wallander să intre în Letonia.

— Nu contează, spuse Wallander.

„Afurisitul de Lippman, se gândi el furios. Mă-ntreb dacă organizațiile letone din exil au fonduri cu care să compenseze polițiştii suedezi pentru maşinile pierdute." Simțea o greutate, fără să fie în întregime capabil să-şi explice de ce. Poate încă era apăsat de oboseala lui copleşitoare. Până nu se odihnea cum trebuia, nu putea să se încreadă în judecata lui.

Îşi luară rămas-bun unul de la celălalt când ajunseră la maşina care aştepta să-l ducă pe Wallander la Baiba Liepa.

— O să te conduc până la aeroport, îi spuse Murniers. O să primeşti două bilete, unul pentru zborul spre Helsinki, şi altul pentru zborul de la Helsinki spre Stockholm. Cum nu se face controlul paşapoartelor între țările nordice, nimeni nu va şti că ai fost în Riga.

Maşina ieşi din curte. Un geam separa bancheta din spate de şofer. Wallander stătea în întuneric, gândindu-se la ce-i spusese Murniers. Nimeni nu va şti că el fusese în Riga. Îi trecu prin minte că nu va putea vorbi cu nimeni despre asta, nici măcar cu tatăl lui. Un motiv foarte bun pentru a păstra secretul era că totul fusese aşa de neverosimil, de incredibil. Cine l-ar putea crede?

Se lăsă pe spate pe locul lui şi închise ochii. Acum cel mai important lucru era întâlnirea cu Baiba Liepa. Putea să se gândească la ce s-ar fi întâmplat când s-ar fi întors în Suedia atunci când s-ar fi petrecut asta.

*

Petrecu două nopți şi o zi în apartamentul Baibei. Tot timpul aşteptă ceva, care în lipsa unui termen mai bun, îl numi „momentul potrivit”, dar care nu veni niciodată. Nu scoase un cuvânt despre sentimentele conflictuale pe care le nutrea pentru ea. Cel mai mult reuşise să se apropie de ea când stătură unul lângă altul pe canapea în a doua seară, uitându-se la fotografii. Când ieşi din maşina care-l dusese de la Murniers la casa ei, ea îl întâmpină tăcută, de parcă redevenise un străin pentru ea. Se simțea exclus, fără să ştie sigur de la ce era exclus. Până la urmă, la ce se aşteptase? Îi găti o tocană cu un pui tare ca ingredient principal şi avu impresia că Baiba nu era chiar o bucătăreasă inspirată. „Nu trebuie să uit că e o intelectuală, se gândi el. Ea e genul de persoană care e probabil mai bine calificată să viseze la o societate mai bună decât să gătească. Ambele tipuri de femei sunt necesare, chiar dacă nu pot conviețui în cel mai fericit mod împreună.”

Wallander se simțea îngreunat de sentimentul de melancolie pe care, din fericire, nu avea nicio problemă să-l țină pentru el însuşi. Fără nicio îndoială, el făcea parte din bucătarii buni ai acestei lumi. Nu era un visător. Un polițist nu prea putea fi preocupat de vise, trebuia să rămână cu picioarele pe pământ, nu să fie cu capul în nori. Dar ştia că începuse să se îndrăgostească de ea şi că asta era adevărata cauză a melancoliei lui. Era forțat să-şi păstreze tristețea asta în inimă, în timp ce termina cea mai ciudată şi periculoasă misiune la care participase. Durerea lui era profundă. Când îi spuse că maşina lui îl va aştepta în Stockholm când se va întoarce acolo, el de-abia putu să reacționeze. În sinea lui, începuse să-şi plângă de milă.

Ea îi făcu patul pe canapea. El îi putea auzi respirația calmă din dormitor. Nu putea dormi, în ciuda epuizării, Se tot ridica, mergea pe parchetul rece şi se uita în jos pe strada pustie unde fusese omorât maiorul. Umbrele nu mai

erau acolo, fuseseră îngropate alături de Putnis. Tot ce mai rămăsese era golul respingător şi dureros.

Cu o zi înainte de a pleca, merseră împreună să viziteze mormântul nemarcat în care colonelul Putnis îi îngropase pe Inese şi pe prietenii ei. Plânseră fără reţineri. Wallander plânse în hohote ca un copil abandonat şi se simţi de parcă vedea pentru prima dată în ce lume îngrozitoare trăia. Baiba luase nişte flori, nişte trandafiri firavi, înghețați şi înțepeniți, şi îi puse pe movilița de pe mormânt.

Wallander îi dăduse copia mărturiei maiorului, dar ea nu o citi cât timp el fu acolo.

În dimineața în care-şi luă zborul spre casă ningea în Riga.

Murniers veni să-l ia personal. Baiba îl îmbrățişă pe Wallander în cadrul uşii, se strânseră tare unul pe altul de parcă tocmai scăpaseră dintr-un naufragiu, apoi el plecă.

Wallander urcă scările spre avion.

— Călătorie plăcută, strigă Murniers după el.

„Şi el se bucură să mă vadă plecat, se gândi Wallander. N-o să-i fie dor de mine."

Avionul făcu o întoarcere largă spre stânga deasupra Rigăi, apoi pilotul îl îndreptă spre golful Finlandei. Wallander adormi cu capul pe piept înainte ca avionul să atingă viteza de croazieră.

In aceeaşi seară ateriză la Stockholm. O voce dintr-un difuzor îi ceru să se prezinte la biroul de informații. I se înmână un plic care conținea paşaportul lui şi cheile maşinii. Maşina era parcată lângă rândul de taxiuri şi, spre mirarea lui, Wallander observă că fusese curățată. Era cald în ea. Cineva stătuse în ea, aşteptându-l. Conduse spre casa lui din Ystad în aceeaşi seară şi se întoarse în apartamentul lui din Mariagatan chiar înainte de ivirea zorilor.

Epilog

Devreme, într-o dimineață în luna mai, Wallander era în biroul lui completându-şi cu grijă, dar fără entuziasm, talonul de pariuri la fotbal, când Martinsson ciocăni în uşă şi intră. Încă era frig – primăvara nu ajunsese în Skåne –, dar chiar şi-aşa, Wallander, îşi ținea fereastra deschisă, de parcă dorea să-şi aerisească bine mintea. Fusese distrat cântărind şansele pe care le aveau diferite echipe ca să se învingă unele pe altele în timp ce asculta un cintezoi cântând departe într-un copac. Când Martinsson apăru în pragul uşii, Wallander lăsă la o parte talonul de pariuri, se ridică de pe scaun şi închise fereastra. Ştia că Martinsson se temea tot timpul că va răci.

— Te deranjez? îl întrebă Martinsson.

De la întoarcerea lui din Riga, Wallander fusese nepăsător şi distant cu colegii. Unii dintre ei se întrebară cum de nu mai era deloc în apele lui doar pentru că-şi rupsese mâna la schi în Alpi. Cu toate astea, nimeni nu voia să-i pună întrebarea direct şi toți credeau că proasta lui dispoziție va dispărea încetul cu încetul.

Wallander era conştient că se purta urât cu colegii. Nu era treaba lui să le facă munca mai grea, dar nu ştia cum să procedeze ca să redevină vechiul Wallander, ofițerul ferm, dar amabil al poliției din Ystad. Era ca şi cum acea persoană n-ar mai fi existat. Nici nu ştia dacă într-adevăr îi era dor de acea persoană. Ştia foarte puține despre el însuşi. Presupusa excursie în Alpi îi arătase cât de puțin adevăr exista în viața lui. Ştia că nu era genul de om care se înconjura în mod conştient de minciuni, dar începuse să se întrebe dacă nu cumva ignoranța lui cu privire la felul în care era lumea cu adevărat era un fel de minciună, chiar dacă se baza mai mult pe naivitate decât pe un efort conştient de a se izola.

De fiecare dată când cineva intra în biroul lui, se simțea vinovat, dar nu ştia ce altceva mai bun să facă decât să pretindă că nu era nimic în neregulă.

— Nu, nu mă deranjezi, îi spuse el, încercând din răsputeri să pară prietenos. Stai jos.

Martinsson se aşează pe scaunul vizitatorilor care era lăsat şi foarte incomod.

— M-am gândit să-ți spun o poveste ciudată, începu el. Sau, mai degrabă, am două poveşti să-ți spun. Se pare că am fost vizitați de fantomele trecutului.

Lui Wallander nu-i plăcea modul în care se exprima Martinsson. I se părea nepotrivită îmbrăcarea în termeni poetici a realității sumbre cu care trebuiau să se confrunte ca polițişti. Dar nu spuse nimic şi aşteptă.

— Ți mai aminteşti de bărbatul acela care ne-a sunat să ne spună că o barcă de salvare urma să fie adusă de valuri prin apropiere, continuă Martinsson, tipul căruia nu i-am dat de urmă şi care nu şi-a dezvăluit identitatea?

— Erau doi bărbați, îl întrerupse Wallander.

Martinsson dădu din cap.

— Să-ncepem cu primul, spuse el. Acum câteva săptămâni, Anette Brolin se întreba dacă trebuia să trimită în instanță un bărbat acuzat de o vătămare corporală gravă, dar, de vreme ce avea cazierul curat, l-a lăsat în pace.

Wallander îşi ciuli urechile.

— Numele lui e Holmgren, spuse Martinsson. S-a întâmplat să văd hârtiile despre cazul acela de vătămare corporală gravă zăcând pe biroul lui Svedberg. Am observat că era trecut ca proprietarul unui vas de pescuit numit *Byron* şi mi s-a aprins beculețul. Totul a devenit şi mai interesant când am văzut că acest Holmgren şi-a bătut unul dintre cei mai buni prieteni, un individ pe nume Jakobson care era un membru al echipajului pe acel vas.

Wallander îşi aminti noaptea din portul Brantevik. Martinsson avea dreptate. Chiar fuseseră vizitaţi de fantomele trecutului. Îşi dădu seama cât de dornic era să audă continuarea.

— Ciudat e că Jakobson n-a raportat incidentul, chiar dacă a fost foarte violent şi părea să nu fi fost provocat, spuse Martinsson.

— Atunci cine l-a raportat?

— Holmgren l-a atacat pe Jakobson cu o manivelă în portul Brantevik, dar cineva l-a văzut şi a sunat la poliție. Jakobson a stat în spital trei săptămâni. A fost bătut destul de rău, dar n-a vrut să-l acuze pe Holmgren. Svedberg n-a reuşit să afle ce era în spatele acelei violențe, dar eu am început să mă întreb dacă avea vreo legătură cu barca aceea de salvare. Îți mai aminteşti cum niciunul din ei nu voia ca celălalt să şţie că ne-au contactat amândoi? Sau, cel puțin, asta am crezut.

— Îmi amintesc, îi spuse Wallander.

— M-am gândit să vorbesc cu domnul Holmgren, continuă Martinsson. Apropo, stătea pe aceeaşi stradă cu tine, Mariagatan.

— Stătea?

— Exact. Când m-am dus să-l văd, se mutase. Şi chiar foarte departe. A plecat tocmai în Portugalia. A trimis câteva documente care-l încadrau ca emigrant şi ne-a dat noua adresă de undeva din insulele Azore. A vândut vasul *Byron* unui pescar danez la un preț de chilipir.

Martinsson făcu o pauză, iar Wallander îl privi gânditor.

— Trebuie să recunoşti că e o poveste destul de ciudată, îi spuse Martinsson. Crezi c-ar trebui să transmitem informațiile astea poliției din Riga?

— Nu, spuse Wallander. Nu cred că e necesar. Dar îți mulțumesc că mi-ai spus.

— Încă n-am terminat, îi spuse Martinsson. Acum urmează partea a doua a poveştii. Ai citit ziarele de astăzi?

Wallander nu mai cumpărase ziare de multă vreme, decât dacă era implicat într-un caz pentru care presa arăta mai mult interes ca de obicei. Dădu din cap şi Martinsson continuă.

— Ar fi trebuit s-o faci. Erau articole despre cum vama din Goteborg a pescuit o barcă de salvare care s-a dovedit mai târziu că provenea de la un trauler rusesc. Au găsit-o plutind lângă Vinga, ceea ce li s-a părut ciudat pentru că nu bătea vântul în acea zi. Comandantul traulerului a susținut că trebuiau s-o acosteze pentru nişte reparații la elice. Au pescuit lângă ostrovul Dogger şi a pretins că a pierdut barca de salvare fără să ştie. Din pură coincidență, s-a-ntâmplat să treacă un câine polițist pe lângă barca de salvare şi a devenit foarte interesat. Au găsit câteva kile de amfetamine de calitate superioară ascunse în barca de salvare şi i-au dat de urmă în nişte laboratoare din Polonia. Asta ar putea să ne dea explicația de care aveam nevoie – barca şutită din subsol probabil avea ceva ascuns în ea, ceva ce noi ar fi trebuit să găsim.

Lui Wallander i se păru că era o referire la greşeala lui capitală. Dar bineînțeles că Martinsson avea dreptate. Fusese o neglijență impardonabilă. Cu toate astea, se simți tentat să se confeseze lui Martinsson, să spună cuiva ceea ce se întâmplase în locul acelei vacanțe din Alpi care fusese doar un pretext. Dar nu-i spuse nimic. Nu se crezu în stare.

— Cred că ai dreptate, îi spuse el. Dar nu cred că vom afla vreodată de ce au fost omorâți acei oameni.

— Nu vorbi aşa, îi spuse Martinsson, ridicându-se-n picioare. Nu poți să ştii niciodată ce surprize aduce ziua de mâine. În ciuda tuturor aparențelor, se pare că ne-am mai apropiat un pic de încheierea acelei poveşti, nu crezi?

Wallander dădu din cap. Dar nu spuse nimic.

Martinsson se opri în pragul uşii şi se întoarse.

— Ştii ce cred eu? întrebă el. E doar părerea mea, bineînțeles, dar cred că Holmgren şi Jakobson au fost implicați într-un fel de contrabandă şi că au văzut barca de salvare din întâmplare. Dar au avut un motiv destul de bun ca să nu se apropie prea tare de poliție.

— Asta nu explică vătămarea corporală gravă, spuse Wallander.

— Poate s-au înțeles să nu ne contacteze? Poate Holmgren a crezut că Jakobson dădea din casă?

— S-ar putea să ai dreptate. Dar n-o să ştim niciodată.

Martinsson plecă. Wallander deschise fereastra din nou, apoi se întoarse la talonul lui de pariuri la fotbal. Se gândi la scrisoarea pe care o găsise la întoarcerea lui din Riga în care i se mulțumea pentru cererea lui de angajare şi era invitat la un interviu la Compania de Cauciucuri Trelleborg. Le spusese că, momentan, nu putea lua în considerare acea slujbă, dar păstră scrisoarea în sertarul lui.

Mai târziu în acea zi, merse cu maşina până la o cafenea din apropierea portului. Comandă o ceaşcă de cafea şi începu să-i scrie o scrisoare Baibei Liepa. După jumătate de oră citi ce scrisese şi o rupse. Ieşi din cafenea şi merse pe chei. Împrăştie bucățile de hârtie peste apă ca pe nişte firimituri de pâine. Încă nu ştia ce să-i scrie. Dar dorul lui era foarte mare.

Postfa**ţă**

Evenimentele revoluționare care s-au petrecut în țările baltice în cursul acestui an au stat la baza acestui roman. Scrierea unei cărți cu un cadru şi o intrigă necunoscută autorului este, bineînțeles, o activitate complicată. E şi mai problematic atunci când se încearcă îndreptarea cursului acțiunii printr-un context social şi politic care încă este

fluid. În afară de dificultățile directe şi practice – oare o anumită statuie încă mai stătea pe piedestalul ei într-o anumită zi sau a fost luată, oare o anumită stradă mai are acelaşi nume ca în februarie 1991 – mai sunt şi multe alte probleme fundamentale. Nu cea mai mică dintre ele e faptul că acum avem cel puțin un răspuns provizoriu la direcția pe care o vor lua dezvoltările din țările baltice, dar această cunoaştere trebuia să fie dată la o parte în scrierea acestei cărți.

Reconstruirea gândurilor şi a emoțiilor e, bineînțeles, treaba unui autor, dar un anumit sprijin poate fi necesar, în legătură cu acest roman, sunt foarte îndatorat multor oameni: mulțumirile mele se îndreaptă în special către două persoane, una căreia am să-i fac public numele, alta anonimă. Guntis Bergklavs mi-a stat complet la dispoziție să-mi explice, să-mi amintească şi să-mi facă sugestii. M-a mai învățat, de asemenea, şi multe despre secretele Rigăi. Aş vrea să-mi exprim şi recunoştința față de detectivul de la „departamentul de omucideri", care m-a învățat cu foarte multă răbdare cum îşi fac treaba el şi colegii lui.

Ar trebui să păstrăm mereu în amintire acele vremuri. Totul era foarte diferit, era mai neclar decât e acum. Soarta țărilor baltice încă nu e hotărâtă, în niciun fel. Încă mai există un mare număr de trupe ruseşti pe teritoriul leton. Viitorul va fi o luptă crâncenă între vechi şi nou, între cunoscut şi necunoscut.

La doar câteva luni după ce această carte a fost terminată, în primăvara lui 1991, a avut loc lovitura de stat din Uniunea Sovietică – un incident important care a accelerat declarațiile de independență ale țărilor baltice. Bineînțeles, acea lovitură de stat (sau posibilitatea ca o astfel de lovitură să aibă loc) a fost chiar în centrul acestui roman, dar, la fel ca toată lumea, nu puteam prevedea că se va-ntâmpla în realitate sau cum se va încheia.

Acesta este un roman. Asta înseamnă că este posibil ca fiecare eveniment să nu se fi întâmplat în realitate sau să nu se fi petrecut exact cum l-am descris în carte. Dar ar fi putut să se întâmple totul exact aşa cum am descris. Licența poetică oferă autorului libertatea de a crea o tejghea pentru lăsat bagaje într-un centru comercial în care nu există aşa ceva. Sau de a inventa un raion de mobilă din nimic. Dacă e nevoie. Şi uneori este.

HENNING MANKELL,
aprilie 1992

În Suedia e iarnă şi ger, iar inspectorul Wallander primeş
un telefon anonim, care îl anunţă că pe o plajă din apropiere
eşuat o barcă de salvare, în care se află doi bărbaţi mor
îmbrăcaţi în haine scumpe.

Cei doi morţi erau infractori care se pare că au fost elimina
de concurenţă.

Însă ceea ce pare a fi un caz uşor de rezolvat începe să
dovedească a fi mult mai sinistru decât se credea la început, i
în căutarea adevărului Wallander ajunge tocmai în Rig
capitala Letoniei.

Condamnat să fie mereu cu un pas în urma figurile
întunecate pe care le urmăreşte, inspectorul poate descope
adevărul doar cu ajutorul perseverenţei şi inteligenţei sale.

virtual-project.eu

editura rao

ISBN 978-606-609-863-2

9 786066 098632

www.rao.ro

www.raobooks.com

CUPRINS

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
Epilog
Postfaţă